

Національна академія правових наук України

ЗВІТ
про наукову діяльність
Національної академії правових наук
України у 2018 році

Харків
2019

Упорядники:

*В. А. Журавель, О. С. Гиляка, В. С. Політанський,
Є. А. Гетьман, Л. І. Летнянчин, Л. В. Бєлєвцева*

Звіт про наукову діяльність Національної академії правових наук України у 2018 році / упоряд.: В. А. Журавель, О. С. Гиляка, В. С. Політанський та ін. – Харків, 2019. – 342 с.

© Журавель В. А., Гиляка О. С., Політанський В. С. та ін., упорядкування, 2019
© Національна академія правових наук України, 2019

ЗМІСТ

I.	Фундаментальні наукові дослідження	4
II.	Наукові дослідження для державних та недержавних організацій за господарськими договорами.....	215
III.	Наукові експертні висновки для вищих та центральних органів державної влади	236
IV.	Наукові дослідження на замовлення регіонів	249
V.	Участь академії у законопроектній та нормотворчій роботі.....	256
VI.	Перспективні напрями наукових досліджень.....	290
VII.	Участь в організації та проведенні наукових заходів: конференцій, семінарів, «круглих столів» тощо	306
VIII.	Характеристика видавничої діяльності	318
IX.	Міжнародне наукове співробітництво	328
X.	Координаційна та інформаційно-аналітична діяльність Академії, міжгалузеве співробітництво.....	330
XI.	Підготовка наукових кадрів.....	332
XII.	Кадрове забезпечення.....	334
XIII.	Фінансове та матеріально-технічне забезпечення	338

I. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

У 2018 р. наукова діяльність Національної академії правових наук України здійснювалася відповідно до «Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2020 року», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 року № 942 (із змінами внесеними Постановою КМУ від 23 серпня 2016 р. № 556), Основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук на 2014–2018 роки, затверджених постановою Президії НАН України від 20.12.2013 № 179, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 р. р., визначених постановою загальних зборів НАПрН України від 3 березня 2016 р. № 4-16 та Тематичного плану фундаментальних досліджень, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету у 2018 році НАПрН України, затвердженого постановою президії № 103/4 від 3 липня 2017 р.

Науково-дослідницька діяльність Національної академії правових наук України зосереджується у науково-дослідних інститутах: Державного будівництва та місцевого самоврядування (м. Харків), Приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака (м. Київ), Інтелектуальної власності (м. Київ), Інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса (м. Харків), Інституті правового забезпечення інноваційного розвитку (м. Харків) та Інституті інформатики і права (м. Київ). Інститути Академії є державними науково-дослідними установами Національної академії правових наук України з правами юридичної особи, заснованими на державній власності.

Дослідження здійснювалися за 35 фундаментальними темами, з яких 1 тема – завершена. Зокрема, Науково-дослідним інститутом вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса досліджувалося 6 тем, Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування – 5, Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку – 3,

Науково-дослідним інститутом приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака – 8, Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності – 8, Науково-дослідним інститутом інформатики і права – 5.

Мета діяльності Академії, стратегічні цілі, завдання та показники продукту цієї бюджетної програми були повністю досягнуті. Так, у межах проведення досліджень за фундаментальними темами розроблялося 35 наукових концепцій, теорій та доктрин (по 1 завершеній темі розроблено цілісну наукову теорію); опубліковано 30 одиниць монографій, підручників та науково-практичних посібників, з яких 26 монографій, з яких 2 монографії видані закордоном), 4 підручники та навчальних посібники; 34 збірників коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез; 384 статті у наукових фахових виданнях, з них всі у виданнях, що входять до міжнародних баз даних; розроблено 40 проектів нормативно-правових актів щодо удосконалення правового регулювання відповідних сфер суспільних відносин; надано 81 науково-експертний висновок до законопроектів; організовано і проведено 22 наукових конференції і семінари.

У 2018 році науковцями та установами НАПрН України отримано 2 свідоцтва про реєстрацію авторських прав на службові твори:

– Свідоцтво №76140 від 23.01.2018 р. про реєстрацію авторського права на службовий твір – науковий твір «Право інтелектуальної власності в мережі Інтернет», автори: Петренко С. А., Троцька В. М. (заявка на реєстрацію авторського права на службовий твір від 24.11.2017р.).

– Свідоцтво №78606 від 26.04.2018 р. про реєстрацію авторського права на службовий твір – науковий твір «Правове регулювання відносин в Інтернеті: аспекти інтелектуальної власності», автори: Андрощук Г. О., Бутнік-Сіверський С. О., Мацкевич О. О.

Подано 9 заявок на реєстрацію авторського права на службовий твір:

– Заявка на реєстрацію авторського права на твір «Цивільно-правова охорона та захист авторського права в сучасних умовах технологічного розвитку» від 14.11.2018 р. АПС № 8164-18;

– Заявка на реєстрацію авторського права на твір «Становлення і розвиток Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів» від 14.11.2018 р. АПС № 8165-18;

– Заявка на реєстрацію авторського права на твір «Цивільне судочинство у справах наказного провадження» від 14.11.2018 р. АПС 8166-18;

– Заявка на реєстрацію авторського права на твір «Інтелектуальна власність та біоетика: аспекти гармонізації» від 16.11.2018 р. АПС 8185-18;

– Заявка на реєстрацію авторського права на твір «Доказування у цивільних справах щодо захисту прав на знак для товарів і послуг» від 16.11.2018 р. АПС 8186-18;

– Заявка на реєстрацію авторського права на твір «Порядок виконання операції щодо укладення ліцензійного договору» від 16.11.2018 АПС № 8187-18;

– Заявка на реєстрацію авторського права на твір «Правова охорона об'єктів права інтелектуальної власності, створених у вищих навчальних закладах України» від 19.11.2018 р. АПС № 8240-18.

– Заявка на реєстрацію авторського права на твір «Правове забезпечення адаптації інвестиційної моделі розвитку економіки України та ринків фінансових послуг до права Європейського союзу» від 17.12.2019 р. № АПС/9084-18;

Заявка на реєстрацію авторського права на твір «правове та законодавче забезпечення економічної безпеки України» від 17.12.2019 р. № АПС/9085-18.

Також за рахунок спеціального фонду проведено 132 судово-експертних та експертно-оціночних досліджень, надано 96 інформаційно-аналітичних послуги (всього разом 228 роботи).

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

За звітний період в Інституті плани бюджетних показників повністю виконані та подані результативні показники виконання бюджетних програм: 5 монографій, 5 збірника наукових праць та коментарів законодавства, 51 наукових статей, 8 законопроектів,

проведена 4 міжнародна конференція та надано 8 науково-експертних висновків до законопроектів.

ТЕМА: «Гармонізація прав людини і прав інтелектуальної власності в сфері медицини і фармації»

Затверджена Постановою Президії Національної Академії правових наук України від 13.06.2014 р. № 88/9.

Затверджена Вченою радою НДІ інтелектуальної власності НАПрН України 23.12.2014р. (Протокол № 12).

Номер державної реєстрації: 0114U004953.A

Термін виконання: 01.01.2015р. – 31.12.2018р.

Наукові керівники:

– доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України Мироненко Н. М.;

– кандидат юридичних наук, доцент Кашинцева О. Ю.

Мета науково-дослідної роботи: дослідження проблем гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності в сфері медицини та фармації в загальнотеоретичному та правозастосовному аспектах, нормативно-правового забезпечення та механізмів гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності в цілому та в сфері медицини і фармації зокрема, вироблення пропозицій щодо уточнення низки наукових категорій та вдосконаленню чинного законодавства і практики його застосування.

У межах зазначеної проблематики досліджуватимуться такі аспекти теми.

1. Дослідження особливостей правової охорони результатів наукової діяльності та результатів клінічних досліджень у сфері фармації як об'єктів інтелектуальної власності: особливості патентоспроможності винаходів у сфері фармації; особливості обсягу правової охорони винаходів у сфері фармації; особливості правового режиму результатів клінічних досліджень лікарських засобів як об'єктів інтелектуальної власності; правова природа генеричних лікарських засобів.

Наукові керівники та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н. Дорошен-

ко О. Ф.; Писева В. В., Медведєва Н. Г., к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш., Пономарьова О. О., к.ю.н. Селіваненко В. В., Боровик П. А., к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Виборова Ж. Ю.; Осипова Ю. В.; Падучак О. І.; Пічкур О. В.; Якуша Є. С.; Волинець І. П.; к.ю.н. Іолкін Я. О.; д.ю.н., доц. Штефан О. О.; Жихарев О. С.

2. Дослідження особливостей правового статусу медичних працівників та науковців, що здійснюють біомедичні дослідження, як суб'єктів права інтелектуальної власності: особливості правового статусу медичних працівників як суб'єктів права інтелектуальної власності; правові та етичні аспекти свободи інтелектуальної діяльності в сфері медицини та фармації; особливості змісту та захисту особистих немайнових прав інтелектуальної власності на результати клінічних досліджень у сфері фармації; особливості змісту та захисту майнових прав інтелектуальної власності на результати клінічних досліджень в сфері фармації; особливості реалізації майнових прав інтелектуальної власності в сфері медицини та фармації.

Наукові керівники та виконавці: к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю., д.ю.н., проф. Мироненко Н. М., Писева В. В., Медведєва Н. Г., к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш., к.т.н. Дорошко Г. К.; Пономарьова О. О., Боровик П. А., к.ю.н, доц. Дідук А. Г.; Виборова Ж. Ю.; Литвин Т. О.; Осипова Ю. В.; Падучак О. І.; Пічкур О. В.; Якуша Є. С.; Боровик П. А.; Волинець І. П.; к.ю.н. Іолкін Я. О.; д.ю.н., доц. Штефан О. О.; Жихарев О. С.

3. Дослідження особливостей правової охорони результатів наукових досліджень в сфері медицини та фармації: особливості правової природи та охорони торговельних марок в сфері фармації; особливості правової природи та охорони комерційних позначень на ринку медичних послуг; започаткування міждисциплінарного дискурсу права інтелектуальної власності та антимонопольного законодавства в контексті забезпечення доступу до лікарських засобів.

Наукові керівники та виконавці: д.ю.н., проф. Мироненко Н. М., к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.т.н. Дорошко Г. К.; Писева В. В.; Медведєва Н. Г.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; Пономарьова О. О.; Боровик П. А.; к.ю.н., доц. Ді-

дук А. Г.; Виборова Ж. Ю.; Осипова Ю. В.; Падучак О. І.; Пічкур О. В.; Якуша Є. С.; Волинець І. П.; к.ю.н. Іюлкін Я. О.; д.ю.н., доц. Штефан О. О.; Жихарев О. С.

4. Дослідження особливостей правової природи та правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг в сфері медицини та фармації: особливості правової природи та охорони торговельних марок на ринку медичних послуг; особливості правової природи та охорони торговельних марок в сфері фармації; особливості правової природи та охорони комерційних позначень на ринку медичних послуг; особливості правової природи та охорони географічних зазначень на ринку медичних послуг.

Наукові керівники та виконавці: к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М., д.ю.н. Орлюк О. П.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; Медведева Н. Г.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; Пономарьова О. О.; Боровик П. А.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Виборова Ж. Ю.; Осипова Ю. В.; Падучак О. І.; Пічкур О. В.; Якуша Є. С.; Волинець І. П.; к.ю.н. Іюлкін Я. О.; д.ю.н., доц. Штефан О. О.; Жихарев О. С.

5. Розробка пропозицій та методичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення механізмів правової охорони об'єктів інтелектуальної власності в сфері медицини та фармації з позиції гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності.

Наукові керівники та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю., д.ю.н. Орлюк О. П.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф., Пономарьова О. О.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

1.1. Нові знання.

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених комплексних досліджень щодо визначення (з'ясування) суті інститутів інтелектуальної власності та прав людини у їхній

взаємозалежності в цілому та у сфері медицини та фармації зокрема; правового та економічного аспекту управління патентно-ліцензійною роботою у медичній та фармацевтичній сферах з позиції пріоритету інтересів суспільства; економіко-правових засад правового забезпечення інноваційної діяльності в сфері інтелектуальної власності в галузі медицини та фармації дозволили:

- підготувати:
 - пропозиції до чинного законодавства в сфері імплементації гнучких положень Угоди ТРІПС;
- дослідити:
 - юридичні підстави та форми примусового ліцензування;
 - договірні відносини в сфері медицини;
 - позадоговірні відносини в сфері медицини;
 - особливості правової охорони результатів наукової діяльності та результатів клінічних досліджень у сфері фармації як об'єктів інтелектуальної власності;
 - правову охорону художнього рішення втіленого в промисловий зразок щодо лікарських засобів;
 - особливості правової природи та охорони торговельних марок у сфері фармації;
 - особливості правової природи та охорони торговельних марок та комерційних позначень на ринку медичних послуг;
 - особливості правової природи та правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг в сфері медицини та фармації;
 - особливості правової природи та охорони конфіденційної інформації (комерційної таємниці та ноу-хау) у сфері медицини та фармації;
 - питання щодо дотримання балансу між правом на приватне життя та анонімність досліджень пов'язаних із питаннями фізичного та морального здоров'я при проведенні дослідження біологічного матеріалу та правом вільно досліджувати отриманий біологічний матеріал.
 - особливості проведення експертного дослідження щодо використання патенту на винахід об'єктом якого є лікарський засіб;

- особливості змісту та захисту майнових прав інтелектуальної власності на результати клінічних досліджень в сфері фармації та медицини;
- особливості реалізації майнових прав інтелектуальної власності в сфері медицини.
 - розробити:
 - критерії патентоздатності винаходів у сфері фармації;
 - пропозиції та методичні рекомендації, спрямованих на удосконалення механізмів правової охорони об'єктів інтелектуальної власності в сфері медицини та фармації з позиції гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності.
 - проаналізувати:
 - законодавство України та міжнародні нормативно-правові акти законодавства, що регулює відносини, пов'язані з гармонізацією прав людини та прав інтелектуальної власності, зокрема в аспекті недобросовісної конкуренції на ринку лікарських засобів.

1.2. Наукова новизна.

Українське законодавство та правова доктрина інтелектуальної власності природно вплетені в європейську континентальну правову систему. Парадигма гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності ставить перед правниками низку наукових задач крізь призму пріоритетних задач сучасної науки та суспільних вимог. Їх успішне вирішення безперечно сприятиме науковому поступу в сфері біомедичних та фармацевтичних досліджень на засадах правових гарантій охорони інтелектуального доробку та недоторканності біологічної цілісності людини, збереження людської популяції, поваги до прав і свобод людини.

Вищезазначені обставини свідчать про нагальну потребу проведення комплексу досліджень та заходів, спрямованих на розбудову ефективно функціонуючої системи правового регулювання інституту інтелектуальної власності та удосконаленню практики правозастосування в контексті гармонізації прав інтелектуальної власності та прав людини в сфері медицини та фармації.

З метою виявлення розбіжностей та прогалин, які існують у чинному законодавстві України та правозастосовної практики з позиції

паритету прав суб'єктів інтелектуальної власності та інтересів суспільства в сфері медицини та фармації, із врахуванням загально-визнаних міжнародних та європейських підходів та стандартів було проведено:

- аналіз:

- правового режиму охорони назви лікарського засобу як позначення у вигляді слова або сполучення літер і цифр, що має словесний характер;

- національного та іноземного законодавства, що дозволило виявити тенденцію, що в залежності від функціонального призначення виділяють три види назв, що мають приналежність до одного об'єкта – конкретного лікарського засобу: Перше – це хімічна (або наукова) назва; Друге. «Невласна» або «непатентована» назва. Третє. Торгова назва. Здійснено огляд практики та законодавства щодо регулювання торгової назви лікарського засобу. Тобто назви, під якою лікарський засіб надходить до цивільного обороту і слугує суттєвим елементом системи забезпечення безпеки цього обороту;

- особливостей кожного компонента портфеля об'єктів інтелектуальної власності для лікарського засобу відповідно до законодавства України та загальних принципів законодавства ЄС та США.

- складових портфеля об'єктів інтелектуальної власності для лікарського засобу відповідно до законодавства України;

- дослідження:

- позадоговірних відносин в сфері медицини;

- питань правової охорони новітніх об'єктів, які є результатами досліджень фармакогеніки;

- питань відповідності умовам патентоспроможності винаходів у сфері фармакогеніки, включаючи загальні питання патентоспроможності винаходів, та виокремлення питання щодо можливості отримання патенту на винахід, який використовує людські гени, в аспекті дотримання умов публічного порядку, принципів моралі та гуманності відповідно до законодавства України та ЄС;

- ролі винахідника в участі клінічних та доклінічних досліджень: етичний аспект;

– особливостей правового статусу медичних працівників та науковців, що здійснюють біомедичні дослідження, як суб'єктів права інтелектуальної власності;

– особливостей правового статусу медичних працівників як суб'єктів права інтелектуальної власності;

– правових та етичних аспектів свободи інтелектуальної діяльності в сфері медицини та фармації;

– особливостей змісту та захисту особистих немайнових прав інтелектуальної власності на результати клінічних досліджень у сфері фармації;

– особливостей змісту та захисту майнових прав інтелектуальної власності на результати клінічних досліджень в сфері фармації;

– особливостей реалізації майнових прав інтелектуальної власності в сфері медицини та фармації;

– особливостей правової природи та охорони географічних значень на ринку медичних послуг;

• обґрунтування:

– особливостей правової природи та охорони комерційних позначень на ринку медичних послуг;

• удосконалення:

– механізмів правової охорони об'єктів інтелектуальної власності в сфері медицини та фармації з позиції гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності.

2. Фактичні результати відповідно до показників паспорту бюджетної програми:

• підготовлено 1 наукове видання (монографія):

– Пономарьова О. О. Особливості реалізації майнових прав інтелектуальної власності в сфері медицини : монографія / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс. 2018. 170 с. (7,0 д.а.) (рукопис монографії рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 30.10.2018р. (Протокол №8) та передано до редакції);

• підготовлено збірник наукових праць науково-практичної конференції:

– Запобігання зловживання правами інтелектуальної власності в контексті патентної реформи : збірник наукових праць науково-

практичної конференції (10.07.2018р., м. Київ) / К.: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2018. 60 с. (2,5 д.а.) (рукопис збірника рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 27.11.2018р. (Протокол №9) та передано до редакції);

- опубліковано 6 наукових статей (3,4 д.а.) у фахових виданнях, що входять до Міжнародних наукометричних баз даних, 2 з них в іноземних фахових виданнях іноземною мовою;

- організовано та проведено науковий захід:

- Науково-практичну конференцію «Запобігання зловживання правами інтелектуальної власності в контексті патентної реформи» (10.07.2018р., м. Київ).

- розроблено проект нормативно-правового акту та пропозицій та методичні рекомендації:

- проект нормативно-правового акту «Про внесення змін і доповнень до Порядку розгляду заявок на винаходи (корисні моделі) в частині набуття правової охорони лікарських засобів» (0,2 д.а.).

Автори – д.ю.н., проф., акад. НАПрНУ Орлюк О. П., к.ю.н. Дорошенко О. Ф., к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.

Метою розробки проекту є вироблення єдиних підходів при проведенні експертизи заявок на винаходи у сфері фармації, підвищення якості патентів у вказаній сфері, внаслідок чого враховуються інтереси охорони громадського здоров'я і забезпечується коректне застосування встановлених законодавством умов патентоздатності з огляду на особливу природу об'єктів винаходів у вказаній сфері.

Направлено до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (лист від 10.12.2018р. №266).

- підготовлено заключний звіт про науково-дослідну роботу:

- Гармонізація прав людини і прав інтелектуальної власності в сфері медицини і фармації: звіт про науково-дослідну роботу (заключний) / за заг. ред. О. Ю. Кашинцевої, Н. М. Мироненко; К.: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2018. 307 с. (12,5 д.а.).

- на виконання показників Зведеного плану науково-дослідних робіт також розроблено:

– пропозиції з формування національної концепції захисту прав інтелектуальної власності крізь призму пріоритету інтересів суспільства.

ТЕМА: «Юрисдикційна форма захисту авторського права і суміжних прав»

Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України №91/5 від 22 червня 2015 року.

Затверджена Вченою радою НДІ інтелектуальної власності НАПрН України 29 вересня 2015р. (Протокол №9).

Номер державної реєстрації: 0115U001911.

Термін виконання: 01.01.2016р. – 31.12.2020р.

Науковий керівник:

– кандидат юридичних наук Штефан А. С.

Мета науково-дослідної роботи: комплексний науковий аналіз сучасного процесуально- правового механізму захисту прав, що виникають з авторських і суміжних правовідносин, і на цій основі визначити і теоретично обґрунтувати його розвиток в сучасних умовах економічного розвитку та гармонізації законодавства в досліджуваній сфері.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідження підстав участі у справах про захист авторського права і суміжних прав третіх осіб, які пред'являють самостійні вимоги щодо предмета спору; третіх осіб, які не пред'являють самостійних вимог щодо предмета спору.

Науковий керівник та виконавці: к.ю.н. Штефан А. С., д.ю.н. Канзафарова І. С., к.ю.н. Глотов С. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Петренко С. А., к.ю.н. Шабалін А. В., Зеров К. О., Петренко І. І., Пилученко Д. В., Сопова К. А., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В., Цикаленко Л. П.

2. Дослідження видів судової юрисдикції у справах про захист авторського права і суміжних прав.

Науковий керівник та виконавці: к.ю.н. Штефан А. С., д.ю.н. Орлюк О. П., д.ю.н. Канзафарова І. С., к.ю.н. Глотов С. О., к.філол.н.

Дроб'язко В. С., к.ю.н. Петренко С. А., к.ю.н. Шабалін А. В., Зеров К. О., Петренко І. І., Пилученко Д. В., Сопова К. А., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В., Цикаленко Л. П.

3. Встановлення змісту і правової природи принципів судового доказування у справах про захист авторського права і суміжних прав.

Науковий керівник та виконавці: к.ю.н. Штефан А. С., к.ю.н. Дорошенко О. Ф., д.ю.н. Канзафарова І. С., к.ю.н. Глотов С. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Петренко С. А., к.ю.н. Шабалін А. В., Зеров К. О., Петренко І. І., Пилученко Д. В., Сопова К. А., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В., Цикаленко Л. П.

4. Дослідження поняття та класифікації судових доказів.

Науковий керівник та виконавці: к.ю.н. Штефан А. С., д.ю.н. Канзафарова І. С., к.ю.н. Глотов С. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Петренко С. А., к.ю.н. Шабалін А. В., к.т.н. Дорожко Г. К., Зеров К. О., Петренко І. І., Пилученко Д. В., Сопова К. А., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В., Цикаленко Л. П.

На окремих етапах до виконання теми, з метою комплексного висвітлення досліджуваної проблематики, залучалися наступні виконавці: д.ю.н. Чурпіта Г. В., к.ю.н. Бутнік-Сіверський С. О., Виборова Ж. Ю., Жихарєв О. С.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

1.1. Нові знання.

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також результати проведених наукових досліджень щодо проблем юрисдикційної форми захисту авторського права і суміжних прав, дозволили:

- дослідити:

- види судової юрисдикції у справах про захист авторського права і суміжних прав;

- особливості використання спеціальних знань у цивільному судочинстві;

- процесуальне значення залучення у справу спеціаліста;
- проаналізувати:
 - зміст дій та бездіяльності у цивільному процесі;
 - регламентацію принципу змагальності у новій редакції ЦПК;
- встановити:
 - сутність неправомірних дій та бездіяльності як процесуальних юридичних фактів;
 - характерні риси доказів;
 - характерні риси висновку експерта;
 - встановити історичні особливості становлення та розвитку законодавства щодо захисту авторського права в 30-х роках минулого століття;
- визначити:
 - співвідношення доказів і засобів доказування;
 - сутність спеціальних знань експерта;
- з'ясувати:
 - сутність категорії ризику у цивільному процесі.

1.2. Наукова новизна.

Будь-яка система правової охорони не буде достатньо ефективною без існування системи захисту суб'єктивних прав. Захист авторських прав у своїй сутності являє сукупність певних заходів, які застосовуються й спрямовуються на поновлення або визнання авторського права, а також на захист прав осіб, яким належать авторські права в разі їх порушення або оспорення. Захист авторських прав, а також охоронюваних законом інтересів здійснюється у передбаченому законом порядку, тобто за допомогою застосування належної форми, засобів і способів захисту.

Значна кількість справ, що виникають з авторських правовідносин, розглядається здебільше у порядку цивільного провадження судами загальної юрисдикції, а також в порядку господарського чи адміністративного судочинства, що суттєво ускладнює процес захисту авторських та суміжних прав.

Для вирішення поставлених завдань, шляхом використання загальнонаукових методів дослідження та наукового пізнання соціальних явищ в їх історичному розвитку, взаємозв'язку та взаємозумовленості, а також спеціальних наукових методів, було:

- обгрунтовано, що:

– процесуальною бездіяльністю є не кожне і будь-яке утримання від вчинення дій, а лише утримання від виконання приписів норм цивільного процесуального законодавства. Цивільну процесуальну бездіяльність слід розуміти як утримання від виконання приписів норм цивільного процесуального законодавства, що породжує певні процедурні наслідки, в тому числі, застосування заходів процесуального примусу;

– докази у цивільному процесі характеризуються сукупністю таких ознак: 1) це фактичні дані, відомості про факти, виражені в об'єктивній формі; 2) вони мають зв'язок з принаймні однією обставиною, що входить до предмета доказування; 3) об'єктивна форма вираження фактичних даних відповідає сутності одного з передбачених процесуальним законом засобів доказування; 4) за-сіб, в якому виражені фактичні дані, поданий суду безпосередньо (письмові докази, окремі види речових доказів), чи вказаний у заяві або іншому процесуальному документі як той, дослідження якого потребується для встановлення обставин справи, включаючи необхідність витребування цього доказу (показання свідків, окремі види речових доказів), чи сформований на підставі ухвали суду (висновок експерта);

– спеціаліст не є джерелом доказової інформації і залучається до участі у справі не з метою проведення дослідження, а задля надання суду практичної допомоги при застосуванні технічних засобів, використання котрих необхідне для вчинення процесуальних дій;

- встановлено:

– що неправомірні дії як процесуальні юридичні факти полягають в порушенні приписів норм цивільного процесуального законодавства, порушенні порядку під час судового засідання, бездіяльність – в утриманні від виконання приписів норм цивільного процесуального законодавства, у невиконанні розпоряджень голову-вуючого. Неправомірні дії та бездіяльність породжують певні проце-дурні наслідки, в тому числі, застосування заходів процесуаль-ного примусу;

– що докази і засоби доказування співвідносяться як зміст і форма його фіксації, що органічно поєднані між собою. Доказ показує, яку інформацію він несе, про що ця інформація, засіб доказування – в якій об'єктивній формі вона виражена;

– що знання у певній галузі права і спеціальні знання – не взаємовиключні категорії, вони можуть доповнювати одна одну, а в ряді випадків таке поєднання спеціальних і правових знань є необхідним для встановлення обставин справи;

– динамічність становлення процесуального права в Українській СРР в сфері авторсько-правових відносин в 30-х роках минулого століття, зокрема, стосовно наступних питань: підсудність спорів про авторське право; позовна давність; звільнення від сплати державного мита; судові накази; черговість задоволення претензій; скарги на дії судового виконавця; відповідальність за затримки виплати авторського гонорару;

- розглянуто:

- науково-теоретичні і практичні проблеми механізму доказування в умовах дії нової редакції ЦПК України;

- з'ясовано, що:

- висновок експерта має такі характерні риси: 1) є результатом застосування спеціальних знань; 2) у висновку експерта спеціальні знання застосовуються у формі дослідження; 3) висновок експерта складається у формі та в порядку, передбаченому законом; 4) особа, яка складає висновок експерта, має особливий статус; 5) висновок експерта може бути підготовлений на замовлення учасника справи або на підставі ухвали суду про призначення експертизи;

- аргументовано, що:

- ризик у цивільному процесі – це ймовірна можливість понесення учасником справи негативних наслідків процедурного характеру (у вигляді неприйняття судом доказів, залишення без задоволення клопотання про витребування доказів тощо) або майнового характеру (у вигляді штрафу);

- зроблено висновок, що:

- законодавчий підхід до регламентації принципу змагальності у новій редакції ЦПК не характеризує змагальність в повній мірі. Зокрема, хоча категорія ризику у цивільному процесі є важливою

новелою, включення її до тлумачення змісту змагальності вбачається недостатньо обґрунтованим. Повноваження суду в контексті сприяння врегулюванню спору шляхом досягнення угоди між сторонами не пов'язані зі змагальністю, в контексті запобігання зловживанню учасниками судового процесу їхніми правами – є значно ширшими по суті, ніж змагальність. Необхідно здійснити певне уточнення розглянутих норм ЦПК, що забезпечить чіткість та вищепність правового регулювання цього принципу.

2. Фактичні результати відповідно до показників паспорту бюджетної програми:

- підготовлено 1 монографію:
 - Штефан А. С. Вчення про механізм доказування у цивільно-му судочинстві : монографія. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2018. 392 с. (18,1 д.а.);
- опубліковано 7 наукових статей (4,4 д.а.), у т.ч. 1 у фаховому виданні та 6 у фахових виданнях, що входять до Міжнародних наукометричних баз даних.
 - розроблено проект нормативно-правового акту:
 - проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Цивільного процесуального кодексу України щодо показань свідків».

ТЕМА: «Правова охорона нетипових (некласичних) об'єктів авторського права»

Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України №91/5 від 22 червня 2015 року.

Затверджена Вченою радою НДІ інтелектуальної власності НАПрН України 29 вересня 2015р. (Протокол №9).

Номер державної реєстрації: 0115U001912.

Термін виконання: 01.01.2016р. – 31.12.2020р.

Наукові керівники:

- доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України Мироненко Н. М.;
- кандидат юридичних наук Штефан А. С.

Мета науково-дослідної роботи: розробка загальнотеоретичних і практичних підходів щодо охорони, створення і використання «нетипових» об'єктів авторського права.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджуються такі аспекти теми:

1. Аналіз правової природи нетипових об'єктів авторського права.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., к.ю.н. Штефан А. С., д.соц.ком. Горська К. О., д.ю.н. Орлюк О. П., к.ю.н. Бутнік-Сіверський С. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Еннан Р. Є., к.т.н. Дорожко Г. К., Зеров К. О., Кравець Л. В., Ленго Ю. Є., Осипова А. О., Петренко І. І., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В., Цикаленко Л. П., Якуша Є. С.

2. Дослідження змісту суб'єктивного авторського права на нетипові об'єкти авторського права.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., к.ю.н. Штефан А. С., д.соц.ком. Горська К. О., к.ю.н. Бутнік-Сіверський С. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Еннан Р. Є., Зеров К. О., Кравець Л. В., Ленго Ю. Є., Осипова А. О., Петренко І. І., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В., Цикаленко Л. П., Якуша Є. С.

3. Дослідження особливостей створення нетипових об'єктів авторського права.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., к.ю.н. Штефан А. С., д.соц.ком. Горська К. О., к.ю.н. Бутнік-Сіверський С. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Еннан Р. Є., Зеров К. О., Кравець Л. В., Ленго Ю. Є., Осипова А. О., Петренко І. І., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В., Цикаленко Л. П., Якуша Є. С.

4. Визначення умов правової охорони нетипових об'єктів авторського права.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., к.ю.н. Штефан А. С., д.соц.ком. Горська К. О., к.ю.н. Дорошенко О. Ф., к.ю.н. Бутнік-Сіверський С. О., к.філол.н.

Дроб'язко В. С., к.ю.н. Еннан Р. Є., Зеров К. О., Кравець Л. В., Ленго Ю. Є., Осипова А. О., Петренко І. І., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В., Цикаленко Л. П., Якуша Є. С.

На окремих етапах до виконання теми, з метою комплексного висвітлення досліджуваної проблематики, залучалися наступні виконавці: Боровик П. А.; Земцова І. О.; Мокрієнко Ю. О.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

1.1. Нові знання.

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також результати проведених наукових досліджень щодо проблем правової охорони нетипових об'єктів авторського права, дозволили:

- дослідити:
 - зміст та поняття «цифровий семплінг», його безпосередню причетність до фрагментарного використання музичних творів;
 - особливості відтворення творів для дистанційного навчання, обґрунтувати пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права»;
 - зміст суб'єктивного авторського права на нетипові об'єкти авторського права;
 - сутність творчої діяльності та використання її результатів.
- проаналізувати:
 - випадки вільного використання фрагментів музичних творів, визначених в Законі України «Про авторське право і суміжні права» щодо застосування їх до цифрового семплінгу;
 - проблеми, що виникають на практиці застосування норм законодавства у сфері авторського права і суміжних прав при використанні уривків музичних творів;
 - проблеми, що виникають на практиці щодо охорони та захисту авторського права і суміжних прав при використанні музичних творів за допомогою стримінг-сервісів;
 - ознаки, які характеризують творчу діяльність;
- визначити:

– умови вільного запису твору організацією мовлення з метою короткострокового користування на основі опрацювання ст. 11 bis (3) Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, ч. 1 (с) ст. 172 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, а також іноземного законодавства у сфері авторського права і суміжних прав (відповідних законів Німеччини, Литви, Угорщини, Сербії, Грузії);

– сукупність ознак, необхідних для визнання персонажу охоронюваним об'єктом авторських прав;

– особливості вільного використання творів в умовах розвитку мережі Інтернет;

- встановити:

– особливості дотримання балансу публічних і приватних інтересів у суспільстві та авторському праві в умовах розвитку мережі Інтернет шляхом запровадження інституту вільного використання творів;

1.2. Наукова новизна.

Відповідно до статей 41, 54 Конституції України кожному гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, право володіти, користуватися та розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності й захист майнових і немайнових прав та інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Вказані конституційні положення щодо права інтелектуальної власності відображаються у галузевому законодавстві, що безпосередньо регулює здійснення цих прав. Незважаючи на те, що поняття «нетипові», «нетрадиційні» об'єкти інтелектуальної власності здебільшого в теорії і на практиці використовуються щодо деяких об'єктів промислової власності, зазначені терміни мають більш широке своє значення і можуть розповсюджуватися й на окремі об'єкти авторського права. Такий підхід пов'язаний з сучасним розвитком технологій, що певною мірою змінили як процес створення самих об'єктів авторського права, так і можливості їх використання. Актуальність проведення дослідження у цій сфері полягає й ще

у тому, що Україна є учасником багатьох міжнародно-правових актів з охорони авторського права, що зумовлює необхідність гармонізації законодавства.

Дослідження саме окремих «нетипових» (нетрадиційних) об'єктів авторського права дозволяє виявити низку проблем як у теорії, так й у правозастосуванні, які виникають із створенням і використанням цих об'єктів. Серед них: зміст авторського права на нетипові його об'єкти та окремих повноважень, що його складають; визнання авторського права на нетипові об'єкти; здійснення автором права на нетипові об'єкти авторського права; додержання авторських прав при створенні і використанні об'єктів в цифровому середовищі.

Для вирішення поставлених завдань були використані загально-наукові методи дослідження та наукового пізнання соціальних явищ в їх історичному розвитку, взаємозв'язку та взаємозумовленості, а також спеціальні наукові методи, й було:

- встановлено, що:

- цифровий семплінг – явище, що тісно пов'язане з використанням об'єктів авторського права – музичних творів. Фрагмент такого твору, якщо він відповідає критеріям творчості, оригінальності, має об'єктивну форму вираження й до того ж може використовуватися самостійно, підпадає під правову охорону, що передбачає необхідність дотримання авторського права особою, яка його використовує;

- на практиці існують проблемні питання ідентифікації авторів музичних творів та укладання договорів з багатьма авторами. Тому в світі спостерігаються тенденції щодо запровадження законодавчих норм, спрямованих на спрощення процедури укладення договорів між авторами та стримінг-сервісами, а також встановлення єдиних ставок винагороди, що мають виплачуватися стримінг-сервісами авторам;

- ознаками творчої діяльності є оригінальність і новизна. Оригінальність означає автентичність, самобутність, коли твір не відтворює повністю чи частково інші твори, а є результатом самостійної творчої праці його автора. Оригінальність в авторському праві – це індивідуальність: твір є оригіналом самого себе, а не копією

якогось іншого твору. Новизна – це не копіювання свого раніше створеного твору, а створення чогось нового, чого раніше не існувало серед здобутків цього автора;

– введення випадків вільного використання творів в законодавстві має відповідати потребам суспільства, розвиток якого не можливий за наявності обмежень прав і свобод людей. Збалансування інтересів творця та суспільства лежить в основі стійкого, соціально-економічного розвитку людства, сприяє уникненню різномасштабних інформаційних, економічних, соціальних конфліктів. Водночас, законодавче розширення норм, які дають можливість вільного використання творів, потребує максимально гнучкого підходу адаптації до нових реалій розвитку цифрових технологій. Збільшення таких випадків може спричинити обмеження виключних майнових прав авторів, що відобразатиметься на творчій діяльності, яка потребує матеріальної підтримки, збільшення поваги до прав творців;

- обґрунтовано, що:

– використання фрагменту музичного твору, який підпадає під правову охорону, крім випадків вільного використання творів, визначених в Законі України «Про авторське право і суміжні права», дозволяється на підставі договору, укладеного з автором (чи іншою особою, яка має авторське право);

– положення про вільне використання творів в рівній мірі можуть бути застосовані в цифровому середовищі, проте виключно у випадках, визначених законом, з обов'язковим дотриманням умов такого використання;

- визначено, що:

– використання семплів вільним (бездоговірним) може бути у випадках особистого використання, чи з метою навчання, за умов дотримання вимог до такого використання. Без дозволу автора та без виплати винагороди можуть бути використані фрагменти музичних творів, строк чинності авторського прав на які закінчився;

– ч. 1 (с) ст. 172 Угоди про асоціацію, згідно з якою дозволяється «поодиноке відтворення організацією мовлення за допомогою своїх власних засобів і для своїх власних передач мовлення», має

некоректний переклад з англійської мови. Тому приведення вітчизняного законодавства до положень Угоди про асоціацію може бути здійснено лише з врахуванням ст. 11 bis (3) Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів та ч. 1 (с) ст. 172 Угоди про асоціацію (на англійській мові);

- запропоновано:

- уточнити умови вільного використання творів у ст. 23 Закону України «Про авторське право і суміжні права» з урахуванням, що: 1) відтворення твору має визначати мету та обсяг такого використання (в даному випадку – відтворення з метою навчання в обов'язі, необхідному для забезпечення реалізації цієї мети); 2) з огляду на зазначену мету відтворення твору має бути поодиноким випадком і не мати систематичного характеру; 3) відтворення твору не повинно переслідувати комерційну мету.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

- підготовлено 1 наукове видання (монографія):

- Троцька В. М. Вільне використання творів у мережі Інтернет : монографія / Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2018. 160 с. (6,7 д.а.) (рукопис монографії рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 27.11.2018р. (Протокол №9) та передано до редакції);

- підготовлено 1 збірник матеріалів конференції:

- Об'єкти цивільних прав. Актуальні дослідження : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (18.04.2018р., м. Київ) / за ред. А. С. Штефан; К.: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2018. 50с. (2,3 д.а.);

- опубліковано 6 наукових статей (3,0 д.а.) у фахових виданнях, що входять до Міжнародних наукометричних баз даних, у т.ч. 2 у міжнародних фахових виданнях;

- розроблено проект 1 нормативно-правового акту:

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права та суміжних прав».

- організовано та проведено 1 науковий захід:

– VI Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Об’єкти цивільних прав. Актуальні дослідження» (18 квітня 2018 року, м. Київ).

ТЕМА: «Судова експертиза об’єктів інтелектуальної власності: шляхи удосконалення законодавства та правозастосування»

Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України №91/5 від 22 червня 2015 року.

Затверджена Вченою радою НДІ інтелектуальної власності НАПрН України 29 вересня 2015р. (Протокол №9).

Номер державної реєстрації: 0115U001913.

Термін виконання: 01.01.2016р. – 31.12.2020р.

Наукові керівники:

– кандидат юридичних наук Дорошенко О. Ф.,

– кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Петренко С. А.

Мета науково-дослідної роботи: дослідження нормативно-правового, методичного та методологічного забезпечення в Україні судово-експертної діяльності щодо об’єктів інтелектуальної власності, а також аналогічної діяльності в інших країнах світу. Виявлення проблемних аспектів забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою і об’єктивною експертизою у процесі здійснення захисту прав інтелектуальної власності. Дослідження сучасних тенденцій розвитку сфери судово-експертної діяльності щодо об’єктів інтелектуальної власності та розробка рекомендацій щодо удосконалення законодавчого регулювання у цій сфері з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджуються такі аспекти теми:

1. Проаналізувати особливості судово-експертного дослідження комп’ютерних програм як об’єктів інтелектуальної власності.

Наукові керівники та виконавці: к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., с.н.с. Петренко С. А.; Бахарева О. В.; Боровик П. А.; к.ю.н. Ді-

дук А. Г.; Коваленко Т. В.; Ленго Ю. Є.; Медведєва Н. Г.; Мінченко Н. В.; Панфйорова Л. Л.; Поліщук Ю. О.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Работягова Л. І.; Євтєєв В. М.; Самоловова Н. В.; Сержанов М. Є.; Сопова К. А.; Шульпін І. Л.; Юдіна Г. О.

2. Здійснити аналіз методичного забезпечення судово-експертних досліджень комп'ютерних програм як об'єктів інтелектуальної власності у контексті Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами.

Наукові керівники та виконавці: к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., с.н.с. Петренко С. А.; Бахарєва О. В.; Боровик П. А.; к.ю.н. Дідук А. Г.; Коваленко Т. В.; Ленго Ю. Є.; Медведєва Н. Г.; Мінченко Н. В.; Панфйорова Л. Л.; Поліщук Ю. О.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Работягова Л. І.; Самоловова Н. В.; Сержанов М. Є.; Сопова К. А.; Шульпін І. Л.; Юдіна Г. О.

3. Дослідити питання доцільності призначення судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності в процесі, у контексті: прийняття змін до процесуального законодавства України; створення Вищого суду з інтелектуальної власності.

Наукові керівники та виконавці: к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., с.н.с. Петренко С. А.; д.ю.н. Орлюк О. П., к.т.н. Дорожко Г. К.; Бахарєва О. В.; Боровик П. А.; к.ю.н. Дідук А. Г.; Коваленко Т. В.; Ленго Ю. Є.; Медведєва Н. Г.; Мінченко Н. В.; Панфйорова Л. Л.; Поліщук Ю. О.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Работягова Л. І.; Самоловова Н. В.; Сержанов М. Є.; Сопова К. А.; Шульпін І. Л.; Юдіна Г. О.

4. Дослідити роль та значення судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності як засобу доказування в адміністративному процесі.

Наукові керівники та виконавці: к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., с.н.с. Петренко С. А.; Боровик П. А.; Коваленко Т. В.; Мінченко Н. В.; Шульпін І. Л.; Панфйорова Л. Л.; Поліщук Ю. О.; Самоловова Н. В.; Сопова К. А.

5. Здійснити аналіз методичного забезпечення судово-експертних досліджень промислових зразків у контексті Угоди про асоці-

ацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами.

Наукові керівники та виконавці: к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., с.н.с. Петренко С. А.; д.ю.н. Орлюк О. П., д.ю.н. Мироненко Н. М., Боровик П. А.; Коваленко Т. В.; Мінченко Н. В.; Шульпін І. Л.; Панфйорова Л. Л.; Поліщук Ю. О.; Самоловова Н. В.; Сопова К. А.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

1.1. Нові знання.

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи нормативно-правове, методичне та методологічне забезпечення судово-експертної діяльності щодо об'єктів інтелектуальної власності, з урахуванням досвіду зарубіжних країн, а також в результаті проведених наукових досліджень щодо законодавчого забезпечення судово-експертної діяльності відповідно до вимог, які постають перед Україною на шляху інтеграції до ЄС, дозволили:

- дослідити:
 - різницю між комп'ютерною програмою як об'єктом інформаційних технологій та як об'єктом права інтелектуальної власності;
 - вивчення новел цивільно-процесуального та господарсько-процесуального законодавства дозволили дослідити різницю між старою та новою редакцією кодексів і встановити особливості процесу відповідно до нових процесуальних норм;
 - практику створення та функціонування спеціалізованих судів інших країн світу, на прикладі Німеччини, Великої Британії;
 - особливості призначення та використання судових експертів у процесі адміністративного захисту об'єктів інтелектуальної власності;
 - вітчизняний досвід розгляду справ по адміністративним правопорушенням у сфері патентного права;
 - практику створення та функціонування спеціалізованих судів інших країн світу, на прикладі Німеччини, Великої Британії;

- методичні підходи судово-експертних досліджень промислових зразків;
- судову практику щодо оцінки судом висновків експертів, патентних повірених та інших фахівців у сфері ІВ;
- особливості судово-експертних досліджень об'єктів ІВ, які охороняються нормами авторського права та права на промисловий зразок.
 - окреслити:
 - перепони на шляху розвитку ефективної системи судової експертизи, залучення висококваліфікованих фахівців у цю сферу, підготовки кадрів та науково обґрунтованого методичного забезпечення;
 - фундаментальні розбіжності між кваліфікаційною та судовою експертизою винаходів (корисних моделей) у дослідженнях їх відповідності критерію охороноздатності «новизна»;
 - підготувати:
 - законопроект про судову експертизу та самоврядування судових експертів № 8223 від 03.04.2018 року;
 - розробити:
 - систему самоврядування судових експертів;
 - проаналізувати:
 - нормативно-правові акти, якими керуються спеціалізовані суди інших країн світу під час розгляду справ щодо порушення права інтелектуальної власності;
 - законопроекти, які стосуються судово-експертної діяльності в Україні.
 - з науково-методичної позиції, застосовуючи доктринальні положення правової охорони засобів індивідуалізації провести критичний аналіз «Методики проведення експертних досліджень, пов'язаних із засобами індивідуалізації», розробленої Науково-дослідним центром судової експертизи з питань інтелектуальної власності, затвердженої 23 березня 2018 року Координаційною радою з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України та внесеної до Реєстру методик проведення судових експертиз.

1.2. Наукова новизна.

У вітчизняній юридичній науці проблеми, пов'язані з належним законодавчим забезпеченням ефективного функціонування судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності, практично не дослідженні. Більшість авторів у своїх роботах розглядають лише окремі аспекти цих питань, такі як: загальні питання судової експертизи, місце та роль судової експертизи у процесі тощо.

При цьому, окремі праці щодо реформування системи судової експертизи, створення законодавчо закріплених умов для належного розвитку цієї сфери, її методичного та методологічного забезпечення носять більш постановочний характер, констатуючи лише наявність тих чи інших правових проблем, а також вказуючи на та необхідність внесення до чинного законодавства змін тощо. Комплексні дослідження з цих питань, а також ґрунтовні пропозиції щодо реформування як самої системи судової експертизи, так і її законодавчого забезпечення, відсутні.

Саме тому, в межах цього дослідження, увага зосереджена на удосконаленні законодавчого регулювання в Україні судово-експертної діяльності в сфері інтелектуальної власності, аналізі проблемних питань, у тому числі й щодо правозастосування, підготовки та атестації судових експертів, роздержавленні судово-експертної діяльності, а також на визначенні шляхів їх вирішення. З цієї метою:

- розроблено та внесено до Верховної Ради України законопроект про судову експертизу та самоврядування судових експертів № 8223 від 03.04.2018 року, який призначений реформувати судово-експертну діяльність та надасть можливість забезпечити правосуддя якісними, обґрунтованими та неупередженими дослідженнями у необхідні строки, з урахуванням складності досліджень та навантаженням судового експерта.

До основних переваг законопроекту слід віднести те, що саме судовий експерт, а не державні спеціалізовані експертні установи, стає основним суб'єктом судово-експертної діяльності, незалежно від того де він працює – у тій же державній спеціалізованій установі, приватній або як особа, що здійснює незалежну професійну діяльність. При цьому, експерт вправі самостійно обирати місце

проходження стажування для отримання атестації його як судового експерта, один раз здає кваліфікаційний іспит і далі підтверджує свою кваліфікацію лише здійсненням практичної діяльності.

За останні роки спостерігається тенденція надання переваги при призначенні експертизи саме спеціалізованим судово-експертним установам. Новою редакцією КПК України встановлена монополія на проведення судових експертиз у кримінальних справах. При цьому, кількість експертів, що не працюють у спеціалізованих експертних установах (приватні експерти), за останні п'ять років зменшилась у три рази. Причиною цього явища стали жорсткі умови отримання та підтвердження кваліфікації приватними експертами: висока вартість стажування, яку приватні експерти проходять кожні 3 роки (державні, кожні 5 років), дроблення спеціалізації (створення замість одної, двох окремих), а також призначення експертизи саме на спеціалізовані експертні установи. За деякими спеціальностями відсутня альтернатива призначення експертизи до приватного експерта і навіть до іншої установи. Виникають випадки, коли повторну експертизу неможливо призначити через відсутність експерта відповідної спеціальності.

Водночас збільшилась кількість експертів-фахівців, які через певні бюрокритичні обставини не можуть отримати свідоцтво судового експерта та потрапити в реєстр. Однак вони не втратили кваліфікацію і є досить конкурентними та затребуваними в сфері судової експертизи.

Крім того, як показала практика, стажування експертів та здавання кваліфікаційного іспиту кожні три роки для підтвердження кваліфікації судового експерта не призводить до підвищення рівня його професійних знань, а стало невиправданим обмеженням для продовження здійснення судово-експертної діяльності приватними експертами. Законопроектом передбачено рівні умови для отримання кваліфікації судового експерта для всіх експертів, яку вони отримують лише один раз і кожні п'ять років підтверджують здійснення практичної діяльності. Справді, найголовнішим показником підтвердження кваліфікації є саме проведення експертиз, а механізмом прибирання «мертвих душ» з реєстру судових експертів, стане перевірка здійснення практичної діяльності кожні п'ять років.

Діяльність Ради науково-методичного забезпечення дозволить залучати до розроблення та впровадження методик судової експертизи будь-яких суб'єктів судово-експертної діяльності, а не лише експертів спеціалізованих судово-експертних установ. А також забезпечить підвищення професійного рівня експертів, зокрема шляхом проведення наукових заходів досвідченими спеціалістами з відповідних галузей знань.

Основною перевагою законопроекту є створення такої системи самоврядування судових експертів, яка забезпечить незалежність експертів від органів досудового розслідування, суду, органів виконавчого провадження та інших учасників. Така організація зможе забезпечити рівні умови для отримання кваліфікації, розгляду дисциплінарних проваджень, визначить правила професійної етики судового експерта та забезпечить представництво всіх суб'єктів судово-експертної діяльності в Україні у відносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, громадськими об'єднаннями та міжнародними організаціями.

Водночас законопроект усуває монополію державних спеціалізованих установ на проведення експертиз у кримінальних справах, а також вносить зміни у Кримінальний процесуальний кодекс України щодо порядку призначення судової експертизи, яку зможе призначати будь-який учасник процесу.

- Здійснено науково-методичне рецензування «Методики проведення експертних досліджень, пов'язаних із засобами індивідуалізації», розробленої Науково-дослідним центром судової експертизи з питань інтелектуальної власності.

Встановлено, що окреслені у методиці підходи визначення схожості засобів індивідуалізації у більшості своїй протирічать тим, які викладені в Правилах складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг, Методичних рекомендаціях з окремих питань проведення експертизи заявки на знак для товарів і послуг, регламентах проведення експертизи в процесі набуття прав на торговельні марки в державах — учасницях Європейського Союзу, Великій Британії, Сполучених Штатах Америки, Швейцарії та інших країнах.

Методика прописана надзвичайно неякісно; не відповідає нормативним вимогам до розробки подібних методик; містить плутанину у поняттях, спеціальних поняттях у сфері інтелектуальної власності, комерційних позначень; містить велику кількість положень, що можуть викликати неоднозначне тлумачення при проведенні судових експертиз та призвести до формулювання хибних висновків.

Зроблено висновок, що застосування цієї Методики значно ускладнить процес доказування. Адже надзвичайно важливо, щоб висновок експерта міг бути використаний як доказ у судовому процесі. Доказ має бути допустимим, достатнім, належним та достовірним. З огляду на викладені вище недоліки, застосування Методики, може призвести до ситуації, коли буде поставлено під сумнів будь-який Висновок експерта, виходячи з формальних ознак.

- Вище викладене зумовило необхідність:

- ініціювати призупинення застосування Методики на період її доопрацювання, зібрати зауваження і пропозиції щодо її вдосконалення та направити їх у Міністерство юстиції України;

- розробити Методичні рекомендації дослідження засобів індивідуалізації, які планується опублікувати від НДІ інтелектуальної власності НАПрН України.

- Визначено, що :

- справи у сфері інтелектуальної власності (ІВ) мають визначальне соціально-економічне і правове значення, що підтверджується положеннями міжнародних угод, як то Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності, а також утворенням Вищого суду з питань інтелектуальної власності.

Вони також є справами підвищеної складності, оскільки їх розгляд передбачає збір та дослідження значного обсягу доказів, в тому числі із застосування спеціальних знань у галузі науки та техніки, проведення судових експертиз, допитів експертів, тощо.

В Україні ще існують прояви таких негативних соціальних явищ, як порушення прав ІВ, контрафакція, піратство, патентний тролінг та здирництво, бренд-рейдерство, зловживання правами

ІВ, в тому числі і для отримання необґрунтованих конкурентних переваг.

Тому, з метою створення належних правових умов для захисту прав ІВ, перешкоджання здійсненню недобросовісної конкуренції та недопущення нової хвилі патентного тролінгу та бренд-рейдерства, спори щодо прав ІВ в судах загальної юрисдикції, а також в адміністративних судах, мають розглядатися виключно за правилами загального позовного провадження.

– Одним із основних засобів доказування у справах з питань ІВ є висновок судової експертизи відповідних об'єктів ІВ. Все частіше сторони у справі подають «Рецензії на висновки судової експертизи», підготовлені поза Порядком проведення рецензування висновків судових експертів та висновків експертних досліджень, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 25.05.2015 № 775/5 (далі – Порядок). Судова практика, на жаль, підтверджує ці невтішні факти. Такі «документи» подаються до суду з метою обґрунтування клопотання про призначення додаткової, повторної або комісійної експертизи.

Залучення до матеріалів судової справи «Рецензій» несе в собі загрозу ухвалення судового рішення, заснованого на недопустимих доказах, а, відтак, і порушення основоположного принципу судового процесу – верховенства права.

Процесуальні кодекси визначають, що висновок експерта оцінюється судом разом із іншими доказами за встановленими правилами оцінки доказів, а саме на предмет: належності, допустимості, достовірності, достатності. «Рецензія» не відповідає таким вимогам як належність і допустимість доказу.

Порядок визначає, що рецензування висновків судових експертів здійснюється лише задля вдосконалення професійної майстерності експертів, поліпшення якості та обґрунтованості їх висновків. Але можливість надання рецензії до суду для обґрунтування чи спростування обставин не передбачена.

Рецензент не несе кримінальну відповідальність за дачу завідомо неправдивого висновку та інші види юридичної відповідальності, встановлені процесуальним законодавством та Законом України «Про судову експертизу», які покладаються на судового експерта.

«Рецензія» не передбачена процесуальними кодексами, не є процесуальним документом, заявою по суті справи чи заявою з процесуальних питань; її форма, зміст та порядок надання не урегульовані жодним правовим актом.

«Рецензія» не може бути прирівняна до висновку експерта у галузі права, передбаченого процесуальними кодексами України. Такий висновок не може містити оцінки доказів, вказівок про достовірність чи недостовірність того чи іншого доказу, про переваги одних доказів над іншими.

«Рецензія» не може бути віднесена до письмових доказів, оскільки не містить дані про обставини, що мають значення для правильного вирішення спору, а є суб'єктивною думкою особи щодо висновку експерта, а «рецензент» не несе жодної відповідальності за надання неправдивих відомостей.

– При судово-експертному дослідженні винаходу (корисної моделі) на новизну, та дослідженні кваліфікаційної експертизи, експерти працюють з різними об'єктами. У першому випадку – це формула об'єкта інтелектуальної власності з чітко визначеним обсягом прав, у другому – формула, яка описує потенційно патентоспроможне технічне рішення. Результатом кваліфікаційної експертизи якраз і є перевірка та приведення заявленої формули винаходу (корисної моделі) до виду, коли кожний варіант об'єкту патентування повинен бути новим. Виданий патент на винахід засвідчує його відповідність умові патентоздатності новизна за результатами проведення кваліфікаційної експертизи, а деклараційний патент на корисну модель – її відповідність умові патентоздатності новизна під відповідальність (за твердженням) Заявника. Тобто після видачі охоронного документу обсяг прав на винахід і корисну модель є фіксованими. Процедура зміни цього обсягу прав у судовому порядку не передбачена законом. Таким чином, при проведенні судової експертизи не має необхідності перевіряти на новизну всі варіанти виконання винаходу (корисної моделі). Достатньо встановити невідповідність лише варіанту описаного незалежним пунктом. Винахід (корисна модель) після видачі патенту не може бути частково новизною. Вони або нові, або не нові.

- вище викладене зумовлює:

- рекомендувати утриматись учасникам справ у судах загальної юрисдикції та адміністративних судах від подання клопотань про розгляд справ щодо прав ІВ у порядку спрощеного провадження; відмовляти судьями судів загальної юрисдикції та адміністративних судів першої інстанції відмовляти у задоволенні клопотань про розгляд справ у спорах у сфері ІВ у порядку спрощеного позовного провадження; судьям апеляційних та касаційних інстанцій – скасовувати рішення судів першої інстанції, що прийняті у порядку спрощеного позовного провадження; оцінювати «рецензії» на висновки експертів як недопустимі та неналежні докази;

- внести зміни до Методики проведення судової експертизи, пов'язаної з винаходами та корисними моделями (універсальна) Міністерства юстиції України, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 06.02.2010 року, реєстраційний код 13.3.01, в аспекти методичної та методологічної конкретизації дослідження щодо відповідності умовам патентоздатності «новизна»;

- розробити Методичні рекомендації судово-експертного дослідження промислових зразків.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

- підготовлено 1 збірник наукових праць:

- Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: теорія і практика : науково-практичний збірник / за матеріалами II конференції «Захист прав та судова експертиза у сфері інтелектуальної власності» (01.11.2018р., м. Київ) / Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2018. Випуск 5. 120 с. (5,0 д.а.) (рукопис збірника рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 27.11.2018р. (Протокол №9) та передано до редакції);

- підготовлено та опубліковано 6 наукових статей (3,76 д.а.) у фахових виданнях, що входять до Міжнародних наукометричних баз даних та 1 тези наукової доповіді (0,87 д.а.);

- розроблено проект 1 нормативно-правового акту:

- розроблено проект Закону України «Про судову експертизу та самоврядування судових експертів», поданий за ініціативою

депутата Лапіна І. О. (реєстр. № 8223 від 03.04.2018 року). Автори: к.ю.н. Дорошенко О. Ф., к.ю.н., с.н.с. Петренко С. А., Сопова К. А., Тверезенко О. О. (1,6 д.а.).

- організовано та проведено науковий захід:
 - II Конференцію «Захист прав та судова експертиза у сфері інтелектуальної власності» (01.11.2018 р., м. Київ).

**ТЕМА: «Стан та напрями розвитку
державної політики в сфері боротьби з порушеннями
прав інтелектуальної власності»**

Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України № 97/7 від 21 червня 2016 року.

Затверджена Вченою радою НДІ інтелектуальної власності НАПрН України 26 квітня 2016 р. (Протокол № 6).

Номер державної реєстрації: 0117U005008.

Термін виконання: 01.01.2017р. – 31.12.2021р.

Наукові керівники:

– доктор юридичних наук, професор, академік НАПрНУ Орлюк О. П.;

– доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрНУ, заслужений юрист України Мироненко Н. М.

Мета науково-дослідної роботи: визначення основних рис та напрямів формування державної політики у сфері боротьби із порушеннями права інтелектуальної власності; дослідження форм, методів її формування з позицій євроінтеграційних процесів та сучасних концепцій забезпечення охорони та захисту інтелектуальної власності; зарубіжний досвід формування економіко-правової державної політики у сфері боротьби з порушенням інтелектуальної власності та законодавчого її закріплення.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідити види та особливості цивільних та адміністративних правопорушень у сфері промислової власності.

Наукові керівники та виконавці: д.ю.н., проф. Орлюк О. П.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., доц.

Чомахашвілі О. Ш.; к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Бахарева О. В.; Недогібченко Є. Г., Зайківський О. Б., Оністрат О. А.; к.е.н. Борко Ю. Л.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Писєва В. В.; Пономарьова О. О.; Пилюченко Д. В.; Тверезенко О. О.; к.ю.н. Шабалін А. В.; д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б.; Волинець І. П.; д.ю.н. Коваль І. Ф.; д.ю.н. Кодинець А. О.

2. Оцінити ефективність правових моделей, спрямованих на захист прав суб'єктів промислової власності.

Наукові керівники та виконавці: д.ю.н., проф. Орлюк О. П.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Бахарева О. В.; Недогібченко Є. Г., Зайківський О. Б., Оністрат О. А.; к.е.н. Борко Ю. Л.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Писєва В. В.; Пономарьова О. О.; Пилюченко Д. В.; Тверезенко О. О.; к.ю.н. Шабалін А. В.; д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б.; Волинець І. П.; д.ю.н. Коваль І. Ф.; д.ю.н. Кодинець А. О.

3. Виявити, проаналізувати та оцінити економіко-правові проблеми, пов'язані з порушенням прав на об'єкти промислової власності.

Наукові керівники та виконавці: д.ю.н., проф. Орлюк О. П.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.т.н. Дорожко Г. К.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Бахарева О. В.; Недогібченко Є. Г., Зайківський О. Б., Оністрат О. А.; к.е.н. Борко Ю. Л.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Писєва В. В.; Пономарьова О. О.; Пилюченко Д. В.; Тверезенко О. О.; к.ю.н. Шабалін А. В.; д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б.; Волинець І. П.; д.ю.н. Коваль І. Ф.; д.ю.н. Кодинець А. О.

4. Визначити роль та ефективність здійснення превентивних заходів та детінізації в боротьбі з неправомірним використанням прав на об'єкти авторського права та промислової власності та фінансовий механізм її забезпечення як напрями державної політики.

Наукові керівники та виконавці: д.ю.н., проф. Орлюк О. П.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.т.н. До-

рождко Г. К.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Бахарева О. В.; Недогібченко Є. Г., Зайківський О. Б., Оністрат О. А.; к.е.н. Борко Ю. Л.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Писева В. В.; Пономарьова О. О.; Пилученко Д. В.; Тверезенко О. О.; к.ю.н. Шабалін А. В.; д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б.; Волинець І. П.; д.ю.н. Коваль І. Ф.; д.ю.н. Кодинець А. О.

5. Визначити та проаналізувати економічні інструменти та методи, які можуть застосовуватись при боротьбі з порушенням прав на об'єкти авторського права та промислової власності, пов'язаних із їх створенням.

Наукові керівники та основні виконавці: д.ю.н., проф. Орлюк О. П.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Бахарева О. В.; Недогібченко Є. Г., Зайківський О. Б., Оністрат О. А.; к.е.н. Борко Ю. Л.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Писева В. В.; Пономарьова О. О.; Пилученко Д. В.; Тверезенко О. О.; к.ю.н. Шабалін А. В.; д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б.; Волинець І. П.; д.ю.н. Коваль І. Ф.; д.ю.н. Кодинець А. О.

6. Узагальнити судову практику по розгляду справ щодо порушення прав на об'єкти промислової власності.

Наукові керівники та основні виконавці: д.ю.н., проф. Орлюк О. П.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Бахарева О. В.; Недогібченко Є. Г., Зайківський О. Б., Оністрат О. А.; к.е.н. Борко Ю. Л.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Писева В. В.; Пономарьова О. О.; Пилученко Д. В.; Тверезенко О. О.; к.ю.н. Шабалін А. В.; д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б.; Волинець І. П.; д.ю.н. Коваль І. Ф.; д.ю.н. Кодинець А. О.

7. Дослідити механізми забезпечення балансу публічних та приватних інтересів як гарантії дотримання прав інтелектуальної власності та розробка наукової гіпотези подолання конфлікту, який виникає у зв'язку з цим.

Наукові керівники та основні виконавці: д.ю.н., проф. Орлюк О. П.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Бахарева О. В.; Недогібченко Є. Г.; Зайківський О. Б., Оністрат О. А.; к.е.н. Борко Ю. Л.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Писева В. В.; Пономарьова О. О.; Пилюченко Д. В.; Тверезенко О. О.; к.ю.н. Шабалін А. В.; д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б.; Волинець І. П.; д.ю.н. Коваль І. Ф.; д.ю.н. Кодинець А. О.

8. Вивчити зарубіжний досвід законодавчого регулювання захисту промислової власності.

Наукові керівники та основні виконавці: д.ю.н., проф. Орлюк О. П.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Бахарева О. В.; Недогібченко Є. Г.; Зайківський О. Б., Оністрат О. А.; к.е.н. Борко Ю. Л.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Писева В. В.; Пономарьова О. О.; Пилюченко Д. В.; Тверезенко О. О.; к.ю.н. Шабалін А. В.; д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б.; Волинець І. П.; д.ю.н. Коваль І. Ф.; д.ю.н. Кодинець А. О.

9. Визначити правові способи боротьби з порушеннями права промислової власності.

Наукові керівники та основні виконавці: д.ю.н., проф. Орлюк О. П.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Бахарева О. В.; Недогібченко Є. Г.; Зайківський О. Б., Оністрат О. А.; к.е.н. Борко Ю. Л.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Писева В. В.; Пономарьова О. О.; Пилюченко Д. В.; Тверезенко О. О.; к.ю.н. Шабалін А. В.; д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б.; Волинець І. П.; д.ю.н. Коваль І. Ф.; д.ю.н. Кодинець А. О..

10. Визначити та проаналізовані економічні інструменти та методи, які можуть застосовуватись при боротьбі з порушенням прав на об'єкти інтелектуальної власності, пов'язаних із їх використанням при виготовленні і реалізації продукції, що містять об'єкти права інтелектуальної власності.

Наукові керівники та основні виконавці: д.ю.н., проф. Орлюк О. П.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Бахарева О. В.; Недогібченко Є. Г., Зайківський О. Б., Оністрат О. А.; к.е.н. Борко Ю. Л.; к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В.; Писева В. В.; Пономарьова О. О.; Пилученко Д. В.; Тверезенко О. О.; к.ю.н. Шабалін А. В.; д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б.; Волинець І. П.; д.ю.н. Коваль І. Ф.; д.ю.н. Кодинець А. О.

11. Дослідити відповідність способів захисту, цивільно-правових та адміністративно-правових санкцій характеру вчинених порушень та наслідкам протиправних діянь.

Наукові керівники та основні виконавці: д.ю.н., проф. Орлюк О. П.; д.ю.н., проф. Мироненко Н. М.; к.ю.н. Дорошенко О. Ф.; к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Ш.; к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю.; к.ю.н., доц. Дідук А. Г.; Бахарева О. В.; Недогібченко Є. Г., Зайківський О. Б., Оністрат О. А.; к.е.н. Борко Ю. Л.; Писева В. В.; Пономарьова О. О.; Пилученко Д. В.; Тверезенко О. О.; к.ю.н. Шабалін А. В.; д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б.; Волинець І. П.; д.ю.н. Коваль І. Ф.; д.ю.н. Кодинець А. О..

12. Провести конференцію по темі дослідження.

Наукові керівники та основні виконавці: д.ю.н., проф. ,акад. НАПрНУ Орлюк О. П., д.ю.н., проф., Мироненко Н. М., к.т.н. Дорожко Г. К., к.ю.н., доц. Кашинцева О. Ю., к.ю.н., доц. Чомахашвілі О. Н., к.ю.н., доц. Дідук А. Г., Недогібченко Є. Г., Бахарева О. В., Пономарьова О. О.

На окремих етапах до виконання теми, з метою комплексного висвітлення досліджуваної проблематики, залучалися наступні виконавці: Петренко С. А., Литвин Т. О., Падучак О. І.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

1.1. Нові знання.

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також результати про-

ведених наукових досліджень проблем з питань формування та реалізації державної політики у сфері боротьби з порушення права інтелектуальної власності, розвитку законодавства та практики його застосування у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності в Україні, дозволили:

- дослідити:
 - основні способи набуття та здійснення прав на винаходи;
 - види та особливості цивільних та адміністративних правопорушень промислової власності у оборонній сфері;
 - правові проблеми, пов'язані з порушеннями прав на об'єкти промислової власності;
 - вимоги щодо інформації про продукцію, яка повинна містити на упаковці товарів. Проаналізовано вплив, який справляють на покупців різні позначення на упаковці товарів. Зроблена спроба співставити теоретичні поняття та практичне застосування різних позначень з позицій маркетингового впливу та безпеки продукції. Особлива увага приділена позначенню еко;
 - адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення патентного права у судовій практиці України;
 - зарубіжний досвід законодавчого регулювання захисту об'єктів патентного права. Здійснений аналіз нормативно-правових актів зарубіжних країн, які визначають правові основи захисту об'єктів інтелектуальної власності, що охороняються патентами, зокрема Закону Республіки Узбекистан № 1062-ХІІ от 06.05.1994 «Об изобретениях, полезных моделях и промышленных образцах» (с изменениями в соответствии с Законом РУз № 164 от 30.07.2008 г.), Закону Азербайджанской Республики «О патентах» (с изменениями, внесёнными по состоянию на 20.10.2009 г.), Гражданского кодекса Республики Казахстан № 409-І от 01.07.1999 г. Проаналізовані наукові статті за зазначеною тематикою;
 - тенденції судової практики України у сфері патентного права;
 - зловживання патентними правами як вид правопорушення;
 - правові проблеми, пов'язані з порушеннями прав інтелектуальної власності щодо об'єктів права промислової власності;

– недобросовісну конкуренцію в патентному праві (патентний тролінг);

– особливості порушення прав на об'єкти патентного права при здійсненні державної закупівлі лікарських засобів за цільовими державними програмами.

- здійснити аналіз:

– нормативно-правових актів зарубіжних країн, які визначають правові основи захисту об'єктів інтелектуальної власності, що охороняються патентами, зокрема: Закону Республіки Узбекистан №1062-ХІІ від 06.05.1994 «Про винаходи, корисні моделі та промислові зразки» (зі змінами згідно з Законом РУз №164 від 30.07.2008 р.), Закону Азербайджанської Республіки «Про патенти» (зі змінами), Цивільного кодексу Республіки Казахстан №409-І від 01.07.1999 р. (зі змінами);

– економічних інструментів та методів при боротьбі з порушенням прав на об'єкти авторського права та промислової власності;

– судової практики розгляду справ по адміністративним правопорушенням (ст. 51-2 КУпАП) та кримінальним деліктам (ст. 177 КК України), у сфері патентного права за період з 2015 року по червень 2018 року щодо порушених прав власників патентів;

– правових та організаційних засад діяльності органів державної влади у сфері боротьби та профілактики таких правопорушень.

- вивчити:

– нормативно-правові основи діяльності Європейського патентного відомства як способу міжурядового співробітництва щодо патентних процедур.

- розглянути:

– правові інструменти та методи, які можуть застосовуватись при боротьбі з порушенням прав на об'єкти інтелектуальної власності, пов'язаних із їх використанням при виготовленні і реалізації продукції, що містять об'єкти права інтелектуальної власності;

- визначити:

– правові способи боротьби з порушеннями права промислової власності в оборонній сфері;

- здійснити узагальнення:

– судової практики за 2013 – 2017 рр. у господарських спорах по розгляду справ щодо порушення прав на об'єкти патентного права;

- розглянути:

- правові наслідки порушень прав інтелектуальної власності щодо об'єктів права промислової власності.

- провести конференцію по темі дослідження:

- Конференція «Запобігання порушенню прав інтелектуальної власності і прав людини в науковій та практичній діяльності в сфері психології» (17 травня 2018 року, м. Київ).

1.2. Наукова новизна.

Дослідження стану державної політики у сфері боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності має на меті виявлення форм, методів її формування та оцінку їх відповідності пріоритетам економічного та соціального розвитку держави в умовах розвитку інформаційних технологій та глобальних інтеграційних процесів. Ефективність механізму реалізації державної політики у зазначеній сфері безпосередньо пов'язана з якістю законодавства, як форми її вираження.

Дослідження стану матеріального та процесуального законодавства України у сфері боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності має на меті виявлення основних тенденцій його розвитку, оцінку правових норм з позиції критеріїв їх ефективності, як у процесі їх застосування для попередження порушень у сфері інтелектуальної власності, так і повноти та достатності для захисту права інтелектуальної власності, в тому числі, самозахисту.

Дослідження економічних інструментів та методів, які можуть застосовуватись при боротьбі з порушеннями права інтелектуальної власності, пов'язаними зі створенням об'єктів права інтелектуальної власності, їх використанням в процесі виготовлення і реалізації продукції. Методично відокремлено два підходи до визначення розміру збитків:

- 1) підходи, які спираються на документи зі сторони власника;

- 2) підходи, які спираються на документи зі сторони порушника.

Норми кримінальної, цивільної та адміністративної відповідальності як стримуючий фактор в боротьбі з порушенням права інте-

лектуальної власності. Розробка концептуально обґрунтованих рекомендацій про внесення змін до нормативних актів щодо економіко-правових регуляторів, які можуть ефективно застосовуватися при боротьбі з порушенням прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Процеси інтеграції та диференціації, які є характерними для сфери інтелектуальної власності, і в яких Україна бере активну участь, обумовлюють необхідність дослідження законодавства зарубіжних країн та вивчення сучасного досвіду охорони і захисту права інтелектуальної власності в інших державах.

Узагальнення та аналіз судової практики з розгляду справ про порушення прав інтелектуальної власності дозволить визначити реальний рівень захисту як особистих немайнових, так і майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності. Крім цього, дослідження може виступати практичною базою для розробки методичних рекомендацій щодо визначення необхідних та достатніх доказів при захисті прав інтелектуальної власності з огляду на особливості об'єкту права інтелектуальної власності.

Розвиток та впровадження інновацій у всі сфери суспільного життя, запровадження та широке поширення інформаційних технологій зумовили істотні зміни в усіх сферах суспільного життя, викликали появу нових об'єктів права інтелектуальної власності, способів їх фіксації та використання. Законодавство України у сфері інтелектуальної власності здебільшого не враховує виклики сьогодення й вимоги сучасності, є недостатньо ефективним для попередження правопорушень та захисту прав авторів об'єктів інтелектуальної власності, не виконує у повній мірі ролі ефективного засобу державної політики у зазначеній сфері. Пріоритетним у цьому зв'язку є визначення меж гуманізації та адаптації законодавства України до законодавства країн ЄС та міжнародного законодавства.

У зв'язку з цим виникає потреба у наукових теоретичних дослідженнях конкретних аспектів державної політики у сфері боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності, розвитку концептуальних засад захисту права інтелектуальної власності, створення теоретико-методологічного підґрунтя для удосконален-

ня правового регулювання аномальної поведінки та попередження її проявів, удосконалення системи санкцій за порушення права інтелектуальної власності як міри негативної оцінки з боку держави та обов'язку порушника понести негативні наслідки своєї поведінки.

З метою виявлення та подолання колізій та прогалин у законодавстві України, що регулює відносини у сфері охорони та захисту права інтелектуальної власності, забезпечення повноти правового регулювання як регулятивних, так і охоронних відносин у зазначеній сфері, вибору адекватних методів правового регулювання природи суспільних відносин, відповідності цілям державної політики в обраній сфері дослідження, проведено:

- дослідження:
 - правових проблем, які пов'язані з порушенням прав на об'єкти промислової власності;
 - основних способів набуття та здійснення прав на винаходи;
 - вітчизняного досвіду розгляду справ по адміністративним правопорушенням та кримінальним деліктам у сфері патентного права;
 - особливостей використання виключення з дій, що порушують права патентовласника, при здійсненні державної закупівлі лікарських засобів;
 - теоретико-правових проблеми, пов'язаних з порушенням прав на об'єкти промислової власності, та вивчення правових наслідків таких порушень
 - правових проблеми, пов'язаних з порушенням прав на об'єкти промислової власності;
 - недобросовісної конкуренції в патентному праві (патентний тролінг);
 - теоретико-правових проблеми, пов'язаних з зловживанням правами інтелектуальної власності;
 - ролі приватних виконавців у виконанні рішень у сфері охорони промислової власності;
 - видів та особливостей цивільних, адміністративних та дисциплінарних порушень особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності, на

селекційні досягнення в рослинництві та тваринництві, на географічні назви походження продукції сфери аграрного виробництва;

– вітчизняного досвіду розгляду справ по адміністративним правопорушенням та кримінальним деліктам, у сфері патентного права;

– зарубіжного досвіду законодавчого регулювання захисту об'єктів патентного права;

– відповідальність за порушення прав промислової власності в оборонній сфері;

– дисциплінарної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності на службові об'єкти патентного права;

– загальних положень про порушення прав промислової власності: основних причин порушення прав промислової власності; поняття порушення прав промислової власності; видів порушень прав промислової власності; правових наслідків порушення прав промислової власності.

• аналіз:

– застосування виключення з дій, які вважаються порушенням прав інтелектуальної власності при здійсненні державних закупівель;

– правових інструментів та методів, які можуть застосовуватись при боротьбі з порушенням прав на об'єкти інтелектуальної власності, пов'язаних із їх використанням при виготовленні і реалізації продукції, що містять об'єкти права інтелектуальної власності;

– правовий аналіз практичного застосування виключення з дій, які вважаються порушенням прав інтелектуальної власності;

– правових та організаційних засад діяльності органів державної влади у сфері боротьби та профілактики таких правопорушень;

• вивчити:

– зарубіжний досвід законодавчого регулювання захисту об'єктів патентного права.

• опрацювання:

– міжнародних та національних законодавчих актів з питань правової охорони винаходів, одержаних в ході виконання завдань та доручень роботодавця (службові винаходи) та/або згідно із за-

мовленням, порядку набуття права на одержання патенту на них, їх застосування у виробничій практиці, а також забезпечення захисту прав і законних інтересів авторів службових винаходів та володільців охоронних документів на них.

– низки вітчизняних та іноземних наукових публікацій та актів європейського, українського та іноземного законодавства з питань правової охорони селекційних досягнень у тваринництві.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

- підготовлено 1 монографію:

- Порушення прав промислової власності в Україні: монографія / колектив авторів; за наук. ред. Н. М. Мироненко; Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Інтерсервіс. 2018. 150 с. (6,25 д.а.) (рукопис монографії рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 12.12.2018р. (Протокол № 10) та передано до редакції).

- опубліковано 7 наукових статей (5,2 д.а.), у т. ч. 6 у фахових виданнях, що входять до Міжнародних наукометричних баз даних, 1 з них у міжнародному фаховому виданні;

- розроблено проект 1 нормативно-правового акту:

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення прав на об'єкти права інтелектуальної власності». Автори: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., Недогібченко Є. Г., (1,0 д.а.)

ТЕМА: «Дослідження економіко-правових проблем інтенсифікації сфери інтелектуальної власності України під впливом нових викликів розвитку неоекономіки»

Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України №97/7 від 21 червня 2016 року.

Затверджена Вченою радою НДІ інтелектуальної власності НАПрН України 26 квітня 2016 р. (Протокол №6).

Номер державної реєстрації: 0116U004456.

Термін виконання: 01.01.2017р. – 31.12.2021р.

Наукові керівники:

– доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України
Орлюк О. П.;

– доктор економічних наук, професор, академік АТН України
Бутнік-Сіверський О. Б.

Мета науково-дослідної роботи: дослідження: стану розвитку теорій неоекономіки та практики її опанування у світовій та вітчизняній економіці з позиції викликів самої неоекономіки в напрямку розвитку економіки та права інтелектуальної власності; процесів економічної інтенсифікації з урахуванням інноваційних проривів та техніко-технологічного переозброєння національних галузей виробництва; процесів капіталізації та забезпечення методико-економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем з урахуванням динаміки трансформаційних процесів в їх діяльності та програмно-цільового управління інтелектуальними активами, людським інтелектуальним потенціалом та людським інтелектуальним капіталом; темпів розвитку інтелектуальної інноваційної інфраструктури з урахуванням нових інформаційних технологій, нових бізнес процесів, що забезпечують лідерство та конкурентоздатність на рівні досягнень країн ЄС, США та Китаю, як середовища активації об'єктів права інтелектуальної власності, науково-технічних і технологічних розробок та ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджуються такі аспекти теми:

1. Вивчення цілісних наукових, науково-виробничих систем з одночасним забезпечення їх відповідними важелями і стимулами до оновлення за рахунок впровадження об'єктів права інтелектуальної власності з метою збільшення виробництва інноваційної продукції.

Наукові керівники та виконавці: д.ю.н., проф., акад. НАПрНУ Орлюк О. П., д.е.н., проф., акад. АТН України, акад. УАН Бутнік-Сіверський О. Б., д.ю.н., проф., чл.-коресп. НАПрНУ Мироненко Н. М., к.е.н., доц. Андрощук Г. О., к.е.н. Борко Ю. Л., к.е.н.,

ст.н.с. Ревуцький С. Ф., к.ю.н. Дорошенко О. Ф., Тверезенко О. О., Панфйорова Л. Л., Шульпін І. Л.

2. Дослідження проблем розширення процесів капіталізації, інноваційного підприємництва та забезпечення його методико-економіко-правовим механізмом.

Наукові керівники та виконавці: д.ю.н., проф., акад. НАПрНУ Орлюк О. П., д.е.н., проф., акад. АТН України, акад. УАН Бутнік-Сіверський О. Б., д.ю.н., проф., чл.-коресп. НАПрНУ Мироненко Н. М., д.ю.н. Атаманова Ю. Є., д.ю.н. Гетманцев Д. О., к.т.н. Дорожко Г. К., к.е.н., доц. Андрошук Г. О., к.е.н. Борко Ю. Л., к.е.н., ст.н.с. Ревуцький С. Ф., Тверезенко О. О., Виборова Ж. Ю., Зубарев О. М., Крупчан О. О., Жорнік Р. О., Панфйорова Л. Л., Поліщук Ю. О., Цикаленко Л. П., Шульпін І. Л.

3. Формування методико-економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем з урахуванням динаміки трансформаційних процесів в їх діяльності.

Наукові керівники та виконавці: д.ю.н., проф., акад. НАПрНУ Орлюк О. П., д.е.н., проф., акад. АТН України, акад. УАН Бутнік-Сіверський О. Б., д.ю.н., проф., чл.-коресп. НАПрНУ Мироненко Н. М., д.ю.н. Атаманова Ю. Є., д.ю.н. Гетманцев Д. О., к.е.н., доц. Андрошук Г. О., к.е.н. Борко Ю. Л., к.е.н., ст.н.с. Ревуцький С. Ф., Тверезенко О. О., Виборова Ж. Ю., Зубарев О. М., Крупчан О. О., Жорнік Р. О., Панфйорова Л. Л., Поліщук Ю. О., Цикаленко Л. П., Шульпін І. Л.

4. Дослідження використанням програмно-цільового управління інтелектуальними активами, людським інтелектуальним потенціалом та людським інтелектуальним капіталом в системі господарювання з урахуванням світового досвіду.

Наукові керівники та виконавці: д.ю.н., проф., акад. НАПрНУ Орлюк О. П., д.е.н., проф., акад. АТН України, акад. УАН Бутнік-Сіверський О. Б., д.ю.н., проф., чл.-коресп. НАПрНУ Мироненко Н. М., к.т.н. Дорожко Г. К., к.ю.н. Дорошенко О. Ф., д.ю.н. Атаманова Ю. Є., д.ю.н. Гетманцев Д. О., к.е.н., доц. Андрошук Г. О., к.е.н. Борко Ю. Л., к.е.н., ст.н.с. Ревуцький С. Ф., Тверезенко О. О., Шульпін І. Л.

На окремих етапах до виконання теми, з метою комплексного висвітлення досліджуваної проблематики, залучалися наступні виконавці: Бахарєва О. В., Дідук А. Г., Євтеєв В. М., Ленго Ю. Є., Медведева Н. Г., Мінченко Н. В., Коваленко Т. В., к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В., Работягова Л. І., Сержанов М. Є., Юдіна Г. О.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

1.1. Нові знання.

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених наукових досліджень конкретних аспектів національної політики розвитку теорій неоекономіки та практики її впровадження у світовій та вітчизняній економіці в напрямку розвитку інтелектуальної економіки та правового її забезпечення, процесів економічної інтенсифікації з урахуванням інноваційних проривів, процесів капіталізації та методологічного забезпечення економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем, дозволили:

- зазначити, що:

- широкомасштабне введення у господарський обіг продуктів інтелектуальної праці (знань, технологій, науково-технічних розробок), які набувають майнових прав інтелектуальної власності з метою їх комерціалізації та досягнення соціально-економічного ефекту є головною ознакою інноваційності цілісних науково-виробничих формувань;

- капіталізація інтелектуальної власності досконало не вивчена. Її не потрібно змішувати з терміном «капіталізація майна». В класичному розумінні термін «капіталізація майна» означає реінвестування отриманого підприємством (фірмою) прибутку, тобто перетворення прибутку в додатковий капітал. Сучасні науковці термін «капіталізація майна» використовують в такому значенні як оцінка вартості фірми на базі основного та оборотного капіталу; оцінка вартості фірми на основі ринкової вартості її

акцій та облігацій або на основі щорічного отриманого прибутку. Широкого вжитку набуває і термін ринкова капіталізація (market capitalization), під яким розуміють вартість усіх акцій акціонерної компанії, тобто це ціна, яку ринок готовий заплатити за компанію у випадку її продажу. Капіталізація інтелектуальної власності має дещо відмінне за економічним змістом поняття – це вартість майнових права інтелектуальної власності в процесі її комерціалізації з метою отримання прибутку, у той же час вартість майнових прав на балансі – це вартість об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів. Вартість інтелектуальної власності враховує сукупність витрат, які пов'язані з розробкою, адаптацією, підтримкою на відповідному рівні об'єктів власності. Вартість прав на придбання або продаж інтелектуальної власності враховує лише вартісну ціну придбання або продажу з урахуванням прибутку (рентабельності) і податкових відрахувань, що є структурою вартості майнових права інтелектуальної власності в процесі її комерціалізації;

– у загальному розумінні підприємництво визначають як творчу діяльність, спрямовану на пошук нових сфер вкладення капіталу, створення нових і вдосконалення наявних продуктів, виробництв, розвиток власних переваг, ефективно використання різних можливостей для отримання прибутку. При цьому підприємництво характеризується обов'язковим залученням інноваційного моменту – будь то виробництво нового для ринку товару, зміна профілю діяльності або заснування нового підприємства чи галузі. Щодо інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності, то інноваційне підприємництво майнових права інтелектуальної власності виступає як особливий новаторський творчий процес пошуку та створення нових інноваційних об'єктів права інтелектуальної власності, це також вид господарювання, спрямований на пошук нових можливостей зростання інтелектуального капіталу та на комерційне його використання у встановленому законодавством порядку. Цей вид підприємництва характеризується особливою поведінкою підприємців-новаторів, які беруть на себе весь ризик розробки та здійснення нового проекту виробництва інноваційного продукту/інноваційної продукції з водночас відповід-

ною фінансовою та технологічною відповідальністю (інноваційно-інтелектуальній бізнес-проект). Одночасно, слід враховувати, що сучасні технології та технічні рішення не лише відкривають нові можливості комерційного використання інтелектуального капіталу в економіці результатів наукового-технічного пошуку, а й висувають високі вимоги до організації виробничого-технологічного процесу його освоєння. Ці вимоги стосуються правильного вибору форм інноваційного підприємництва майнових прав інтелектуальної власності, рівня кваліфікації творчого та інженерного персоналу підприємств (фірм) та його мотивації;

– формування методико-економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем спирається на розширенні просторових меж виробництва, прискорення всіх процесів, збільшення об'єму інформації, науково-технічних знань, розвиток техніки та технологій, який спрямовано на розвиток виробництва, вибудову нової парадигми багатовимірності, багатоаспектності, безперервності, біфуркаційних процесів та самоорганізації в контексті синергетики, зміни чинників розвитку із матеріальних на інтелектуальні;

– прискорення розвитку методико-економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем враховується за напрямом результативності та ефективності. Результативність показує ступінь досягнення проголошених цілей механізму, а саме наскільки результати наблизилися до задекларованих завдань. Ефективність показує співвідношення між витратами на здійснення механізму та досягнутими результатами, який може вимірюватися як у натуральних показниках (продуктивність праці, фондоозброєність, фондовіддача тощо), так і у вартісних (якщо можлива грошова оцінка всіх витрат і результатів);

– однією з основних функцій управління є планування та програмування, яке є неперервним, циклічним процесом, який дає можливість визначити бажаний майбутній стан інтелектуальних активів, людського інтелектуального потенціалу та людського інтелектуального капіталу в системі інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності в Україні, з урахуванням інтелектуального ре-

сурсного забезпечення та формуванням шляхів досягнення цього стану. Це комплексний підхід до вирішення питань розвитку інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності, що є розробка шляхів досягнення конкретних цілей з обов'язковою умовою врахування інтелектуального ресурсного забезпечення для встановлення забезпечення можливості реалізації визначених шляхів за логічної схемою «цілі зростання – шляхи вирішення – засоби інтелектуалізації».

- визначити, що:

– інноваційність розглядають як сприйняття, продукування і застосування нового, а також як можливість дифузії інновацій з позиції економічної теорії, що підкреслює наявність нового явища, продукції, технології тощо, спрямованих на збільшення ефективності. Тут сприйняття, продукування і застосування нового з урахуванням заохочення підприємництва та приватної ініціативи, позитивно впливатиме як на досягнення економічної стабілізації, так і на забезпечення економічного розвитку на новій технологічній і технічній основах. Розгляд дифузії інновацій по відношенню до майнових прав інтелектуальної власності характеризує якісну ознаку інноваційності, як процес системного і цілеспрямованого оновлення цілісних наукових, науково-виробничих систем;

– на розвиток інноваційної діяльності впливає: 1) специфіка інноваційної діяльності як об'єкта управління; 2) стан зовнішнього середовища, у якому вона проходить (тип ринку, характер конкурентної боротьби, практика державного регулювання, рівень освіти, організаційні форми взаємодії науки і виробництва тощо); 3) стан внутрішнього середовища окремих організаційних і господарських систем (фінансові та матеріально-технічні ресурси, застосування технологій, зв'язки із зовнішнім оточенням тощо);

– з розширенням процесу капіталізації інтелектуальної власності пов'язано з рухом інтелектуального капіталу в напрямку його зростання або в іншому випадку здійснення розподілу й використання отриманого прибутку з метою розвитку інтелектуального капіталу суб'єкта господарювання, що впливає на зростання виробництва інноваційного продукту/інноваційної продукції за рахунок залучення більш досконалих інтелектуальних ресурсів, витрат

в якість активів, у вартість чистих активів підприємств або у вартість акціонерного капіталу, що забезпечує їх прибутковість та перетворення додаткової вартості в інтелектуальний капітал;

– модель методико-економіко-правового механізму інноваційного підприємництва майнових прав інтелектуальної власності, який включає наступні взаємопов'язані складові: Моделювання процесу формування об'єкта права промислової власності та введення його у господарський обіг; Організація процесу трансформації інтелектуальної власності в інноваційний продукт/інноваційну продукцію; Бізнес-план інноваційного підприємництва майнових прав інтелектуальної власності; Етапи процесу інноваційного підприємництва майнових прав інтелектуальної власності; Механізм комерціалізації майнових прав інтелектуальної власності;

– ефективним інструментом визначення перспектив розвитку стратегічного планування та управління інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем є форсайт, який Бен Мартін, професор Університету Сассексу, визначає як новий підхід до систематичного аналізу та оцінки довгострокових перспектив науки, технологій, економіки та суспільства з метою визначення стратегічного напрямку досліджень та нових технологій. Даний підхід суттєво відрізняється від традиційних технологій прогнозування, який доцільно розглядати як особливу організаційну технологію, яка включає елементи впливу на майбутнє з боку суспільства, бізнесу та держави та стимулює розвиток;

– зміст методології програмно-цільового управління інтелектуальних активів, людського інтелектуального потенціалу та людського інтелектуального капіталу в системі інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності полягає в таких аспектах: 1) формування системи цілей управління та завдань вирішення кожної проблеми в системі інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності; 2) визначення шляхів вирішення завдань і вибору оптимального варіанта розвитку інтелектуальних активів, людського інтелектуального потенціалу та людського інтелектуального капіталу в системі інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності; 3) розробка програми або стратегічного плану вирішення проблем, усунення перешкод для

досягнення ефективності інтелектуальних активів, людського інтелектуального потенціалу та людського інтелектуального капіталу; 4) визначення необхідних інтелектуальних ресурсів і строків виконання програми й досягнення кінцевої мети в напрямку динамічного розвитку інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності. Використання програмно-цільового методу планування системи інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності передбачає: визначення проблеми та формулювання цілей; розробку й реалізацію програми, спрямованої на досягнення цілей; систематичний контроль за якістю та результатами робіт, передбачених програмою; коригування заходів, спрямованих на реалізацію цілей. Програмно-цільовий метод планування розвитку інтелектуальних активів, людського інтелектуального потенціалу та людського інтелектуального капіталу в системі інноваційно-інтелектуальної сфери діяльності базується на таких основних принципах: принцип наскрізного планування; принцип планування на основі критеріїв «вартість-ефективність»; принцип пролонгації програми в часі.

- обґрунтувати:

- розгляд дифузії інновацій по відношенню до майнових прав інтелектуальної власності, як характеристика якісної ознаки інноваційності, як процес системного і цілеспрямованого оновлення цілісних наукових, науково-виробничих систем;

- розвинути:

- методика приведення механізму аналітико-статистичного стану інноваційного розвитку економіки у відповідність до стандартів Організації економічного співробітництва та розвитку ЄС, яка була затверджена на початку 2010 року Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, для розробки заходів щодо прискорення розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем. У Методиці прискорення розвитку методико-економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем висвітлюється підхід і пропонується метод розрахунку оцінки окремих індикаторів і загального інноваційно-інтелектуального індексу. Всі індикатори розподілені у групи: індикатори, що відображають

освітній рівень кадрового потенціалу та використання інформаційних технологій; індикатори щодо створення нових знань; індикатори – інновації та підприємництво; індикатори – застосування інновацій та інтелектуальної власності; індикатори – інтенсивності комерціалізації об’єктів права інтелектуальної власності та інші;

- запропонувати:

– в умовах трансформаційних процесів діяльності інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем розвинути інноваційний фінансовий інститут краудфандінгу, який розглядають як інструмент фінансування проектів шляхом відкритого заклику на основі матеріальної чи моральної зацікавленості потенційних спонсорів (використання інтернет-платформ, що поєднує кредиторів та позичальників; переважання малих та середніх підприємств серед його учасників тощо). За допомогою краудфандінгу у світі було залучено 34 млрд дол. США. З них 25 млрд. дол. США склали однорангове кредитування, 5,5 млрд дол. США – пожертви та 2,5 млрд дол. США – залучення інвестицій. Глобальний показник успішності для краудфандінгу становить 50%. За деякими прогнозами глобальний обсяг ринку краудфандінгу у 2020 р. становитиме 35 млрд дол. США;

– кроки, які можуть розглядатися як інструмент розвитку інноваційно-інтелектуальної політики при дотриманні ряду обов’язкових умов: легітимність, нормативність програм, реальність, варіантність, конкретність цілей і завдань, контрольованість і відповідальність конкретних осіб і організацій за використання інтелектуальних ресурсів, виконання окремих завдань і програми в цілому. Ці основні методологічні принципи реалізуються за допомогою стадій інноваційно-інтелектуального програмування, що складають «життєвий цикл» програми (проекту) для різних суб’єктів господарювання: програмування – ідентифікація – структуризація – оцінка ефективності (коректування) – фінансування – забезпечення – реалізація – стадія здійснення програми – оцінка досягнутих результатів інтелектуалізації. У цьому випадку програми розробляються для кожного рівня дерева цілей. У складних випадках, коли програми носять комплексний характер, виникає необхідність в розробці керуючих програм;

- визначити, що:

– у вітчизняній практиці практично відсутні приклади розробки програмно-цільового управління в системі інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності, зокрема розвитку конкретних об'єктів, що значно послаблює можливість інтелектуальних активів, людського інтелектуального потенціалу та людського інтелектуального капіталу, реалізувати їх потенціал, підвищити на цій основі конкурентоспроможність суб'єктів господарювання, впроваджувати успішні інноваційно-інтелектуальні та інвестиційні проекти. Застосування програмно-цільових методів планування в системі інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності є нагальною необхідністю. Використання програмного планування дасть змогу уникнути багатьох помилок у плануванні та зменшити ризик збитковості інтелектуальних активів, людського інтелектуального потенціалу та людського інтелектуального капіталу суб'єктів господарювання в умовах кризових явищ. Перспективним є застосування програмного планування для реалізації завдань інвестиційно-інноваційного розвитку інтелектуальній сфері діяльності. Програмно-цільовий метод управління в системі інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності завдяки комплексному підходу дозволить враховувати максимум факторів для зниження ризику вірогідних фінансових втрат. Даний напрям досліджень потребує додаткових методичних обґрунтувань та розробки механізму реалізації методів програмно-цільового планування.

1.2. Наукова новизна.

Дослідження стану розвитку теорій неоекономіки та практики її опанування у світовій та вітчизняній економіці в напрямку розвитку економіки та права інтелектуальної власності мають цільову спрямованість. Інтенсифікація економіки України здійснюється за вектором наближення за результатами до розвинених країн ЄС, США, Китаю. Пріоритетними в цьому напрямку є процеси економічної інтенсифікації з урахуванням інноваційних проривів та техніко-технологічного переозброєння національних галузей виробництва, розробки стратегій інтенсивності впровадження результатів інноваційної діяльності, інтенсивності економіко-правових

механізмів реалізації наукових ідей, технічних рішень у виробничих системах різного рівня правової організації, створення цілісних наукових, науково-виробничих систем з одночасним забезпечення їх відповідними важелями і стимулами до оновлення за рахунок впровадження об'єктів права інтелектуальної власності з метою збільшення виробництва інноваційної продукції.

Суттєвим тут є розширення процесів капіталізації, інноваційного підприємництва та забезпечення його економіко-правовим механізмом становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем з урахуванням динаміки трансформаційних процесів в їх діяльності з використанням програмно-цільового управління інтелектуальними активами, людським інтелектуальним потенціалом та людським інтелектуальним капіталом в системі господарювання з урахуванням світового досвіду, нових економічних і правових відносин.

Дослідження темпів розвитку інтелектуальної інноваційної інфраструктури з урахуванням нових інформаційних технологій, нових бізнес процесів, що забезпечують лідерство та конкурентоздатність на рівні наближення до досягнень країн ЄС, США та Китаю, як середовища активації об'єктів права інтелектуальної власності, науково-технічних і технологічних розробок та ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій, що стає одним з пріоритетних у структурі цільових завдань неоекономіки, де є потреба, зокрема, у вирішенні проблеми ідентифікації, систематизації, діагностики та пошуку сучасних прикладних інструментів управління активами суб'єктів господарювання з урахуванням сфери інтелектуальної власності, що має наукову новизну, теоретичну цінність та практичну значущість.

Законодавчий досвід переконливо свідчить про важливість пошуку активного використання викликів неоекономіки, які би сприяли інноваційним процесам, досягненню стандартів і темпів інноваційного розвитку з динамічним наближенням до рівня розвитку економічно розвинених країн світу, стимулюванню становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем з урахуванням динаміки трансформаційних процесів в їх

діяльності у напрямку економічної інтенсифікації з урахуванням інноваційних проривів та техніко-технологічного переозброєння національних галузей виробництва, перетворюючи їх в інноваційно-активні.

Законодавство України щодо програмно-цільового управління інтелектуальними активами, людським інтелектуальним потенціалом та інтелектуальним людським капіталом в системі господарювання з позиції викликів неоекономіки, ще не забезпечує державної підтримки активізації інноваційної інтелектуальної діяльності, розвитку інтелектуальної інфраструктури в сфері інтелектуальної власності, стимулювання розвитку інтелектуального капіталу, людського інтелектуального потенціалу та людського інтелектуального капіталу в системах господарювання з позиції залучення відповідних фінансових джерел (інноваційних, венчурних, інвестиційних, приватного та іноземного капіталу), використання податкових пільг, регламентування стосунків щодо створення та комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності.

У зв'язку з цим, виникає актуальна потреба у наукових дослідженнях конкретних аспектів національної політики розвитку теорій неоекономіки та практики її впровадження у світовій та вітчизняній економіці в напрямку розвитку інтелектуальної економіки та правового її забезпечення, процесів економічної інтенсифікації з урахуванням інноваційних проривів, процесів капіталізації та забезпечення методико-економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем, впровадження програмно-цільового управління інтелектуальними активами, людським інтелектуальним потенціалом та людським інтелектуальним капіталом, розробки механізму їх правового забезпечення з урахуванням світового досвіду, специфіки адаптування його до умов України.

З метою виявлення розбіжностей та прогалин, які існують у вітчизняному законодавстві з питань формування нормативно-правової бази щодо розвитку програмно-цільового управління інтелектуальними активами, людським інтелектуальним потенціалом та інтелектуальним людським капіталом в системі господарювання з позиції викликів неоекономіки, було:

- вивчено:

- освітні процеси у сфері інтелектуальної власності в цілому та права інтелектуальної власності зокрема, суть якого складають особисті немайнові права інтелектуальної власності та майнові права інтелектуальної власності. Підставою інноваційного розвитку економіки є широке впровадження об'єктів інтелектуальної власності. Для цього необхідні висококваліфіковані фахівці. Обґрунтовано значення постійної підготовки фахівців у сфері інтелектуальної власності та підтримки винахідництва.

- визначено, що:

- під інноваційністю розуміється процес системного і цілеспрямованого оновлення цілісних наукових, науково-виробничих систем у напрямку розвитку неоекономіки, що передбачає використання власного інтелектуального та науково-технічного потенціалу, створення та впровадження новачій, нових науково-економічних, науково-технічних знань, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності технологій, продукції, послуг, прийняттю прогресивних організаційно-технічних рішень виробничого, адміністративного та комерційного характеру, що істотно поліпшують їх структуру та якість виробництва, зміцнюють ринкові позиції, забезпечують перспективи розвитку;

- в інноваційності цілісних науково-виробничих формувань об'єднуються економічні та науково-технічні інтереси, формується гнучке наукомістке виробництво, інтегруються спільні зусилля підприємців та держави у межах національних потреб, що відтворює спільні стратегічні завдання інноваційної політики. Це також повною мірою відтворює напрями становлення та реалізації інноваційної моделі розвитку національної економіки, як системи пріоритетів, стратегій, механізмів та інструментів, які безпосередньо спрямовані на формування інноваційного типу розширеного відтворення економіки країни, структура якої містить п'ять головних елементів: систему генерування інновацій – для цього потрібно створити відповідні умови розвитку інноваційного середовища; систему формування інтелектуального капіталу – для цього потрібно стимулювати інтелектуальне інноваційне підприємництво; систему комерціалізації інновацій – у нас є чимало інновацій, але

немає умов для їхньої комерціалізації і реалізації; систему використання або безпосереднього впровадження інновацій, не лише вітчизняних, а в першу чергу – вітчизняних; систему державного регулювання інноваційного розвитку економіки – для цього потрібно розвинути сучасне податкове законодавство в напрямку його інноваційності;

– під капіталізацією майнових прав інтелектуальної власності розуміється процес їх комерціалізації з метою отримання прибутку, у той же час вартість майнових прав на балансі – це вартість об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів;

– фіктивна капіталізація інтелектуальної власності – це реальний інтелектуальний капітал, представлений цінними паперами у складі оцінки вартості підприємства (фірми). Під прямою капіталізацією інтелектуальної власності розуміють процес перетворення інтелектуального ресурсу, залученого в ринковий обіг, у вартість майнових права інтелектуальної власності, що приносить додаткову вартість;

– під зворотною капіталізацією інтелектуальної власності розуміють перетворення додаткової вартості в інтелектуальний капітал;

– під розширенням процесу капіталізації інтелектуальної власності розуміють рух інтелектуального капіталу в напрямку його зростання або в іншому випадку здійснення розподілу й використання отриманого прибутку в напрямку розвитку інтелектуального капіталу суб'єкта господарювання;

– під інноваційним підприємництвом майнових прав інтелектуальної власності розуміють особливий новаторський творчий процес пошуку та створення нових інноваційних об'єктів права інтелектуальної власності, це також вид господарювання, спрямований на пошук нових можливостей зростання інтелектуального капіталу та на комерційне його використання у встановленому законодавством порядку;

– модель методико-економіко-правового механізму інноваційного підприємництва майнових прав інтелектуальної власності включає: моделювання процесу формування об'єкта промислової власності; організацію процесу трансформації інтелектуальної

власності; бізнес-план інноваційного підприємництва майнових прав інтелектуальної власності; етапи процесу інноваційного підприємництва майнових прав інтелектуальної власності; механізм комерціалізації майнових прав інтелектуальної власності;

– формування методико-економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем спрямовано на розвиток виробництва, вибудову нової парадигми багатовимірності, багатоаспектності, безперервності, біфуркаційних процесів та самоорганізації в контексті синергетики, зміни чинників розвитку із матеріальних на інтелектуальні;

– у Методиці прискорення розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем висвітлюються підходи і пропонуються методи розрахунку оцінки окремих індикаторів і загального інноваційного-інтелектуального індексу.

– прискорення розвитку методико-економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем враховується за напрямом результативності та ефективності;

– в умовах трансформаційних процесів діяльності інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем запропоновано розвинути інноваційний фінансовий інститут краудфандінг, який розглядається як інструмент фінансування проектів шляхом відкритого заклику на основі матеріальної чи моральної зацікавленості потенційних спонсорів;

– ефективним інструментом визначення перспектив розвитку стратегічного планування та управління інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем є форсайт, який суттєво відрізняється від традиційних технологій прогнозування та який доцільно розглядати як особливу організаційну технологію;

– комплексний підхід до вирішення питань ефективного розвитку інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності потребує здійснення їх планування та програмування, яке є неперервним, циклічним процесом, який дає можливість визначити бажаний майбутній стан інтелектуальних активів, людського інтелектуального потенціалу та людського інтелектуального капіталу в Україні;

– використання програмно-цільового методу планування системи в інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності передбачає визначення проблеми та формулювання цілей, які базуються на таких основних принципах: принцип наскрізного планування; принцип планування на основі критеріїв «вартість-ефективність»; принцип пролонгації програми в часі;

– основні методологічні принципи реалізуються за допомогою стадій інноваційно-інтелектуального програмування, що складають «життєвий цикл» програми (проекту) для різних суб'єктів господарювання: програмування – ідентифікація – структуризація – оцінка ефективності (коректування) – фінансування – забезпечення – реалізація – стадія здійснення програми – оцінка досягнутих результатів інтелектуалізації;

– програмно-цільовий метод управління в системі в інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності завдяки комплексному підходу дозволить враховувати максимум факторів для зниження ризику вірогідних фінансових втрат.

• відмічено, що:

– використання концепції «потрійної спіралі» або моделі стратегічних інноваційних мереж, щодо формування системи взаємовідносин між органами державного управління, бізнесовими структурами та науковими організаціями, за напрямом розвитку неоекономіки по відношенню до інноваційності цілісних науково-виробничих формувань, дозволяє цементувати або досягти стрижневої участі об'єктів права інтелектуальної власності в процесі удосконалення законодавства інноваційно-інтелектуальної сфери діяльності, яке спрямовано на формування механізму їх комерціалізації.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

• опубліковано 1 збірник наукових праць:

– Всеукраїнський семінар з проблем економіки інтелектуальної власності : збірник наукових праць I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 18 травня 2018 р.) / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. К.: ФОП Кравченко Я. О. 2018. 176 с. (11,0 д.а.).

- опубліковано 6 наукових статей (4,0 д.а.), у т.ч. 4 у фахових виданнях, що входять до Міжнародних наукометричних баз даних, та 2 у наукових виданнях іноземною мовою;
 - розроблено проект нормативно-правового акту:
 - проект Закону «Про внесення змін до законів України щодо стимулювання розвитку інноваційної діяльності, пов'язаної з комерціалізацією об'єктів права інтелектуальної власності».
- Автори: д.ю.н., проф. Орлюк О. П., д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б., Тверезенко О. О. (0,8д.а.).
- організовано та проведено 1 науковий захід:
 - I Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Всеукраїнський семінар з проблем економіки інтелектуальної власності» (18 травня 2018 року, м. Київ).

ТЕМА: «Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки»

Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України від 03.07.2017р. № 103/4.

Затверджена Вченою радою НДІ інтелектуальної власності НАПрН України 28.12.2017р. (Протокол № 12).

Номер державної реєстрації: 0117U005291.

Термін виконання: 01.01.2018р. – 31.12.2022 р.

Науковий керівник:

– доктор економічних наук, професор, академік АТН України, академік УАН Бутнік-Сіверський О. Б.

Мета науково-дослідної роботи: досягнення цілей національної безпеки через розвиток її складової – системи інтелектуальної власності, основною функцією якої є забезпечення збалансованого існування інтересів інтелектуальної творчості, винахідництва, раціоналізації в правовому полі суспільства, спрямованого на безпеку держави Україна через моніторинг, діагностування, виявлення та ідентифікацію, запобігання та припинення, мінімізацію та нейтралізацію дії внутрішніх і зовнішніх загроз і небезпек. Реагування на загрози має бути адекватним не лише характерові та їх

масштабам, а й рівню бажаного і можливого стану забезпечення національної безпеки через розвиток її складової інтелектуальної власності з використанням методів детінізації, боротьби з неправомірним використанням інтелектуальної власності та дієвим захистом прав інтелектуальної власності.

У межах зазначеної проблематики досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідження концептуального підходу до формування системи національної безпеки України з урахуванням інтелектуальної власності як складової системи забезпечення національної безпеки.

Науковий керівник та виконавці: д.е.н., проф., акад. АТН України, акад. УАН Бутнік-Сіверський О. Б., д.ю.н., проф., акад. НАПрНУ Орлюк О. П., д.ю.н. Мироненко Н. М., к.е.н., доц. Андрощук Г. О., к.е.н. Борко Ю. Л., к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В., Тверезенко О. О., Шульпін І. Л., Зайківський О. Б., к.т.н. Оністрат О. А., Пічкур О. В., Недогібченко Є. Г.

2. Визначення ролі інтелектуальної власності у забезпеченні безпеки в галузі суспільних інтересів.

Науковий керівник та основні виконавці: д.е.н., проф., акад. АТН України, акад. УАН Бутнік-Сіверський О. Б., д.ю.н., проф., акад. НАПрНУ Орлюк О. П., к.е.н., доц. Андрощук Г. О., к.е.н. Борко Ю. Л., к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В., к.т.н. Дорошко Г. К., Євтеєв В. М., Зубарєв О. М., Тверезенко О. О., Шульпін І. Л., Зайківський О. Б., к.т.н. Оністрат О. А., Пічкур О. В., Недогібченко Є. Г., Самололова Н. В.

3. Розробка основних напрямів правового забезпечення інтелектуальної власності як складової національної безпеки.

Науковий керівник та основні виконавці: д.е.н., проф., акад. АТН України, акад. УАН Бутнік-Сіверський О. Б., д.ю.н., проф., акад. НАПрНУ Орлюк О. П., д.ю.н. Атаманова Ю. Є., д.ю.н. Сімсон О. Е., к.е.н., доц. Андрощук Г. О., к.е.н. Борко Ю. Л., к.ю.н. Дорошенко О. Ф., к.ю.н. Прохоров-Лукін Г. В., Тверезенко О. О., Шульпін І. Л., Работягова Л. І., Зайківський О. Б., к.т.н. Оністрат О. А., Пічкур О. В., Федорова Н. В., Недогібченко Є. Г., Шульпін І. Л., Юдіна Г. О.

4. Можливості адаптації визначення та відшкодування шкоди у цивільних справах про порушення прав інтелектуальної власності в країнах ЄС.

Науковий керівник та основні виконавці: д.е.н., проф., акад. АТН України, акад. УАН Бутнік-Сіверський О. Б., д.ю.н., проф., акад. НАПрНУ Орлюк О. П., д.ю.н., проф., член-коресп. НАПрНУ Мироненко Н. М., д.ю.н. Михайлюк Г. О., к.е.н., доц. Андрушук Г. О., к.е.н. Борко Ю. Л., Тверезенко О. О., Шульпін І. Л., Зайківський О. Б., к.т.н. Оністрат О. А., Пічкур О. В., Недогібченко Є. Г.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

1.1. Нові знання.

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених наукових досліджень проблем з питань інтелектуальної власності як складової системи забезпечення національної безпеки щодо розвитку законодавства та практики його застосування у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності в Україні, дозволили:

- зазначити, що:

– формування системи національної безпеки України з урахуванням інтелектуальної власності знаходиться в полі інтересів держави з позиції розвитку на інноваційно-інтелектуальному напрямку. Це обґрунтовується тим, що об'єкти права інтелектуальної власності (ОПІВ) є системоутворюючим елементом економічної безпеки держави, оскільки безпосередньо впливають на стан не лише науково-технологічної складової, а й інших складових – виробничої, зовнішньоекономічної, інвестиційної. Створення і впровадження в господарський обіг ОПІВ без-посередньо впливають на стан економічної, науково-технологічної та інвестиційної безпеки держави, тому що: 1) ОПІВ, як результат НДДКР, стають основою інноваційної діяльності підприємств; 2) використання ОПІВ підприємствами, забезпечують економічний і науково-технічний ефект; 3) це сприяє розвитку сфери НДДКР і формуванню ринку

інновацій та ОПВ, що обумовлює взаємовплив складових науково-технологічної та інвестиційної безпеки держави; 4) при дослідженні безпеки створення і впровадження ОПВ у виробничий і зовнішньоекономічній сфері необхідно застосовувати показники наукоємності промислового виробництва і зовнішньої торгівлі, які певною мірою свідчать про результативність інноваційно-інтелектуальної сфери діяльності та попит на результати науково-технічної діяльності;

– національна безпека у класичному підході спирається на відповідну наукову теорію та методологію. Що стосується інноваційно-інтелектуальної сфери діяльності, то національна безпека України повинна на цьому напрямку спиратись та розвивати наукову теорію побудови та функціонування системи національної безпеки на принципах майнових прав інтелектуальної власності, як складової загальної наукової теорії та методології національної безпеки України;

– реалізація правової політики у сфері національної безпеки на принципах майнових прав інтелектуальної власності повинна враховувати впровадження системного підходу до формування базису нормативно-правового забезпечення інноваційності національної безпеки є неможливою і неефективною без впровадження нової парадигма розвитку національної безпеки з огляду прав інтелектуальної власності. І в даному аспекті потребує змін та доповнень у прийнятій Закон України «Про основи національної безпеки України», який не наділений належним інноваційним рівнем щодо заповнення цієї прогалини і вирішення окреслених питань на принципах дотримання майнових прав інтелектуальної власності. При цьому реалізація правової політики у сфері національної безпеки на принципах дотримання майнових прав інтелектуальної власності повинна враховувати подальші зміни та доповнення до Конституції України (в частині подолання колізії, закладеної прорістарною теорією, порівняно з теорією виключних прав, ідеологія якої прослідковується у ЦК України та спеціальному законодавстві), до законів України, указів та розпоряджень Президента України, враховуючи положення міжнародних правових актів, які пов'язані

із забезпеченням як національної, так і регіональної та міжнародної безпеки, до постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України, які визначають компетенцію суб'єктів системи забезпечення інноваційності національної безпеки;

– можливості адаптації визначення та відшкодування шкоди у цивільних справах про порушення прав інтелектуальної власності в країнах ЄС мають цільове спрямування, так як проводиться з урахуванням Стратегії національної безпеки та кібербезпеки України, реформ, передбачених Угодою про асоціацію України та Європейського Союзу. При цьому враховано національні особливості, які склалися в інноваційно-інтелектуальному середовищі, що впливає на розвиток окремих напрямів національної безпеки. Нинішню ситуацію в Україні, яка впливає на можливості адаптації визначення та відшкодування шкоди у цивільних справах про порушення прав інтелектуальної власності, можна охарактеризувати як таку, якій властиві скорочення обсягів науково-технологічного потенціалу, погіршення таких якісних характеристик, як недостатнє залучення найбільш здібних працівників, наукової молоді до освітньо-наукового сектора національної економіки, соціально-психологічна деградація працівників, моральне і фізичне старіння матеріально-технічної бази для проведення НДР та НДДКР, зменшення можливостей для відтворення наукових кадрів (складність у системі аспірантури та докторантури), непривабливість наукової кар'єри для молоді, скорочення будівництва науково-дослідних об'єктів, криза наукового приладобудування тощо. Щодо інтелектуальної безпеки в інноваційно-інтелектуальній сфері діяльності, узагальнюючи предметні нароби науковців, то вона є найменш дослідженим напрямом системи забезпечення національної безпеки. Тут потрібно також врахувати також ще один аспект інтелектуальної безпеки – комп'ютерно-інформаційний, оскільки сьогодні з'явилося таке поняття як інформаційний колоніалізм, що означає перетворення тієї чи іншої країни на «комп'ютерну плантацію». Річ у тім, що інформатизація суспільства не визначається лише кількістю комп'ютерів на певну кількість населення, а зростанням комп'ютерної грамотності і свідомості населення. Основне завдан-

ня державної політики у забезпеченні інтелектуальної безпеки повинно стосуватися використання інтелектуальної праці програмістів, аналітиків, операторів ЕОМ для розв'язання нагальних соціально-економічних проблем та забезпечення прогресивного розвитку сучасного суспільства. Можемо стверджувати, що інтелектуальна безпека – це такий стан національної безпеки, який дозволяє зберігати стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз та здатний задовольняти потреби усіх суб'єктів;

– стратегія кібербезпеки України спирається на Указ Президента України від 15.03.2016 №96/2016 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України», відповідно якого Стратегія базується на положеннях Конвенції про кіберзлочинність, ратифікованої Законом України від 7 вересня 2005 року №2824-IV, законодавства України щодо основ національної безпеки, засад внутрішньої та зовнішньої політики, електронних комунікацій, захисту державних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом та спрямована на реалізацію до 2020 року Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 року №287 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України». Національна система кібербезпеки має забезпечити взаємодію з питань кібербезпеки державних органів, органів місцевого самоврядування, військових формувань, правоохоронних органів, наукових установ, навчальних закладів, громадських об'єднань, а також підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, які провадять діяльність у сфері електронних комунікацій, захисту інформації та/або є власниками (розпорядниками) об'єктів критичної інформаційної інфраструктури. Кібербезпека будується як захищеність інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Кіберзлочинність як використання новітніх ІКТ, спрямоване проти конфіденційності, цілісності і доступності комп'ютерних систем, мереж і комп'ютерних даних, а також зловживання ними є загрозою інтелектуальній безпеці;

– що інтелектуальна власність є невід’ємною складовою міжнародної торгівлі та глобальної економіки. Досвід європейських країн у розбудові системи захисту прав інтелектуальної власності має велике значення для України. Адже Україна нині стоїть перед завданням як реформувати національну систему правової охорони інтелектуальної власності, так і суттєво підвищити рівень захисту прав інтелектуальної власності, щоб виконати всі взяті на себе міжнародні зобов’язання, вийти зі Списку 301, забезпечити належний рівень захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, забезпечити вектор Стратегії Сталого розвитку «Україна – 2020», а також забезпечити підвищення своїх позицій у міжнародних рейтингах інноваційного середовища й інвестиційної привабливості (зокрема, у 2018 році Україна у Глобальному інноваційному рейтингу піднялася на 43 місце, порівняно з 2013 роком, коли посідала 71 місце).

- визначити, що:

– метою побудови системи національної безпеки України з урахуванням інтелектуальної власності є формування такої сучасної системи, яка має базуватися на сукупності вже існуючих і спеціально створюваних органів, державних і недержавних структур, соціальних груп, суспільних об’єднань і громадських організацій, окремих осіб, а також специфічних правових, інформаційних, політичних, економічних та інших зв’язків між ними із забезпечення національних інтересів особи за різних умов функціонування управління системою забезпечення національної безпеки через її ефективне функціонування. Функціонування системи забезпечення національної безпеки України зумовлено сутнісними характеристиками національних інтересів і цілей України, які визначаються її регіональним статусом, історичними традиціями державотворення і толерантності;

– формування, розвиток та ефективність системи національної безпеки України безпосередньо пов’язані з інноваційно-інтелектуальною сферою діяльності в означеній системі. Інноваційно-інтелектуальна сфера діяльності не є складовою системи національної безпеки України, що звужує її результативність за призначенням, а вона органічно росте в елементи системи національної безпеки

України, трансформує їх, підсилює, інтеграційно поєднується з ними за принципом дифузії інновацій з позиції майнових прав інтелектуальної власності, які характеризують якісну ознаку інноваційності національної безпеки України, як результат поширення, розтікання, взаємодії процесу системного і цілеспрямованого динамічного оновлення дієздатності системи національної безпеки України. Такий підхід до синтезу інноваційно-інтелектуальної сфери діяльності з системою національної безпеки України створює умови для її дієздатності в нових умовах розвитку за відповідними напрямками;

– теорія побудови та функціонування системи національної безпеки на принципах майнових прав інтелектуальної власності, визначає її інноваційність, як складової загальної наукової теорії та методології національної безпеки України. Такий підхід концептуально відмінний від самостійної теорії інтелектуальної безпеки;

– поняття «нормативно-правове забезпечення інноваційності національної безпеки України» включає його нормативне регулювання і виконання майнових прав інтелектуальної власності як засобу управління стосовно сфери національної безпеки. Воно розуміє під цим сприяння пошуку шляхів удосконалення існуючих та створюваних нових правових норм розробки охорони та захисту інтелектуальної власності, продуктів творчої праці, необхідних для виконання принципово нових завдань у сфері національної безпеки. Основу нормативно-правового забезпечення інноваційності національної безпеки складають формування та підтримка нормативно-правової бази як юридичного засобу досягнення реальної упорядкованості системи національної безпеки на принципах дотримання майнових прав інтелектуальної власності. Нормативна база являє собою організаційно-функціональний образ системи національної безпеки, яка вбирає принципи майнових прав інтелектуальної власності, що відповідають цільовому призначенню. При цьому правові норми забезпечують моделювання як самої системи національної безпеки, діючої на принципах дотримання майнових прав інтелектуальної власності, так і її підсистем, нормування та формалізацію їх функціональних, організаційних та інформаційних структур, а також що самі виконують інформаційну функцію;

– в Україні суб'єктами інтелектуальної безпеки відповідно до прийнятих нормативно-правових актів, зокрема Закону України «Про національну безпеку України», можуть бути всі передбачені ст. 4 «Засади демократичного цивільного контролю» суб'єкти забезпечення національної безпеки. Відповідно до організаційно-функціонального принципу всі суб'єкти інтелектуальної безпеки утворюють систему органів управління державного, міждержавного та недержавного характеру, наділених виключними повноваженнями в межах чинного законодавства й міждержавних угод. Важливу роль у гарантуванні інтелектуальної безпеки відіграють суди загальної юрисдикції, що є державними органами судової влади, уповноваженими здійснювати правосуддя відповідно до Конституції та законів України. Органи судової влади вирішують правові суперечки між конкретними особами у сфері інтелектуальної власності, а також розглядають справи щодо норм контролю, а саме відповідності прийнятих законів Конституції України, підзаконних нормативних актів законам України. У цьому сенсі вбачається актуальною роль створюваного Вищого суду України з питань інтелектуальної власності. Протидія злочинам в економічній та інтелектуальній сферах має забезпечуватися й відповідними структурними підрозділами Міністерства внутрішніх справ України, до основних завдань якого належать участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері боротьби зі злочинністю, захисту економіки та об'єктів права власності; виявлення причин та умов, які сприяють учиненню правопорушень у сфері економіки, та вжиття заходів щодо їх усунення. Водночас потребує створення у складі МВС України структурний підрозділ із захисту прав інтелектуальної власності;

- сформулювати:

– принципи побудови системи національної безпеки України з урахуванням інтелектуальної власності, які враховують наступні положення: 1) процес забезпечення національної безпеки має просторові і часові обмеження; 2) складові системи мають враховувати вхідні дані, за якими здійснюється моніторинг взаємодії із навколишнім середовищем, прямий і зворотній зв'язок, що дозволяє врахувати вплив як один на одного, так і на уся систему шляхом

побудови системи різних індикаторів стану, зокрема науково-технологічної та інноваційної безпеки України; 3) зв'язок між елементами національної безпеки та зовнішнім середовищем; 4) наявність суб'єктів управління національною безпекою, зокрема забезпечення майнових прав інтелектуальної власності; 5) існування комплексу методів управління системою національної безпеки в інтересах захисту майнових прав інтелектуальної власності; 6) наявність засобів управління;

- обґрунтувати, що:

– стратегію національної безпеки України з урахуванням інтелектуальної власності можна визначити як складний і багатоступінний процес, що поєднує формування стратегії підтримки економічної, науково-технологічної та інвестиційної безпеки держави і управління забезпечення майнових прав інтелектуальної власності з метою її як найповнішої й успішної реалізації в контексті місії держави та організацій в умовах невизначеності та мінливого зовнішнього середовища. Стратегія національної безпеки України вбирає у себе та спирається на процес стратегічного управління економічною, науково-технологічною та інвестиційною безпекою з урахуванням створення і впровадження в господарський обіг ОПІВ, а саме: 1) здійснення стратегічного аналізу, що передбачає виявлення існуючих і прогнозування потенційних загроз економічній, науково-технологічній та інвестиційній безпеці; 2) організацію стратегічного планування, що передбачає вивчення і розробку системи заходів, спрямованих на уникнення або ліквідацію впливу загроз та кризових явищ, а також аналіз результативності обраних заходів; 3) ресурсне забезпечення, що передбачає пошук та залучення необхідних економічних, фінансових та інтелектуальних ресурсів для втілення запланованих заходів; 4) бюджетування, що передбачає технологію планування, обліку, контролю й аналізу фінансових, інформаційних і матеріальних потоків, а також отриманих результатів; 5) контролінг ефективності, що передбачає моніторинг фінансово-економічної діяльності та систематичне надання керівництву інформації необхідної для прийняття своєчасних тактичних і стратегічних управлінських рішень; 6) оперативне управління, що передбачає провадження визначеної політики еко-

номічної, науково-технологічної та інвестиційної безпеки; 7) управління ризиками, що передбачає використання сукупності інструментів, методів, форм та засобів взаємодії суб'єктів управління ризиками з метою розроблення та реалізації управлінських рішень, спрямованих на попередження настання ризиків від інвестиційно-інноваційної діяльності, комерціалізації ОПІВ, зменшення і подолання наслідків їх впливу.

- проаналізувати та оцінити:
 - правові проблеми, пов'язані з порушенням прав на об'єкти промислової власності в оборонній сфері;
- відмічено, що:
 - теорія національної безпеки інтенсивно розвивається за різними напрямками, до яких можна відносити: національні інтереси і стратегічні перспективи; фундаментальні засади державної незалежності; формування системи національної безпеки України, її глобальний вимір та еволюція загроз; трансформації воєнної політики в контексті нової парадигми безпеки XXI ст.; політика національної безпеки в гуманітарній сфері та її забезпечення; формування української національної ідентичності; людський розвиток в Україні та регіональний вимір її розвитку, економічну безпеку України в умовах ринкових трансформацій та антикризового регулювання та ін.

Одночасно, поглибленого пошуку потребують дослідження теорії національної безпеки з позиції інтелектуальної власності, яка знаходиться на початковому етапі розробки. На цьому напрямку досліджень розглядають проблеми: інтелектуальної безпеки; формування інформаційної безпеки; фінансової безпеки та фінансової стійкості банків; теоретико-прикладні засади механізму забезпечення інтелектуальної безпеки на підприємстві. Предметно інтелектуальну безпеку розглядають з позиції економічної безпеки підприємств або регіонів. Особливого значення набувають дослідження інтелектуальної безпеки в оборонно-промисловому комплексі України. Слід сформулювати структурно-функціональні принципи цієї системи. Адже побудова системи національної безпеки України з позиції інтелектуальної власності не може обмежуватись лише інтелектуальною безпекою України;

– для забезпечення і зміцнення інтелектуальної безпеки України, як складової системи, з позиції адаптації визначення та відшкодування шкоди у цивільних справах про порушення прав інтелектуальної власності в країнах ЄС, необхідно реалізувати комплекс організаційно-правових, господарсько-економічних та інших заходів, спрямованих не тільки на збереження і відтворення існуючого інтелектуального потенціалу, а й на підвищення престижності розумової праці, зацікавленості носіїв наукового інтелекту у плідній праці. Саме розвиток і нарощування інтелектуального та науково-технологічного потенціалу дозволяє знизити та усунути низку потенційних та реальних загроз інтелектуальній безпеці, а також забезпечить вищий ступінь захисту національної безпеки в цілому. Під інтелектуальним захистом тут розуміють заходи, спрямовані на забезпечення інтелектуальної безпеки держави. Саме заходи, пов'язані з попередженням загроз інтелектуальним інтересам, вважаємо пасивним захистом або пасивним забезпеченням інтелектуальної безпеки. Ті ж заходи, які направлені на обмеження і ліквідацію наслідків небезпек інтелектуальним інтересам, що виникли, вважаємо активним захистом або активним забезпеченням інтелектуальної безпеки;

– інноваційність національної безпеки України на принципах дотримання майнових прав інтелектуальної власності реалізується через заходи пасивного та активного захисту. До заходів пасивного захисту віднесено: розробку сучасної концепції науково-технічної політики, розвитку науки й освіти, яка б відповідала новим соціально-економічним умовам розвитку країни; розробку законів, законодавчих і нормативних актів, які б забезпечували і стимулювали розвиток науки та освіти; розробку законів і законодавчих актів, які б захищали інтелектуальні інтереси країни, інтелектуальну власність, носіїв інтелектуальної власності та продукти їх розумової праці; розробку вимог до дипломних і випускних робіт, дисертацій на здобуття наукових ступенів тощо. До заходів активного впливу віднесено: практичну реалізацію інтелектуальних можливостей особи, суспільства, держави; зростання суспільної і соціальної значущості спеціалістів із вищою освітою і вчених при розробці нормативних актів та розв'язанні

державних і інших задач; покращення умов праці і життя носіям інтелекту – вченим і спеціалістам із вищою освітою; реальний захист продуктів розумової діяльності носіїв інтелекту від різного роду посягань; використання вчених і спеціалістів з вищою освітою тільки за профілем їх підготовки; моральне і матеріальне стимулювання роботи носіїв інтелекту; швидке впровадження і застосування результатів діяльності вчених і спеціалістів з вищою освітою на практиці тощо.

1.2. Наукова новизна.

Досягнення цілей національної безпеки через розвиток її складової – системи інтелектуальної власності, основною функцією якої є забезпечення збалансованого існування інтересів інтелектуальної творчості та винахідництва в правовому полі суспільства, спрямованого на безпеку держави Україна через моніторинг, діагностування, виявлення та ідентифікацію, запобігання та припинення, мінімізацію та нейтралізацію дії внутрішніх і зовнішніх загроз і небезпек.

Актуальними є питання щодо забезпечення належного рівня національної безпеки України в науково-технологічній сфері, що може бути обумовлено недосконалістю «механізмів захисту прав інтелектуальної власності», як це визначає Закон України «Про основи національної безпеки України». Зазначений закон дуже вузько трактує загрози національним інтересам у сфері інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність у галузі забезпечення національної безпеки стосується духовних, морально-етичних, культурних, історичних та матеріальних цінностей. Велике значення інтелектуальної власності у забезпеченні національної безпеки у сфері економіки, зокрема у забезпеченні безпеки ринкових відносин, та значна роль інтелектуальної власності у інноваційній безпеці. Суттєвими є питання інформаційної, енергетичної безпеки з позиції інтелектуальної власності, а також використання інтелектуальної власності для забезпечення безпеки у фінансово-економічній сфері та у забезпеченні обороноздатності держави.

З метою виявлення та подолання колізій та прогалин у законодавстві України, що регулює відносини у сфері інтелектуальної власності, як складової системи забезпечення національної безпеки,

запропоновано заходи щодо розвитку законодавства та практики його застосування у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності в Україні:

- проведено дослідження:

- концептуального підходу до формування системи національної безпеки України з урахуванням інтелектуальної власності, що враховує наступні напрями дослідження, які є складовими забезпечення національної безпеки: 1) безпека інтелектуального капіталу, що забезпечує ефективну реалізацію неявних індивідуальних і колективних знань у процесі розвитку інноваційної та господарської діяльності суб'єктів різних рівнів та формувань, а також визначення сукупності заходів щодо його збереження та ефективної реалізації; 2) безпека нематеріальних активів як об'єктів права інтелектуальної власності, яка враховує захищеність від зовнішніх та внутрішніх загроз, пов'язаних з можливістю їх втрати, несанкціонованого копіювання, використання конкурентами, плагіату тощо, а також здійснення нейтралізації внутрішніх джерел загроз і захисту від зовнішніх загроз національної безпеки; 3) патентування науково-технічної продукції, як метод конкурентної боротьби щодо захисту нових продуктів і технологічних процесів – з метою блокування (патентної експансії) дослідницьких робіт конкурентів, а також забезпечення за допомогою патентно-кон'юнктурних досліджень, методів маркетингу інформації про високотехнологічну продукцію зарубіжних виробників (конкурентна розвідка) та її систематизацію; 4) розгляд економіко-правових проблем розвитку та впровадження технологій подвійного призначення та нормативно-правового забезпечення охорони інтелектуальної власності в оборонній сфері; 5) підвищення самозабезпечення в ключових технологіях цивільного та воєнного виробництва, розвитку вищих технологічних укладів, поширення ресурсо- і енергозберігаючих технологій тощо;

- національних нормативно-правових актів, пов'язаних із формуванням системи національної безпеки України в аграрній сфері, з урахуванням результатів інтелектуальної діяльності як складової частини системи забезпечення національної безпеки;

- проведено аналіз:

- законодавства України, що регулює питання національної безпеки і оборони, стосовно висвітлення ролі інтелектуальної власності у всіх сферах національної безпеки;

- законодавства України, що регулює діяльність, пов'язану з розробленням озброєння та військової техніки, а також здійсненям міжнародного військово-технічного співробітництва, стосовно забезпечення охорони інтелектуальної власності;

- науково-технічного потенціалу галузі, стану та тенденцій розвитку трансферу технологій в оборонно-промисловому комплексі (ОПК) держави. Визначено значення в ньому інтелектуальної власності, роль держави у сприянні і розвитку трансферу технологій;

- системи охорони інтелектуальної власності, динаміку винахідницької і патентної активності в ОПК, особливості патентування винаходів в іноземних державах. Виявлено негативні тенденції у сфері виробництва, обігу та використання винаходів в Україні, їх вплив на технологічну та економічну безпеку держави. Запропоновано заходи щодо вирішення існуючих проблем. Показано, що міжнародний трансфер технологій у військово-технічній сфері є одним із векторів інноваційного розвитку національної економіки;

- зазначено:

- важливість охорони інтелектуальної власності для забезпечення національної безпеки та оборони;

- інтелектуальна безпека – це такий стан національної безпеки, який дозволяє зберігати стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз та здатний задовольняти потреби усіх суб'єктів;

- для забезпечення і зміцнення інтелектуальної безпеки України, як складової системи, необхідно реалізувати комплекс організаційно-правових, господарсько-економічних та інших заходів, спрямованих не тільки на збереження і відтворення існуючого інтелектуального потенціалу, але й на розвиток і нарощування інтелектуального та науково-технологічного потенціалу; спрямованого знизити та усунути низку потенційних та реальних загроз інтелектуальній безпеці, а також забезпечити вищий ступінь захисту національної безпеки в цілому;

– під інтелектуальним захистом розуміють заходи, які спрямовані на забезпечення інтелектуальної безпеки держави. Ті заходи, які пов'язані з попередженням загроз інтелектуальним інтересам, є пасивним захистом або пасивним забезпеченням інтелектуальної безпеки, а ті заходи, які направлені на обмеження і ліквідацію наслідків небезпек інтелектуальним інтересам, є активним захистом або активним забезпеченням інтелектуальної безпеки;

– відповідно до організаційно-функціонального принципу всі суб'єкти інтелектуальної безпеки утворюють систему органів управління державного, міждержавного та недержавного характеру, наділених виключними повноваженнями в межах чинного законодавства й міждержавних угод;

– Україна нині стоїть перед завданням як реформувати національну систему правової охорони інтелектуальної власності, так і суттєво підвищити рівень захисту прав інтелектуальної власності. Це відповідає як її міжнародним зобов'язанням, зокрема взятим за Угодою про асоціацію з ЄС, так і державному курсу та стратегічним завданням.

- визначено:

- роль інтелектуальної власності у забезпеченні безпеки в галузі суспільних інтересів за законодавством України;

- що об'єкти права інтелектуальної власності (ОПІВ) є системоутворюючим елементом економічної безпеки держави, оскільки безпосередньо впливають на стан не лише науково-технологічної складової, а й інших складових – виробничої, зовнішньоекономічної, інвестиційної. Використання Дорожньої карти інтелектуальної власності (Intellectual Property Roadmap) як плану дій, що описує ключові етапи розвитку продукту та засоби їх досягнення, надає бізнесу і приватним особам, що визначають політику в інтелектуальній сфері, всеосяжний аналітичний огляд ключових питань і політики в цій галузі, є складовою цього процесу;

- що стратегія національної безпеки України вбирає у себе та спирається на процес стратегічного управління економічною, науково-технологічною та інвестиційною безпекою з урахуванням створення і впровадження в господарський обіг ОПІВ. Подальша діяльність в найближчі роки у цьому напрямі має вирішальне зна-

чення для контролю за функціонуванням систем права власності в цілому та прав інтелектуальної власності зокрема, та їх відношення до процвітання в країнах, на регіональному і глобальному рівнях. Для осучаснення науково-технологічної та інноваційної політики України в напрямку формування системи національної безпеки України, з урахуванням інтелектуальної власності, вимагає налагодження горизонтальна і вертикальна системи координації заходів, що реалізуються (whole-of-a-government approach), що істотно поліпшить синергію ефектів державного регулювання;

– що стан та тенденції розвитку технологій Інтернет речей (Internet of Things) у напрямку національної безпеки у найближчій перспективі є найпотужнішим стимулюючим фактором інноваційного розвитку нанотехнологій, мікроелектроніки, напівпровідникових технологій, мікромініатюризації виконавчих пристроїв, телекомунікацій, радіотехнологій, програмних обчислювальних засобів, робототехніки тощо. Все це призводить до появи потенційних ризиків і проблем внаслідок масштабного, повсюдного і багатосекторального впровадження технологій Інтернет речей;

– що нова парадигма розвитку національної безпеки з огляду права інтелектуальної власності спрямована набувати ознаки інноваційності національної безпеки України стосовно захищеності усіх продуктів інтелектуальної власності та спрямована знизити та усунути низку потенційних та реальних загроз інтелектуальній безпеці, а також забезпечити вищий ступінь захисту національної безпеки в цілому;

– інноваційність національної безпеки України на принципах дотримання майнових прав інтелектуальної власності реалізується через заходи пасивного та активного захисту;

– поняття «нормативно-правове забезпечення інноваційності національної безпеки України» включає його нормативне регулювання і виконання майнових права як засобу управління стосовно сфери національної безпеки;

– Нормативна база являє собою організаційно-функціональний образ системи національної безпеки вбираючої принципи майнових прав інтелектуальної власності, які відповідають цільовому призначенню;

– реалізація правової політики у сфері національної безпеки на принципах дотримання майнових прав інтелектуальної власності повинна враховувати впровадження системного підходу до формування базису нормативно-правового забезпечення інноваційності національної безпеки; остання є неможливою і неефективною без впровадження нової парадигма розвитку національної безпеки з огляду права інтелектуальної власності;

- розглянуто:

- особливості світового ринку озброєння і військової техніки, місце України в глобальному експорті зброї;

- встановлено, що:

- держава розробляє зброю та військову техніку, вона зобов'язана забезпечувати і захищати своє право на промислову власність, пов'язану з розробкою нових моделей зброї, військової та спеціальної техніки або їх модернізації.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

- підготовлено 1 збірник наукових праць:

Питання інтелектуальної власності : збірник наукових праць. Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки / за ред. О. Б. Бутнік-Сіверського; Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2018. Випуск 16. 178 с. (7,4 д.а.) (рукопис збірника рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 27.11.2018р. (Протокол №9) та передано до редакції);

- опубліковано 6 наукових статей (4,3 д.а.), у т.ч. 3 у фахових виданнях, що входять до Міжнародних наукометричних баз даних, з них 1 у іноземному (міжнародному) виданні;

- розроблено проект 1 нормативно-правового акту:

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо набуття та здійснення прав інтелектуальної власності в сфері державного оборонного замовлення» (2,3 д.а.).

- на виконання показників Зведеного плану науково-дослідних робіт також розроблено:

- рекомендації про внесення змін до нормативних актів щодо економіко-правових регуляторів, які можуть ефективно застосову-

ватися в сфері інтелектуальної власності як складової національної безпеки. Автор: Тверезенко О. О. (0,46 д.а.).

Обґрунтовується необхідність внесення змін до Цивільного кодексу України, Законів України «Про державне оборонне замовлення», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», «Про державний контроль за передачами товарів військового та подвійного використання» з відповідними пропозиціями.

Направлено до НАПрН України (лист від 12.12.2018р. №274).

ТЕМА: «Правова охорона інтелектуальної власності в умовах євро інтеграційних процесів»

Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України від 03.07.2017р. № 103/4.

Затверджена Вченою радою НДІ інтелектуальної власності НАПрН України 28.12.2017р. (Протокол № 12).

Номер державної реєстрації: 0117U005290.

Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р.

Науковий керівник:

– доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України Мироненко Н. М.

Мета науково-дослідної роботи: Визначення основних рис та напрямів формування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів; дослідження форм, методів та механізмів її реалізації з позицій євроінтеграційних процесів та сучасної доктрини права інтелектуальної власності; вивчення практики імплементації модельних законів та директив ЄС у вітчизняне законодавство; аналіз судової практики захисту прав інтелектуальної власності у цивільному, кримінальному та адміністративному судочинстві України та країнах ЄС.

У межах зазначеної проблематики досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідити баланс прав людини та прав інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів в Україні.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., д.ю.н., проф. Орлюк О. П., д.ю.н. Канзафарова І. С., д.ю.н. Кодинець А. О., к.е.н. Андрощук Г. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Кашинцева О. Ю., к.ю.н. Крижна В. М., к.ю.н. Чомахашвілі О. Ш., к.ю.н. Штефан А. С., Кравець Л. В., Недогібченко Є. Г., Петренко І. І., Пічкур О. В., Писєва В. В., Работягова Л. І., Тверезенко О. О., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В.

2. Дослідити практику імплементації директив ЄС у вітчизняне законодавство.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., д.ю.н. Канзафарова І. С., д.ю.н. Орлюк О. П., д.ю.н. Кодинець А. О., к.е.н. Андрощук Г. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Кашинцева О. Ю., к.ю.н. Крижна В. М., к.ю.н. Чомахашвілі О. Ш., к.ю.н. Штефан А. С., Кравець Л. В., Недогібченко Є. Г., Петренко І. І., Пічкур О. В., Писєва В. В., Работягова Л. І., Тверезенко О. О., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В.

3. Визначити основні риси та напрями формування державної системи правової охорони об'єктів авторського права та суміжного права, форми, методи та механізми її реалізації з позицій євроінтеграційних процесів та сучасної доктрини авторського права.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., д.ю.н. Орлюк О. П., д.ю.н. Канзафарова І. С., д.ю.н. Кодинець А. О., к.ю.н. Дорошенко О. Ф., к.е.н. Андрощук Г. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Кашинцева О. Ю., к.ю.н. Крижна В. М., к.ю.н. Чомахашвілі О. Ш., к.ю.н. Штефан А. С., Кравець Л. В., Недогібченко Є. Г., Петренко І. І., Пічкур О. В., Писєва В. В., Работягова Л. І., Тверезенко О. О., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В.

4. Обґрунтувати зв'язок між сучасними інформаційними технологіями та виникненням нових способів порушення авторського права, розробити засіб їх захисту у контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., д.ю.н. Канзафарова І. С., д.ю.н. Кодинець А. О., к.е.н. Андрощук Г. О., к.т.н. Дорожко Г. К., к.філол.н. Дроб'язко В. С.,

к.ю.н. Кашинцева О. Ю., к.ю.н. Крижна В. М., к.ю.н. Чомахашвілі О. Ш., к.ю.н. Штефан А. С., Кравець Л. В., Недогібченко Є. Г., Петренко І. І., Пічкур О. В., Писєва В. В., Работягова Л. І., Тверезенко О. О., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В.

5. Дослідити досвід ЄС у сфері авторського права. Визначити та проаналізувати концептуальні підходи до розвитку правової охорони творів у країнах – членах Європейського Союзу.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., д.ю.н. Кanzaфарова І. С., д.ю.н. Кодинець А. О., к.е.н. Андрoшук Г. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Кашинцева О. Ю., к.ю.н. Крижна В. М., к.ю.н. Чомахашвілі О. Ш., к.ю.н. Штефан А. С., Кравець Л. В., Недогібченко Є. Г., Петренко І. І., Пічкур О. В., Писєва В. В., Работягова Л. І., Тверезенко О. О., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В.

6. Визначити напрями удосконалення авторського права України з урахуванням європейського досвіду та завдань, які визначаються Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., д.ю.н. Кanzaфарова І. С., д.ю.н. Кодинець А. О., к.е.н. Андрoшук Г. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Кашинцева О. Ю., к.ю.н. Крижна В. М., к.ю.н. Чомахашвілі О. Ш., к.ю.н. Штефан А. С., Кравець Л. В., Недогібченко Є. Г., Петренко І. І., Пічкур О. В., Писєва В. В., Работягова Л. І., Тверезенко О. О., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В.

7. Здійснити порівняльний аналіз правового режиму охорони творів, автор яких невідомий в Україні та країнах ЄС.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., д.ю.н. Кanzaфарова І. С., д.ю.н. Кодинець А. О., к.е.н. Андрoшук Г. О., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.ю.н. Кашинцева О. Ю., к.ю.н. Крижна В. М., к.ю.н. Чомахашвілі О. Ш., к.ю.н. Штефан А. С., Кравець Л. В., Недогібченко Є. Г., Петренко І. І., Пічкур О. В., Писєва В. В., Работягова Л. І., Тверезенко О. О., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В.

8. Провести круглий стіл по темі дослідження.

Науковий керівник та виконавці: д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрНУ Мироненко Н. М., к.філол.н. Дроб'язко В. С., к.т.н. Дорожко Г. К.,

к.ю.н. Кашинцева О. Ю., к.ю.н. Штефан А. С., Кравець Л. В., Недогібченко Є. Г., Петренко І. І., Тверезенко О. О., Троцька В. М., Улітіна О. В., Федорова Н. В.

На окремих етапах до виконання теми, з метою комплексного висвітлення досліджуваної проблематики, залучалися наступні виконавці: Бахарєва О. В., Самололова Н. В., Сопова К. А., Шульпін І. Л.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

1.1. Нові знання.

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених наукових досліджень щодо теоретичних засад формування державної системи охорони інтелектуальної в умовах євроінтеграційних процесів дозволили:

- дослідити:
 - особливості правового регулювання права інтелектуальної власності у країнах ЄС;
 - можливості імплементації норм законодавства ЄС до норм законодавства України у сфері права інтелектуальної власності;
- встановити:
 - особливості правової моделі загальноєвропейської системи захисту права інтелектуальної власності;
 - особливості розвитку правової системи захисту права інтелектуальної власності в окремих країнах-членах ЄС через призму розвитку загальноєвропейської системи захисту права інтелектуальної власності;
- провести:
 - Круглий стіл «Авторське право і суміжні права в умовах євроінтеграційних процесів» (06.12. 2018р.)

1.2. Наукова новизна.

Визначення основних рис та напрямів удосконалення чинного законодавства України у сфері інтелектуальної власності в контексті євроінтеграційних процесів має на меті виявлення основних

тенденцій розвитку законодавства, оцінку правових норм з позиції критеріїв їх ефективності, виявлення та подолання колізій та прогалин у законодавстві України, що регулює відносини у сфері права інтелектуальної власності, забезпечення повноти правового регулювання. Аналіз нормативно-правових актів ЄС у сфері інтелектуальної власності дозволить виявити методи правового регулювання, оцінити їх відповідність природі суспільних відносин та цілям держаної політики в обраній сфері дослідження. Аналіз положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання права інтелектуальної власності дозволить виявити характер та зміст зобов'язань України по відношенню до ЄС та зобов'язань ЄС по відношенню до України у сфері інтелектуальної власності.

Теоретичне обґрунтування суті, основних напрямів та шляхів розвитку законодавства України у сфері права інтелектуальної власності у зв'язку з укладенням Угоди про асоціацію стане науковим підґрунтям для визначення послідовності та узгодженості у відповідних його змін. Дослідження можливостей імплементації норм законодавства ЄС до норм законодавства України у сфері права інтелектуальної власності має на меті вирішення завдання щодо наближення законодавства України до законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності.

Інтеграція України у європейський економічний простір вимагає системного наукового дослідження та обґрунтування необхідних змін у законодавстві з питань інтелектуальної власності з урахуванням досвіду ЄС, вдосконалення і підвищення ефективності системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, необхідністю її уніфікації та гармонізації з правовою системою охорони інтелектуальної власності ЄС для створення сприятливого інвестиційного клімату, належного правового регулювання міжнародного науково-технічного співробітництва України, трансферу технологій тощо.

Дослідження стану законодавства ЄС у сфері правової охорони інтелектуальної власності має на меті виявлення основних механізмів, форм і методів здійснення уніфікації та гармонізації права інтелектуальної власності в рамках регіонального співробітництва

країн-членів ЄС для створення єдиного економічного, культурного і соціального простору.

У зв'язку з цим виникає потреба у наукових теоретичних дослідженнях конкретних аспектів правової охорони інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів, створення теоретико-методологічного підґрунтя для удосконалення правового регулювання права інтелектуальної власності.

З метою виявлення та усунення розбіжностей та прогалів, які існують у законодавстві України, що регулює відносини у сфері права інтелектуальної власності, у порівнянні з європейським досвідом та завданнями, які визначаються Угодою про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання права інтелектуальної власності, а також для вирішення завдання щодо наближення законодавства України до законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності, проведено:

- дослідження:
 - досвіду зарубіжних країн у сфері законодавчого вирішення проблеми боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності та можливості його врахування в практиці нормотворення України;
 - питань, пов'язаних зі вдосконаленням процедури застосування практики ЄСПЛ у національному судочинстві, зокрема цивільному.
 - проблемних питань застосування рішень ЄСПЛ в цивільному процесі, а також запропоновані шляхи вдосконалення реалізації означеної практики в судовій адвокатській та прокурорській діяльності;
- визначення:
 - напрямів удосконалення законодавства України з урахуванням європейського досвіду та завдань, які визначаються Угодою про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання права інтелектуальної власності;
 - деяких напрямів удосконалення законодавства України з урахуванням європейського досвіду щодо правової охорони торговельних марок;

- звернено увагу на:
 - деякі можливості імплементації норм законодавства ЄС до норм законодавства України у сфері правової охорони торговельних марок;
- розглянуто:
 - абсолютні підстави для відмови в наданні правової охорони торговельним маркам недійсною за Директивою ЄС 2015/2436 про наближення законодавства держав-членів, що стосується торговельних марок;
 - встановлено, що:
 - системі захисту права інтелектуальної власності ЄС притаманна дуалістична модель. Першій рівень складають базові загальноєвропейські нормативні документи, зокрема Директива ЄС – 2004/48/ЄС «Про забезпечення захисту прав інтелектуальної власності»; другий рівень – національне законодавство країни-учасниці ЄС;
 - національне законодавство в сфері захисту права інтелектуальної власності будується (змінюється) в руслі загальноєвропейського права – Директиви ЄС – 2004/48/ЄС «Про забезпечення захисту прав інтелектуальної власності», що сприяє більшій інтеграції законодавства країн-учасниць ЄС та уніфікації системи захисту права інтелектуальної власності на європейському просторі.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

- підготовлено 1 наукове видання (монографія):

Авторське право і суміжні права в умовах євроінтеграційних процесів: монографія / В. С. Дроб'язко, А. В. Шабалін, А. С. Штефан та ін.; за наук. ред. Н. М. Мироненко. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2018. 191 с. (7,9 д.а.) (рукопис монографії рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 30.10.2018р. (Протокол № 8) та передано до редакції);
- опубліковано 6 наукових статей (2,9 д.а.), у т. ч. 5 у фахових виданнях, що входять до Міжнародних наукометричних баз даних;
- розроблено проект 1 нормативно-правового акту:

– проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо охорони прав на комп'ютерні програми» (0,2 д.а.).

Автор – Зеров К. О.

Законопроект спрямований на удосконалення правового регулювання охорони комп'ютерних програм як об'єктів авторського права.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

За звітний період в Інституті плани бюджетних показників повністю виконані та подані результативні показники виконання бюджетних програм: 6 монографій, 3 збірника наукових праць та коментарів законодавства, 75 наукових статей, 6 законопроектів, проведена 2 міжнародна конференція та надано 20 науково-експертних висновків до законопроектів.

ТЕМА: «Проблеми формування сучасної доктрини кримінального права України»

Затверджена постановою бюро Президії НАПрН України № 79/8 від 7 грудня 2017 р. та постановою Вченої ради НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України № 6/1 від 28 грудня 2016 р. Номер державної реєстрації 0117U000285. Термін виконання: 1 кв. 2017 р. – 4 кв. 2021 р. Науковий керівник – акад. НАН України В. Я. Тацій.

Основні виконавці: акад. НАПрН України В. Я. Тацій (науковий керівник теми), акад. НАПрН України В. І. Борисов, Л. М. Демидова, М. В. Шепітько, О. О. Пашенко, Т. А. Павленко, Д. П. Євтєєва, К. А. Новікова, Н. В. Невідома, А. Ю. Коновалова, К. Л. Зайцева.

Актуальність наукового дослідження зумовлена тим, що в Україні дослідження проблеми формування сучасної доктрини кримінального права України перебуває на постановочній стадії, жодних фундаментальних розробок з цієї проблематики не було.

Верховна Рада України, інші державні органи та органи місцевого самоврядування, наукове середовище не мають науково-обґрунтованих орієнтирів при здійсненні реформи національної правової системи в сфері боротьби зі злочинністю кримінально-правовими способами. Це приводить до хаотичного втручання в кримінальне законодавство, не сприяє ефективній діяльності правоохоронних та судових органів, які мають стояти на позиції забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

Домінуючою ідеєю проведення наукового дослідження є розробка проблеми формування сучасної доктрини кримінального права України та забезпечення її взаємодії з законотворчою та правозастосовною практикою.

Метою наукового дослідження є розробка методологічних засад формування національної кримінально-правової доктрини, надання поняття доктрини кримінального права України та дослідження її співвідношення з кримінально-правовою політикою, забезпечення прав та свобод людини і громадянина в перспективній доктрині кримінального права України та розв'язання проблемних питань, пов'язаних із складом злочину та заходами кримінально-правового впливу.

Теоретична та практична значущість результатів досліджуваної проблеми полягає у вивченні здобутків провідних фахівців у галузі кримінального права, виявленні протиріч між ними, окресленні невирішених проблем та визначенні шляхів їх подолання. Теоретичні висновки покладені в основу підготовлених ініціативних законопроектів, науково-правових висновків на проекти законів, інших нормативно-правових актів для державних органів, практичних рекомендацій для правоохоронних та судових органів, запровадження яких дозволить підвищити ефективність їх діяльності.

Наукові результати:

– уточнено визначення поняття «доктрина кримінального права» як систематизованих і концептуальних наукових знань про предмет і методи науки кримінального права, завдання законодавства про кримінальну відповідальність, його принципи, роль у суспільних процесах; про злочин, покарання та інші заходи кримінально-правового характеру, що застосовуються до особи, яка його

вчинення; про фундаментальні правила застосування цих заходів тощо;

– удосконалено обґрунтування доцільності запровадження до національного кримінального законодавства інституту кримінального проступку та критеріїв реалізації цієї законодавчої новели;

– на підставі теорій, окремих положень філософії культури, філософії права і методології права доведена науковість визнання позитивної кримінальної відповідальності різновидом кримінальної відповідальності;

– зауважено, що норми одного й того ж інституту інших заходів кримінально-правового характеру розпорочені законодавцем у розділах XIV, XIV¹, XV, а нині й XIII¹ Загальної частини КК України, у зв'язку з чим запропоновано зведення їх усіх до одного розділу;

– визначені спільні та відмінні ознаки заходів кримінально-правового впливу. Встановлено, що покарання від інших заходів кримінально-правового характеру відмежовуються за змістовими та формальними ознаками;

– на підставі аналізу змін, внесених до КК України 2001 року, виявлено основні тенденції, за якими відбулося реформування кримінального законодавства у сфері захисту прав дітей;

– на основі огляду праць, присвячених злочинам у сфері захисту прав дітей, сформовані можливі загальні напрями подальшого вдосконалення вітчизняного кримінального законодавства;

– досліджено врегулювання питання кримінальної відповідальності за самогубство у національному та зарубіжному законодавстві;

– визначено, що положення постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» №2 від 7 лютого 2003 р. не відповідає повною мірою нормам чинного КК України в частині кваліфікації умисного вбивства за попередньою змовою групою осіб;

– розроблена доктринальна модель перспективної кримінально-правової охорони громадської безпеки як цілісної концептуальної системи, зокрема, мета і принципи її побудови, щодо стійких форм співучасті (злочинних організацій, банд, терористичних груп, те-

рористичних організації, незаконних озброєних формувань), предметів загальної небезпеки (зброї, вибухових речовин та ін.), об'єктів критичної інфраструктури;

– установлені доктринальні і правозастосовчі проблеми кримінальної відповідальності за фінансування тероризму та сформульовані рекомендації стосовно їх вирішення (виділені обов'язкові ознаки терористичної групи, терористичної організації, організованої групи, злочинної організації та критерії їх розмежування тощо).

Інші висновки, пропозиції, рекомендації з ознаками новизни містяться в оприлюднених наукових публікаціях.

Фактичні результати дослідження знайшли відображення в участі у науково-практичних конференціях, семінарах, «круглих столах» із науковими доповідями, підготовці монографії, наукових статей, тез наукових доповідей та ін.

Розроблені законопроекти:

– проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до Кримінального кодексу України», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього (вих. лист № 319-01-23 від 18.06.2018 р.). (розробник: О. О. Пащенко). На підготовлений документ отримано лист-впровадження № 04-18-1265 від 03.07.2018 р.

Монографії – 2:

European vector of contemporary jurisprudence: the experience of Ukraine and the Republic of Poland: coll. monograph. Vol. 2. Sandomierz: Baltija Publishing, 2018 (соавт.: Демидова Л. М. Фінансування тероризму за Кримінальним кодексом України: актуальні проблеми кваліфікації. С. 161–178 (1,0 д.а.));

Пащенко О. О. Соціальна обумовленість закону про кримінальну відповідальність. Харків: Юрайт, 2018. 446 с. (20,5 д.а.); Опубліковано 12 наукових статей.

ТЕМА: «Теоретичні питання удосконалення кримінально-виконавчого законодавства України та практики його застосування»

Затверджена постановою Президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 р. та постановою Вченої ради НДІ ВПЗ ім. акад.

В. В. Сташиса НАПрН України № 6/2 від 28 грудня 2016 р. Номер державної реєстрації 0117U000281. Термін виконання: 1 кв. 2017 р. – 4 кв. 2021 р. Науковий керівник теми – А. Х. Степанюк.

Основні виконавці: А. Х. Степанюк (науковий керівник теми), І. С. Яковець, О. В. Лисодєд, К. А. Автухов, О. В. Гальцова, М. Ю. Кутєпов, Костецька О. Я.

Актуальність наукового дослідження зумовлюється недосконалістю існуючої в Україні нормативно-правової бази системи виконання кримінальних покарань, а по-друге, відсутністю комплексного дослідження питань удосконалення кримінально-виконавчого законодавства України та практики його застосування.

Чинний Кримінально-виконавчий кодекс України та інші законодавчі акти мають деякі недоліки і протиріччя, обумовлені неузгодженістю окремих їх положень із Конституцією України, Кримінальним кодексом України, міжнародними нормативно-правовими актами, загальною теорією права й теорією виконання покарань і потребують доопрацювання. Отже, це свідчить про нагальну потребу комплексного дослідження теоретичних питань удосконалення кримінально-виконавчого законодавства України та практики його застосування.

Метою наукового дослідження є: розробка ефективної системи кримінально-виконавчого законодавства, яка буде відповідати вимогам міжнародних актів та завданням, що постають перед системою органів та установ виконання покарань та реалізованій політиці у сфері виконання кримінальних покарань.

Теоретична та практична значущість вперше здійснюється поглиблене та комплексне дослідження міжнародного досвіду виконання покарань, позитивних вітчизняних напрацювань з питань удосконалення кримінально-виконавчого законодавства України та практики його застосування та приведення процесу виконання кримінальних покарань у відповідність до міжнародних стандартів.

Наукові результати:

- складено бібліографію наукових джерел та нормативно-правових актів за темою;
- розроблено структуру дослідження;

– проведено роботу з ознайомлення з науковою літературою з питань удосконалення кримінально-виконавчого законодавства.

Результати виконаної роботи знайшли своє відображення в монографії, наукових статтях та тезах наукових доповідей на науково-практичних конференціях, семінарах та «круглих столах».

Фактичні результати дослідження знайшли відображення в участі у науково-практичних конференціях, семінарах, «круглих столах» з науковими доповідями, підготовці монографії, наукових статей і тез наукових доповідей.

Розроблені законопроекти – 3:

- проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо удосконалення структури установ виконання покарань», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього (вих. лист № 250-01-23 від 07.05.2018 р.) (розробники: А. Х. Степанюк, О. В. Гальцова, К. А. Автухов, О. В. Лисосед, К. С. Остапко). На підготовлений документ отримано лист-впровадження № 04-18/12-974 від 21.05.2018 р.;

- проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо удосконалення процесу здобуття засудженими до позбавлення волі освіти», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього (вих. лист № 260-01-23 від 18.05.2018 р.) (розробники: І. С. Яковець, К. А. Автухов, М. Ю. Чечин). На підготовлений документ отримано лист-впровадження № 04-18/12-1074 від 8 червня 2018 р.;

- проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо отримання грошової винагороди засудженими під час здобуття ними освіти», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього (вих. лист № 349-01-23 від 02.07.2018 р.) (розробники: А. Х. Степанюк, О. В. Гальцова). На підготовлений документ отримано лист-впровадження № 04-18/12-1359 від 18 липня 2018 р.;

Монографії – 1:

1. Інститут помилування в Україні та світі: монографія / за заг. ред. Є. Бараша, М. Рудницьких. Київ: ФОП Кандиба Т. П., 2018. 173 с. (Яковець І. С., Автухов К. А. С. 102-117 (0,6 д.а.(авт.)).

Опубліковано 12 наукових статей.

**ТЕМА: «Стратегія зменшення можливостей
вчинення злочинів: теорія та практика»**

Затверджена постановою Президії НАПрН України №97/7 від 21 червня 2016 р. та постановою вченої ради НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України №6/4 від 28 грудня 2016 р. Номер державної реєстрації в УкрІНТЕІ 0117U000283. Термін виконання: 1 кв. 2017 р. – 4 кв. 2020 р. Науковий керівник теми – член-кор. НАПрН України В. В. Голіна.

Основні виконавці: чл.-кор. НАПрН України В. В. Голіна (науковий керівник теми), В. С. Батиргарєєва, М. Г. Колодяжний, С. С. Шрамко, А. В. Калініна, М. О. Маршуба.

Актуальність наукового дослідження зумовлюється відсутністю на сучасному етапі розвитку юридичної науки й розбудови незалежної і правової держави комплексних кримінологічних досліджень, присвячених питанням запобігання та протидії злочинності шляхом реалізації запобіжної стратегії зменшення практичних можливостей учинення злочинів. Своєрідний автономний і закритий характер наукових досліджень у сфері запобігання злочинності в Україні сприяє недостатньому вивченню й узагальненню прогресивного досвіду застосування стратегії зменшення практичних можливостей учинення різних видів злочинів у таких країнах, як США, Японія, країни-члени ЄС тощо.

Метою наукового дослідження є здійснення теоретичних напрацювань у пізнанні природи, антикриміногенних можливостей, основних форм реалізації стратегії зменшення практичних можливостей учинення злочинів, а також досягнення якісно нового рівня кримінологічної профілактики, відвернення та припинення різних видів злочинів і правопорушень в Україні.

Теоретична та практична значимість наукового дослідження на зазначену проблематику полягає у тому, що отримані результати стануть суттєвим доробком як у теорії кримінологічної науки взагалі, так й у теорії запобігання і протидії злочинності, зокрема. Це дасть можливість виділити окремі напрями запобіжної діяльності, що потребують термінового удосконалення, у тому числі шляхом

використання окремих профілактичних напрямів стратегії зменшення практичних можливостей учинення злочинів.

Отримані наукові результати:

1) узагальнено емпіричний матеріал за результатами вивчення стану упровадження стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів у діяльності органів Національної поліції України;

2) досліджено теоретичні підвалини реалізації стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів у західній кримінології;

3) досліджено профілактичні можливості стратегії зменшення практичних можливостей вчинення різних за характером і спрямованістю кримінальних правопорушень;

4) досліджено нормативно-правові основи впровадження стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів у США й країнах-членах ЄС;

5) досліджено правове забезпечення стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів в Україні;

6) досліджено напрями (складові) стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів у західних країнах світу.

Фактичні результати дослідження знайшли своє відображення в участі у науково-практичних конференціях, «круглих» столах з науковими доповідями, підготовці тез наукових доповідей.

Монографії (1):

Колодяжний М. Г. Стратегія зменшення можливостей учинення злочинів: зарубіжні реалії, перспективи запровадження в Україні: монографія. Харків: Право, 2018. 215 с.

Опубліковано 9 наукових статей.

ТЕМА: «Кримінологічні проблеми корупції у приватній сфері»

Затверджена постановою Президії НАПрН України від 21 червня 2016 р. №97/7 та постановою №6/5 Вченої ради НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України від 28 грудня 2016 р. Номер державної реєстрації 0117U000280. Термін виконання 1 кв. 2017 р. – 4 кв. 2020 р. Науковий керівник теми – Б. М. Головкін.

Основні виконавці: Б. М. Головкін (науковий керівник теми), І. О. Христяч, О. В. Новіков, А. Ю. Дзюба, А. Є. Симкіна.

Актуальність наукового дослідження. В Україні дослідження корупції у приватній сфері перебуває на постановочній стадії, жодних фундаментальних розробок з цієї проблематики не було, а ґрунтовних досліджень щодо зазначеної теми в державі не проводилось. Досвід і доробок авторів полягає у формулюванні цієї наукової проблеми та частковому описуванні феноменології корупції у приватній сфері. Домінуючою ідеєю проведення наукового дослідження є розробка проблеми корупції у приватній сфері та забезпечення її взаємодії з законотворчою та правозастосовною практикою.

Метою дослідження є: розробка теоретичних положень явища корупції у приватній сфері, вивчення закономірностей поширення цього феномену, з'ясування причин та умов корупційних правопорушень у приватній сфері, а також розробка системи загально-соціальних та спеціально-кримінологічних заходів запобігання корупції у приватній сфері.

Теоретична та практична значимість. Важливість дослідження цієї теми полягає в тому, що отримані результати зроблять відчутний внесок як у теорію кримінологічної науки в цілому, так й у теорію запобігання і протидії корупції в Україні, зокрема. Результати дослідження дозволять розробити ефективну, науково-обґрунтовану систему заходів протидії корупції у приватній сфері.

Отримані наукові результати:

- 1) вивчено, систематизовано, проаналізовано наукову літературу та нормативно-правову базу за темою дослідження;
- 2) узагальнено кримінологічне законодавство України у сфері запобігання і протидії корупційній злочинності у приватній сфері;
- 3) розпочато узагальнення міжнародно-правових актів, що регламентують діяльність із запобігання корупційній злочинності у приватній сфері та упровадження запобіжних стратегій;
- 4) проаналізовано та систематизовано статистичну інформацію, інші матеріали, присвячені кримінологічним проблемам корупції у приватній сфері в Україні.

Фактичні результати дослідження знайшли своє відображення в участі у науково-практичних конференціях, «круглих» столах з науковими доповідями, підготовці тез наукових статей:

Опубліковано 8 наукових статей.

ТЕМА: «Теоретичні основи якості кримінального процесуального законодавства України»

Затверджена постановою Президії НАПрН України №97/7 від 21 червня 2016 та постановою вченої ради НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України №6/3 від 28 грудня 2016 р.. Номер державної реєстрації 0117U000284. Термін виконання: 1 кв. 2017 р. – 4 кв. 2021 р. Науковий керівник теми – чл.-кор. НАПрН України О. Г. Шило.

Основні виконавці: чл.-кор. НАПрН України О. Г. Шило (науковий керівник теми), Л. М. Москвич, Н. В. Глинська, І. В. Назаров (з 10 квітня 2018 р.), О. І. Марочкін, А. А. Барабаш, Т. Є. Дунаєва.

Актуальність наукового дослідження полягає в тому, що демократичні перетворення в Україні, масштабність державно-правових реформ, важливість передбачення нових процесів і тенденцій, які з'являються в політико-правовій сфері держави, висувають нові вимоги, спрямовані на підготовку зважених законодавчих рішень, створення високоефективної, якісної правової системи в якій законодавство відповідало б інтересам соціальних інституцій та забезпечувало охорону прав та свобод людини.

Потреба комплексного дослідження проблем, шляхів та засобів удосконалення системи вітчизняного кримінального процесуального законодавства та правозастосовної практики обумовлена також потребою забезпечення як його стабільності, так і динамічними змінами в усіх сферах суспільного життя України.

Метою наукового дослідження є розробка теоретичних основ якості кримінального процесуального законодавства України.

Науковим результатом дослідження у звітному періоді стали:

1) аналіз системи чинного кримінального процесуального законодавства України з точки зору оцінки якості та за отриманими

результатами формулювання теоретичних основ та засобів щодо забезпечення її якості (стандарту);

2) розробка концепція якості кримінального процесуального законодавства;

3) опрацювання стандартів якості кримінального процесуального законодавства в державах-членах Європейського Союзу;

4) розробка науково обґрунтованих пропозицій, спрямованих на удосконалення кримінального процесуального законодавства України в частині: процесуального порядку повідомлення про підозру; здійснення судового контролю під час досудового розслідування; реалізації засади змагальності в кримінальному провадженні; правового регулювання досудового розслідування кримінальних проступків.

Фактичні результати дослідження знайшли своє відображення в участі у науково-практичних конференціях, «круглих» столах з науковими доповідями, підготовці тез наукових статей:

Розроблені законопроекти – 1:

– проект Закону України «Щодо внесення змін і доповнень до Кримінального процесуального кодексу України (у частині вдосконалення кримінальних процесуальних норм, що регулюють письмове провадження в суді касаційної інстанції)», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього (вих. лист № 514-0101-23 від 24.09.2018 р.) (розробники: Глинська Н. В., Лобойко Л. М.).

Опубліковано 7 наукових статей.

ТЕМА: «Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу»

Затверджена постановою Президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 р. та постановою вченої ради НДІ ВПЗ ім. В. В. Сташиса НАПрН України № 6/6 від 28 грудня 2016 р. Номер державної реєстрації 0117U000282. Термін виконання: I кв. 2017 р. – IV кв. 2021 р. Науковий керівник теми – акад. НАПрН України Шепітько В. Ю.

Основні виконавці: акад. НАПрН України В. Ю. Шепітько (науковий керівник теми), акад. НАПрН України В. О. Коновалова, В. М. Шевчук, Г. К. Авдєєва, В. В. Білоус (до жовтня 2018 р.), Н. В. Павлюк, М. О. Соколенко, Г. М. Гетьман.

Актуальність наукового дослідження обумовлена тим, що в останні два десятиліття в Україні, як і в усьому світі, триває глобальний процес інформатизації. Враховуючи провідну роль інформатизації в Україні та її стрімку криміналізацію, сьогодні особливої актуальності набуває підвищення якості та ефективності науково-технічного забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу. Це сприятиме мінімізації криміногенних процесів, своєчасному виявленню і попередженню злочинів та дотриманню принципу змагальності у кримінальному процесі. Реалізація проекту передбачає розробку та впровадження в кримінальне провадження новітніх науково-технічних засобів і автоматизованих інформаційних систем для їх використання в умовах змагального кримінального процесу.

Метою наукового дослідження є розробка основних теоретичних положень щодо науково-технічного забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу; вивчення стану використання новітніх техніко-криміналістичних засобів в практичній діяльності співробітників правозастосовних органів, експертів та адвокатів; розробка новітніх техніко-криміналістичних засобів та автоматизованих інформаційних систем для потреб кримінального судочинства з метою підвищення рівня боротьби зі злочинністю в Україні.

Теоретична та практична значущість дослідження полягає в тому, що авторами проекту розроблено низку теоретичних положень щодо застосування новітніх криміналістичних засобів у кримінальному провадженні та створено низку комп'ютерних криміналістичних систем.

Наукові результати:

– досліджено питання використання в слідчій практиці новітніх техніко-криміналістичних засобів та автоматизованих інформаційних систем як засобу удосконалення розслідування злочинів;

- визначено стан і перспективи впровадження прогресивних інформаційних технологій у правоохоронній діяльності;
- розглянуто актуальні питання щодо призначення криміналістичних знань відповідно до європейських стандартів у протидії злочинності;
- визначено роль типових тактичних операцій у розробленні криміналістичних методик;
- виокремлено шляхи та напрями реформування судово-експертної діяльності:
- сформовано наукові криміналістичні рекомендації і пріоритетні напрями реформування національного законодавства;
- здійснено порівняльне дослідження практики забезпечення діяльності вітчизняних та зарубіжних органів досудового розслідування науково-технічними засобами, інформаційними технологіями, криміналістичними прийомами, методами, рекомендаціями, а також з'ясування позитивних досягнень, недоліків та шляхів їх усунення;
- узагальнено 85 кримінальних справ, виокремлено кореляційні залежності між окремими елементами криміналістичної характеристики злочинів;
- узагальнено матеріали слідчої практики щодо теми досліджень (75 проваджень);
- розпочато патентний пошук аналогів автоматизованої інтелектуальної системи побудови профілю вбивці у вітчизняних та закордонних інформаційних джерелах;
- розпочато роботу зі створення автоматизованої бази даних «Криміналіст» та продовжено роботу з оновлення всього масиву інформації автоматизованого робочого місця слідчого «Інсайт» з урахуванням сучасних наукових розробок у галузі криміналістики та чинного законодавства України;
- продовжено роботу зі створення електронних баз знань «Опис предметів» та «Холодна зброя»;
- продовжено роботу щодо розроблення шляхів оптимізації процесів використання спеціальних знань в умовах змагального кримінального процесу;

– продовжено роботу зі створення електронної бази знань «Опис предметів»;

– продовжено зі створення автоматизованої бази даних «Криміналіст» з урахуванням сучасних наукових розробок у галузі криміналістики.

Фактичними результатами роботи є опубліковані та підготовлені до опублікування такі наукові праці:

Опубліковано 18 наукових статей.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

На виконання планових показників паспорта бюджетної програми 6581040 в рамках досліджень по 5 темах фундаментальних НДР в НДПП НАПрН України опубліковано: 5 монографій, 4 наукових журнали, 8 збірників наукових праць, 52 наукові статі, 11 інформаційно-аналітичних дайджестів, всього 81 робота загальним обсягом 6120 с. (311,5 д.а.).

Основні наукові розробки НДПП НАПрН України у 2018 році були спрямовані на виконання п'ятих фундаментальних тем НДР:

НДР «Теоретико-правові основи захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері».

Держ. реєстрація: РК УкрІНТЕІ № 0117U007745 від 20.12.2017 р., вих. № 159. Термін виконання: 01.2018 р. – 12.2022 р. Науковий керівник: Пилипчук В. Г. – директор НДПП НАПрН України, член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Мета роботи: розробка теоретико-правових засад, принципів, концептуальних, методологічних положень щодо захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері в умовах становлення інформаційного суспільства, євроінтеграції та інформаційної агресії проти України.

Очікувані результати передбачають:

– здійснення аналізу актуальних проблем, пов'язаних із впливом стрімкого становлення і розвитку складових інформаційного суспільства і формуванням принципово нових суспільних відносин

у різних сферах життєдіяльності людини, суспільства і держави, на забезпечення прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері, які потребують належного теоретичного опрацювання і правового забезпечення;

– систематизація та опрацювання актуальних проблем, пов'язаних з питаннями правового регулювання суспільних відносин щодо захисту прав, свобод і безпеки людини з урахуванням сучасних викликів і загроз в інформаційній сфері;

– вивчення законодавства Європейського Союзу і досвіду країн-членів ЄС щодо забезпечення прав, свобод і безпеки людини в умовах становлення і розвитку інформаційного суспільства;

– систематизація та підготовка пропозицій щодо правового забезпечення та удосконалення системи захисту прав, свобод і безпеки людини в умовах становлення інформаційного суспільства, євроінтеграції та інформаційної агресії проти України.

У ході виконання НДР у 2018 р.:

1. Здійснювався збір, аналіз, систематизація та опрацювання наукових здобутків і актуальних проблем, пов'язаних із: а) впливом стрімкого становлення і розвитку складових інформаційного суспільства і формуванням принципово нових суспільних відносин у різних сферах життєдіяльності людини, суспільства і держави; б) проблемами забезпечення прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері, які потребують належного теоретичного опрацювання і правового забезпечення; в) питаннями правового регулювання суспільних відносин щодо захисту прав, свобод і безпеки людини з урахуванням сучасних викликів і загроз в інформаційній сфері.

2. Досліджувалися роль і місце людини в сучасному суспільстві та формуванні суспільних інформаційних відносин в контексті захисту її прав, свобод і безпеки.

3. Розпочато дослідження сучасних викликів і загроз правам і безпеці людини в інформаційній сфері.

4. Систематизовано наукові погляди щодо актуальної в сучасних умовах проблеми віртуального тероризму (кібер-булінгу).

5. Розглянуто актуальні проблеми державної політики з питань захисту прав і безпеки людини в інформаційній сфері, зокрема:

1) констатовано, що протягом останніх років в Українському суспільстві спостерігається тенденція до все більшого розуміння важливості проблем розвитку інформаційної сфери та необхідності забезпечення інформаційної безпеки в усіх сферах життєдіяльності людини, суспільства і держави. Водночас, як свідчить аналіз, система забезпечення інформаційної безпеки залишається недостатньо ефективною і такою, що не повною мірою відповідає національним інтересам України;

2) виокремлено ключові загрози національній та міжнародній безпеці в інформаційній сфері, які нині потребують першочергової уваги, а саме:

– глобальні зміни і трансформації в інформаційній сфері формують новітні виклики і загрози, які становлять реальну загрозу безпеці людства та міжнародному правопорядку;

– в інформаційному просторі спостерігається тенденція до поширення інформаційної агресії і насилля, маніпуляції свідомістю людини та суспільства, періодично проводяться інформаційно-психологічні операції;

– більшість країн світу зіштовхнулася з проблемами кібершпигунства, кібертероризму, кіберзлочинності та кібератаками на об'єкти критичної інфраструктури;

– наслідки використання сучасної інформаційної зброї можуть призводити до реальної втрати державного суверенітету і територіальної цілісності країн світу;

3) підтверджено виключну значимість і справедливість положень ст. 17 Конституції України про те, що забезпечення інформаційної безпеки є однією з основних функцій держави і справою всього Українського народу;

4) виокремлено низку актуальних проблем в інформаційній сфері, що потребують належного правового врегулювання, зокрема:

– проблема розробки та реалізації ефективної державної інформаційної політики. Певною мірою це можна пояснити низкою об'єктивних і суб'єктивних чинників, починаючи від задекларованого внесення змін до Конституції України та прийняття необхідних нормативно-правових актів і закінчуючи питаннями кадрового та іншого ресурсного забезпечення.

– проблема ефективності забезпечення інформаційної безпеки України, де існує низка політико-правових, організаційних та інших проблем. Наприклад, сфера інформаційної безпеки згідно з Конституцією України є складовою системи забезпечення національної безпеки. Однак, у прийнятому 2018 року Законі «Про національну безпеку України» йдеться лише про контррозвідувальний захист інформаційної безпеки Службою безпеки України, а системно ця сфера взагалі не розглядається;

– вкрай актуальною в сучасних умовах розвитку інформаційних технологій та інформаційного суспільства, ведення гібридної війни проти України постає проблема захисту приватності, прав і безпеки людини в інформаційній сфері.

6. Досліджено історико-правові аспекти захисту приватності в інформаційній сфері.

7. Розглянуто низку базових принципів захисту персональних даних.

8. Запропоновано низку першочергових заходів у сфері забезпечення інформаційної безпеки і захисту прав людини в інформаційній сфері.

Реалізація і впровадження результатів досліджень за НДР у 2018 р.:

– підготовлено і надано пропозиції (вих. № 107 від 23.11.2018 та вих. № 109 від 11.12.2018), що були включені до проекту рішення Комітету Верховної ради України з питань науки і освіти про стан і законодавче забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти на освітньо-науковому і науковому рівнях в частині приведення нормативно-правових актів МОН України у відповідність до вимог Конституції України, законів України та рішень судів щодо неухильного додержання прав і свобод людини і громадянина в галузі освіти і науки, академічних свобод осіб, які навчаються, і вчених, а також вилучення норм дискримінаційного характеру, що обмежують ці права;

– вченими Інституту взято участь у підготовці до другого читання проекту Закону України «Про національну безпеку України» (реєстр. № 8068) та мін до законів України «Про Службу безпеки України», «Про оперативно-розшукову діяльність», у т.ч. з питань

демократичного цивільного контролю та захисту прав і безпеки громадян в інформаційній сфері (вих. лист №43 від 25.04.2018р.);

– підготовлений Інститутом за результатами неофіційного перекладу «Пакету захисту даних Європейського Союзу» збірник документів «Сучасні правові стандарти Євросоюзу у сфері захисту персональних даних», за оцінками Головного юридичного управління Апарату Верховної ради України (лист від 3.09.2018 №07/08-355), має вагоме науково-практичне значення та буде використовуватися в ході подальшого удосконалення національного законодавства і розвитку системи захисту персональних даних в контексті євроінтеграції України;

– матеріали НДР на тему «Теоретико-правові основи захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері» згідно з довідкою Голови підкомітету з питань державної безпеки Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони, народного депутата України Левуса А. М. (вих. № Д-023/473/2 від 27.08.2018 р.) в частині, що стосуються формування цілісної системи забезпечення національної безпеки, управління ризиками і можливостями новітніх викликів в інформаційній сфері, дотримання балансу між забезпеченням прав, свобод та відповідальності людини і громадянина в інформаційній сфері були використані при підготовці проектів законів України «Про національну безпеку України» та «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»;

– згідно з Актом від 18.09.2018р. Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського отримані за НДР матеріали із розробки теоретико-правових засад, принципів, концептуальних, методологічних положень щодо захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері були апробовані спільних міжвідомчих круглих столів та використані в освітньому процесі при викладанні дисциплін «Конституційне право України», «Адміністративне право України», «Інформаційне право України»;

– згідно з Актом від 3.09.2018р. Факультету соціології і права НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського» результати НДР на тему «Те-

оретико-правові основи захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері» із розробки теоретико-правових засад, принципів, концептуальних, методологічних положень щодо захисту прав, свобод і безпеки людини в умовах становлення інформаційного суспільства, європейської і євроатлантичної інтеграції та ведення інформаційної війни проти України були апробовані в ході спільних наукових заходів та враховані кафедрою інформаційного права та права інтелектуальної власності ФСП НТУУ «КПІ» під час розробки та впровадження у 2018/2019 навчальному році відповідних програм навчальних дисциплін «Основи інформаційного права», «Інформаційне право», «Проблеми інформаційного права», «Міжнародне інформаційне право», «Основи інформаційної безпеки», «Правові аспекти інформаційної безпеки»;

– організовано і проведено дві науково-практичних конференції «Права, свободи і безпека людини в інформаційній сфері» (10 травня 2018 р., м. Київ, НТУУ «КПІ»), «Інформаційне право: сучасні виклики і напрями розвитку» (18 жовтня 2018 р. м. Київ, НТУУ «КПІ») та одну міжнародну конференцію «Тринадцяті юридичні читання. Українська державність: кризь призму часу (до 100-річчя Української національно-демократичної революції 1917–1921 рр.)», 24 травня 2018 р., НПУ ім. М. П. Драгоманова), за результатами яких опубліковано збірники наукових праць;

– підходи та проміжні результати проведених теоретичних і науково-практичних досліджень було опубліковано у монографії (Інформаційна безпека людини: теорія і практика), 10 наукових статтях, які були опубліковані у фахових виданнях України та міжнародних наукових журналах, а також у понад 30 доповідях і тезах доповідей на національних та міжнародних наукових конференціях;

– у рамках НДР також захищено за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право одну докторську дисертацію (Золотар О. О.) у спеціалізованій вченій раді Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та одну кандидатську дисертацію (Радзівська О. Г), у спеціалізованій вченій раді НДІ інформатики і права НАПрН України.

Тема: «Науково-методичне, правове та інформаційне забезпечення формування національної інтегрованої системи нормативно-правових актів в умовах децентралізації в Україні»

Держ. реєстрація: РК УкрІНТЕІ № 0115U004522 01 січня 2016 р., вих. № 80. Термін виконання: 01.2016 р. – 12.2020 р. Науковий керівник: Корж І. Ф. – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник.

Мета наукових досліджень за темою полягає у розробці науково-методичних, інформаційно-аналітичних та правових засад, пропозицій і рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень, а також удосконалення законодавства з метою формування інформаційно-комунікаційних та організаційних складових національної інтегрованої системи нормативно-правових актів в умовах децентралізації влади в Україні.

Завданням роботи є вивчення та аналіз актуальних правових проблем децентралізації влади в Україні в частині перерозподілу повноважень, функцій та фінансів з центрального на місцевий рівень управління; дослідження проблем формування і функціонування інформаційних правових відносин в умовах здійснення децентралізації влади в Україні та відповідних змін у сфері інформаційних потоків у законотворчій та законодавчій роботі; напрацювання пріоритетних, науково-обґрунтованих методів і правових механізмів інформаційно-комунікаційного та організаційного забезпечення формування та функціонування національної інтегрованої системи нормативно-правових актів в Україні; сприяння розвитку складових електронного парламенту, формування електронних баз даних нормативно-правових актів в галузі держави і права, як основи створення національної інтегрованої системи нормативно-правових актів в Україні; дослідження питання інтеграції національної системи нормативно-правових актів в Україні до відповідних електронних баз даних Європейського Союзу.

Очікувані результати. Виконання проекту дозволить забезпечити органи державної влади та місцевого самоврядування повною і достовірною нормативно-правовою інформацією в галузі держави

і права, сприятиме підвищенню рівня їхньої нормотворчої та правозастосовної роботи.

У ході виконання НДР у 2018 р.:

1. Здійснювався збір, аналіз та опрацювання матеріалів щодо правових проблем, пов'язаних із здійсненням заходів децентралізації державної влади в Україні

2. Вивчався стан та здійснювався аналіз електронної системи управління документами в органах, що дозволило зробити висновок про те, що органи державної влади у 2018 році продовжували здійснювати ряд заходів по запровадженню електронного документообігу в центральних органах виконавчої влади та місцевих державних адміністраціях.

3. Проаналізовано стан діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування щодо напрацювання механізмів взаємодії, доведено, що ефективна взаємодія держави і громадянського суспільства є однією з важливих передумов розвитку демократії.

4. Досліджувалися питання формування і функціонування інформаційних правових відносин в умовах здійснення децентралізації влади в Україні та відповідних змін у сфері інформаційних потоків у законотворчій та законодавчій роботі.

5. На підставі аналізу інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади, включаючи веб-портал парламенту, регіональних органів місцевого самоврядування, а також наборів даних на веб-порталах, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних зроблено висновки про те, що спостерігається подальша позитивна динаміка інформаційного наповнення офіційних веб-сайтів органів державної влади. В Україні здійснюється постійний моніторинг інформаційного наповнення веб-сайтів органів виконавчої влади та оцінка рівня інформаційного наповнення офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади відповідно до вимог нормативно-правових актів, які регламентують розміщення певних видів інформації на веб-сайтах.

6. Продовжувалась робота зі створення і розбудови інтегрованих в єдину апаратно-програмну платформу ВР України баз даних «Законодавство України», «Законодавство АР Крим», «Київське регі-

ональне законодавство», формування баз даних нормативних актів України як складової системи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності парламенту України. Спільно з працівниками відділу баз даних нормативно-правової інформації Управління комп'ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України формувалися такі бази даних: первинна технологічна база даних – "Законодавство-3"; первинна технологічна база даних «Київ»; первинна технологічна база даних «Крим»; БД ІПС «Законодавство України в Internet» (для користувачів); БД ІПС «Київ» (для користувачів); БД ІПС «Крим» (для користувачів) – призупинено з об'єктивних причин. Всього за 2018 рік зібрано, відформатовано, визначено рубрики юридичного класифікатора, підготовлено до введення та введено в БД близько 11608 документів.

Реалізація і впровадження результатів досліджень за НДР у 2018 р.:

– фахівцями Інституту згідно з попередньою домовленістю розглянуто підготовлені в Комітеті Верховної Ради України з питань науки та освіти пропозиції щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Зміни та пропозиції до законопроекту, направлені на адресу Комітету (вих. лист № 12 від 19.02.2018) взято до опрацювання;

– працівниками Інституту розглянуто проект Закону України «Про основні засади діяльності органів державного фінансового контролю» (реєстр № 9086 від 17.09.2018), зокрема, в контексті уточнення функцій державних органів та децентралізації влади в Україні. Пропозиції до законопроекту (вих. лист № 110 від 12.12.2018) направлені на адресу Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та згідно з попередніми оцінками мають бути враховані при підготовці законопроекту до другого читання;

– відповідно до листа Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України від 03.09.2018 р. № 07/08-355 пропозиції Інституту щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (реєстр. № 8623) було взято для подальшого опрацювання;

– результати НДР були апробовані в ході спільних наукових заходів та враховані під час розробки та впровадження у 2017/2018 н.р. навчальних дисциплін «Проблеми інформаційного права» та «Правова інформатика» (Акт впровадження Факультету соціології і права НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського» від 10.09.2018 р.);

– матеріали НДР, направлені до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (реєстр. від 07.05.2018.) були використані при підготовці розпорядження Голови ВР України «Стратегії електронного парламентаризму на 2018–2020 рр.», а також використовувались у депутатській законотворчій діяльності в частині розширення політичного і соціального представництва у парламенті; підвищення прозорості діяльності парламенту; доступності громадян до діяльності парламенту, його ефективності та підзвітності громадськості; побудови національної інтегрованої системи нормативно-правових актів (Довідка народного депутата Левуса А. М., вих. № Д-023/474 від 27.08.2018 р.);

– результати НДР були апробовані в ході спільних міжвідомчих круглих столів у 2017–2018 рр. та використані в освітньому процесі при викладанні дисциплін «Конституційне право України», «Адміністративне право України», «Інформаційне право України» (Акт про впровадження НДР Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського від 18.09.2018 р.).

– організовано і проведено круглий стіл «Інформаційно-правове та організаційно-управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону» (24 травня 2018 р., м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського) за результатами, якої опубліковано збірних наукових праць;

– підходи та проміжні результати проведених теоретичних і науково-практичних досліджень було опубліковано у монографії (Відкритість та прозорість в інформаційній діяльності Верховної Ради України: організаційно-правові аспекти), 7 наукових статтях, які були опубліковані у фахових виданнях України та міжнародних наукових журналах, а також у понад 25 доповідях і тезах доповідей на національних та міжнародних наукових конференціях;

– у рамках НДР також захищено за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне

право дві кандидатські дисертації (Стадник Р. І., Головка О. М.) у спеціалізованій вченій раді НДІ інформатики і права НАПрН України.

Тема: «Теоретичні та організаційно-правові основи забезпечення кібербезпеки в Україні»

Держ. реєстрація: РК УкрІНТЕІ № 0116U007745 27 жовтня 2016 р., вих. № 108. Термін виконання: 01.2017 р. – 12. 2021р. Науковий керівник: Довгань О. Д. – доктор юридичних наук, с.н.с., заслужений діяч науки і техніки України.

Метою роботи є обґрунтування і розробка теоретичних та організаційно-правових основ, пропозицій та рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень, правових засад удосконалення законодавства щодо забезпечення кібербезпеки України.

Завдання: дослідження, збирання, аналіз та узагальнення наукових поглядів, підходів, ідей, напрямів, шляхів та проблем організації, правового забезпечення кібербезпеки, використання передового зарубіжного досвіду, що дозволить сформувати на їх основі пропозиції теоретичного, методологічного, методичного та інформаційного змісту щодо забезпечення кібербезпеки в Україні та побудови національної системи кібербезпеки; вивчення та аналіз актуальних проблем кібернетичної безпеки України; опрацювання проблем пов'язаних з питаннями правового регулювання суспільних відносин у сфері кіберзахисту; систематизація та підготовка пропозицій щодо створення Національної системи кібербезпеки; розробка організаційно-правових основ забезпечення кібербезпеки в Україні; дослідження, аналіз та узагальнення зарубіжного досвіду, у т.ч. європейського щодо підходів та напрямів забезпечення кібербезпеки; наукове обґрунтування правового забезпечення кібербезпеки як сегменту глобального інформаційного суспільства; підготовка науково-обґрунтованих рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності правового забезпечення кібербезпеки в Україні, а також підготовки нормативних документів різних рівнів, що охоплюють проблеми забезпечення кібербезпеки держави.

Реалізація і впровадження результатів досліджень за НДР у 2018 р.:

Відповідно до тематичного плану продовжувалися дослідження, збирання, аналіз та узагальнення наукових поглядів, підходів, ідей, напрямів, шляхів та проблем пов'язаних з питаннями правового регулювання суспільних відносин у сфері кібербезпеки, правового забезпечення кібербезпеки як сегменту глобального інформаційного суспільства, впливу інформаційно-комп'ютерних технологій на стан кібербезпеки. Отримано такі основні результати:

1. У питанні унормування забезпечення кібербезпеки:

1) визначено щодо необхідності проведення аналізу співвідношення законодавчих новел із чинною нормативно-правовою базою насамперед у сфері забезпечення національної безпеки; аргументовано наявність взаємозв'язку правотворчості у сфері забезпечення кібербезпеки із реалізацією відповідних функцій держави, зокрема функції оборони та забезпечення державної безпеки з урахуванням сучасного стану «гібридної» війни проти України, динаміки розвитку обстановки та факторів впливу на неї із урахуванням необхідності дотримання узятих нашою державою міжнародних зобов'язань та норм міжнародного права;

2) запропоновано змінити підходи до визначення заходів із забезпечення кібербезпеки на загальнодержавному рівні, зокрема, щодо належного планування та впровадження державної політики із відповідною детальною регламентацією організаційних заходів та покращання ефективності виконання державними органами їх функціональних обов'язків, а у питаннях підготовки законодавчих актів чітко визначати на стадії розробці коло суспільних відносин, які потребують регулювання, динаміку їх розвитку, наявність реальної потреби у відповідному регулюванні та взаємозв'язок із чинним законодавством;

3) на підставі проведеного аналізу чинного законодавства і стану стратегічного планування у сфері забезпечення кібербезпеки України запропоновано вдосконалення заходів із забезпечення кібербезпеки на загальнодержавному рівні, зокрема шляхом належного визначення повноважень та сфер відповідальності державних органів для досягнення мети забезпечення кібербезпеки – створен-

ня умов для безпечного функціонування кіберпростору, його використання в інтересах особи, суспільства і держави;

4) обґрунтовано доцільність належної координації діяльності державних органів по забезпеченню кібербезпеки з обов'язковим визначенням серед них органу, який відповідатиме за здійснення державної політики у цій сфері, із наданням йому відповідних законодавчо визначених повноважень;

5) проаналізовано чинні міжнародно-правові акти з питань міжнародного співробітництва у сфері забезпечення кібербезпеки, зокрема, визначено, що унормування питань кібербезпеки на рівні міжнародно-правової регламентації було започатковано Генеральною асамблеєю ООН у резолюції 57/239 «Елементи для створення глобальної структури кібербезпеки» від 20 грудня 2002 року, згідно з якою існує дев'ять взаємопов'язаних елементів глобальної структури кібербезпеки: *обізнаність* (тобто учасники повинні бути обізнані щодо необхідності безпеки інформаційних систем та мереж, а також про те, що вони можуть здійснити для підвищення безпеки); *відповідальність* (учасники відповідають за безпеку мереж відповідно до власної ролі); *реагування* (учасники мають вживати своєчасних та спільних заходів щодо попередження інцидентів, які стосуються безпеки, їх виявленню та реагуванню, у тому числі обмінюватись інформацією і вводити процедури, які передбачають оперативне та ефективне співробітництво з попередження, виявлення та реагування на такі інциденти); *етика* (врахування законних інтересів інших); *демократія* (безпека повинна забезпечуватись таким чином, щоб це відповідало демократичним цінностям, включаючи свободу обміну думками та ідеями, вільний потік інформації, конфіденційність інформації, належний захист приватної інформації; *відкритість та гласність*); *оцінка ризиків* (учасники повинні здійснювати періодичну оцінку ризиків з метою виявлення загроз та факторів уразливості, мати належні технології та інструменти контролю для цього, з урахуванням значущості інформації, яка захищається); *проекткування та впровадження засобів забезпечення безпеки*; *переоцінка* (належні та своєчасні заходи з внесення змін у політику, практику забезпечення безпеки з урахуванням нових та зміни існуючих загроз);

8) виділено загальні чинники розвитку стратегічного планування у сфері забезпечення кібербезпеки в Україні, що були втілені у відповідних документах планування, прийнятих на засіданнях РНБО України та введених у дію Указами Президента України, починаючи з ухвалення Стратегії національної безпеки України від 12.02.2007; систематизовано існуючі підходи до визначення загроз у цій сфері, факторів впливу та основних напрямів державної політики із забезпечення кібербезпеки.

2. У питанні загального впливу комп'ютерних технологій на кіберзагрози дозволяє прийти до наступних загальних висновків стосовно:

– по-перше, серед інформаційно-комп'ютерних технологій можливо виділити певну їх частину під умовною назвою «емерджентні технології», які проявляються у багатьох галузях науки і техніки. Під «емерджентною технологією» у контексті розгляду питань правового регулювання відповідних суспільних відносин пропонується розуміти таку технологію що є радикально новою, швидкозростаючою, узгодженою з існуючими технологіями, яка при цьому здійснює значний вплив на суспільне життя у різноманітних сферах, які неможливо передбачити наперед. Досить значна кількість технологій, що застосовуються в інформаційній сфері зумовлює виникнення і розвиток таких «емерджентних технологій» та їх стрибкоподібний і глобальний вплив;

– по-друге, найбільш яскраво зазначені вище фактори проявляються у таких прикладах як: технології Інтернету речей, технології розподіленої обробки (грід-технології, «хмарні технології», DL-технології), технології криптографії. Для емерджентних технологій, що застосовуються в інформаційній сфері і діють у кіберпросторі характерні тісний взаємозв'язок та взаємний вплив;

– по-третє, загрози, що існують у кіберпросторі за весь час його існування модифікуються та інтенсифікуються за умови використання емерджентних технологій, при цьому такі технології мають потенціал їх збільшення;

– по-четверте, у питанні правового регулювання як реалізації функцій держави, зокрема щодо забезпечення кібербезпеки та протидії кіберзагрозам слід виходити насамперед з загальної безпеки

суспільства, особливо це стосується правових норм, що забороняють певні дії – зокрема, стосовно заздалегідь деструктивних (руйнівних) технологій. Основна проблема полягає у неочевидності деструктивності і можливих помилок в оцінці суті технологій, тому пошук можливих шляхів вирішення зазначеної низки проблем є перспективним для подальших досліджень у галузі правової науки.

3. У дослідженні питань формування культури кібербезпеки встановлено, що формування корпоративної культури кібербезпеки розглядається сьогодні у якості одного із ключових завдань національної системи кібербезпеки та національної безпеки загалом. При цьому, процес формування корпоративної культури кібербезпеки спрямований на забезпечення кібербезпеки особи як в рамках адміністративних (бізнес) процесів організації, так і в її повсякденному житті. Однак, слід зазначити, що концептуальні та організаційно-правові питання формування корпоративної культури кібербезпеки суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності (науково-дослідних, науково-виробничих та проектних установах, центрах, кафедрах – далі наукових установ) мають свої особливості та є актуальними в сучасних умовах розвитку кіберпростору України, потребують наукового осмислення відповідно.

4. Щодо чинників негативного впливу на стан функціонування національної системи кібербезпеки встановлено, що протягом 2014-2018 років значно збільшилася кількість фактів компрометації шкідливим програмним забезпеченням об'єктів критичної інфраструктури держави у сфері енергетики, транспорту, фінансовому секторі. Фіксуються численні кібератаки на офіційні сайти органів влади з метою блокування їх роботи або розміщення деструктивної інформації, а також кібератаки на офіційні електронні поштові скриньки посадових осіб органів державної влади з метою отримання віддаленого доступу до службової інформації. Критично збільшилася кількість випадків несанкціонованого втручання в роботу електронних загальнодержавних баз даних (реєстрів).

На сьогодні акції кібернетичного впливу є окремим елементом «гібридної війни» проти України, мета яких полягає у завданні фінансової та матеріальної шкоди об'єктам критичної інфраструктури нашої держави, зокрема, фінансовим установам, підприєм-

ствам енергетики і транспорту, а також демонстрації можливостей з подальшим створенням негативного інформаційного фону, що оперативно використовується російськими ЗМІ.

Реалізації основних кібернетичних загроз державній безпеці сприяють наступні чинники:

1) Недотримання керівниками державних органів та відповідальними особами вимог законодавства у сфері технічного захисту інформації.

2) Використання на об'єктах критичної інфраструктури та в державних органах програмного забезпечення іноземного виробництва, що має встановлені вразливості та можливість віддаленого доступу та контролю.

3) Відсутність належного нормативно-правового регулювання сфери захисту критичної інфраструктури держави.

4) Високий рівень уразливості до несанкціонованого втручання створюваних державних електронних реєстрів та баз даних.

5) Високий рівень російської присутності в ІТ-сфері України.

Практично 100% програмних продуктів, призначених для організації управління підприємством або установою та ведення їх бухгалтерського обліку, мають російське походження, що суперечить пункту 4.12 Стратегії національної безпеки України у частині пріоритетності відмови від програмного забезпечення, розробленого в Російській Федерації.

6) Тенденція щодо збільшення кількості спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації з ознаками шкідливого програмного забезпечення.

7) Відсутність у правоохоронних органів належних правових важелів впливу щодо протидії кіберзагрозам національній безпеці держави.

Наразі, існує перешкода у виконанні функцій правоохоронними органами щодо протидії кіберзлочинності через недоліки кримінального та кримінально процесуального законодавства, що на сьогодні не виокремлює злочини, об'єктом яких є інформаційні ресурси та об'єкти критичної інформаційної інфраструктури, які належать державі, що не дозволяє віднести досудове розслідування за вказаними злочинами до підслідності слідчих органів безпеки.

Залишаються неімплементованими у національне законодавство положення Конвенції про кіберзлочинність у частині надання правоохоронним органам повноважень щодо внесення обов'язкових до виконання приписів власникам комп'ютерних даних (операторам та провайдерам телекомунікацій, іншим юридичним і фізичним особам) про термінове фіксування та зберігання комп'ютерних даних, необхідних для розкриття злочину, а також надання інформації, необхідної для ідентифікації постачальників послуг і маршруту, яким було передано інформацію.

Реалізація і впровадження результатів досліджень за НДР у 2018 р.:

– співробітниками Інституту за участі фахівців Секції правового забезпечення національної безпеки і оборони НАПрН України розглянуто проект Закону України «Про створення та виробництво озброєння, військової і спеціальної техніки» (реєстр. № 7389). Зауваження та пропозиції направлені на адресу Апарату Верховної Ради України (вих. лист № 10 від 31.01.2018);

– згідно з підготовленим Факультетом соціології і права Національного технічного університету України «КПІ» актом впровадження, результати НДР із розробки теоретичних та організаційно-правових основ, пропозицій та рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень, правових засад удосконалення законодавства щодо забезпечення кібербезпеки України були апробовані в ході спільних наукових конференцій у 2017–2018 рр. та використані під час розробки і оновлення на 2018/2019 н.р. навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін «Основи інформаційної безпеки», «Основи інформаційного права», «Правові аспекти інформаційної безпеки», «Правові основи інформаційної безпеки», та «Правова інформатика» (акт впровадження від 10 вересня 2018 року додається);

– здобуті результати, у частині, що стосуються забезпечення інформаційної безпеки, розвитку передових інформаційних технологій, які сукупно надають інформаційній сфері статусу однієї із базових для інноваційного розвитку країни, нейтралізації загроз національним інтересам України у сфері інформаційної та кібербезпеки, побудови ефективної системи забезпечення кібернетичної

безпеки України були використанні при підготовці проекту закону «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», «Стратегії кібербезпеки України», «Доктрини інформаційної безпеки України»;

– матеріали монографії «Ескалація кіберзагроз національним інтересам України та правові аспекти кіберзахисту», а також щомісячного інформаційного-аналітичного дайджесту «Кібербезпека в інформаційному суспільстві» використовуються при розробці нормативно-правових актів та для поточного інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності Комітету з питань інформатизації та зв'язку (довідка Комітету Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку №04-21/14-476 від 06 вересня 2018 року);

– згідно з інформацією Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України від 03.09.2018 №07/08-355 результати науково-дослідної роботи «Теоретичні та організаційно-правові основи забезпечення кібербезпеки в Україні», враховані при: доопрацюванні та прийнятті Закону України №2268-VIII від 18.01.2018 «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»; підготовці експертного висновку щодо проекту закону «Про національну безпеку України» (реєстраційний №8068); при доопрацюванні законопроектів «Про національну безпеку України» в частині внесення змін до законів України «Про Службу безпеки України» та «Про оперативно-розшукову діяльність»;

– організовано і проведено круглий стіл «Забезпечення Службою безпеки України інформаційної та кібернетичної безпеки в контексті імплементації Закону «Про національну безпеку України» (23 листопада 2018 р. м. Київ, НБУ імені В. І. Вернадського) та ІХ Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави» (30 березня 2018 р., м. Київ, НА СБУ), за результатами яких опубліковано збірники наукових праць;

– підходи та проміжні результати проведених теоретичних і науково-практичних досліджень було опубліковано у монографії (Забезпечення інформаційної безпеки в умовах євроінтеграції Укра-

їни: правовий вимір), 15 наукових статтях, які були опубліковані у фахових виданнях України та міжнародних наукових журналах, а також у понад 30 доповідях і тезах доповідей на національних та міжнародних наукових конференціях.

**Тема: «Теоретико-методологічні засади
правового регулювання в умовах використання
технологій інтернет речей»**

Тема зареєстрована в УкрІНТЕІ за номером № 0116U007744 від 27 жовтня 2016 р., вих. № 108. Строки виконання: січень 2017 р. – грудень 2019 року. Керівник теми: Баранов О. А. – доктор юридичних наук, с.н.с.

Головною метою роботи є визначення теоретично-методологічних засад, пропозицій та рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень, правових засад удосконалення законодавства щодо правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних з використанням технологій інтернет речей.

На рівні провідної наукової доктрини має визначитися наступне:

– теоретично-методологічні засади правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних з використанням технологій інтернет речей, що необхідно для зменшення ризиків та бар'єрів просування технологій інтернету речей у всі сфери життєдіяльності у суспільстві, а також для створення наукового підґрунтя для подальшого вдосконалення законодавства у сфері інформатизації, телекомунікацій, електронної комерції, захисту персональних даних, інфраструктурної безпеки, кібербезпеки тощо; напрями вдосконалення законодавства, насамперед інформаційного, що повинно забезпечити правові умови для розроблення, впровадження та використання технологій ІР.

Проведене дослідження дасть змогу запропонувати стратегічну, доктринальну, концептуальну та методологічну установку (парадигму) щодо модернізації та вдосконалення законодавства України, зокрема інформаційного, узгодження положень щодо правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних з використанням

технологій IP на рівні чинних галузевих кодексів на базі єдиних правових принципів у поєднанні зі світовими стандартами міжнародного права.

У ході виконання НДР у 2018 р.:

В дослідженні проілюстровано, що роботи з штучним інтелектом (ШІ) у майбутньому матимуть великий вплив на суспільство і повсякденне життя людей, неминуче стаючи при цьому необхідним атрибутом суспільних відносин або як їх об'єкта, або як їх суб'єкта. Це призведе до виникнення правових проблем, частина з яких в даний час навіть важко піддається ідентифікації. Доведено актуальність формування теоретико-методологічних основ і напрацювання практичних рекомендацій щодо створення системи правового забезпечення застосування роботів з ШІ, зокрема, вирішення проблеми здійснення юридичної ідентифікації право-суб'єктності роботів з ШІ.

В роботі висувається і обґрунтовується твердження як про еквівалентність критеріїв, характеристик і показників когнітивних функцій фізичної особи та відповідних когнітивних функцій робота з ШІ, так і положення про можливість визнання робота з ШІ в якості правового еквівалента фізичної особи.

Обґрунтовано, що на відміну від визнаної в традиційній системі права презумпції наявності правосуб'єктності у фізичної особи, правоздатності та дієздатності робота з ШІ як правового еквівалента фізичної особи необхідно доводити шляхом проведення спеціальних досліджень.

Доведено справедливості гіпотези про можливість застосування правових норм для регулювання суспільних відносин між традиційним суб'єктом (фізичною особою) та роботом з ШІ як правового еквівалента фізичної особи.

Крім того, досліджено теоретико-правові засади регулювання надання послуг і проведення робіт з використанням технологій Інтернету речей зі штучним інтелектом за участю і без безпосередньої участі людини. Як типовий приклад розглядається система замовлення і доставки товарів. Запропоновано нові категорії – «безпосередні, опосередковані та гібридні правовідносини» для проведення аналізу правових моделей систем замовлення і доставки

товарів з технологіями Інтернету речей зі штучним інтелектом. Досліджено особливості правових моделей детермінованого і з використанням роботів соціального управління, що адекватно описують системи Інтернету речей зі штучним інтелектом. Показана функціональна аналогія «поведінки» систем з Інтернету речей зі штучним інтелектом та традиційного суб'єкта права при здійсненні певної діяльності. Обґрунтовано нову теоретичну конструкцію категорії «юридична фікція» на основі запропонованого терміну «юридична догма». Запропоновано і обґрунтовано зміст юридичної фікції: система Інтернету речей зі штучним інтелектом розглядається як суб'єкт права в якості «представника» в розумінні цивільних правовідносин.

За результатами дослідження зроблено такі висновки:

1. Обмеженість когнітивних можливостей людства є наслідком негативного результату цивілізаційного розвитку планетарного масштабу завдяки прийняттю системно недосконалих рішень.

2. Недосконалість сучасних рішень, що приймаються людиною, є природною і обумовлюється наявністю протиріччя між вимогою щодо швидкості прийняття рішень, значною кількістю об'єктів, суб'єктів та великими обсягами інформації, які необхідно враховувати та обробляти при цьому, та природною обмеженістю когнітивних можливостей людини.

3. Технології Інтернету речей мають потенційні спроможності забезпечити прийняття рішень максимально адекватних поточній ситуації в суспільних процесах завдяки можливості в режимі реального часу збирати та обробляти великі обсяги інформації (даних), зокрема інформацію про значну кількість об'єктів та суб'єктів задіяних в цих процесах, та приймати рішення або пропонувати рішення, які виробляються на основі спеціальних математичних алгоритмів, зокрема алгоритмів штучного інтелекту.

4. Одним з найбільш ефективних шляхів подолання зазначеного протиріччя вбачається широкомасштабне застосування технологій Інтернету речей у будь-яких сегментах суспільної активності, що обумовлює досягнення значно ефективнішого соціального і економічного результату та формування позитивного вектору розвитку цивілізації.

5. Надважливою умовою успіху в застосуванні технологій Інтернету речей є наявність максимального сприятливого його правового забезпечення, що передбачає проведення масштабних, системних наукових розвідок як теоретично-методологічного, так і практичного спрямування як у всій системі права, так і в окремих її галузях.

6. Правові дослідження необхідно проводити з урахуванням особливостей здійснення суспільних відносин при використанні сучасних комп'ютерних та телекомунікаційних технологій, технологій штучного інтелекту, хмарних обчислень, великих даних, дронів, робототехніки тощо.

7. За умов використання досягнень техніки і науки, зокрема і правової, Інтернет речей може стати і, з великою вірогідністю, стане самим масштабним інноваційним проектом всього людства за всю історію земної цивілізації.

Реалізація і впровадження результатів досліджень за НДР у 2018 р.:

– співробітниками Інституту розглянуто проект Рекомендацій парламентських слухань «Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку». Запропоновано внести зміни та доповнення до преамбули Рекомендацій, включити до рекомендацій нові розділи «НАН України і національним галузевим академіям наук України», «Фонду Державного майна України» з відповідним наповненням, а також додатково включити до розділу «Кабінету Міністрів України» положення щодо розробки і подачі проекту Закону України «Про національну систему охорони інтелектуальної власності», Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності України та сприяння створенню національної системи Центрів з підтримки технологій та інновацій та ін. (вих. лист № 34 від 04 квітня 2018 р.);

– результати дослідження в частині, що стосуються розвитку передових інформаційних технологій, які сукупно надають інформаційній сфері статусу однієї із базових для інноваційного розвитку країни були використані при розробці нормативно-правових актів та для поточного інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності Комітету з питань інформатизації та зв'язку ВР України (До-

відка Комітету з питань інформатизації та зв'язку від 06.09.2018 р. №04-21/14-476);

– матеріали дослідження були апробовані в ході спільних наукових заходів та враховані під час розробки та впровадження у 2018/2019 н.р. навчальних дисциплін «Інформаційне право», «Проблеми інформаційного права», «Правові аспекти інформаційної безпеки», «Правове забезпечення ІТ-бізнесу» (Акт впровадження Факультету соціології і права НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського» від 3.09.2018р.). Результати досліджень допоможуть покращити зміст навчальних дисциплін;

– за оцінками Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України видання, яке підготовлене за матеріалами дослідження «Інтернет речей: теоретико-методологічні основи правового регулювання. Т. 1: Сфери застосування, ризики і бар'єри, проблеми правового регулювання» (автор: Баранов О. А.) має вагоме науково-практичне значення та будуть використані в ході подальшого удосконалення національного законодавства у сфері інноваційного розвитку (Лист Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України №07/08-355 від 03.09.2018 р.)

– організовано і проведено II науково-практичну конференцію «Інтернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження (29 листопада 2018, м. Київ, НТУУ «КПІ»», за результатами якого опубліковано збірник наукових праць;

– підходи та проміжні результати проведених теоретичних і науково-практичних досліджень було опубліковано у монографії (Інтернет речей: теоретико-методологічні основи правового регулювання. Т.2: Електронні комунікації, блокчейн, роботи та штучний інтелект), 11 наукових статтях, а також у понад 20 доповідях і тезах доповідей на національних та міжнародних наукових конференціях.

**Тема: «Теоретичні та інформаційно-правові засади
забезпечення національної безпеки
в умовах євроінтеграції України»**

Тема зареєстрована в УкрІНТЕІ за номером № 0117U007744 від 20 грудня 2017 р., вих. №158. Строки виконання: січень 2018 р. –

грудень 2022 року. Керівник теми: Доронін І. М. – кандидат юридичних наук, доцент.

Головною метою роботи є розробка теоретичних та інформаційно-правових засад, принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень щодо забезпечення національної безпеки, розвитку суб'єктів сектору безпеки і стратегічних комунікацій в умовах трансформації систем європейської та міжнародної безпеки і євроінтеграції України.

Очікувані результати НДР передбачають:

- розробку комплексу доктринальних, концептуальних, методологічних, методичних пропозицій та рекомендацій щодо узгодженого розуміння системи теоретичних та інформаційно-правових засад забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції України;

- визначення основних правових проблем розвитку інформаційного суспільства в нашій державі та формування шляхів їх вирішення у контексті забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції України;

- підготовку пропозицій щодо правових, політичних, організаційних та інформаційних аспектів формування і реалізації державної політики у сфері забезпечення національної безпеки України з урахуванням зміни геополітичних процесів навколо нашої держави на підставі проведення історико-правового аналізу засад становлення і розвитку системи забезпечення національної безпеки України, формування і розвитку систем міжнародної, регіональної (субрегіональної) і національної безпеки та відповідного досвіду країн-членів Європейського Союзу і НАТО щодо забезпечення колективної безпеки і стратегічних комунікацій в сучасних умовах становлення інформаційного суспільства;

- розробку пропозицій до документів стратегічного планування у контексті оптимізації функцій держави та її органів, їх трансформації та реалізації під впливом факторів глобалізації та «гібридної» війни проти України;

- надання науково-обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення актів законодавства та міжнародних актів, які

регламентують суспільні відносини у сфері забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції України.

У ході виконання НДР у 2018 р.:

1. На підставі проведеного аналізу встановлено, що загрози суспільству, його інститутам та безпеки в умовах сучасного глобалізованого світу постійно трансформуються, створюючи підвищену небезпеку для інформаційного суспільства.

2. Проаналізовано стан правового регулювання забезпечення національної безпеки України та оборони, починаючи зі здобуття незалежності нашою державою до періоду збройної агресії проти нашої держави (1991–2014 рр.).

3. Проведено попередній аналіз стану наукової розробки проблеми правового забезпечення національної безпеки, внаслідок чого визнано доцільним дослідити питанні місця права національної безпеки та військового права у вітчизняній правовій системі, дослідження характеру суспільних відносин із забезпечення національної безпеки із врахуванням факторів впливу сучасного світу, в першу чергу, глобалізації, розвитку інформаційного суспільства, послаблення державних інституцій, підвищивши рівень наукової дискусії з означених питань.

4. Проаналізовано характер змін у вітчизняному законодавстві, що регламентує суспільні відносини у сфері забезпечення національної безпеки і оборони, за останній час, визначено його надзвичайно рухливий характер, що актуалізується швидкістю законодавчого регулювання, що викликає складнощі до систематизації і утворює надмірні правові колізії.

5. Комплексно досліджено проблему визначення суті стратегічних комунікацій в сучасному світі, проаналізовано еволюцію зазначеної концепції у різних сферах державної політики, окремо досліджено її реалізацію в діяльності органів НАТО в умовах протидії агресивним діями з боку Росії, визначено комплекс проблем у правовому регулюванні стратегічних комунікацій в сучасних умовах.

Реалізація і впровадження результатів досліджень за НДР у 2018 р.:

За інформацією Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України (вих. №07/08 – 355 від 3.09.2018) матері-

али досліджень за НДР на тему «Теоретичні та інформаційно-правові засади забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції України» були використані таким чином:

– підготовлені Інститутом пропозиції (вих. лист № 160 від 21.12.2017) були враховані при доопрацюванні та прийнятті Закону України № 2268-VIII від 18.01.2018р. «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»;

– надані Інститутом (вих. № 21 від 13.03.2018) результати експертної оцінки та пропозиції щодо проекту Закону України «Про національну безпеку України» (реєстр. № 8068) були враховані Головного науково-експертним управлінням Апарату Верховної Ради України при підготовці експертного висновку щодо вказаного законопроекту;

– взято для подальшого опрацювання: пропозиції Інституту (вих. № 10 від 31.01.2018) щодо проекту Закону України «Про створення та виробництво озброєння, військової і спеціальної техніки» (реєстр. № 7389); матеріали Інституту (вих. № 50 від 08.06.2018) щодо відновлення системи військової юстиції в Україні та результати наукової оцінки проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо військових судів» (реєстр. № 8623);

– вченими Інституту (вих. № 43 від 25.04.2018р.) взято участь у підготовці до другого читання проекту Закону України «Про національну безпеку України» (реєстр. № 8068), у т.ч. з питань: визначення правової основи та об'єктів національної безпеки, переліку суб'єктів, сфер та принципів забезпечення національної безпеки, а також уточнення завдань, функцій і повноважень СБ України та внесення відповідних змін (у Прикінцевих положеннях законопроекту) до законів України «Про Службу безпеки України» та «Про оперативно-розшукову діяльність».

В рамках виконання НДР:

– організовано і проведено науково-практичну конференцію «Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку (8 червня 2018, м. Острог,), за результатами якої опубліковано збірник наукових праць;

– підходи та проміжні результати проведених теоретичних і науково-практичних досліджень було опубліковано у монографії (Становлення і розвиток системи стратегічних комунікацій сектору безпеки і оборони України), 9 наукових статтях, а також у понад 20 доповідях і тезах доповідей на національних та міжнародних наукових конференціях.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва

За звітний період в Інституті плани бюджетних показників повністю виконані та подані результативні показники виконання бюджетних програм: 6 монографій, 3 збірника наукових праць та 2 коментарі законодавства, 77 наукових статей, 8 законопроектів, проведена 1 міжнародна конференція та надано 25 науково-експертних висновків до законопроектів.

Тема: Договірне регулювання приватноправових відносин у цивільному праві України (РК № 0116U000174)

Термін виконання: 01.01.2016–31.12.2020.

Науковий керівник: Гриняк Андрій Богданович, д.ю.н., професор, завідувач відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України.

Наукові показники за звітний період:

– констатовано, що у правовому регулюванні приватноправових відносин задіяні як правові норми, так і індивідуально-правові акти компетентних органів і осіб, необхідні для регулювання цивільних відносин. Правове регулювання приватноправових відносин є набором юридичних засобів державно-владного впливу, за допомогою яких конкретні суб'єкти впливають на такі правовідносини шляхом встановлення конкретних договірних умов з метою закріплення відносин між собою, їх впорядкування, охорони та захисту;

– запропоновано розглядати договір не лише як правочин, правовідношення чи документ, а як регулятор майнових відносин,

при цьому учасники цивільних відносин визнаються суб'єктами договірної регулювання, що надає можливість встановлювати критерії їх можливої поведінки;

– доведено, що договір як юридичний факт є одним із визначальних елементів механізму правового регулювання цивільних правовідносин та підставою виникнення суб'єктивних цивільних прав та обов'язків. Договір є індивідуальним правовим актом, у якому абстрактна модель поведінки осіб, окреслена в загальних рисах у законі, наповнюється індивідуальним змістом, що досягається шляхом взаємоузгодження волі контрагентів;

– з'ясовано, що правові норми, які визначають зміст договірної правовідносини не трансформуються в договірні умови, а впливають на договірне правовідношення (визначають його зміст) безпосередньо, оскільки саме вони здатні визначити зміст договірних прав та обов'язків самостійно, не перетворюючись в договірні умови, які виражають волю сторін договору, а не законодавця;

– доведено, що договірне регулювання в механізмі правового регулювання приватноправових відносин займає особливе місце формуючи окрему підсистему – сукупність елементів, що утворюють у своїй системній єдності механізм договірної регулювання приватноправових відносин. Договірне регулювання є одним із компонентів правового регулювання, що виділяються залежно від того, яким засобом здійснюється правове регулювання – законом, договором, адміністративним або судовим правовим актом;

– удосконалено розуміння кодифікації цивільного законодавства не лише як процесу, що розпочинається винятково з метою ухвалення нового кодексу, а з прийняттям останнього – закінчується, а як процесу, що виявляється у системній та систематичній діяльності з удосконалення чинного кодексу і в приведенні іншого галузевого законодавства до змістовної відповідності кодексу;

– удосконалено ознаки договірної регулювання приватноправових відносин, зокрема пропонується до таких віднести: а) вплив норм права на поведінку суб'єктів договірної зобов'язання, узгодження їхніх потреб, інтересів щодо кожного з них та суспільства в цілому; б) специфічну діяльність учасників щодо впорядкування відносин між собою шляхом дотримання правових норм та їх адап-

тації через прийняття індивідуальних рішень відповідно до цих норм; в) конкретний, організований характер (здійснюється шляхом встановлення прав та юридичних обов'язків для суб'єктів договірних зобов'язань; г) цілеспрямований та результативний характер, метою якого є стимулювання ефективного розширення сфери свободи договору та підприємництва.

Фактичні показники за звітний період:

Монографії (1):

Hryniak A., Pleniuk M., Kot O. Contractual regulation of the relations related to work performance. Monograph. Lambert Academic Publishing, 2018. 130 p. (5,5 д.а.).

Законопроект (1):

Проект Закону України (Гриняк А. Б., Пленюк М. Д.) «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (нова редакція) та інших пов'язаних законодавчих актів України» (Вихідний лист №01-9/1-30 від 06.02.2018 р.).

Лист відповідь, про те що вказаний законопроект опрацьовано та подано секретарем Ради з питань судової реформи К. Ю. Красовський як суб'єктом законодавчої ініціативи до Верховної Ради України реєстраційний номер №9055 від 06.09.2018 р. р. (Вхідний лист №01-8/240-2 від 31.10.2018 р.

Опубліковано 11 наукових статей, з яких 1 стаття у міжнародних журналах, що індексуються у базі даних scopus:

1. Andrii Hryniak, Oleksii Kot, Mariana Pleniuk. Contractual Regulation of Relations of Joint Ownership of Individuals in Ukraine (on the Example of Agreements on the Transfer of Property into Ownership) // Utopia y Praxis Latinoamericana; ISSN 1315-5216; ISSN-e 2477-9555 Ano 23, n° 82 (julio-septiembre), 2018, P. 209–221. (0,5 д.а.).

Тема: Цивільно-правовий механізм регулювання майнових та особистих немайнових відносин (РК № 0118U003067)

Термін виконання: 01.01.2018–31.12.2022.

Науковий керівник: Пленюк Мар'яна Дмитрівна, д.ю.н., старший науковий співробітник, завідувач сектору проблем договірно-

го права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України.

Наукові показники за звітний період:

– під механізмом договірною регулювання приватноправових відносин як різновиду децентралізованого (автономного, приватного) правового регулювання запропоновано розуміти сукупність правових засобів, способів та форм, за допомогою яких відбувається впорядкування особистих немайнових та майнових відносин, матеріалізується їх ідеальна модель, яка закладена в нормах права та положеннях договору, і з якими пов'язується виникнення у конкретних учасників договірних відносин прав та юридичних обов'язків;

– встановлено, що основу механізму договірною регулювання приватноправових відносин становлять схвалені позитивним законодавством моделі договірних відносин; принципи договірною регулювання; договірні звичаї, традиції, соціальні регулятори тощо;

– з'ясовано, що роль договору в механізмі правового регулювання приватноправових відносин проявляється через його функції, зокрема: а) ініціативна – договір запускає механізм правового регулювання приватноправових відносин; б) системно-координаційна – в договорі закріплюється певна система дій контрагентів, що полягає у постійному пошуку компромісів між ними та координації цілей діяльності, її видів і форм у взаємовідносинах між ними; 3) регулятивна – договір виступає засобом правового регулювання приватноправових відносин; 4) юридико-фактична – договір виступає в ролі юридичного факту, необхідного для виникнення, зміни і припинення суб'єктивних цивільних прав та юридичних обов'язків; 5) інформаційна – відображається в покладенні на сторону договору обов'язку інформувати один одного про зміст взятих на себе зобов'язань, стадій їх виконання, змін у фінансовому стані тощо;

– доведено, що мета механізму правового регулювання майнових та особистих немайнових відносин є загальною, що забезпечує безперешкодне здійснення суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів у приватній сфері, надійну їх охорону, а також однакове врегулювання окремих видів цивільно-правових відносин;

– удосконалено поняття механізму правового регулювання зобов'язальних правовідносин під яким розуміється цілісна сукупність правових передумов, які впорядковують правовідношення, формують модель зобов'язання, а також сукупність засобів (суб'єктивні права та обов'язки), способів (зобов'язування, дозволи, заборони) та форм (належне, своєчасне виконання), які знаходяться у взаємодії та взаємозалежності;

– удосконалено підхід щодо правового регулювання механізму майнових та особистих немайнових відносин іншими ніж норми права соціальними регуляторами, адже свобода правового регулювання, самостійність і незалежність учасників правовідносин на пряму пов'язуються із свободою людини, нормами моралі, традиціями, звичаями тощо;

– встановлено, що серед елементів механізму правового регулювання майнових та особистих немайнових відносин слід розглядати сукупність правових передумов і фактичних підстав виникнення зобов'язання, які становлять вимоги щодо правосуб'єктності сторін, змісту правовідносин, дотримання яких за умови настання юридичних фактів призводить до виникнення цивільних прав та юридичних обов'язків;

– удосконалено основні підходи сучасного стану цивільно-правового механізму регулювання майнових та особистих немайнових відносин в Україні і зарубіжних країнах з урахуванням накопиченого досвіду застосування законодавства, судової практики, правових прецедентів тощо;

– удосконалено тезу про потребу подальшої розробки механізму регулювання майнових та особистих немайнових відносин в Україні у зв'язку із недосконалістю нормативної бази, відсутністю єдиної уніфікованої законодавчої термінології, недостатності теоретичного обґрунтування тощо;

Фактичні показники за звітний період:

Монографія (1):

1. Пленюк М. Д., Коструба А. В. Юридичні факти в доктрині приватного права України: монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2018. 281 с.

Законопроект (1):

Проект Закону України (Пленюк М. Д., Простибоженко О. С.) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження інституту спільної батьківської відповідальності». (Вихідний лист №01-9/1-201 від 19.11.2018 р.).

Лист відповідь, про те що вказаний законопроект опрацьовано та подано Головою комітету А. Палатним як суб'єктом законодавчої ініціативи до Верховної Ради України (Реєстр. №04-33/18-1406(250245) від 29.11.2018 р.). (Вхідний лист №01-8/282 від 06.12.2018 р.).

Опубліковано 6 наукових статей, з яких 2 статті у міжнародних журналах, що індексуються у базі даних scopus:

1. Pleniuk Mariana, Hryniak Andrii, Kot Oleksii. Regulation mechanism of private legal contracting relations in civil Law // Journal of Advanced Research in Law and Economics, Volume IX, Issue 7(37), Winter 2018. (0, 9 д. а.).

2. Ivan Kalaur, Nataliia Fedorchenko. Normative and Individual Regulator in the Mechanism of Regulation of Legal Relations under Transfer of Property in Use. Transformations in business & economics. VOL. 17, №1(43), 2018. P. 38–49. SCOPUS <http://www.transformations.knf.vu.lt/43>. (0,5 д.а.).

Тема: Адаптація корпоративного законодавства України до права Європейського Союзу (№ 0117U002142)

Термін виконання: 01.01.2017–31.12.2019.

Керівник теми: Васильєва Валентина Антонівна, д.ю.н., професор, головний науковий співробітник Лабораторії проблем корпоративного права НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України.

Наукові показники за звітний період:

– доведено, що в основі ідентифікації юридичної особи в якості корпоративної знаходиться саме майновий правовий зв'язок між юридичною особою та її учасниками (засновниками), який зводиться до наявності в останніх як майнових, так і немайнових прав. Ознаки ж об'єднаності осіб, об'єднаності капіталів, складного ме-

ханізму корпоративного управління трансформувалися в сучасних соціально-економічних умовах та набули ознак фіктивності;

– доведено, що для юридичних осіб корпоративного типу характерною є загальна (універсальна) цивільна правоздатність. Такий підхід, по-перше, дозволить поставити знак рівності у цивільних правах та обов'язках усіх юридичних осіб корпоративного типу, а, по-друге, через ознаку загальної правоздатності корпорацій вдасться відмежувати ті юридичні особи, які не мають усіх ознак останніх і, по суті, «випадково» включені до нього;

– доведено, що визначення корпоративного договору слід формулювати, виходячи із загального розуміння категорій «правочин» та «договір», вирізняючи його з-поміж інших договорів за допомогою окреслення специфіки предмету договору;

– доведено, що доцільно закріпити у нормах корпоративного законодавства положення про те, що корпоративний договір не повинен суперечити нормам закону та статуту товариства;

– доведено, що після внесення подружжям спільного майна до статутного капіталу товариства власником такого майна стає сама юридична особа. Той з подружжя, який став учасником набуває повний комплекс корпоративних прав;

– доведено, що приватизація і корпоратизація є різними процесами з відмінними процедурою, метою та правовими наслідками. Акціонерні товариства, що створюються шляхом корпоратизації, набувають у власність усе передане майно підприємства;

– аргументовано, що перелік об'єктів, які можливо приватизувати, є значно обмеженішим, ніж перелік об'єктів, щодо яких можлива корпоратизація. Це пов'язано з тим, що з моменту приватизації припиняється будь-який вплив держави на підприємство, державне майно повністю вибуває з власності держави. При корпоратизації держава зберігає контроль та вплив на об'єкт власності через корпоративні права щодо майна створеного акціонерного товариства;

– доведено, що одним з ключових критеріїв розмежування юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права слід вважати організаційно-правову форму, в якій створена юри-

дична особа, що дозволяє організаціям, групі фізичних осіб, об'єднанням або державі брати участь у цивільному обороті;

– доведено, що для належної діяльності наглядової ради товариства з обмеженою відповідальністю на законодавчому рівні варто закріпити положення про те, що товариство зобов'язане розробляти положення про наглядову раду, в якій детально прописувати повноваження членів наглядової ради, порядок проведення засідань наглядової ради, можливість створення комітетів наглядової ради тощо;

– доведено, що в товариствах з обмеженою відповідальністю є необхідність детального врегулювання питання порядку проведення загальних зборів та прав і обов'язків учасників у статуті та/або корпоративному договорі;

– визначено, що в контексті європейського законодавства, якщо обирається спосіб голосування без кворуму, то прив'язка визначення кількості голосів учасників здійснюється до розміру частки учасника у статутному капіталі. Щодо українського законодавства, то прив'язка кількості голосів учасників товариства з обмеженою відповідальністю здійснюється до голосів учасників з відповідних питань і у законі не дається відповіді щодо яких «відповідних питань» іде мова. Крім того, відсутня й прив'язка голосів учасників товариства з обмеженою відповідальності до частки у статутному капіталі, що навряд чи можна вважати позитивною законодавчою новелою.

Фактичні показники за звітний період:

Збірник наукових праць (1):

Корпоративне право України та країн Європейського Союзу: новели законодавства: Збірник наукових праць за матеріалами XVI Міжнародної науково-практичної конференції (5-6 жовтня 2018 р., м.Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2018. 199 с.

Опубліковано 8 наукових статей.

Конференція (1):

XVI Міжнародна науково-практична конференція «Корпоративне право України та країн Європейського Союзу: новели зако-

нодавства», організована Лабораторією проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України спільно з навчально-науковим юридичним інститутом ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та проведена 5–6 жовтня 2018 р., м. Івано-Франківськ.

Законопроект (1):

Проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю». Лист-відповідь, про те що вказаний законопроект опрацьовано та подано Народним депутатом України А. В. Помазановим як суб'єктом законодавчої ініціативи до Верховної Ради України реєстраційний номер №9351 від 29.11.2018 р. (Вхідний лист №065/4-02 від 03. 12. 2018 р.).

Тема: Приватноправові проблеми реалізації євроінтеграційної стратегії України (РК № 0117U002140)

Термін виконання: 01.01.2017–31.12.2020.

Керівник теми: Кочин Володимир Володимирович, кандидат юридичних наук, заступник директора з підготовки наукових кадрів Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України.

Наукові показники за звітний період:

– встановлено, що економічна складова Угоди про асоціації України з ЄС потребує правового регулювання відносин на засадах виокремлення цивільних та підприємницьких (комерційних) відносин, що в сучасних умовах досить часто мають комплексний приватно- та публічно-правовий характер. Адаптація законодавства, що регулює приватні відносини має ґрунтуватися на таких фундаментальних свободах як: 1) свобода руху товарів та послуг; 2) свобода руху працівників; 3) свобода заснування; 4) свобода руху послуг; 5) свобода капіталу та платежів;

– визначено роль громадянського суспільства в реалізації ринкових економічних принципів, зокрема, у процесі приватизації

суспільних відносин (переведення регулювання та реалізацію соціально-економічних інтересів «приватним» учасникам ринку), шляхом координації та співпраці у економічних секторах (само-регулювання та громадське обговорення у правотворенні), внаслідок розширення неюрисдикційних способів захисту прав та інтересів;

– встановлено, що дослідження приватного права держав – членів ЄС слід спрямовувати відповідно до таких умовних груп: 1) держави центральної Європи (ФРН, Австрія, Чехія); 2) держави загального права (Великобританія, Ірландія); 3) західно-європейські держави (Франція, Іспанія, Португалія); 4) південно-європейські держави (Італія, Греція, Словенія, Хорватія, Болгарія, Мальта, Кіпр); 5) Скандинавські держави (Швеція, Фінляндія, Данія); 6) східноєвропейські держави (Польща, Словачія, Угорщина, Румунія); 7) держави Балтії (Латвія, Литва, Естонія); 8) держави Бенілюксу (Бельгія, Нідерланди, Люксембург);

– запропоновано положення, що забезпечення першочергової розробки ЖК України, в якому мають бути зосереджені загальні цивільно-правові засади з особливостями, які не відзначені у ЦК України, в т.ч. зобов'язання, що виникають при будівництві житла, підстави переведення придатних для проживання жилих квартир у нежилі, правовий режим ЖБК та товариств співвласників багатоквартирного жилого будинку, особливості виникнення та припинення права власності (спільної власності) та інших речових прав на житло; особливості цивільно-правової відповідальності власників і користувачів квартир (будинків), управління житловим фондом, розмежування комерційного, соціального і некомерційного найму тощо;

– визначено, що розвиток законодавства з питань державного регулювання на монопольних ринках комунальних послуг, зокрема, в частині удосконалення тарифної політики у сфері житлово-комунальних послуг; розвитку порядку державної підтримки залучення коштів на реконструкцію будівель, капітальний ремонт та запровадження енергозберігаючих заходів; розвитку житлового фонду орендного житла; соціального захисту громадян щодо забезпечення їх житлом

– запропоновано необхідність на державному рівні затвердити адекватні сучасним реаліям мінімальні соціальні житлові стандарти визнання громадян такими, що потребують покращення житлових умов; граничний розмір витрат будинко-, квартиро-власників на утримання житла.

– удосконалено обґрунтування зменшення ролі державного управління економікою, що власне і передбачає її ринкова модель, внаслідок чого слід виокремлювати такі правові режими регулювання приватних відносин: 1) публічне регулювання; 2) саморегулювання; 3) власне приватне регулювання. Таким чином, сектори економіки слід розділяти відповідно до приватноправового регулювання (сектор домашніх господарств), господарсько-правового регулювання (сектор фінансових корпорацій), адміністративно-правового регулювання (сектор державного управління) або ж змішаного правового регулювання за умови реалізації одночасно публічних та приватних інтересів у решті секторів;

– удосконалено розуміння цивільного права у Європі, що ґрунтується на кодифікації Юстиніана (*Corpus Juris Civilis*) та до XIX ст. було основою для регулювання приватних відносин, а далі зазнало змін відповідно до «романтичного пошуку» французької кодифікації, що пронизана унікальним національним духом, а також німецької доктрини, що заснована на універсальному природному праві, відображеному у позитивному праві, що має соціальне спрямування. Орієнтиром розвитку вітчизняного приватного права є реалізація приватних свобод, які розширюються відповідно до цивілізаційного розвитку європейського суспільства, зокрема в межах реалізації ідеї єдиного ринку, що ґрунтується на *acquis EC* та *ius commune* (зокрема *acquis commun* та *European common law*);

– встановлені засади демократизації освітньої сфери в Україні в аспекті законодавчого забезпечення права релігійних організацій засновувати конфесійноневизначені або світські навчальні заклади державного стандарту освіти у світлі новацій Закону України «Про освіту» № 2145-VIII та п.6 Резолюції ПАРЄ «Свобода релігії та співіснування в демократичному суспільстві» № 2076 (2015) від 30 вересня 2015 р.;

– удосконалено науковий погляд щодо забезпечення ефективної (а не просто формальної) рівності, у реалізації права особистості на свободу віросповідання в освітній сфері; так, правове забезпечення навчання та виховання має базуватися на визнанні однакової значущості та цінності знань, ідей, думок людей, які за своєю суттю є суб'єктивними, приватними чи мають локальний характер, що створить рівні умови для заснування та функціонування в країні як державних, так альтернативних приватних закладів освіти.

Фактичні показники за звітний період:

Монографія (1):

Кочин В. В. Теоретико-методологічні основи адаптації законодавства України, що регулює відносини у невідприємницьких товариствах та установах, до *acquis* ЄС. Монографія. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. К., 2018. 128 с.

Опубліковано 10 наукових статей, з них 2 статті у міжнародних журналах, що індексуються у базі даних scopus:

1. Vitalii M. Makhinchuk. Analysis of current trends in innovation and investment activity of Ukrainian metallurgical enterprises // *Investment Management and Financial Innovations*, Volume 15, Issue 2, 2018. С. 116–128.

2. Vitalii M. Makhinchuk. Non-financial reporting of companies and the necessity of its confirmation by auditors in Ukraine // *Investment Management and Financial Innovations*, Volume 16, Issue 2, 2018. С. 385–395.

Законопроект (1):

Бернацький М. В., Кочин В. В. підготували законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про господарські товариства» (щодо адаптації права компаній ЄС)» (вих. № 01-9/1-219 від 26.12.2018).

**Тема: Правове забезпечення ринкових відносин
в умовах громадянського суспільства (РК № 0118U003068)**

Термін виконання завдання: 01.01.2018–31.12.2022.

Науковий керівник: Беяневич Олена Анатоліївна, д.ю.н., професор, завідувач відділу правового забезпечення ринкової еконо-

міки Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України.

Наукові показники за звітний період:

– доведено, що технічне регулювання складає підгалузь господарського права, що регулює відносини у сфері визначення та виконання обов'язкових вимог до характеристик продукції або пов'язаних з ними процесів та методів виробництва, а також перевірки їх додержання шляхом оцінки відповідності та/або державного ринкового нагляду і контролю, виникнення прав та обов'язків суб'єктів господарювання, які стосуються введення продукції в обіг, надання її на ринку або введення її в експлуатацію, а в разі якщо технічними регламентами передбачене залучення до цієї діяльності інших, ніж суб'єкти господарювання, фізичних чи юридичних осіб, – також їх права та обов'язки;

– визначено, що акти технічного регулювання у сукупності імперативно встановлюють певні технічні та інформаційні вимоги щодо товару та умов його обороту на ринку та регулюють економічні відносини, що виникають на кожному ланцюзі руху товару між суб'єктами господарювання і споживачами. Не дотримання вимог актів технічного регулювання спростовують презумпцію відповідності товару вимогам чинного законодавства та є підставою для недопущення відповідної продукції для обороту на ринку,

– зроблено висновок, що дотримання вимог актів технічного регулювання щодо відповідності товару вимогам чинного законодавства передбачає здійснення певних матеріальних витрат, оскільки більш низькоякісний товар має меншу собівартість. Не дотримання актів технічного регулювання створює неправомірні конкурентні переваги одних суб'єктів господарювання над іншими;

– сформульоване положення, що неправомірне спонукання споживачів здійснити вибір на користь того чи іншого виробника шляхом порушення вимог актів технічного регулювання створює конкурентну ситуацію, коли перемогу отримує той суб'єкт господарювання товар якого є умовно більш привабливим для споживача. Недотримання вимог технічного регулювання може створювати ситуацію та відносини щодо недобросовісної конкуренції та нанесення шкоди споживачу;

– встановлено особливості саморегулювання господарської діяльності:

1) мета – упорядкування господарської діяльності за допомогою альтернативного або додаткового (субсидіарного) встановлення правил поведінки, не визначених або не достатньо визначених державним регулюванням або вибору альтернативних правил поведінки не заборонених нормами права, визначених державою, їх дотримання та контроль; захист прав суб'єктів відмінним від державного способом за допомогою створення певних інституцій;

2) завдання: а) розробка та встановлення правил поведінки між суб'єктами саморегулювання у конкретній галузі; б) дотриманням та контроль за визначеними правилами між суб'єктами саморегулювання; в) застосування заходів впливу до порушника саморегулювальних норм; г) забезпечення прав суб'єктів саморегулювання та їх захист; д) врегулювання спорів між суб'єктами саморегулювання альтернативними методами вирішення спорів; е) забезпечення ефективної взаємодії з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами господарювання та споживачами створюваних учасниками саморегулювання товарів і послуг;

3) суб'єкти – безпосередньо суб'єкти господарювання та саморегулювнi організації (статусні та безстатусні);

4) засоби: договірне регулювання (господарські договори; арбітражні угоди як віддільні від господарського договору угоди; угоди про вибір права, якими визначається застосовний до конкретного договору правопорядок); корпоративні акти; звичаї ділового обороту (торгівлі); стандартні правила здійснення певних видів діяльності стандартів, етичні кодекси; добра практика; саморегулювнi організації (інституційне організаційне регулювання);

5) межі саморегулювання господарської діяльності визначені за принципом, якщо прямо не заборонені законом, то дозволені. Дозволяються будь-які форми, засоби саморегулювання не заборонені законом;

6) засоби забезпечення саморегулювання: договірні (визначені договором); дисциплінарні (визначені саморегулювальними організаціями); корпоративні (внутрішні, передбачені корпоративними

актами); система альтернативних методів врегулювання спорів між суб'єктами;

– аргументовано, що інтерес майнового поручителя, який не суперечить засадам цивільного законодавства, підлягає захисту із застосуванням як способів, передбачених договором та законом, в тому числі ст. 16 ЦК України, ст. 20 ГК України, а також способом, не передбаченим законом, але який є ефективним засобом захисту, тобто таким, що відповідає змісту порушеного інтересу, характеру його порушення та наслідкам, спричиненим цим порушенням. Таким найбільш ефективним способом можна вважати припинення іпотечного правовідношення у випадку недобросовісності кредитора та боржника;

– положення про те, що іпотека припиняється на підставі ч. 1 ст. 523 Цивільного кодексу України у випадку, коли заставодавець (майновий поручитель) не погодився забезпечувати виконання зобов'язання новим боржником, до якого перейшли обов'язки первісного боржника в порядку правонаступництва. Зміна у суб'єктному складі власників корпоративних прав (учасників господарського товариства – боржника), яка призводить до зміни відносин корпоративного контролю (встановленню вирішального впливу на господарську діяльність з боку нового власника/власників корпоративних прав) повинна розглядатися в силу аналогії закону (ч. 1 ст. 523 ЦК України) як підстава припинення іпотеки за участю майнового поручителя, якщо останній не погодився забезпечувати виконання зобов'язання боржника внаслідок настання таких обставин;

– в господарсько-правовому аспекті обґрунтовано положення про те, що, оскільки Законом «Про селянське (фермерське) господарство» на господарство не покладался обов'язок перереєстрації права постійного землекористування на своє ім'я (в силу родинно-трудового характеру селянського (фермерського) господарства), правовий титул постійного землекористування належить господарству. Закон не пов'язує наявність у селянського (фермерського) господарства статусу землекористувача із подальшими діями засновника, в тому числі його виходом із членів господарства, або його смертю;

– сформульовано поняття механізму захисту прав суб'єктів господарювання із врахуванням концепції превентивного захисту як системи взаємопов'язаних, взаємообумовлених та послідовних елементів, спрямованих на відновлення модифікованого правопорушення/потенційною можливістю правопорушення ходу реалізації відповідного права суб'єкта господарювання, а також гарантування правового господарського порядку.

Фактичні показники за звітний період:

Збірник наукових праць (1):

Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства. – Збірник наукових праць. Випуск 1 / Беяневич О. А., Безух О. В., Бакалінська О. О. та ін., за ред. О. А. Беяневич. – К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2018. – 210 с.

Коментар законодавства (1):

Безух О. В. «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». Науково-практичний коментар. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2018. 106 с.

Законопроект (1):

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення технічного регулювання у сфері господарювання» (вих. №01-9/1-197 від 15.11.2018).

Лист-відповідь від народного депутата України Помазанова А. про реєстрацію вказаного проекту Верховною Радою України 03.12.2018 р. під №9358 (Вхідний номер 063/4-03 від 03.12.2018 р.).

Опубліковано 10 наукових статей.

Тема: Правове забезпечення електронного бізнесу як складової інформаційного суспільства (РК № 0118U003069)

Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2021 р.

Керівник теми: Вінник Оксана Мар'янівна, д.ю.н., професор, член-кореспондент НАПрНУ, головний науковий співробітник відділу правового забезпечення ринкової економіки Науково-дослід-

ного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України.

Наукові показники за звітний період:

– обґрунтовано положення про складність взаємозв'язку громадянського суспільства з цифровою економікою: з одного боку, громадянське суспільство має контролювати ринкову економіку з її цифровою складовою, а з іншого – використовує цифрові технології для забезпечення своїх суб'єктів необхідною для їх функціонування інформацією та розвитку соціального підприємництва;

– обґрунтовано необхідність вдосконалення правового забезпечення функціонування цифрової економіки з урахуванням основних засад громадянського суспільства та схваленої в січні 2018 р. Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки;

– обґрунтовано положення про необхідність врахування основних засад громадянського суспільства та цифровізації, накресленої Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, при вдосконаленні правового регулювання корпоративних відносин, включно з розширенням можливостей пересічних учасників таких відносин на отримання важливої для реалізації ними своїх корпоративних прав інформації (в т.ч. про укладення учасниками/акціонерами товариства акціонерної угоди/корпоративного договору) та реалізації цифрових прав в процесі діяльності товариства;

– виявлено, що в корпоративному законодавстві відображаються (проте повільно і непослідовно) можливості учасників корпоративних відносин (включно з потенційними) і суспільства щодо поінформованості про діяльність товариства, його крупних учасників, афілійованих осіб з питань реалізації їхніх прав та можливостей щодо впливу на товариство, а також застосування інформаційно-комунікаційних/цифрових технологій при висвітленні діяльності товариства, проведенні загальних зборів ТОВ і ТДВ, випуску акцій в бездокументарній формі;

– визначено, що залишаються неврегульованим відносини щодо обов'язкової наявності електронних ресурсів в усіх господарських товариств незалежно від їх виду та участі в них суб'єктів права

публічної (державної чи комунальної) власності, обов'язковості відображення в установчих документах ГТ електронної адреси, наявного веб-сайту, можливості проведення екстрених засідань органів товариств (в т.ч. виконавчого та наглядової ради) в режимі он-лайн, що варто врахувати при вдосконаленні правового регулювання корпоративних відносин в умовах інформаційного суспільства і його складової – електронної/цифрової економіки; належним чином не враховано потреби громадянського суспільства щодо можливостей:

- пересічних учасників корпоративних відносин бути обізнаними про свої права та обов'язки, механізми захисту з мінімальної кількості актів законодавства, оскільки корпоративно-правові норми розпорошено в значній кількості нормативно-правових актів;

- встановлено, що із розширенням кола об'єктів малої приватизації суттєво зростає сфера застосування та значення електронного аукціону, нормативний порядок організації та проведення якого є і повинен бути простішим, аніж порядок проведення аукціону з продажу об'єкта великої приватизації; електронний аукціон як єдино можливий спосіб продажу об'єктів малої приватизації повинен забезпечити, крім досягнення інвестиційних цілей приватизації, реалізацію таких принципів приватизації, як відкритість прозорість, рівність та змагальність, забезпечення конкурентних умов приватизації;

- визначено, що нормативний порядок проведення електронних аукціонів з продажу об'єктів малої приватизації повинен спрямований на мінімізацію можливих зловживання з боку посадових осіб органів приватизації (насамперед, у вигляді безпідставної відмови у допуску потенційного покупця до участі в електронному аукціоні) та сприяння підвищенню конкуренції між покупцями на аукціоні;

- обґрунтовано, що в електронній торговій системі на цей час відбувається тільки одна стадія укладення договору купівлі-продажу об'єкта малої приватизації – акцент найкращої пропозиції одного з учасників стосовно ціни об'єкта за результатами торгів в режимі реального часу в Інтернеті;

– запровадження електронних аукціонів як виключного способу продажу об'єктів малої приватизації зумовлює появу спеціальних договірних конструкцій у вигляді типових договорів, які опосередковують організаційні та майнові відносини, що виникають між організатором аукціону, оператором електронного майданчика, адміністратором електронної торгової системи та особою, яка бажає взяти участь в електронному аукціоні. Отже, спрощення укладення договорів купівлі-продажу на електронних аукціонах супроводжується розширенням імперативного регулювання відносин, пов'язаних із їх організацією.

– встановлено, що із розширенням кола об'єктів малої приватизації суттєво зростає сфера застосування та значення електронного аукціону, нормативний порядок організації та проведення якого є і повинен бути простішим, аніж порядок проведення аукціону з продажу об'єкта великої приватизації; електронний аукціон як єдино можливий спосіб продажу об'єктів малої приватизації повинен забезпечити, крім досягнення інвестиційних цілей приватизації, реалізацію таких принципів приватизації, як відкритість, прозорість, рівність та змагальність, забезпечення конкурентних умов приватизації;

– визначено, що нормативний порядок проведення електронних аукціонів з продажу об'єктів малої приватизації повинен спрямований на мінімізацію можливих зловживань з боку посадових осіб органів приватизації (насамперед, у вигляді безпідставної відмови у допуску потенційного покупця до участі в електронному аукціоні) та сприяння підвищенню конкуренції між покупцями на аукціоні;

– обґрунтовано, що в електронній торговій системі на цей час відбувається тільки одна стадія укладення договору купівлі-продажу об'єкта малої приватизації – акцепт найкращої пропозиції одного з учасників стосовно ціни об'єкта за результатами торгів в режимі реального часу в Інтернеті;

– обґрунтовано необхідність внесення змін до Господарського кодексу України (ст. 139) щодо віртуальних активів з визначенням їх поняття та криптовалют як різновиду таких активів із пропозицією закріплення поняття та правового режиму криптовалют в но-

вій статті – ст. 143¹ ГК України (проект Закону «Про внесення змін до Господарського кодексу України з питань обігу віртуальних активів» з Пояснювальною запискою та Порівняльною таблицею направлено до Верховної Ради України).

Фактичні показники за звітний період:

Монографія (1):

Вінник О. М. Правове забезпечення цифрової економіки та електронного бізнесу: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака. 2019. 224 с.

Опубліковано 10 наукових статей.

Законопроект (1):

Підготовлено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Господарського кодексу України з питань обігу віртуальних активів» (вих. № 01-9/1-197 від 15.11.2018 р.). Відповідь від народного депутата України Помазанова А. про реєстрацію вказаного проекту Верховною Радою України 03.12.2018 р. під № 9359 (Вхідний номер 063/4-04 від 03.12.2018 р.).

**Тема: Наукові підходи до удосконалення
цивільного та господарського судочинства
в світлі судової реформи (РК №0116U000159)**

Термін виконання: 01.01.2016–31.12.2020.

Керівник теми: Бобрик Володимир Іванович, к.ю.н., с.н.с., провідний науковий співробітник відділу юрисдикційних форм правового захисту суб'єктів приватного права, судоустрою та судочинства НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України.

Наукові показники за звітний період:

– обґрунтовано висновок про те, що загальне науково-правове поняття диференціації має відображати відповідну властивість будь-яких системних правових явищ, а також враховувати те, що диференціація права обумовлює диференціацію відповідних правових явищ (їх проявів). У такому контексті в юридичній науці диференціація має вживатися завжди для позначення закономірного та

системного поділу права та інших правових явищ (кожного окремо) задля ефективного вирішення завдань, які стоять перед ними;

– доведено, що диференціація позовного провадження в цивільному та господарському судочинстві (без врахування справ про банкрутство) в Україні наразі полягає лише у поділі його на звичайне (ординарне) та спрощене позовне провадження, кожне з яких може здійснюватись за повною процедурою, а в окремих передбачених процесуальним законом випадках - в порядку заочного розгляду справи. Подальша ж перспектива розвитку процесуального законодавства України, як цивільного, так і господарського, в аспекті поглиблення диференціації судочинства може бути пов'язана у виробленні особливих процедур вирішення в позовному провадженні окремих категорій цивільних і господарських справ, що диктується необхідністю імплементації в українське судочинство кращих світових практик;

– обґрунтовано, що невдалим є підхід законодавця до альтернативи вирішення одних і тих же справ у наказному провадженні або спрощеному позовному провадженні. Це пов'язано з тим, що справи, які розглядаються в наказному провадженні є безспірними, тоді як в основі справ, що розглядаються за правилами позовного провадження, завжди є спори. В справах спрощеного провадження – малозначні спори. Отже, справи спрощеного позовного провадження та справи наказного провадження мають різну правову природу, що і обумовлює розмежування зазначених видів проваджень;

– виявлені недоліки нормативного визначення принципу пропорційності, закріпленого ст. 11 ЦПК України, а саме: вибір заінтересованою особою виду провадження прямо не пов'язані із загальноєвропейським розумінням сутності принципу пропорційності, а є безпосереднім проявом, реалізацією принципу диспозитивності; особливості предмету спору; ціну позову; складність справи; значення розгляду справи для сторін, час, необхідний для вчинення тих чи інших дій, розмір судових витрат та інших витрат сторін, пов'язаних із відповідними процесуальними діями, їх також не можна віднести до характеристики цього принципу.

– проведено аргументацію, що сутністю інтересу в цивільному процесуальному контексті є прагнення особи (учасника цивільних

процесуальних правовідносин) бути стороною певного суспільного відношення, що опосередковує оптимальне задоволення його процесуальних потреб та визначає загальні процесуально-правові способи для їх задоволення;

– удосконалено положення про те, що до специфічних рис, які характеризують третейські суди і відрізняють їх від державних судів та порядку відправлення державними судами правосуддя в сфері цивільно-правових відносин слід віднести: третейські суди – недержавні суди, які формуються і фінансуються сторонами, держава лише може встановлювати загальні принципи (засади) створення та функціонування, а також загальний порядок вирішення спорів і виконання арбітражних рішень; юрисдикція третейського суду щодо розгляду певного спору між комерсантами має договірну природу; третейські судді (арбітри) володіють особливим статусом (виконують свої функції не на постійній основі, не мають обов'язку під час вирішення спору застосовувати чинне процесуальне законодавство країни місця форуму, призначення арбітрів та оплата їхніх гонорарів повністю покладаються на сторони); арбітражна процедура є доволі простою і характеризується меншим ступенем формалізму порівняно із тією, яка притаманна державному суду; рішення, винесене третейським судом (арбітражем), є остаточним;

– обґрунтовано положення про те, що правовий статус є складною категорією, що характеризується системністю, універсальністю та комплексністю. Ця категорія відіграє надзвичайно важливу роль в організації суспільних відносин в галузі міжнародного комерційного арбітражу, оскільки, шляхом встановлення прав, обов'язків арбітрів, а також гарантій їх реалізації, визначає основоположні принципи здійснення третейського судочинства незалежними та неупередженими арбітрами. Правовий статус арбітра характеризується чіткою системністю та стабільністю, що, з одного боку, надає йому певні гарантії реалізації своїх прав, а, з іншого, запобігає зловживанню наданими йому правами;

– удосконалено положення про те, що зростаюче значення арбітражних методів регулювання міжнародних комерційних спорів, з одного боку, та наявність значних розбіжностей у законодав-

стві різних країн, які регулюють діяльність міжнародних комерційних арбітражів, – з іншого зумовлює необхідність узгодження цієї діяльності та забезпечення однакового застосування правових норм на міжнародному рівні. Відповідно зростає роль найважливіших засобів такого погодження – міжнародного права, міжнародних договорів, угод та інших інструментів міжнародно-правового регулювання комерційного арбітражу;

– зроблено висновок про те, що механізм міжнародного комерційного арбітражу ґрунтується на принципі автономії волі, який перекладає частину відповідальності за результат вирішення спору, у порівнянні з національними судами, на самі сторони. Адже від арбітражного закладу, обраного арбітражною угодою для розгляду спору, порядку його розгляду, обраних арбітрів, мови та місця розгляду, експертів, призначених у процесі вирішення справи, і укладеної арбітражної угоди великою мірою залежить результат вирішення спору, що безумовно має велике значення для усіх сторін спору;

– деталізовано положення щодо виокремлення процедури розгляду малозначних справ із спрощеного позовного провадження. До справ, що можуть бути розглянуті в порядку спрощеного позовного провадження, слід віднести справи з невеликою ціною позову (малозначні справи) та нескладні справи, перелік яких має бути виключний і не прив'язаний до ціни позову. В основі першого виду справ лежатиме вартісний критерій позовної вимоги, а другого – презюмована (передбачувана) простота її вирішення.

Фактичні показники за звітний період:

Монографії (1):

Бобрик В. І. Диференціація цивільного судочинства (проблеми теорії та практики): монографія. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2018. 516 с.

Опубліковано 12 наукових статей.

Науково-практичні коментарі законодавства (1):

Гетманцев М. О. Науково-практичний коментар Цивільного-процесуального кодексу України Глави 5 Розділу I «Докази та доказування», частини 1. Основні положення про докази. К.: НДІ

приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2018. 78 с. (3,1 д.а.).

Законопроект (1):

Проект Закону України (Штефан О. О.) Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України (щодо розширення прав учасників справи). (Лист від 21.11.2018, вих. №01-9/1-202).

**Тема: Інституційно-правове забезпечення
майнових інтересів держави та суб'єктів приватного права
в умовах регіональної нестабільності (РК № 0117U002141)**

Термін виконання: 01.01.2017 – 31.12.2021.

Науковий керівник: Король Володимир Іванович, д. ю. н., завідувач відділу міжнародного приватного права і порівняльного правознавства НДІ приватного права і підприємництва імені Ф. Г. Бурчака НАПрН України.

Наукові показники за звітний період:

– доведено у аналітично-прогностичній площині, що міжнародні інститути, а також міжнародно-правові та національно-правові інструменти, включаючи хронологічно останній Закон України щодо «реінтеграції Донбасу», підзаконні акти щодо економічних санкцій, є недостатньо дієвими в умовах як традиційних, так і нових видів загроз існуючому міжнародному правопорядку в цілому та системі міжнародної безпеки зокрема, оскільки не тільки не забезпечили завершення війни на території України протягом п'яти років (2014–2018 рр.), а й не забезпечать досягнення цієї мети, як мінімум, протягом 2019 року;

– обґрунтовано теоретичну доцільність та доведено практичну можливість здійснювати аналіз і прогнозування дієвості правового інструментарію, спрямованого на врегулювання руйнівних суспільних процесів, пов'язаних з анексією Криму та військовою агресією на Донбасі, із застосування міждисциплінарної наукової методології, зокрема, Достатньо загальної теорії управління щодо системи «узагальнених засобів управління суспільством». Доведено, що Україна є суб'єктом, який, не маючи паритету з Росією у ресурсах (військових, економічних, технологічних, інформаційних, люд-

ських), намагається відповісти симетрично на військову агресію, що супроводжується іншими компонентами «гібридної війни». Це полягає у дещо повільному, але все ж таки застосуванні, поряд з інструментами міжнародного права, інструментів, які притаманні як першому (військовому) рівню, так і третьому (економічному рівню в частині застосування санкцій до підприємств військово-промислового комплексу Росії, комерційних банків, авіакомпаній тощо) в системі узагальнених засобів управління суспільством, які, у цілому репрезентованому шістьма рівнями (пріоритетами);

– сформульовано правову позицію про те, що у розрізі функціонування механізму правового регулювання цивільних відносин збройний конфлікт має розглядатися як надзвичайна обставина, що зумовлює: а) можливість визначення законом спеціального правового статусу для учасників цивільних відносин, суб'єктивні цивільні права та інтереси яких було порушено внаслідок виникнення такого роду обставин, у тому числі з установами особливих гарантій реалізації зазначених прав та інтересів; б) законодавче закріплення тих чи інших спеціальних способів захисту цивільних прав та інтересів, фактичною підставою для застосування яких має слугувати характерна для умов збройного конфлікту подія чи дія; в) врахування впливу зазначеної надзвичайної обставини судом з метою забезпечення додержання засад справедливості, розумності й добросовісності при застосуванні передбачених законом або договором захисних засобів (у тому числі при тлумаченні змісту належних до застосування правових норм);

– доведено, що стандартизація є діяльністю, яка здійснюється через взаємний вплив держави (її органів), суб'єктів господарської діяльності та інших зацікавлених осіб для досягнення оптимального поєднання ринкового саморегулювання та державного регулювання з метою захисту економічних і безпекових інтересів держави, суспільства та окремих споживачів шляхом установами (як прояв статичного стану) та застосування (як прояв динамічного стану) вимог для загального та неодноразового використання;

– обґрунтовано, що стандартизація має дві складові частини: технічну та безпекову. Технічна складова унормовує діяльність суб'єкта господарської діяльності з виготовлення товарів, надання

послуг та виконання робіт належної якості. Безпекова – створює умови для того, щоб вказаний суб'єкт приватного права враховував інтереси держави, суспільства та окремої фізичної особи, а також забезпечував безпеку довкілля, держави та споживачів;

– доведено, що стандартизація як засіб (інструмент) регулювання господарських відносин має універсальне застосування, оскільки її вимоги: а) здійснюють вплив на усі господарські відносини; б) створюють умови для їх виникнення та реалізації; в) надають можливість переводити соціальні норми у правове поле; г) у разі недотримання чи невиконання є підставою для виникнення охоронних правовідносин;

– встановлено співвідношення способів захисту цивільних прав, цивільно-правових санкцій та заходів цивільно-правової відповідальності, а також їх зумовленість характером порушених регулятивних відносин;

– обґрунтовано структуру майнових інтересів держави у виконавчому провадженні з урахуванням його внутрішньо-національного та міжнародно-правового, в тому числі міжнародного приватно-правового компоненту;

– здійснено цілісне визначення сутності, призначення та структури процесу екзекватури в процесі реалізації судових рішень національних та іноземних судів, у тому числі арбітражів.

– визначено поняття електронного судочинства, виявлено особливості впровадження електронного судочинства у зарубіжних країнах, розкрито роль електронного судочинства для швидкого розгляду справи;

– визначено суб'єктів ініціювання проведення судового засідання в режимі відео конференції, умови участі в судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду та в приміщенні суду.

Фактичні показники за звітний період:

Монографії (1):

Попович Т. Г. Стандартизація як засіб регулювання господарської діяльності: монографія. Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України. Київ, 2018. 224 с.

Збірник наукових праць (1):

Міжнародно-правові та законодавчі засади реалізації й захисту прав та інтересів учасників приватних відносин в умовах збройних конфліктів: збірник наукових праць / За заг. ред. док. юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. Д. Крупчана. Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України. Київ, 2018. 224 с.

Опубліковано 10 наукових статей.

Законопроект (1):

Проект закону України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» (щодо забезпечення прав та інтересів осіб в умовах збройної агресії). Автор – Попович Т. Г. Проект направлено у Верховну Раду України (лист №01-09/1-188 від 30.10.2018).

Лист-відповідь за підписом Першого заступника (в.о. голови) Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (лист №04-15/12-822 від 15.11.2018).

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

За звітний період в Інституті плани бюджетних показників повністю виконані та подані результативні показники виконання бюджетних програм: 4 монографій, 5 збірника наукових праць та коментарі законодавства, 55 наукових статей, 5 законопроектів, проведена 5 семінарів і конференцій та надано 3 науково-експертних висновків до законопроектів.

Тема: «Нормативно-інституційне забезпечення сприяння господарській діяльності в інноваційному суспільстві»

Затверджена рішенням Президії НАПрН України від №103/4 03.07.2017 року.

Номер державної реєстрації РК УкрІНТЕІ № 0118U003443

Строки виконання – 2018–2020 рр.

Науковий керівник – д.ю.н., професор О. О. Дмитрик

Мета теми – дослідити особливості правового регулювання суспільних відносин, що виникають при здійсненні господарської діяльності, з'ясувати стан та перспективи розвитку малого та середнього підприємництва, визначити основні напрями державної підтримки в цій сфері з метою визначення дієвого механізму забезпечення сприяння господарській діяльності в інноваційному суспільстві.

Наукові результати:

1. Одержали подальший розвиток підходи до фінансування інноваційного підприємництва на порівняльному прикладі України та Польщі. Крім того, удосконалено компетентністний підхід до підготовки кадрів у сфері підприємництва відповідно до вимог НРК. Визначено перспективи використання спеціальних видів кредитування, зокрема, факторингу, для забезпечення інституційного розвитку сфери інноваційного підприємництва; З'ясовано переваги факторингу для інноваційного підприємництва, оцінено його потенційні можливості, проаналізовано суб'єктів ринку факторингу для перспектив розвитку підприємництва;

2. Констатовано, що торгово-промислова палата уповноважена видавати сертифікати про походження товарів і карнети АТА, засвідчувати обставини форс-мажору, а також торговельні і портові звичаї, заведені в Україні. Представлення і захист інтересів підприємців здійснюється Міжнародним комерційним арбітражним судом, Морською арбітражною комісією, Третейським арбітражним судом, що діють на базі Торгово-промислової палати України. Обґрунтовано, що представлення і захист інтересів підприємців здійснюється Міжнародним комерційним арбітражним судом, Морською арбітражною комісією, Третейським арбітражним судом, що діють на базі Торгово-промислової палати України;

3. Розглянуто еколого-правові проблеми забезпечення інноваційної діяльності в енергетичному секторі економіки. Зокрема, предметом дослідження є теоретичні й практичні проблеми забезпечення інноваційної політики в сфері використання та охорони природно-ресурсного потенціалу України. Доведено, що головні еколого-правові проблеми забезпечення інноваційної діяльності в енергетичному

секторі економіки тісно переплітаються з: (а) ускладненням загальної економічної ситуації; (б) проявами корупції; (в) особливостями правового режиму тимчасово окупованих територій у Донецькій й Луганській областях; (г) слабкою міжгалузевою взаємодією і низьким рівнем міжсекторальної співпраці; (д) недосконалим розподілом, у деяких випадках й дублюванням, функцій державного екологічного управління; (е) низьким рівнем правових й економічних механізмів стимулювання використання природозберігаючих технологій тощо. Розглянуті положення щодо права власності, оренди, концесії природних ресурсів, що функціонально призначені для використання в енергетичній галузі. На наше переконання, вони вимагають подальшого вдосконалення. Так, істотні зміни необхідно внести до дозвільно-договірної системи регулювання екологічних відносин в енергетичному секторі економіки.;

4. Проведено змістовний аналіз теоретичних і практичних проблем у сфері професійного розвитку працівників, що спрямовано на формування у них високого професіоналізму, вміння працювати в нових економічних умовах, а також на забезпечення на цій підставі високої продуктивної праці й ефективної зайнятості. Необхідність приділяти увагу проблемі професійного розвитку персоналу стає постійною турботою роботодавця й умовою успішного та раціонального управління трудовими ресурсами в рамках конкретної організації. Таким чином, не буде перебільшенням думка про те, що високий професійний рівень кадрів є одним із головних складників економічного успіху;

5. Констатовано, що законодавчо закріплені різні підстави для розстрочення чи відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків; їх документальне підтвердження та суб'єкти, які підтверджують існування відповідних підстав. Безумовно, вони різняться й за змістом. При розстроченні суми грошових зобов'язань або податкового боргу (в тому числі окремо - суми штрафних (фінансових) санкцій) погашаються рівними частками починаючи з місяця, що настає за тим місяцем, у якому прийнято рішення про надання такого розстрочення;

6. З урахуванням практики Конституційного Суду України і Європейського суду з прав людини обґрунтовано, що поняття

підстава має тлумачитися не як нумераційне позначення на відповідний підпункт статті Податкового кодексу України, а як конкретні обставини, що в цих підпунктах називаються та мають об'єктивно існувати. При призначенні фактичної перевірки контролюючий орган має безпосередньо посилатися на ту податкову інформацію (звернення, скарги, заяви, інші відомості та матеріали та ін.), яка використовується для виконання покладених на контролюючі органи функцій та завдань;

7. Доведено, що важливою задачею законодавця повинно стати закріплення у відповідних нормах права обов'язку всіх компетентних державних органів обґрунтовувати цільову спрямованість наданої державної підтримки. Поряд з вирішенням питання про цільову спрямованість держпідтримки, важливе значення мають також питання публічної гласності («прозорості») надання підтримки, обґрунтування дійсної потреби суб'єкта господарювання у фінансовій підтримці, повернення бюджетних коштів при досягненні мети підтримки та інше;

8. Констатовано, що молоде підприємництво як соціально-економічне явище в Україні стикається з багатьма проблемами, такими як: а) відсутність нормативного визначення молодіжного підприємства. б) відсутність у молоді достатніх фінансових ресурсів та базових знань для започаткування підприємницької діяльності; в) високий рівень корупції; г) економічна та політична кризи тощо;

9. Визначено поняття спеціального правового режиму господарювання, його ознаки, основні елементи та особливості, також виокремлені функції спеціального режиму господарювання та види спеціальних режимів господарювання залежно від критеріїв класифікації. Надано авторське бачення поняття «спеціальний правовий режим господарювання», а також критеріїв класифікації та видів спеціальних правових режимів господарської діяльності;

10. Доведено, що: (1) державне регулювання повинне застосовуватися у виняткових випадках при безпосередній загрозі суспільним інтересам. На нашу думку, необхідно законодавчо вивести з сфери публічного регулювання відносини, які фактично не спричиняють шкідливої дії на публічні інтереси держави і суспільства; (2) необхідно посилити заходи відповідальності за порушення по-

рядку здійснення господарської діяльності. Позбавити суб'єктів господарювання широко пануючого принципу «якщо за це нічого не буде, то можна», або «коли економічний ефект значно перевищує можливі негативні наслідки для самого суб'єкта господарювання, незважаючи на інтереси суспільства, довкілля, то можна»; (3) з метою підтримки сфери господарювання держава повинна забезпечувати учасникам економічного обороту вкрай необхідні базові елементи розвитку: лібералізація фіскальної системи на базі принципів необхідності, достатності, розумності та співрозмірності з умовами конкурентів з інших країн в оподаткуванні, технічному регулюванні, доступності до фінансових ресурсів і т. п.; (4) вкрай необхідним законодавче врегулювання порядку формування, ефективного функціонування державного сектору економіки, визначення стратегії його розвитку на основі структурних змін в економіці, вибір його пріоритетами модернізацію та переозброєння на базі нових високих технологій, створення умов для наукової та науково-технічної діяльності, забезпечення конкурентних переваг національної економіки, що можливе лише на основі свідомого регулювання в масштабі всієї країни;

11. На підставі аналізу Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII зроблено висновок про те, що прийнятий закон визначає низку правил корпоративного управління, зокрема щодо порядку та строків скликання загальних зборів, заочного голосування, прийняття рішень шляхом опитування, процедур створення і проведення засідань колегіального виконавчого органу товариства, умов відповідальності членів органів товариства, порядку та умови зберігання документів товариства, переліку документів, які в обов'язковому порядку мають надаватися на вимогу учасників господарського товариства тощо.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми)

В межах наукової теми опубліковано ряд наукових праць, зокрема:

Монографії, підручники, навчальні посібники, збірники матеріалів конференції:

Правові основи здійснення господарської діяльності в інноваційному суспільстві: монографія / за ред. Г. В. Анісімової, А. П. Гетьмана, О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2018. 350 с.

Економіко-правові проблеми розвитку та сприяння господарській діяльності в сучасних умовах : збірник матеріалів круглого столу (м. Харків, 25 травня 2018 р.) / редкол.: М. П. Кучерявенко, О. О. Дмитрик, С. В. Глібко. Харків : Право, 2018. 280 с.

Розвиток підприємництва в Україні: безпека здійснення господарської діяльності: збірник наукових праць за підсумками круглого столу (м. Харків, 14 грудня 2018 р.) / редкол.: В. Б. Родченко, С. В. Глібко. Харків: Право, 2018.

Опубліковано 19 наукових статей.

Розроблені законопроекти:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України» (щодо стимулювання інноваційної діяльності).

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» щодо ліцензування, лібералізації туристичної діяльності та надання туристичних послуг».

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо галузевої підтримки інфраструктури».

Тема «Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України»

Затверджена рішенням Президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 року

Номер державної реєстрації РК УкрІНТЕІ № 0117U002508

Строки виконання – 2017–2019 рр.

Науковий керівник – к.ю.н., А. В. Стріжкова

Мета теми – дослідження особливостей та стану правового регулювання суспільних відносин, що виникають при віртуалізації інфраструктури національної економіки України, з'ясувати співвідношення приватних і публічних інтересів у ній з метою визначення оптимальних правових механізмів забезпечення та захисту.

Наукові результати

1. Сучасною тенденцією є віртуалізація консалтингової (або інформаційно-консультативної) діяльності бізнес-інкубаторів як суб'єктів інноваційної інфраструктури, тобто надання ними характерних послуг онлайн. При цьому значна частина українських бізнес-інкубаторів переймає усе більше консалтингових послуг і перестає виконувати інші класичні для бізнес-інкубаторів функції, зокрема надавати молодим підприємствам на пільгових умовах спеціально обладнані приміщення у оренду. А таке перебільшення віртуалізації діяльності та фактична відмова від традиційних послуг позбавляє бізнес-інкубатори самобутності і перетворює їх на звичайні інформаційно-консультативні центри.

2. Визначено організаційно-правові форми діяльності мереж трансферу технологій: інституційну, що припускає створення мережі як самостійного суб'єкта господарювання – юридичної особи (найчастіше в формі об'єднання підприємств, як комерційного, так і некомерційного характеру) та договірну, підставою якої є договір про спільну діяльність на реалізацію проекту. Однак інституційні форми мереж трансферу технологій є занадто «традиційними» для регулювання нових та складних відносин у сфері трансферу технологій. Головними передумовами виникнення інституту юридичної особи історично була «тріада елементів», які відбивали потреби фізичних осіб у сфері господарського обороту: необхідність об'єднання майна учасників господарської організації, управління цим майном та самостійна майнова відповідальність такої організації, відокремлена від відповідальності її учасників. У силу особливої інформаційної природи мереж трансферу технологій та організації їх діяльності, а саме: об'єднання нематеріальних об'єктів та/або інформації про них, спільних дій учасників та їх мережевої організації співпраці, – необхідність об'єднання майна та управління ним в межах такого колективного утворення фактично нівелюється. Трансформація потреб суб'єктів при утворенні останньої зумовлює модифікацію класичних ознак юридичної особи в діяльності такої мережі. На цій підставі вважаємо, що створення мереж трансферу технологій в організаційно-правовій формі юридичної особи в перспективі є не-

затребуваним та неефективним в силу процесів інформатизації та глобалізації відносин на міжнародному рівні.

3. Актуальною організаційно-правовою формою діяльності мереж трансферу технологій є договірна з укладенням договорів про спільну діяльність з метою реалізації спільного проекту. На сучасному етапі розвитку господарських відносин відбулася модифікація договорів про спільну діяльність (зокрема, договори консорціуму), які вже враховують задачі, функції та особливості діяльності мереж трансферу технологій та основний об'єкт відносин між її учасниками - інформацію.

4. Сформульовано ознаки мереж трансферу технологій, до яких належать: а) мета – консолідація інформаційних ресурсів у технологічній сфері та координація дій в інноваційній сфері; б) учасниками мережі є два або більше суб'єктів господарювання, пов'язаних з інноваційною діяльністю та/або трансфером технологій; в) обов'язкова наявність власної електронної платформи, на якій розміщуються технологічні профілі (технологічні запити та пропозиції); г) наявність суб'єкта, який здійснює організацію та управління діяльністю мережі (адміністратора, координатора); д) виникнення двох видів правовідносин у зв'язку із функціонуванням мережі: зовнішніх та внутрішніх (організаційних відносин й відносин, пов'язаних з трансфером технологій); е) об'єднання учасниками мережі немайнових об'єктів та/або інформації про них; є) відсутність обов'язкового об'єднання майна та, у зв'язку з цим, нівелювання необхідності управління ним;

5. Проведено класифікацію правовідносин, які виникають у зв'язку із функціонуванням мережі трансферу технологій: на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх правовідносин, які складаються між учасниками мережі трансферу технологій, належать правовідносини: (1) між адміністратором та партнерами; (2) між адміністратором та учасниками: технологічними посередниками та сервісними організаціями; (3) між цими учасниками та клієнтами (розробниками та користувачами технологій). До зовнішніх правовідносин належать зобов'язальні відносини між самими клієнтами мережі трансферу технологій, які виникають на підставі відповідного договору щодо надання/передання майнових

прав інтелектуальної власності, виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських, технічних робіт, виконання послуг (сертифікаційних, інжинірингових, з авторського нагляду та ін.), договорів про спільну діяльність на реалізацію проекту, а також відносини між адміністратором, який діє в інтересах розвитку мережі, та іншими регіональними та міжнародними мережами трансферу технологій;

6. Автоматизована система оплати проїзду (АСОП) або система («Електронний квиток») – це програмно-технічний комплекс, спрямований на здійснення реєстрації та обліку пасажирів шляхом використання безконтактних електронних карток, жетонів тощо, що дають право проїзду на міському автомобільному та електричному транспорті загального користування. Введення та застосування АСОП у наземному міському пасажирському транспорті має на меті автоматизацію контролю оплати проїзду пасажирів за рахунок застосування інформаційних технологій у процесі виготовлення та використання спеціальних засобів оплати та реєстрації проїзду, документів, що надають право на проїзд, а також технічного оснащення транспортних засобів для їх активізації.

7. Впровадження АСОП дасть можливість транспортним підприємствам вирішити низку своїх проблем, та забезпечить умови для створення єдиного уніфікованого методу сплати за проїзд та можливість введення гнучкої тарифної політики з метою залучення якомога більшої кількості пасажирів. АСОП:

- максимально підвищить прозорість та точність обліку фактично наданих послуг з перевезення всіх категорій пасажирів, у тому числі і пільгових;

- дасть змогу повної, достовірної та деталізованої інформації про виконану транспортну роботу, що, у свою чергу, дасть змогу вирішення завдань планування та аналізу пасажирських перевезень;

- зменшить експлуатаційні витрати на організацію і контроль збору виручки;

- підвищить економічні показники роботи за рахунок використання зібраної в системі інформації для запровадження та підтримки гнучкої системи тарифів, впровадження нових продуктів та способів оплати проїзду;

– створить необхідні умови для взаємодії між транспортними операторами.

– розроблено методологічні засади концепції юридичного менеджменту. Тобто це юридично внормована управлінська діяльність у будь-якій сфері господарювання.

8. Зростанню ефективності бізнесу сприяють розроблення правових стратегій, використання в діяльності менеджерів таких сучасних інструментів правового впорядкування господарської діяльності, як *duediligence, compliance, forensic, investorrelations, governmentrelations* та інших. Фахівці з юридичного менеджменту повинні бути професіоналами як у сфері права, так і в сфері бізнесу. Також:

– розкрито причини формування й сутнісні ознаки мережевих організацій. Охарактеризовано основні моделі ділових мереж та особливості мережевої взаємодії підприємств. Обґрунтовано рівні, організаційні принципи й типи міжнародних мереж юридичних фірм, їх конкурентні переваги та недоліки;

– виявлено особливості стратегічного консалтингу в економічній сфері, який за своїм змістом є економічним, інноваційним та юридичним;

– узагальнено наукові підходи закордонних учених до визначення сутності процесу корпоратизації університетів. Виокремлено позитивні і негативні наслідки корпоратизації університетів. Особливу увагу приділено таким ефектам корпоратизації, як посилення ресурсної залежності університетів від джерел приватного фінансування, запровадження в університетах корпоративного управління, трансформація вищої освіти з переважно суспільного в переважно приватне благо та перспективи приватизації (акціонування) університетів;

– розкрито суперечності моделі економічної діяльності університетів, пов'язані з генеруванням ними власних (позабюджетних) доходів та збільшенням частки приватних джерел фінансування. Закордонні вчені розглядають такі процеси як приватизацію державних університетів. Визначено передумови, види й форми приватизації у сфері вищої освіти.

9. Зазначається, що з метою підвищення безпеки здійснення електронної комерції необхідною є чітка правова регламентація таких питань як: забезпечення підтвердження якості товару; забезпечення підтвердження виконання поставки; закріплення розподілу відповідальності при здійсненні відправлення та повернення товару; обов'язкове введення акредитиву для фізичних осіб, що передбачає підтвердження платежу платіжною системою.

10. Умовою отримання результатів послуг в форматі онлайн, крім обов'язкової реєстрації на відповідному порталі електронних сервісів, є наявність у суб'єкта звернення інструменту, який підтверджує електронну ідентифікацію фізичної, юридичної особи. В основному, таким інструментом є електронний цифровий підпис. На деяких державних електронних сервісах реалізована можливість альтернативних способів автентифікації з використанням Bank ID Приватбанку або Національного банку України, Mobile ID KS, через Email та пароль. Для отримання електронних сервісів Пенсійного фонду України додатково передбачена можливість ідентифікації за допомогою електронного пенсійного посвідчення та токена, однак на цей час ці способи ідентифікації особи не працюють.

11. Державна політика розвитку електронних послуг характеризується неузгодженістю у визначенні основних її засад, в тому числі, щодо кількості електронних адміністративних послуг, що підлягають електронізації (віртуалізації) до 2020 року, та строків здійснення такої електронізації (віртуалізації).

12. Створений в Україні Єдиний державний портал адміністративних послуг є централізованим ресурсом, який інтегрує онлайн-сервіси усіх органів державної влади для надання публічних послуг в єдиному інформаційному просторі. Він є по суті інтегрованим офісом всіх запроваджених електронних послуг в країні і працює за принципом відсилання до веб-порталу відповідного державного органу. Наразі існує дублювання надання електронних сервісів через Єдиний державний портал адміністративних послуг та через окремі веб-портали електронних послуг органів державної влади.

У межах наукової теми опубліковано ряд наукових праць, зокрема:

Монографії, підручники, навчальні посібники, збірники конференцій:

1. Учасники Національної інноваційної системи: інституційно-функціональний аналіз в праві: колект. монографія / за заг. ред. С. В. Глібка, Ю. В. Георгієвського. Харків: Право, 2018. 270 с.

2. Аналіз правового регулювання діяльності інноваційних структур, підтримки малого та середнього підприємництва в Україні (регіональний аспект): наукове видання / [С. В. Глібка Ю. Є. Атаманова та ін.]; за ред. С. В. Глібка, Ю. Є. Атаманової, О. В. Черкасова. – Харків: Право, 2018. – 96 с.

3. Tomasz Bekrycht, Sergiy Glibko, Bartosz Wojciechowski Mindthe Gaps Economical Aspectsinthe Legal Thinking: Lodz UniversityPress, 2018. 243 p.

4. Правова наука та інноваційна діяльність в умовах євроінтеграційних процесів : зб. матеріалів круглого столу (м. Харків, 8 черв. 2018 р.) / [редкол.: С. В. Глібка, В. В. Россіхін, В. Б. Родченко]. – Харків : Право, 2018. – 166 с.

Опубліковано 5 наукових статей.

Розроблений законопроект:

Проект Закону України «Про хмарні обчислення».

Тема «Правове забезпечення функціонування Національної інноваційної системи в сучасних умовах»

Затверджена рішенням Президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2017 року.

Номер державної реєстрації РК УкрІНТЕІ № 0117U002507

Строки виконання – 2017–2020 рр.

Науковий керівник – к.ю.н., доцент С. В. Глібка

Мета теми – дослідження особливостей та стану правового регулювання Національної інноваційної системи за законодавством України, ЄС та інших країн світу та вироблення ефективного механізму її функціонування в Україні.

У рамках зазначеної проблематики досліджувалися такі аспекти теми:

аналіз чинного законодавства України у сфері правового регулювання елементів структури національної інноваційної системи. Дослідження особливостей правового регулювання НІС за законодавством ЄС та інших країн світу (порівняльно-правова характеристика);

дослідження проблематики сучасного стану Національної інноваційної системи в Україні;

аналіз основних напрямів розвитку та функціонування НІС

розробка правових засобів та механізмів, концептуальних пропозицій щодо правового регулювання Національної інноваційної системи України.

дослідження основоположних принципів реалізації ефективного механізму функціонування національної інноваційної системи;

визначення правових засад та основних напрямків функціонування НІС на сучасному етапі розвитку держави;

вирішення проблем системного правового забезпечення основних складових інноваційної інфраструктури.

Наукові результати:

В рамках теми виявлені наступні наукові результати:

1. Зазначено, що діяльність технопарків базується на низці основних принципів, таких, як координація діяльності та співробітництво науки, вищої школи, державного сектора виробництва, приватних компаній, місцевих та регіональних органів управління; підтримка малого наукомісткого бізнесу; концентрація та використання ризикового капіталу

2. Визначено, що спеціальний режим надається не інноваційній діяльності технопарку та виконавцям його проекту в цілому, а лише діяльності з реалізації відповідного інноваційного проекту, який пройшов експертизу та на який отримано свідоцтво про його державну реєстрацію. Фактично мову слід вести не про спеціальний режим інноваційної діяльності технопарку, а про спеціальний режим виконання певного інноваційного проекту останнього.

Аналіз цілей та завдань, а також предмету діяльності технопарку дає підставу стверджувати, що зазначений суб'єкт здійснює господарську діяльність, а отже відповідає всім її ознакам. Виключення становлять технопарки, створені групою юридичних осіб на

основі договору про спільну діяльність без створення юридичної особи, які, за відсутності організаційної основи, не можуть визнаватися єдиним суб'єктом господарювання.

3. Досліджені питання щодо венчурних фондів як суб'єктів інвестиційного забезпечення інноваційного процесу та зазначено наступне:

– повністю підтримуючи позицію фахівців, які займаються питаннями удосконалення законодавства про інноваційну діяльність в Україні у контексті внесення змін до Закону України «Про інноваційну діяльність» у частині визначення понять, ознак, функцій та місця таких суб'єктів як бізнес-інкубатори, інноваційні центри, технопарки, індустриальні парки, технополіси в національній інноваційній системі, варто додати й чітку регламентацію на рівні цього Закону й організаційно-правових форм таких суб'єктів. Якщо ж законодавець не визначиться із цим питанням, воно викличе ще більший резонанс у суспільстві щодо можливості визнання неправосуб'єктних осіб суб'єктами інноваційної діяльності (про що нами вказувалося на прикладі ІТ кластера у м. Харкові).

– Обстоюючи позицію двоякої юридичної природи венчурного підприємства зазначимо, що останнє може виступати і як юридична особа, яка здійснює венчурне підприємництво, і як об'єкт цивільно-правових відносин.

– Враховуючи специфіку здійснення венчурного підприємництва варто зазначити, що юридичні особи, які займаються такою діяльністю можуть бути створені виключно у формі підприємницьких товариств. Безпосередньо, організаційно-правовими формами суб'єктів, які здійснюють відповідну діяльність мають визнаватися АТ або ТОВ.

4. Обґрунтовано створення спеціалізованого центрального органу державної виконавчої влади, що забезпечуватиме формування державної політики у сфері інновацій - Міністерства інноваційного розвитку, головним завданням якого має стати формування державних науково-технологічних та інноваційних програм, які виконуються в інтересах усіх міністерств і відомств.

5. Запропоновано модель організаційної структури цього міністерства, розроблено пропозиції щодо посилення повноважень об-

ласних рад на регіональному рівні, сформовані рекомендації щодо створення профільних структурних підрозділів з питань інноваційного розвитку при виконавчих органах місцевого самоврядування на рівні обласних центрів.

6. Виявлено, що реальний шлях входження в глобальне інноваційний простір - це розвиток власної національної інноваційної системи за допомогою адаптації успішного зарубіжного досвіду до національних особливостей і інтегрування її у світове господарство шляхом проведення ефективної державної інноваційної політики.

7. Суб'єктно-орієнтований погляд на визначення НІС надає можливість розглядати її як упорядковану сукупність взаємопов'язаних між собою суб'єктів наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, інноваційної інфраструктури, а також органів державної влади та місцевого самоврядування, які здійснюють розвиток, забезпечення і підтримку інноваційної діяльності. Таким чином, НІС поєднує два сектори – публічний (представлений публічно-владними утвореннями - органами державної влади та місцевого самоврядування) і приватний, система взаємозв'язків між якими має забезпечувати ефективне функціонування всієї системи.

8. Сутність НІС полягає в створенні державно-приватного інноваційного партнерства. Однією з моделей партнерства є кластер, що утворюється навколо профільного технопарку і поєднує представників науки, освіти, бізнесу та публічно-правові утворення. Кластер не є юридичною особою, а являє собою договірне об'єднання його учасників на підставі договору про спільну діяльність. Регіональний характер кластеру обумовлює залучення до його організації і функціонування органів місцевого самоврядування як одного з учасників договору про спільну діяльність.

Між тим окрім договірної форми участі публічно-правових утворень в інноваційній сфері чинне законодавство припускає й інші форми. Так, Господарський кодекс України містить положення про безпосередню участь у господарській діяльності держави, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, яка може здійснюватися лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України (ч. 3 ст. 8 ГК).

9. Трансфер технологій пов'язаний із питанням забезпечення технологічної безпеки України. Саме тому при експорті конкурентоздатних новітніх вітчизняних технологій та їх складових, особливо створених за бюджетні кошти, має вирішуватися питання щодо пріоритетного використання їх саме в межах України. Як одна з правових засад технологічної безпеки має розглядатися і ст. 16 Закону, положеннями якої передбачається реєстрація технологій, створених або придбаних підприємствами державної форми власності з метою визначення можливості їх використання в Україні.

До того ж трансфер технологій припускає передачу будь-яких технологій, в тому числі технологій старих технологічних укладів, морально застарілих та таких, які негативно впливають на навколишнє середовище, несуть загрозу здоров'ю населення, не надають стратегічних переваг, неконкурентоспроможні, малоефективні тощо. Тому в умовах технологічної залежності України побудова механізму забезпечення національної технологічної безпеки в частині контролю за трансфером технологій має відбуватися із врахуванням всіх обставин.

10. Без регламентації КМУ порядку проведення державної експертизи та погодження трансферу технологій вирішити питання забезпечення технологічної безпеки неможливо. Тому вважаємо недоцільним скасування законодавчих положень щодо державної експертизи та погодження трансферу технологій з огляду на місце України в міжнародному технологічному обміні і її ролі імпортера технологій або заміну положень про погодження положеннями про реєстрацію договорів трансферу у МОН, що на думку окремих вчених дозволить перевіряти договори на дотримання, зокрема, обмежувальних умов (тобто тих, включення яких до договору не дозволяється), оскільки такий підхід не вирішує усіх питань щодо трансферу технологій, адже в Законі (п. 1 ст. 21) обмежувальні умови стосуються лише одного аспекту трансферу технологій – імпорту, і то лише частково (вони розраховані на технології та/або їх складові, які можуть завдати шкоди навколишньому природному середовищу або здоров'ю людей).

11. Удосконалення форм і механізму реалізації права працівників на участь в управлінні організаціями (розділ «Форми і механізм

реалізації працівниками права на участь в управлінні закладами вищої освіти» у колективній монографії, наукова новизна отриманих результатів полягає у розробці пропозицій до чинного трудового законодавства.

12. Проведено порівняльну характеристику щодо розвитку технопарків Індонезії, яка фактично має багато корисних речей, які можуть бути базисом для нових перспектив розвитку технопарків в Україні, що є корисним у підвищенні економічного зростання нашої держави. Так, для процвітання та підняття економіки покладатися потрібно не лише на природні ресурси, як минуле десятиліття, але і на новітні людські знання як основу нашої економіки.

13. Проаналізовано питання визначення організаційно-правової форми стартапів, адже воно є основним у розробленні механізму правового забезпечення його діяльності. Дослідивши систему організаційно-правових форм, у яких в Україні можуть створюватись стартапи, вважаємо доцільно виділити характеристики, що детермінують обрання тієї чи іншої організаційно-правової форми для суб'єкта НІС, що здійснюватиме забезпечення інноваційної діяльності. Отже, вони можуть функціонувати у наступних формах: фізична-особа підприємств (ФОП); приватне підприємство (ПП); товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ). Найбільш інвестиційно-привабливою формою діяльності для організації стартапа в Україні є товариство з обмеженою відповідальністю. Відповідно до Господарського кодексу України, товариством з обмеженою відповідальністю –це господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном.

В межах наукової теми опубліковано ряд наукових праць, зокрема:

Монографії, підручники, навчальні посібники, збірники конференцій:

1. Учасники Національної інноваційної системи: інституційно-функціональний аналіз в праві: колект. монографія / за заг. ред. С. В. Глібка, Ю. В. Георгієвського. Харків: Право, 2018. 270 с.

2. Аналіз правового регулювання діяльності інноваційних структур, підтримки малого та середнього підприємництва в Україні (регіональний аспект): наукове видання / [С. В. Глібка Ю. Є. Атаманова та ін.]; за ред. С. В. Глібка, Ю. Є. Атаманової, О. В. Черкасова. – Харків: Право, 2018. – 96 с.

3. Tomasz Bekrycht, Sergiy Glibko, Bartosz Wojciechowski Mindthe Gaps Economical Aspectsinthe Legal Thinking: Lodz University Press, 2018. 243 p.

4. Правова наука та інноваційна діяльність в умовах євроінтеграційних процесів : зб. матеріалів круглого столу (м. Харків, 8 черв. 2018 р.) / [редкол.: С. В. Глібка, В. В. Россіхін, В. Б. Родченко]. – Харків : Право, 2018. – 166 с.

Опубліковано 14 наукових статей.

Розроблений законопроект:

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення, діяльності та управління науковими парками».

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

За звітний період в Інституті плани бюджетних показників повністю виконані та подані результативні показники виконання бюджетних програм: 4 монографій, 5 збірника наукових праць та коментарів законодавства, 74 наукових статей, 5 законопроектів, проведена 2 наукових семінарів та конференцій та надано 25 науково-експертних висновків до законопроектів.

Тема: Ефективізація юридичних гарантій прав людини в Україні (загальнотеоретичні аспекти)

Тему дослідження затверджено Вченою радою Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування (протокол № 5 від 19 травня 2016 р.). РК УкрІНТЕІ №0117U002506. Строк виконання 01.2017–12.2019 рр. Науковий керівник – д.ю.н., професор, академік НАПрН України Рабінович П. М. Основні виконавці:

к.ю.н. Добрянський С. П., д.ю.н. Рабінович С. П., к.ю.н. Панкевич О. З., к.ю.н. Гончаров В. В. та інші.

Основні результати проведеного дослідження з теми знайшли відображення у розробці декількох напрямків:

1. «Потребовий дослідницький підхід як базовий методологічний інструмент виявлення соціальної сутності прав людини» (виконавець – д.ю.н., проф. П. М. Рабінович).

Приріст наукового знання з цієї теми відображається такими положеннями:

Обґрунтовано положення про те, термінопоняттям «потреба» відображається, взагалі кажучи, одна із закономірних (іманентних, невід’ємних, неунікнюваних – можна сказати, органічних) властивостей будь-яких живих істот. Такою властивістю є певний їхній стан (рос. – «состояние»). Він (його зміст) полягає у нестачі (дефіциті, неповноті або відсутності) певних благ, екзистенційно необхідних для нормального – за певних конкретно-історичних умов (обставин) – існування та розвитку таких істот. При цьому означена нестача «віддзеркалюється» наявними у її носія негативними, дискомфортними переживаннями (відчуттями, емоціями, уявленнями, думками тощо).

Виходячи з цього та беручи до уваги те, що нас цікавлять, передовсім, потреби людей (людські потреби), видається підставним запропонувати – задля подальшого дискутування – таке визначення обговорюваного поняття: потреба людини – це стан нестачі певних благ, необхідних для її нормального – за конкретно-історичних умов – задоволення потреб її існування та розвитку, який спричиняє у неї фізичний та психічний дискомфорт.

Потреби людини (за такої інтерпретації їх сутності) є явищем насамперед об’єктивним – за їхнім змістом та обсягом. Це полягає у тому, що їх реальне існування не залежить від того, чи вони усвідомлені раціонально (інтелектуально) їхнім носієм або ж якимось іншим суб’єктом, чи не усвідомлені. (Особливо це стосується, ясна річ, потреб власне фізичних (біологічних фізіологічних – одне слово, вітальних). Але задоволення навіть і таких потреб здійснюється зазвичай у формах і такими засобами, які спродуковані соціумом. Тому не буде перебільшенням назвати навіть означені потреби біо-

соціальними (так само, як, до речі, і саму людину нерідко іменують істотою біосоціальною). При цьому видається принципово важливим підкреслити, що і явно оціночне термінопоняття «нормальне» (існування) теж може характеризуватися показниками досить об'єктивного ґатунку.

2. «Вплив Загальної Декларації прав людини на формування фундаментальних правозахисних актів Європейського Союзу» (виконавець – к.ю.н., доц. С. П. Добрянський).

Приріст наукового знання з цієї теми відображається такими положеннями:

Прийняття Загальної Декларації прав людини 1948 р. є значимим фактом, не тільки тому, що цей документ заклав основи сучасного міжнародного правопорядку та сучасної міжнародної системи захисту прав людини, але, що не менш важливо, норми ЗДПЛ здійснили визначальний вплив на становлення сучасної системи європейських актів з прав людини. Зокрема, важливим є з'ясування питання про те, якою мірою ключові ідеї Загальної Декларації прав людини виступають ідеологічною основою Хартії основоположних прав Європейського Союзу, а з другого боку, наскільки норми зазначеної Хартії якісно розвивають положення Загальної Декларації прав людини, забезпечуючи змістовну конкретизацію прав та свобод людини і створюючи більш ефективні передумови їх юридичного гарантування. Здійснення порівняльно-правового аналізу положень ЗДПЛ та Хартії основоположних прав ЄС, дозволяє дійти таких висновків:

Системний аналіз положень Хартії ЄС свідчить, що на сьогодні цей документ можна вважати одним із найпрогресивніших здобутків людства у царині прав людини. З певними застереженнями, можна стверджувати, що цей міжнародний акт з прав людини максимально враховує засади сучасного розуміння вихідних принципів інституту прав людини та відображає тенденції розвитку правового статусу особи у сучасному світі. Однак незаперечний поступ у гарантуванні прав людини в ЄС, який став можливим саме завдяки Хартії, був би неможливим без Загальної Декларації прав людини – документа світового значення, який заклав не тільки

сучасні принципи міжнародного гарантування прав людини, а й певною мірою, нового світового правопорядку.

Аналіз векторів «праволюднинної» спрямованості Загальної Декларації прав людини та Хартії ЄС дозволяє з достатньою впевненістю констатувати факт їх «генетичної спорідненості», а саме: закріплення спільних засад щодо розуміння природи основоположних прав та свобод людини, гідності як фундаменту прав та свобод людини, а також неподільності прав та свобод людини як їх імманентної властивості.

3. «Законодавча діяльність ВРУ VII I VIII скликань і проблема меж дискреційних повноважень сучасного «парламенту» (виконавець – д.ю.н., проф. С. П. Рабінович).

Приріст наукового знання з цієї теми відображається такими положеннями:

Аналіз типових помилок у сфері забезпечення прав і свобод людини і громадянина у законодавчій діяльності ВРУ VII I VIII скликань дозволяє запропонувати загальний алгоритм вироблення парламентом законодавчого рішення, включно з оцінкою його конституційності, може бути представлений таким чином:

1) визначення конституційних цінностей, які мають бути забезпечені при прийнятті закону; 2) встановлення пріоритетних цілей-напрямів прийняття закону та відповідних їм цілей-завдань законодавчої політики; 3) урахування загальних конституційних меж правомірності рішень органів державної влади і специфічних умов конституційності їх рішень у сфері, в якій приймається відповідний закон; 4) виявлення джерел потенційних суперечностей між соціальними інтересами у регульованій сфері; 5) вибір придатних і домірних організаційно-правових засобів реалізації конституційних цілей законодавчої політики держави. До таких засобів належить, зокрема, диференціація правових режимів і правових статусів суб'єктів регульованих відносин. Згадана диференціація має здійснюватись на взаємопов'язаних принципах пропорційності й недискримінації.

4. «Ефективізація юридичних гарантій колективних прав: загальнотеоретичні та філософсько-правові аспекти» (виконавець – к.ю.н., доц. О. З. Панкевич).

Приріст наукового знання з цієї теми відображається такими положеннями:

Під кутом зору тисячолітнього спору про універсальні аналіз соціально-правової природи й онтологічного статусу колективних суб'єктів права має великий, дотепер нерозкритий у вітчизняній науковій літературі, евристичний потенціал. Це стосується, зокрема, можливостей використання результатів такого аналізу при дослідженні підходів до розуміння таких фундаментальних категорій як «народний суверенітет», «національний суверенітет», «загальна воля», «публічний інтерес» тощо, використовуваних під час розгляду національними й міжнародними судовими установами конкретних юридичних справ із захисту конституційних прав особи. Це, своєю чергою, передбачає обов'язкове «балансування», «зважування» прав окремої людини, з одного боку, та суспільних інтересів, з іншого боку.

З огляду на особливості соціально-правової природи колективних суб'єктів права однією з найважливіших є проблема представництва колективних інтересів, онтологічно-правового статусу органу представництва як «рупора» думок і прагнень колективу. Очевидно, що з точки зору конституційного права цю можливість слід розглядати в річищі (світлі) проблематики представницької демократії загалом.

Видається можливим стверджувати, що розуміння природи колективних прав є своєрідним «лакмусовим папірцем», котрий дає змогу маркувати вихідні дослідницькі й політико-правові позиції того чи іншого автора за однією з визначальних, вельми значущих для сучасної філософії права ліній розмежування. При цьому по один бік цієї лінії знаходяться прибічники постулатів лібералізму і переважно корелюючих із ним різновидів філософсько-правового номіналізму, тоді як по інший бік – апологети комунітаристських ідей та, відповідно, послідовники реалістичного напрямку у філософії права.

5. «Аналіз міжнародних актів у світлі потребового підходу» (виконавець – Наконечна А. М.).

Приріст наукового знання з цієї теми відображається такими положеннями:

У рамках дослідження за 2018 рік проведено потребу класифікацію людських потреб, закріплених у Загальній декларації прав людини та Міжнародних пактах про права людини (Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права), а саме:

1) за змістом потреб (за сферою життєдіяльності):

- особистісні;
- економічні, у праці, вільному виборі праці;
- політичні;
- у сфері соціального захисту;
- культурно-духовні.

2) залежно від виду носіїв потреб :

- колективні;
- індивідуальні;
- колективно-індивідуальні.

6. «Юридична відповідальність за вчинення злочинів проти людяності – інструмент реалізації принципів Загальної декларації прав людини» (виконавець – А. М. Держипільська).

Приріст наукового знання з цієї теми відображається такими положеннями:

Вперше в Україні схарактеризовано нещодавно закінчений Проект Конвенції ООН про заборону злочинів проти людяності, підготовлений Комісією ООН з міжнародного права та оприлюднений на сайті ООН. Результати цього дослідження є черговим доказом унікальних заслуг професора Г. Лаутерпахта, його історичного внеску у формування міжнародного права прав людини, а також міжнародного кримінального права. Встановлення міжнародним співтовариством відповідальності за вчинення злочинів проти людяності було закономірною реакцією на варварські дії, які мали місце під час Другої світової війни.

7. «Збірка статей учасників Другого Круглого столу на тему «Права людини: філософський, теоретико-юридичний та політологічний виміри», проведеного у Львові 28–29 жовтня 2018 р.» (Виконавець – к.ю.н., доц. В. В. Гончаров).

Систематизовано, науково відредаговано статті та інші матеріали, надіслані понад двадцятьма учасниками зазначеного Круглого

столу, присвяченому 120-річчю від дня народження колишнього студента юридичного факультету Львівського університету, британського професора Герша Лаутерпахта. Загальний обсяг збірки – понад 250 сторінок. Збірка виготовлена у електронній формі та оприлюднена на сайті юридичного факультету Львівського університету імені Івана Франка, а також на сайті НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України. Вона може бути корисною фахівцям-правознавцям, а також представникам інших суспільних наук і відзначатиметься особливою актуальністю у рік 70-річного ювілею Загальної декларації прав людини.

Фактичні результати (відповідно до показників бюджетної програми):

Монографія:

Світовий маніфест праволюдного гуманізму (до 70-річчя проголошення Загальної декларації прав людини / Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України / Редкол: П. М. Рабінович (гол. ред.) та ін. – Серія 1. Дослідження та реферати. – Вип. 33, 2018. – 140 с. (в електронному вигляді)

Опубліковано 11 наукових статей.

Законопроект:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до розділу 2 Конституції України стосовно соціальних і економічних прав і свобод людини та громадянина»

Тема: Правове забезпечення публічного адміністрування в Україні (теоретико-правові аспекти)

Тему дослідження затверджено Вченою радою Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування (протокол №4 від 13 квітня 2017 р.). РК УкрІНТЕІ № 0118U001379. Строк виконання 01.2018–12.2021 рр. Науковий керівник – член-кореспондент НАПрН України Гаращук В. М. Основні виконавці: академік НАПрН України д.ю.н. Битяк Ю. П., д.ю.н. Барабаш Ю. Г., к.ю.н.

Колісник О. В., к.ю.н. Бенедик В. І., к.ю.н. Балакарева І. М., к.ю.н. Зелінська Я. С., Коморний О. М. та інші.

Мета роботи полягає в удосконаленні та модернізації теоретичних засад публічного адміністрування в Україні та формуванні законодавчих пропозицій, спрямованих на підвищення його ефективності. Відповідно до мети поставлені такі основні завдання: проаналізувати теоретично-правові основи публічного адміністрування задля виявлення найбільш актуальних проблеми у цій сфері; здійснити порівняльний аналіз вітчизняного законодавства у сфері публічного адміністрування та законодавства провідних країн світу з метою можливої імплементації окремих положень останнього у законодавство України; сформулювати пропозиції та рекомендації щодо удосконалення чинного законодавства у сфері публічного адміністрування.

1. «Структура та повноваження контролюючих органів сучасної України» (виконавець – д.ю.н., проф. Гаращук В. М.)

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що автором досліджено та окреслено структуру та повноваження контролюючих органів сучасної України з урахуванням специфіки сьогоденного етапу державотворення. В роботі зачеплене питання удосконалення існуючої структури, ролі та місця державних контролюючих органів в системі державних та недержавних органів, зовнішніх проявів їх діяльності. Досліджено особливості правового регулювання форм та методів, за допомогою яких відповідні контролюючі структури здійснюють свої контрольні повноваження в різних напрямків та сфер діяльності держави. Досліджено вплив нормотворчого процесу та якості законодавства на стан системи та ефективність діяльності контролюючих органів в державі. Встановлена пряма залежність стану розвитку суспільства від якості діяльності контролюючих органів.

2. «Електронне урядування як форма публічного адміністрування в Україні: сучасний стан та перспективи» (виконавець – к.ю.н. Белікова М. І.).

Приріст наукового знання з цієї теми відображається такими положеннями:

У результаті проведеного дослідження на обрану тему, було вирішено кілька поставлених завдань. Перш за все, було встановлено, що Концепція розвитку електронного урядування в Україні є зрозумілою, узгодженою з іншими нормативно-правовими актами (це свідчить про її позитивні аспекти), на відміну від Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації, затвердженою Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 797-р від 8 листопада 2017 р. Такий висновок було зроблено з наступних міркувань.

По-перше, в Концепції розвитку електронної демократії запропоноване визначення «електронної петиції» не узгоджується з положеннями Закону України «Про звернення громадян». У Законі взагалі відсутній такий вид звернення як «протест», а в Концепції «протест» ототожнюється зі «скаргою».

По-друге, в окремих розділах Концепції неодноразово використовується поняття «інструментів електронної демократії», котре визначається як засоби для забезпечення формування та реалізації державної політики, розвитку самоврядування шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій в демократичних процесах. Проте, у порівнянні з Концепцією розвитку електронного урядування в Україні, перелік тих засобів в самій Концепції не міститься.

3. «Судовий захист прав приватних осіб у публічному адмініструванні» (виконавець – к.ю.н., с.н.с. Балакарева І. М).

Приріст наукового знання з цієї теми відображається такими положеннями:

1) Суб'єктивні публічні права приватних осіб виникають і реалізуються не тільки в регулятивних відносинах з органами публічної влади, а й в охоронних публічних правовідносинах, що виникають у зв'язку з порушенням цими органами будь-яких статутних прав приватних осіб. Зміст цих охоронних правовідносин характеризується наявністю суб'єктивних публічних прав і юридичних обов'язків. Зокрема, відповідно до Кодексу адміністративного судочинства України доступ приватних осіб до адміністративних судів забезпечується відповідно до закону кожному, чиє право порушено публічною владою, а виключення описуються особливо.

2) Суб'єкти владних повноважень повинні враховувати усі критерії-принципи (зазначені у КАС), знаючи, що адміністративний суд керуватиметься ними у разі оскарження відповідних рішень, дій чи бездіяльності. Законодавче закріплення цих критеріїв-принципів також дає можливість фізичній чи юридичній особі сформулювати уявлення про якість та природу належних рішень чи дій, які вона має право очікувати від суб'єкта владних повноважень.

3) Встановлення невідповідності діяльності суб'єкта владних повноважень хоча б одному із критеріїв для оцінювання його рішень, дій та бездіяльності може бути підставою для задоволення адміністративного позову, однак лише за умови, що встановлено порушення прав, свобод та інтересів позивача.

4. «Концептуальні основи конституційно-правової відповідальності уряду: теоретико-правове та порівняльне дослідження» (виконавець - Муртіщевою А. О.).

В роботі, на основі аналізу сучасних наукових розробок означеної проблематики було зроблено висновок про декілька найбільш розповсюджених підходів до вирішення питання співвідношення конституційної та політичної відповідальності. Перший зводиться до співвідношення політичної та конституційно-правової відповідальності як родового та видового поняття. Науковці, наводячи аргументи на користь цієї позиції, зазначають, що політична відповідальність за обсягом ширше, ніж конституційно-правова: «оскільки підстава конституційно-правової відповідальності являє собою формалізацію критеріїв політичної оцінки поведінки, то будь-яка конституційно-правова відповідальність має політичний характер».

В межах другого підходу конституційно-правова відповідальність розглядається як процедурна сторона політичної відповідальності. Він набув свого розвитку в межах переважно політологічних досліджень. Наприклад, прихильники такого підходу відзначають, що політична відповідальність «виступає одним із самодостатніх різновидів соціальної відповідальності, яка має одним із своїх елементів відповідальність конституційно-правову, яка виступає виключно процедурною стороною (комплексом нормативних приписів) щодо політичної відповідальності», хоча при цьому не за-

перечують, що конституційна відповідальність виступає видовою категорією по відношенню до юридичної відповідальності.

5. «Індивідуальне договірне правове регулювання та «децентралізація права» (виконавець - Коморний О. М.).

В рамках роботи досліджено індивідуальне договірне правове регулювання, як один з механізмів децентралізації правового регулювання у посттоталітарних країнах. Договірне правове регулювання досліджувалося як самостійний вид правового регулювання, пов'язаний з встановленням, зміною або припиненням юридичних прав і обов'язків учасників правових відносин в індивідуальному порядку, шляхом укладення договорів (угод), спрямований на врегулювання конкретних ситуацій, що вимагають юридичного вирішення. Розглянуто поняття та ознаки індивідуального договірного правового регулювання, а також проаналізовано найбільш поширені підходи до його визначення.

Зроблено висновок, що навіть найпроникливіший законодавець, що переслідує виключно благі наміри, за усього свого бажання не в змозі виявити всього існуючого в суспільстві різноманіття зв'язків і охопити їх своєю регламентацією. Звідси стає проблематичним досягнення точності правового регулювання. Використання договірної форми дозволяє проявляти самостійність та ініціативу, примушує і навчає людину творчо й по-діловому мислити, чітко та послідовно відстоювати свої інтереси, ставати відповідальнішим, розсудливішим у своїх вчинках.

6. «Теоретико-методологічні основи інформаційно-комунікативного забезпечення публічного врядування» (виконавець – к.ю.н. Костенко І. В.).

В результаті дослідження було розглянуто теоретико-методологічні основи інформаційно-комунікативного забезпечення публічного врядування. Сформульовані та зазначені провідні терміни понятійно-категоріального апарату цифрової галузі в аспекті публічного врядування. Обгрунтовано значущість та важливість здійснення цифровізації діяльності органів публічної влади, а також розкрито механізми й технології цього впровадження.

У роботі також розкрито питання щодо стратегічних комунікацій у системі державного управління, в рамках якого було встанов-

лено їх походження, окреслено провідні характеристики, визначено контекст та зазначено основні аспекти їх інституалізації.

7. «Правові засади судового контролю у сфері публічного адміністрування» (виконавець – к.ю.н. Колісник О. В.).

За результатами роботи було зроблено ряд висновків, а саме:

При розмежуванні спорів, які віднесені до розгляду судами цивільної чи адміністративної юрисдикції, слід враховувати одночасно і суб'єктний склад, і характер спірних правовідносин, оскільки участь у справі органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування ще не свідчить про те, що у спірних правовідносинах цей орган виконував функцію суб'єкта владних повноважень і саме владні управлінські функції стосовно особи.

При здійсненні функції контролю за суб'єктами публічного адміністрування суди мають враховувати та давати оцінку усім правовим актам, що регулюють спірні правовідносини, в сукупності та взаємозв'язку, з проекцією на конкретний адміністративний акт індивідуальної дії.

Усе вищенаведене також свідчить, по-перше, про неможливість поелементного формалізованого закріплення принципу верховенства права у вигляді конкретних норм, по-друге, виявлення його змісту можливе лише шляхом інтегрального аналізу норм матеріального і процесуального законодавства, і по-третє, застосування зазначеного принципу характеризується ситуативністю і залежить від конкретних обставин.

8. «Сутність публічного адміністрування та аналіз наукових підходів до розуміння його змісту і системно-структурної характеристики» (виконавець – к.ю.н., с.н.с. Бенедик В. І.).

За результатами роботи окреслено шляхи оптимізації системи органів публічної влади та запропоновано способи і напрямки підвищення ефективності публічного адміністрування в Україні, зокрема шліхом: децентралізації функцій державних структур на регіональному та місцевому рівнях; уніфікації, систематизації та оновлення нормативно-правової, законодавчої бази; продуктивного розвитку управління публічними організаціями з метою підвищення їх організаційної та соціальної ефективності; залучення до співпраці міжнародних експертних груп, а також представників

громадянського суспільства та бізнесу різних рівнів; якісної фахової підготовки державних службовців з високим рівнем свідомості та кваліфікації, готових до інноваційної діяльності; сприяння формуванню стабільної та прозорої системи електронного врядування в різних сферах; спрощення, де це можливо, процедур прийняття владних рішень тощо.

9. «Феномен Конституції в посттоталітарній правовій свідомості» (виконавець – д.ю.н., проф. Барабаш Ю. Г.).

Приріст наукового знання відображено в наступних висновках. На відміну від принципів, що мають по суті яскраво виражений регулятивний вплив та суттєвий «інтерпретаційний» потенціал, цінності, як правило, мають орієнтує значення та використовуються як субсидіарний інструментарій в діяльності органів конституційного контролю. При зважуванні певних принципів саме цінності мають виступити тим мірилом, який дозволить ухвалити остаточне рішення по справі. Крім того, принципи, на відміну від цінностей, мають більш універсальний характер, тоді як цінності в багатьох конституційних системах зумовлені історико-політичним розвитком.

10. «Проблематика удосконалення законодавства про оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів публічно-владних повноважень» (виконавець – д.ю.н., доц. Лученко Д. В.).

За результатами дослідження було зроблено наступні висновки:

Наголошено, що ключовою проблемою вдосконалення законодавства про адміністративне оскарження є ухвалення закону (кодексу) про адміністративну процедуру. На відміну від судового, адміністративне оскарження має ґрунтуватися на принципах швидкості, відносної простоти та безкоштовності. Існуючі сьогодні в цій сфері законопроекти не повною мірою відповідають названим принципам. Аналіз останнього проекту Закону України «Про адміністративну процедуру» 2014 р. засвідчує, що він встановлює дещо обтяжливі вимоги щодо оформлення адміністративної скарги (наприклад, необхідність обов'язково вказувати порушені адміністративним актом норми права).

Обґрунтовано необхідність додати до законності як критерію перегляду рішень, дій або бездіяльності суб'єктів публічно-владних

повноважень також обґрунтованість, пропорційність і дотримання принципу правової визначеності. Перші три вимоги (законність, обґрунтованість, пропорційність) є основними, четверта (правова визначеність) виконує роль допоміжної.

11. «Публічне адміністрування: загальна характеристика» (виконачець – проф. академік НАПрН України – д.ю.н., проф. Битяк Ю. П.).

За результатами роботи було виділено наступні висновки. Термін «публічне адміністрування» має прийти на зміну терміну «державне управління», як такий, що свідчить про «людиноцентриську» спрямованість сучасного адміністративного права.

Насправді ж обидва терміни вказують на управлінську сутність структур, які здійснюють таке управління. Термін «державне управління» говорить про управлінську діяльність органів виконавчої влади, термін «публічне адміністрування (управління)» дещо ширший за попередній і включає управлінську діяльність не тільки органів виконавчої влади, а й органів місцевого самоврядування, інших недержавних структур, яким держава делегує владні управлінські повноваження.

Фактичні результати (відповідно до показників бюджетної програми):

Монографія:

Основи публічного адміністрування / Ю. П. Битяк та ін. – Харків, 2018. – 172 с. (розділи, в електронному вигляді).

Збірник (1):

1. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 35 – 314 с.

Опубліковано 10 наукових статей.

Законопроект (1):

Проект Закону України «Про електронні петиції»

Тема: Правові проблеми розвитку державотворчих процесів у контексті конституційної реформи в Україні

Тему дослідження затверджено Вченою радою Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування (протокол № 4

від 13 квітня 2017 р.). РК УкрІНТЕІ № 0118U001380. Строк виконання 01.2018 – 12.2022 рр. Науковий керівник – проф. Яковюк І. В., Основні виконавці: д.ю.н. Серьогіна С. Г., д.ю.н. Гончаренко В. Д., д.ю.н. Петришин О. В., д.с.н. Герасіна Л. М., к.ю.н. Бодрова І. І., к.ю.н. Трагнюк О. Я. та ін.

Проект спрямований на розробку нових концептуальних підходів щодо реалізації таких першочергових пріоритетів Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» як конституційна реформа, децентралізація та реформа державного управління, реформа регіональної політики та виборчого законодавства, а також зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію з ЄС.

Згідно з планом виконання фундаментальної теми дослідження «Правові проблеми розвитку державотворчих процесів у контексті конституційної реформи в Україні» були досягнуті наступні результати роботи (приріст наукового знання за темою):

1. «Філософсько-правові аспекти впливу глобалізації на правову сферу» (виконавець - д.ф.н., професор Данильян О. Г.). Наукова новизна отриманих результатів полягає у міждисциплінарному осмисленні впливу глобалізації на правову сферу. Аналіз наукових праць дозволяє зробити висновок, що основними способами правової глобалізації є правова інтеграція, правова інтернаціоналізація та імплементація, а до форм правової інтернаціоналізації можна віднести рецепцію, гармонізацію та уніфікацію.

Найбільш істотними тенденціями розвитку правових систем в умовах глобалізації визначені: інтернаціоналізація права; виникнення наднаціональних правових масивів, що виходять за межі національної юрисдикції та територіального суверенітету держави; зростання впливу глобальних юридичних регуляторів на розвиток найважливіших сфер життєдіяльності суспільства; розширення і поглиблення правового регулювання; поява нових галузей та інститутів права; перетворення права на один з інструментів ринкової економіки; політизація права; тотальна юридизація суспільного життя; гуманізація права; поглиблення взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права тощо. Робиться висновок, що вплив процесів глобалізації на національну правову систему має перебувати під чітким державним контролем з метою досягнення комп-

ромісу між національними інтересами та інтересами міжнародного співтовариства.

2. «Законодавче регулювання територіального устрою України напередодні проголошення її незалежності у 1991 році» (виконавець – д.ю.н., проф. Гончаренко В. Д.)

В рамках дослідження теми у звітному періоді зібрано, опрацьовано історико-правовий матеріал, що дозволяє зробити висновок про те, що напередодні проголошення України незалежною державою в країні функціонував адміністративно-територіальний устрій, сформований ще у 1930-ті роки, за часів панування тоталітарної адміністративно-командної системи управління.

3. «Людська гідність як конституційна цінність: теоретичні та практичні аспекти проблеми» (виконавець – д.ю.н., проф. Максимов С. І.).

За результатами роботи запропоновано розглядати справедливість, формальну рівність та свободу як правові цінності, що впливають із людської гідності. Визначено місце і роль людської гідності у біосоціодуховній природі людини. Розуміння людини як біосоціальної істоти з неминучістю вимагає визнання певного рівня цінності людини, але підставою такої цінності є не наявність біологічних ознак і не можливість групового існування (що притаманно і тваринам), а саме духовний елемент, який є специфічною, притаманною лише людині формою буття. Тому досліджено біосоціодуховну сутність людини, як таку, що максимально характеризує людину у всіх формах її буття.

Проаналізовано способи відображення людської гідності в конституціях України та інших держав. Розкрито історичний розвиток та закріплення відповідних положень на конституційному рівні. Наголошено, що конституції УРСР в рамках СРСР та сама конституція СРСР в рамках колективного підходу та сприйняття людини лише як структурного елементу не визначала людину як найвищу цінність та не адресувала окремо людську гідність як таку.

4. «Ціннісний вимір процесу державотворення в Україні: політико-правовий аспект» (виконавець – д.с.н., проф. Герасіна Л. М.).

У звітному періоді було проведено наукові дослідження за теоретичним напрямом. Здійснено теоретичне опрацювання наукової

літератури (монографій, статей, результатів КСД, інтернет-джерел тощо) відповідно до цієї тематики. На підставі цього визначені найбільш продуктивні методологічні парадигми у дослідженні політико-правових цінностей в галузі публічної політики, процесі державотворення та на рівні менталітету громадян України.

5. «Шляхи вдосконалення діяльності органів нагляду в умовах конституційної реформи» (виконавець – к.ю.н., с.н.с. Головащенко О. С.).

Приріст наукових знань за темою дослідження полягає у з'ясуванні ролі органів публічної влади, а саме органів прокуратури, місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування в умовах конституційної реформи.

Ключовою в рамках дослідження стала теза щодо обґрунтування критеріїв функціональності діяльності прокуратури. Так, оскільки функція – це те, що здебільшого властиво виключно органу, який розглядається, тобто прокуратурі, виходячи із поставлених цілей та завдань, то в цьому контексті, прокурорський нагляд здійснюється виключно органами прокуратури. З іншого боку, функція повинна мати свою конкретизацію, наприклад, на законодавчому рівні. Це знаходить своє підтвердження у закріпленні у Законі України «Про прокуратуру» її основних функцій. Адже за допомогою законів можуть бути конкретизовані не лише положення Конституції, в яких міститься вказівка на прийняття того чи іншого закону, але й інші положення, в яких така вказівка відсутня.

6. «Розвиток місцевого самоврядування і муніципального права в Україні в аспекті європейської інтеграції» (виконавець – д.ю.н., проф. Серьогіна С. Г.).

Проаналізовано сучасний стан інституційно-функціональної організації муніципальної влади в Україні; обґрунтовано, що сутність сучасного етапу його розвитку полягає в удосконаленні існуючої системи місцевого самоврядування, побудованої за зразком європейської континентальної системи.

Встановлено, що в теперішній час на базовому рівні модель місцевого самоврядування в Україні є триалістичною, оскільки первинна компетенція розподіляється між трьома органами – місцевим (сільським, селищним, міським) головою, відповідною міс-

цевою радою та її виконавчим комітетом; натомість на районному та обласному рівнях модель місцевого самоврядування має моністичний характер, оскільки вся повнота первинної компетенції зосереджена в одному єдиному органі – відповідній місцевій раді, а виконавчо-розпорядчі повноваження делегуються місцевим державним адміністраціям.

Встановлено, що самостійність місцевого самоврядування, у т.ч. з питань нормотворчості, зумовлює суттєві перетворення в національній системі джерел права; акти місцевого самоврядування перетворюються на окрему підсистему підзаконних актів, що мають відповідати Конституції та законам України, але не перебувають у відносинах підпорядкування з підзаконними актами органів державної влади. Обґрунтовано необхідність: а) завершення конституційної реформи в частині децентралізації, в межах якої має бути не тільки оптимізовано інституційно-функціональну організацію місцевого самоврядування, але й запроваджено термін «акти місцевого самоврядування» як узагальнюючий для всіх правових актів, що приймаються суб'єктами місцевого самоврядування; б) внесення змін і доповнень до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», передбачити обов'язковість прийняття статутів територіальних громад і виключно на місцевому референдумі; в) завершення розгляду і прийняття Закону України «Про нормативні правові акти»; г) прийняття місцевими радами положення про нормативні акти місцевого самоврядування; д) вирішення організаційно-правових питань щодо офіційного оприлюднення нормативних актів місцевого самоврядування в офіційних друкованих та на веб-сайтах органів місцевого самоврядування; ж) створення на регіональному рівні Реєстрів правових актів місцевого самоврядування.

7. «Проблеми законотворення та застосування норм права» (віконавець – д.ю.н., проф. Панов М. І.).

За результатами дослідження вироблено ряд нових положень, а саме:

1) Позитивним кроком на шляху підвищення якості законодавства стало би прийняття Закону України «Про закони і законодавчу діяльність», який визначив би правовий статус закону як акта вищої

юридичної сили, закріпив би характерну для парламенту особливу законодавчу процедуру ухвалення законодавчих актів, упорядкував і підвищив би якість, стабільність законів, законодавчої діяльності та на цій основі зміцнив би законність і правопорядок.

2) Важливе значення мало б також прийняття Закону України «Про нормативно-правові акти», яким встановлювалися б єдині вимоги до нормопроектувальної техніки для суб'єктів нормотворення та регулювалися б питання систематизації всіх видів нормативно-правових актів.

3) У контексті співвідношення законотворчої та законодавчої діяльності в Україні слід зазначити, що законотворча діяльність порівняно із законодавчою діяльністю є ширшим поняттям та відрізняється від неї за кількістю стадій, суб'єктним складом і ступенем юридичної регламентації.

4) У свою чергу законодавчу діяльність слід розглядати як офіційну частину законотворчої діяльності, суб'єктний склад, стадії та процедура якої чітко регламентуються чинним законодавством. Існують перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі, зокрема щодо окремих стадій законотворчої діяльності, порівняльно-правового аналізу законотворчої діяльності в Україні та країнах-членах ЄС, реалізації законотворчої діяльності в Україні.

8. «Правові системи в епоху глобалізації» (виконавець – д.ю.н., доц. Лук'янов Д. В.).

В рамках теми було вироблено ряд нових положень, а саме:

1) На сучасному етапі майже всі сфери життя підпадають під вплив глобалізаційних процесів: економічна, політична, соціальна, духовно-культурна та правова. Правова глобалізація виступає одним з найважливіших аспектів загальної глобалізації у сучасному світі, її всебічний вплив на державно-правову сферу призводить до трансформації, зміни і модернізації державно-правових інститутів, норм і відносин у рамках національного та міжнародного права.

2) У ситуації, що склалася, право, його цінність проявляється в новій якості відповідно до нових умов, і полягає, передусім, в якісних змінах, що відображують нове осмислення місця права у світі, що глобалізується. Ці обставини обумовлюють зміни в системі принципів права, способах їх застосування, структурі права,

правовому мисленні, правовій свідомості, правовому менталітеті і правовій культурі, що формуються у рамках національної правової системи.

3) Глобалізація, як системоутворюючий чинник, здійснює різноспрямований вплив на основні компоненти національної правової системи. З одного боку, вона відкриває широкі можливості її розвитку і процвітання, а з іншого, сприяє руйнуванню її самобутності й ідентичності шляхом універсалізації і стандартизації економічної, політичної, інформаційної, культурної й правової сфер.

9. «Проблеми реформування районного рівня територіальної організації влади в Україні» (виконавець – к.ю.н., доц. Бодрова І. І.).

Приріст наукового знання за темою відображено в наступних висновках. Визначено функціональну роль району у територіальній організації влади, що визначається декількома чинниками: 1) виступає територіальною основою функціонування конституційно визначеної системи місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування; 2) складає самостійний рівень надання адміністративних послуг та життєзабезпечення населення і, як такий, зберігає своє значення у контексті реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади; 3) має важливе значення з точки зору забезпечення реалізації європейських стандартів місцевого самоврядування, зокрема, щодо повсюдності, субсидіарності та децентралізації; 4) забезпечує територіальний поділ праці в межах регіону та формування галузей господарської спеціалізації окремих територій, що безпосередньо впливає на стан соціально-економічного розвитку територій.

В процесі реформування районного рівня територіальної організації влади визначені та охарактеризовані основні завдання: по-перше, формування законодавства про адміністративно-територіальний устрій держави; по-друге, оптимальне укрупнення існуючих районів на підставі законодавчо визначених критеріїв. Серед останніх виокремлені – чисельність населення районів з формуванням орієнтовно рівної кількості жителів в оновлених районах області; визначення у якості адміністративного центру найбільш потужного у соціально-економічному та інфраструктурному плані населеного пункту; наявність дорожньої та транспортної доступності до

адміністративного центру району; організаційна спроможність районних органів місцевого самоврядування надавати населенню публічні послуги належної якості; райони не повинні мати громіздкого за чисельністю населення та географічним розташуванням характеру; поліцентричність моделі територіального розвитку; по-третє, чітке розмежування компетенції базового, районного та обласного рівнів місцевого самоврядування.

10. «Правові та організаційні інструменти впровадження сучасної загальної оборонної політики ЄС» (виконавець – к.ю.н., доц. Трагнюк О. Я.).

Приріст наукового знання за темою відображено в наступному. Вироблено тезу про те, що активізація реалізації спільної оборонної політики ЄС обумовлена тим, що середовище безпеки Європейського Союзу стає все більш складним, і загрози не перестають зростати. Метою Союзу було і залишається забезпечення безпеки своїх громадян у нестабільному світі. Водночас проблема балансу між необхідністю встановлення гарантій обороноздатності Союзу та суверенітетом держав-членів залишається актуальною. Як наслідок, більшість актів безпеки та оборони носять переважно політичний характер і доповнюють регулювання на національному рівні. Водночас, незважаючи на масштабні заходи у сфері посилення оборони та безпеки в ЄС, ці документи не передбачають створення Європейської армії.

11. «Проблема забезпечення прав людини в процесі реформування української державності» (виконавець – д.ю.н., проф. Петришин О. В.).

Наукова новизна відображена в наступних висновках. В Україні права і свободи людини ще не стали насправді найвищою цінністю держави. Це пов'язано з попередньою історією, сучасними проблемами країни, а також політикою нинішньої влади, яка до сих пір подолала традиції щодо ігнорування людини, її честі та гідності як найвищої цінності, що склалися протягом багатьох століть. Крім того, громадянське суспільство в особі політичних та інших інституцій не є достатньо активним у захисті прав і свобод особистості, не кажучи вже про тиск, який чиниться на такі суб'єкти.

Очевидно, що розвиток України у напрямку встановлення верховенства права є однією з ключових передумов встановлення в свідомості українського суспільства відповідних цінностей правової держави, загальним вираженням якої повинна бути розвинена правова культура українців. Формальне сприйняття відповідних політико-правових інститутів, а також правових норм розвинених політичних і правових систем світу з метою їх адаптації до вітчизняних реалій без корінної зміни стереотипів правового мислення і поведінки звужує розуміння верховенства права в Україні до декларативного.

Сучасні події в Україні, складні та неоднозначні за своїм змістом, продовжують підтримувати ідею виняткової важливості всебічного захисту основних прав і свобод, закріплених в Основному законі, а також необхідності запобігання правовому нігілізму в правах людини та правоохоронній сфері. У цьому сенсі важливо пам'ятати про стару аксіому «свобода однієї людини закінчується там, де починається інша». Тому повага громадян до власних прав і свобод та інших людей як найвищої соціальної цінності є важливою умовою для подальшого реформування усіх сфер життя в Україні.

12. «Сучасний парламентаризм: український та світовий виміри» (виконавець – к.ю.н. Мукомела І. В.).

Наукова новизна дослідження була відображена в наступних положеннях. При здійсненні реформування парламенту, як і будь-якого іншого суб'єкта державно-владного механізму, можна говорити про користь «малих справ» лише тоді, коли існують усталені позитивні традиції діяльності, які забезпечують ефективне функціонування інституту. Реформування легіслатур в країнах розвинених західних демократій часто здійснюється поступальним, еволюційним шляхом за рахунок проведення невеликої кількості фрагментарних змін парламентського функціонування. Однак, не слід забувати, що в таких країнах як США, Велика Британія та Франція діє стійка система парламентаризму з усталеними позитивними парламентськими практиками. Ми ж змушені нині лише знаходити власні шляхи для відбудовування дієвого механізму функціонування загальнонаціональної представницької легіслатури.

Одним із таких шляхів позитивного перетворення вітчизняного парламенту є здійснення реформування робочих органів Верховної Ради України: зміна чисельності робочих органів; покращення якості функціонування парламентських комітетів; реалізація низки заходів щодо зменшення практики впливу індивідуальних політичних амбіцій тощо.

13. «Державні інститути влади в контексті глобальної політичної антиномії» (виконавець – д.ю.н., проф. Дашковська О. Р.).

Результати роботи відображено в наступних висновках. Глобальна трансформація держави, права, громадянського суспільства та доктрини прав людини, безсумнівно, є викликом національної державної влади, її суверенітету, незалежності її функцій, пріоритетів. Безумовно, глобалізація буде якісно збагачувати та ускладнювати роль держави, але навряд чи ця установа втратить свою домінуючу позицію в міжнародній взаємодії та в управлінні національними процесами.

Нині активним є розвиток правових структур і політичних форм, які адекватно описують сучасне функціонування інститутів державної влади та перспективи їхнього розвитку в космополітичному світі, критерії та характеристики, що типологізують «суверенні якості» держави, уточнюючи їх реальність (або титулярність), фактичність (віртуальність) та ін. Так, наприклад, поняття «державна влада» в сучасних умовах виражає явно або неявно потенціал і реальну здатність державної влади визначати одноосібно і незалежно цілі і завдання розвитку національного політичного і правового простору, а саме: «Діалогічний спосіб» беруть участь у міжнародно-правовій політиці і діють на рівних умовах як один з «архітекторів» системи міжнародної безпеки, провідного суб'єкта світової політичної економії. Водночас, домінування цієї тенденції зумовлює розвиток негативних політичних процесів, пов'язаних з відхиленням від верховенства демократичних прав і свобод до панування «пост-демократичної концепції» безпеки, що ґрунтується на силових характеристиках функціонуючих глобальних політичних «акторів».

14. «Форми діяльності сучасного парламенту: проблеми конституційної теорії та практики» (виконавець – к.ю.н. Погребняк Н. С.).

Наукова новизна розробки полягає у тому, що у правознавстві вперше розв'язується проблема відповідності форми і змісту постанов Верховної Ради України вимогам чинного законодавства.

З'ясовано, що на практиці мають місце такі недоліки, як: відсутність списку авторів у супровідних матеріалах до проекту постанови, відомостей в пояснювальній записці щодо місця проекту постанови в системі законодавства та необхідності внесення змін до інших актів чинного законодавства, проведення неповного фінансово-економічного обґрунтування тощо.

Виявлено, що закони України «Про регламент Верховної Ради України», «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади» не передбачають внесення доручень ВР України КМ України про розроблення останнім проектів законів. Аналіз законодавчих актів дає підстави стверджувати про відсутність унормування терміну «доручення» відносно КМ України розробляти проект відповідного акта.

За результатами аналізу деяких постанов на відповідність нормам чинного законодавства, надані рекомендації: до подання доцільно додавати список авторів проекту постанови у формі окремого додатка; з метою розробки повного фінансово-економічного обґрунтування суб'єктам законодавчої ініціативи доцільно співпрацювати з відповідними науково-дослідними установами у формі робочих груп у ВР України з залученням на договірних засадах фахівців у фінансовій сфері; до законів України «Про регламент Верховної Ради України», «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади» внести зміни щодо можливості ВР України у постановах надавати доручення уряду, зокрема, щодо розробки проектів актів.

15. «Забезпечення прозорості та відкритості органів публічної влади в державах-членах Європейського Союзу» (виконавець – Челомбитько Л. В.).

В результаті проведеного дослідження визначено, що за останні 20 років ЄС прийняв значну кількість нормативних актів, спрямованих на формування комунікативної політики, формування законодавчих основ реалізації принципу транспарентності, впровадження його, забезпечення прозорості, гласності, підзвітності та

забезпечення доступу до інформації в діяльність державних органів. У свою чергу в державах-членах ЄС спостерігається політика демократизації складних державних інституцій і зміцнення до них довіри з боку громадськості.

Обґрунтовано, що Україна як держава, котра має намір увійти до складу Європейського Союзу, повинна модернізувати внутрішню комунікативну політику та прискорити демократизацію системи державного управління. На цьому шляху першочерговим завданням стає внесення змін до основоположних нормативно-правових актів, що регулюють статус і діяльність органів виконавчої влади, серед яких закони України: «Про центральні органи виконавчої влади», «Про державну службу» та «Про доступ до публічної інформації», з метою визначення й закріплення на законодавчому рівні транспарентності як основоположного принципу організації та діяльності всієї системи виконавчої влади в Україні.

16. «Поняття й сутність договору як правового явища загалом і джерела права зокрема» (виконавець – Рагуліна К. А.)

В рамках теми було проведено дослідження договору як універсального інструменту регулювання суспільних відносин та як загально-правової категорії – джерела (форми) права. За результатами дослідження було зроблено наступні висновки.

На сьогоднішній день у науці не склалося єдиного уявлення про договір. Проблема вибору єдиного підходу до розуміння договору і визначення його поняття продовжує залишатися невирішеною. Проблематика договору обговорюється представниками різних наукових напрямків, при цьому договір вивчається в якості юридичного факту, угоди, правовідношення, документа і в зв'язку з цим визначається по-різному.

Визначено, що договір – це у першу чергу спільний акт, який виражає добровільну угоду його учасників взаємодіяти в інтересах особистої вигоди. Його природа як угоди сторін проявляється в тому, що договір – це єдність двох (або більше) волевиявлень. Сутність договору вбачається в тому, що суб'єктам надана свобода волі і волевиявлення в укладенні договору, у результаті чого з'являється угода сторін. Він може набувати нормативних рис загально-го характеру в одному випадку, і може бути однією з форм реалі-

зації норм права в іншому. Поділ договорів на нормативні (джерела права) і індивідуальні (юридичні факти) відповідає їхній функціонально-змістовній природі та зводиться до кількості встановлених, породжених правовідносин.

17. «Проблеми забезпечення безпеки України в контексті політики НАТО щодо Російської Федерації» (виконавець – д.ю.н., проф. Яковюк І. В.).

В рамках роботи досліджено питання впливу відносин НАТО – Росія на забезпечення безпеки України. На підставі аналізу російсько-української кризи та її впливу на ситуацію в регіоні Східної Європи, низки декларацій і комюніке самітів НАТО визначено основні завдання НАТО щодо розробки стратегії боротьби з новими загрозами безпеці, спричиненими діями Росії щодо України. Окреслено основні завдання щодо зміцнення східного флангу Альянсу.

Сучасна стратегія НАТО для східного флангу зосереджена на стримуванні й обороні. Розробляючи свою стратегію щодо Росії, НАТО усвідомлює, що ставлення РФ до Альянсу не буде пом'якшуватися. Росія продовжуватиме використовувати кібер- та гібридну війну для тиску на країни Східної Європи, щоб послабити рішучість НАТО, як не відмовиться в найближчому майбутньому від підтримки сепаратистів на Сході України. З урахуванням цієї ситуації НАТО має вибудовувати свої відносини з Росією.

Проведений аналіз загальної політики НАТО щодо Росії засвідчує існування низки проблем, що стоять перед державами-членами Альянсу на шляху формування спільної стратегії на східному фланзі. Головною умовою формування такої стратегії є правове оформлення єдиної платформи для співпраці щодо східного флангу НАТО, а також перегляд правового формату відносин НАТО – РФ у його змістовному наповненні.

Фактичні результати (відповідно до показників бюджетної програми):

Монографія:

1. Бруслик О. Ю., Євсєєв О. П., Мукомела І. В., Хмелько І. С. Сучасний парламентаризм: український та світовий виміри. – Харків, 2018. – 205 с. (розділи, в електронному вигляді).

Збірники (2):

1. Права людини і демократія: зб. наук. статей за матеріалами наук. конф., м. Харків, 15 травн. 2018 р. / редкол.: І. В. Яковюк та ін. – Харків, 2018. – 190 с. (в електронному вигляді)

2. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку: зб. наук. статей за матеріалами І-ї наук. практ. конф. з європ. права, м. Харків, 24 квітн. 2018 р. / редкол.: І. В. Яковюк та ін. – Харків, 2018. – 450 с. (в електронному вигляді).

Опубліковано 30 наукових статей.

Конференція (1):

1. Науково-практична конференція «Правовий розвиток державотворчих процесів в Україні: здобутки та виклики сьогодення», м. Харків, 26 червня 2018 року.

Законопроект:

Проект Закону України «Про Адміністрацію Президента України, консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби Президента України».

Тема: Реформа децентралізації публічної влади та удосконалення місцевого самоврядування в аспекті європейської інтеграції України

Тему дослідження затверджено Вченою радою Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування (протокол №4 від 13 квітня 2017 р.). РК УкрІНТЕІ № 0118U001381. Строк виконання 01.2018–12.2022 рр. Науковий керівник – к.ю.н., доцент – Лялюк О. Ю. Основні виконавці: к.ю.н. Закоморна К. О., к.ю.н. Штешенко Т. В., к.ю.н. Петришин О. О., к.ю.н. Шеверєва В. Є. та інші.

Метою роботи є модернізація теоретичних засад територіальної організації влади та оптимізація системи місцевого самоврядування, а також формування законопроектних пропозицій, спрямованих на вдосконалення взаємин центральної, регіональної і локальної влади.

1. «Поняття, сутність, види та правове регулювання децентралізації публічної влади в Україні» (виконавець – к.ю.н., доц. Лялюк О. Ю.).

За результатами роботи було виявлено можливі ризики у процесі децентралізації влади в Україні, а також заходи щодо їх нейтралізації. До перших віднесені: ризики, пов'язані з необхідністю перегляду меж адміністративно-територіальних одиниць; послаблення державного контролю органів місцевого самоврядування на регіональному та субрегіональному рівнях за реалізацією повноважень, які будуть передані виконавчим органам місцевих рад, в умовах слабкості інститутів громадянського суспільства поза межами великих міст; ризики для бюджетної системи країни, зокрема, загроза зриву фінансування повноважень органів місцевого самоврядування; ризик зниження якості місцевого управління та легітимності прийнятих рішень; зростання партикуляристських тенденцій в областях.

З метою нейтралізації їх негативного впливу необхідним визнано вжиття наступних заходів:

у сфері державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування: закріплення за місцевими державними адміністраціями (префектами) функції контролю за нормативно-правовими рішеннями органів місцевого самоврядування, визначення як підстави припинення повноважень місцевих рад необрання їхніх виконавчих органів у встановлений законом термін; унормування процедурних моментів призначення посадових осіб, які мають замінювати виконання обов'язків органів місцевого самоврядування, повноваження яких були припинені через здійснені порушення законодавства;

реформа виборчої системи місцевих рад та сільських, селищних, міських голів: забезпечення пропорційного представництва інтересів територіальних громад в районних та обласних радах;

у сфері вдосконалення правового регулювання політичної участі громадян: встановлення предмету, процедур ініціювання та порядку імплементації рішень місцевих референдумів;

у сфері вдосконалення системи міжбюджетних трансфертів: встановлення чітких щорічних параметрів витрат місцевих бюджетів; визначення чітких принципів надання місцевим бюджетам субвенцій та інших цільових виплат.

2. «Сутність, види та правове регулювання реформи децентралізації публічної влади в країнах Східної та Західної Європи» (виконавець – к.ю.н., доц. Закоморна К. О.).

Висновками за результатами дослідження стали наступні тези. Сутність децентралізації публічної влади у сучасній зарубіжній та вітчизняній правовій доктрині розкривається через розуміння децентралізації як раціонального способу організації публічної влади, особливого процесу публічного управління, ключового принципу демократичного режиму, сукупності правових і інституціональних механізмів владарювання, частини світових тенденції розвитку суспільних відносин, філософії процедур управління і алгоритму поведінки політичних акторів.

Виділено п'ять основних умов успішності реформ децентралізації публічного управління: гарантованість фінансування місцевої влади; поінформованість громадськості про формування та витрачання місцевих бюджетів; існування дієвих механізмів демократії участі; функціонування прозорої та доступної система звітності місцевої влади; належна правова та інституційна база.

Ключовими міжнародними і національними засадами проведення реформ децентралізації публічної влади в країнах Європи, що забезпечує оптимальний розподіл функцій та компетенції між органами публічної влади визнані принципи субсидіарності, муніципальної самостійності, рівноправності самоврядних одиниць і захисту їх прав та інтересів.

3. «Бюджетно-фінансова децентралізація влади в зарубіжних країнах: на прикладі країн Східної та Західної Європи» (виконавець – к.ю.н. Петришин О. О.).

Результати роботи було відображено в наступних висновках: Бюджетна децентралізація має як ряд переваг, так і певні недоліки, що дає підстави говорити про необхідність визначення певної її оптимальної величини для кожної країни. При тому за допомогою системи показників можна визначити рівень децентралізації, а отже отримати її числове вираження, що може стати основою для прийняття управлінських рішень. В той же час для становлення системи місцевих фінансів України стратегічним питанням є пропорція

між власними доходами місцевих бюджетів та трансфертами з державного бюджету.

Базуючись на світовому досвіді, можна зробити висновок, що чим більша частка власних та закріплених доходів місцевого бюджету, тим більша відповідальність місцевих органів влади за податкову дисципліну, ефективне використання зібраних доходів. Крім того спостерігається значне зростання зацікавленості місцевих органів влади у розвитку підприємництва, як основної бази наповнення місцевих бюджетів. З цієї причини бюджетна децентралізація набуває особливого значення в умовах реформування економічних відносин в країні.

4. «Впровадження децентралізації в Україні: світовий та європейський досвід» (виконавець – к.ю.н., доц. Стешенко Т. В.).

За результатами дослідження було зроблено ряд висновків, а саме:

Головна мета перетворень системи територіальної організації влади – побудова децентралізованої моделі організації влади, яка б була спроможна в умовах ринкової економіки результативно та ефективно впливати на процеси соціально-економічного і культурного розвитку територій, забезпечувала б якісний рівень надання управлінських послуг населенню на рівні європейських стандартів, була здатна до самовдосконалення і саморегуляції.

Досвід та практика зарубіжних країн є ціннісною підставою для будівництва та впровадження ефективного децентралізованого устрою, який спроможний надати Українській державі найважливіші устатковані та перевірені правила, певний фундамент, функціональну та змістовну базу.

Але, користуючись світовою практикою, не слід займатися плагіатом та брати за догматичну основу настанови іноземних країн, критично важливо урахувати менталітет українського народу, традиції державотворення, найзаповітніші ідеали та нормативно-ціннісні устої, специфіку історичного розвитку та сучасних надбань саме нашої держави – України, звичайно, беручи до уваги міжнародні стандарти та рекомендації, але виключно в якості субсидіарного характеру.

5. «Впровадження блокчейн-технології у виборчий процес» (виконавець – к.ю.н., доц. Шеверєва В. Є.).

Результати роботи було відображено в наступних тезах. Блокчейн забезпечує найвищий ступінь захисту даних, що дуже критично для будь-якої держави, яка бажає забезпечити чесні вибори. Використання даної технології зможе гарантувати прозорість усіх процесів і виключити будь-яку можливість вкидання голосів, що дозволить громадянам України бути впевненими, що їхні голоси будуть враховані.

Варто зазначити, що відповідно до вимог децентралізації системи блокчейну можливе порушення законодавства стосовно захисту інформації. Необхідно обмежити доступ сторонніх осіб до певних блоків інформації стосовно осіб чи організацій, що її використовують. Через це також відбудеться розвантаження системи, що забезпечує функціонування блокчейну, й відповідність вимогам Законів України «Про інформацію» й «Про захист персональних даних».

6. «Функціонально-компетенційна децентралізація публічної влади в зарубіжних країнах на прикладі країн Східної та Західної Європи» (виконавець – к.ю.н. Любченко Я. П.).

В рамках дослідження теми були зроблені наступні висновки:

Європейська модель самоврядування ґрунтується на принципах субсидіарності. Вона передбачає надання послуг органами на максимально наближеному до споживачів рівні, а також законність роботи самоврядних органів, що має вияв у негативній (загально-дозвільній) або позитивній (спеціально-дозвільній) регламентації діяльності цих органів. Завдяки такому підходу, всі сфери суспільного життя поділені між державою та органами місцевого самоврядування та відсутні сфери суспільного життя за які державні органи та органи місцевого самоврядування не відповідають, адже органи місцевого самоврядування та органи публічної влади мають взаємодоповнюючу компетенцію.

Серед переваг європейської децентралізації варто відмітити наступні переваги: об'єднання адміністративних одиниць (муніципалітетів); збільшення фінансової бази кожного муніципалітету;

перерозподіл повноважень для ефективного виконання завдань; збільшення кількості адміністративних послуг для населення; правове закріплення реформи для стабільності її існування; більш ефективно самоврядування муніципалітетів та ін.

Децентралізація проведена в європейських державах мала наслідком більш ефективного використання ресурсів як державних так і місцевих, жодна держава не повернулася до попереднього стану, що в свою чергу впливає на економічний розвиток держав.

7. «Проблеми становлення й реформування місцевого самоврядування та його місце у системі публічної влади» (виконавець – Ковач А. В.).

Результати роботи відображено в наступних висновках:

Демократична держава передбачає існування відповідної моделі організації влади, в основу якої покладено принцип народовладдя та яка забезпечує реальні можливості реалізації народом належної йому влади на всіх рівнях; реальні засоби впливу народу на політику держави, що здійснюється органами публічної влади, на відповідність діяльності органів влади суверенній волі народу та їх змінність.

Загалом управління місцевими справами може здійснюватися двома способами: як призначуваними «згори» чиновниками державного апарату, які функціонують на місцях (міське управління), так і на основі самоврядування населення адміністративно-територіальних одиниць (міське самоврядування). Однак саме міське самоврядування закономірно вважається необхідною складовою демократичної системи управління суспільством, адже воно забезпечує управління значною частиною справ у місцевих територіальних одиницях на основі самоорганізації населення цих одиниць (територіальних колективів). Власне, цінність місцевого самоврядування полягає в тому, що, будучи рівнем публічної влади, найбільш наближеним до людини, а отже, й найкраще обізнаним із повсякденними проблемами життєдіяльності мешканців територіальних колективів, воно може найкраще забезпечити населення широким спектром публічних послуг: соціальних, побутових, торговельних, культурних, освітніх та інших.

8. «Моделі співвідношення державного управління і місцевого самоврядування. Централізація та децентралізація» (виконавець – к.ю.н., с.н.с. Чапала Г. В.).

За результатами роботи було вироблено наступні висновки:

Історично, з моменту виникнення феномену державності і до сьогодення, в кожній державі публічна влада перебуває у відповідному стані – централізованому, децентралізованому чи оптимальному. Перебування публічної влади в одному з цих станів пов'язується з розвитком виробничих сил, формами правління та територіального устрою. Залежно від конкретних історичних умов і особливостей розвиток кожної держави самостійно обумовлює доцільність існування публічної влади у тому чи іншому стані, зберігаючи при цьому загальну тенденцію оптимізації.

У контексті проблематики місцевого самоврядування означені процеси також пов'язані із багатьма факторами – ступенем розвитку місцевої інфраструктури, ініціативністю населення, соціально-економічними можливостями держави та ін. Зокрема, в умовах становлення державності, відсутності сталої налагодженої системи місцевого управління є актуальним формування цієї системи та залучення населення до її функціонування й розвитку.

9. «Загальні ознаки джерел права і специфічні риси декларації та актів декларативно-рекомендаційного характеру» (виконавець – к.ю.н. Саннікова М. В.).

За результатами дослідження вироблено ряд положень, серед яких: Встановлено, що декларація (акт декларативно-рекомендаційного характеру) як нормативно-правовий акт має низку суттєвих специфічних ознак, що якісно відрізняють її від інших джерел права, хоча і характеризується рядом рис нормативно-правового акту. Серед них: фундаментальне правоутворююче значення, тобто направленість головним чином саме на встановлення норм права, а не на їх зміну, припинення чи доповнення; відсутність класичних правових норм; фундаментально-правовий характер, який пов'язаний як з структурою норм, та і з роллю для становлення держави та її інституцій, принциповим завданням – створити передумови і так би мовити рамки для розвитку тих чи інших суспільних відносин, задати певний вектор їх розвитку.

Запропоновано декларацію та акти декларативно-рекомендаційного характеру, які за своєю юридичною сутністю є нормативними договорами, розглядати у двох аспектах: як міжнародний та як внутрішньодержавний акт. У першому аспекті – це угода між державами чи іншими суб'єктами міжнародного права, укладена у формі декларації або акту декларативно-рекомендаційного характеру з питань, які мають для них загальний інтерес, і покликана урегулювати їхні взаємовідносини шляхом визначення взаємних прав та обов'язків. Що ж стосується декларації (акту декларативно-рекомендаційного характеру) як внутрішньодержавного нормативного договору, то її можна визначити як джерело права, у якому висловлена узгоджена воля кількох суб'єктів правовідносин, що врегульовує відносини між ними та є частиною національного законодавства.

10. «Сучасні державно-правові тенденції розвитку процесів децентралізації влади» (виконавець – Говоруха Л. С.).

Результати дослідження відображено в наступних висновках:

В Україні спостерігається очевидний прогрес у реалізації реформи децентралізації влади. Аналіз сучасних державно-правових тенденцій розвитку процесів децентралізації влади свідчить про необхідність скерування їх за трьома основними і взаємопов'язаними напрямками. Перший – удосконалення системно-структурної організації влади на засадах комплексного підходу. Другий напрям становить зміцнення механізмів державного управління через удосконалення і практичне забезпечення постійних і динамічних управлінських взаємозв'язків між інститутами громадянського суспільства та органами державної влади. Третій напрям – подальше оновлення порядку, правил та процедур публічно-владного управління.

На сьогоднішній день багато завдань впровадження реформи перебуває у площині регіональної політики держави. Без їх вирішення не можливо забезпечити як подальший розвиток місцевого самоврядування, так і підвищити ефективність децентралізаційних процесів. Наприклад. Потребує взаємоузгодження та оновлення законодавча база регіональної політики. Прийняття Законів України «Про стимулювання розвитку регіонів» та «Про засади державної регіональної політики», заклавши засади регіо-

нального розвитку, разом з цим виявляються мало дієвими, більшість положень яких так і не запрацювало. Особливої уваги вимагають такі його напрями, як стратегічне планування та фінансові механізми регіонального розвитку. Вимагає активізації потенціал Державного фонду регіонального розвитку. Він має спрямовуватися не на розв'язання поточних фінансових проблем, а на перспективне інвестування у соціально-економічне зростання регіонів та громад.

Потребує удосконалення механізм моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики. Передбачена відповідною Методикою, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015р. № 856, система показників щорічного моніторингу і оцінювання проводиться за 64 показниками (індикаторами). Проте їх система не є достатньою і не використовує всі необхідні можливості.

Фактичні результати (відповідно до показників бюджетної програми):

Монографія (1):

Любченко Я. П. Альтернативні способи вирішення правових спорів: монографія / Я. П. Любченко. – Харків, 2018 (в електронному вигляді)

Збірники (2):

Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 36.

Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних країнах: зб. тез доповідей та наукових повідомлень наук.-практ. конф., м. Харків, 7 грудня 2018 р. / за заг. ред. С. Г. Серьогіної. – Харків, 2018. – 498 с. (в електронному вигляді).

Опубліковано 11 наукових статей.

Семінар (1):

Науково-практичний семінар для молодих учених та аспірантів «Реформа децентралізації влади: проблеми правового забезпечення та реалізації», м. Харків, 19.05.2018 р.

Законопроект (1):

Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо Автономної Республіки Крим)»

**Тема: Комунальна власність:
проблеми правового регулювання та управління
(теоретичні та прикладні аспекти).**

Тему дослідження затверджено Вченою радою Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування (протокол №4 від 13 квітня 2017 р.). РК УкрІНТЕІ № 0118U001382. Строк виконання 01.2018–12.2020 рр. Науковий керівник – д.ю.н. Любченко П. М. Основні виконавці: к.ю.н. Гаращук І. В., к.ю.н. Баранова Л. М., к.ю.н. Печений О. П., к.ю.н. Болдирєв С. В., Чемсак Ю. В., Сич М. А та інші.

Мета роботи полягає у розробці, узагальненні та обґрунтуванні нової концепції правового регулювання та управління комунальною власністю в Україні. Відповідно до мети поставлені такі основні завдання: проаналізувати засади правового регулювання та управління комунальною власністю в Україні, визначити її значення та соціальну роль в суспільстві; здійснити порівняльний аналіз правового регулювання та управління комунальною власністю в Україні та в інших країнах і на цій основі опрацювати пропозиції щодо можливості використання їх досвіду при розробці національного законодавства; на підставі системно-структурного аналізу запропонувати нові підходи до правового регулювання правового регулювання та управління комунальною власністю в Україні; сформулювати пропозиції і рекомендації по удосконаленню правового регулювання правового регулювання та управління комунальною власністю в Україні.

В межах цього напрямку співробітниками проведені наступні дослідження:

1. «Поняття комунальної (муніципальної) власності: узагальнення підходів до інтерпретації» (виконавець – к.ю.н. Гаращук І. В.). (1,5 д.а.).

Протягом звітнього періоду здійснено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукової проблеми становлення інституту комунальної власності в Україні, проведено узагальнення підходів до сутності категорій «власність»; «публічна власність»; «комунальна власність», як багатомірного і багатоступеневого явища. В роботі

сформульовано низку висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на удосконалення процесу управління муніципальною власністю в умовах реформи місцевого самоврядування.

Встановлено, що для будь-якої демократичної держави визначальним є розвиток і функціонування місцевого самоврядування, невіддільним атрибутом якого виступає комунальна власність. Від рівня її розвитку, ефективного використання її складових і всієї системи у цілому залежить якість життя місцевого населення. Як публічна власність вона обумовлює основу економічного життя територіальних громад, покликана задовольняти її найголовніший публічний інтерес – забезпечити її життєдіяльність, складає підґрунтя ресурсного забезпечення місцевого самоврядування. Ефективність останнього залежить не стільки від обсягу повноважень територіальних громад та створених ними органів, скільки від наявності в їх розпорядженні матеріальних, фінансових та інших ресурсів, необхідних для виконання покладених на них законом завдань та функцій.

2. «Управління об'єктами комунальної власності сільськими, селищними, міськими радами» (виконавець – к.ю.н., доц. Болдирєв С. В.).

Протягом звітнього періоду здійснено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукової проблеми становлення інституту права власності, що являє собою урегульовані законодавством суспільні відносини з володіння, користування та розпорядження майном. Право комунальної власності не є виключенням. Визначено, що поняття "комунальна власність" використовується в об'єктивному та суб'єктивному значеннях.

В об'єктивному розумінні право комунальної власності являє собою сукупність правових норм, які встановлюють та охороняють належність об'єктів матеріального світу та об'єктів інтелектуальної власності територіальним громадам міст, селищ, сіл. При цьому, слід мати на увазі, що Конституція та Законодавство України передбачають можливість об'єднання жителів декількох сіл в одну територіальну громаду. В цьому випадку суб'єктом права власності буде об'єднання декількох сіл. Повноваження власності в такій ситуації

реалізує Рада, обрана жителями не одного села, а декількох сіл, об'єднаних в одну громаду.

В суб'єктивному значенні право комунальної власності являє собою можливість конкретних територіальних громад в межах одного законодавства здійснювати володіння, користування, розпорядження та інші повноваження відносно належних їм об'єктів власності.

Обґрунтовано, що термін «комунальна власність» можна вживати в двох різних розуміннях: юридичному та економічному. В юридичному – він означає речове право, право особи на певну річ (сукупність речей), що включає в себе правомочності володіння, користування та розпорядження цією річчю (речами). В економічному – вживається як позначення сукупності відносин, пов'язаних певним майновим комплексом і певним суб'єктом господарської діяльності.

3. «Специфіка управління об'єктами комунальної власності районними в місті радами. Компетенція виконавчих комітетів у сфері управління комунальною власністю» (виконавець – к.ю.н., доц. Баранова Л. М.)

В рамках роботи досліджені проблеми управління об'єктами комунальної власності. Визначається компетенція виконавчих комітетів у сфері управління об'єктами комунальної власності. Розглядається специфіка управління об'єктами комунальної власності районними в місті радами. Встановлено, що матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад (ст. 142 Конституції України).

Визначено, що право комунальної власності здійснюється власником – територіальною громадою через відповідні органи місцевого самоврядування. У зв'язку з цим важливе теоретичне та прикладне значення має визначення компетенції цих органів у сфері управління об'єктами комунальної власності.

Запропоновано для уникнення дублювання в сфері управління об'єктами комунальної власності у містах, де залишилися районні ради, обрати в якості критерія розмежування повноважень міської ради та районних рад цільове призначення майна, що перебуває у комунальній власності.

4. «Проблеми виникнення і припинення права комунальної власності за законодавством України» (виконавець – к.ю.н., доц. Печений О. П.).

Визначено проблематику відносин комунальної власності у розрізі підстав виникнення і припинення. Поряд з цим аналіз правозастосовної практики і нормативно-правової бази, що мають досить динамічний розвиток, породжує нові проблеми, які потребують вирішення, що у свою чергу складає мету цієї наукової публікації.

Аналіз законодавчо закріплених способів набуття права власності дає підстави визнати існування певної конкуренції між державою і територіальними громадами у набутті права власності з різних підстав та різними способами. Хоча бажаною є взаємодія цих суб'єктів у процесі такого правонабуття, із розмежуванням одних юридичних фактів як підстав набуття права власності державою, та інших – територіальними громадами сіл, селищ та міст. Основним критерієм такого розмежування визнається інтерес, який має задовольняти набуття права власності або державою Україна, або територіальною громадою.

5. «Організаційно-правові проблеми формування комунальної власності в Україні» (виконавець – Чеботарьова Т. В.).

Пріріст наукового знання за темою відображено в наступних тезах:

Обґрунтовано, що комплексна модернізація національного господарства України потребує удосконалення правового регулювання відносин управління комунальною власністю, збільшення та посилення важелів економічного зростання на місцевому рівні, їх впливу на регіональні та загальнонаціональні відтворювальні процеси. Проблеми формування інституту комунальної власності, нормативного визначення правового режиму комунального майна, його складу, оптимізації обсягу повноважень органів місцевого самоврядування у здійсненні управління комунальною власністю

є вкрай актуальними на шляху формування децентралізованої системи публічно-владного управління.

Встановлено, що розвиток інституту комунальної власності атрибутивно супроводжував процеси муніципалізації місцевого управління на різних етапах вітчизняного державотворення. Запропоновано виокремлювати три основні етапи: визначення комунальної власності як форми державної власності (1990–1996 рр.); розмежування державної і комунальної власності (1996–1997 рр.); розвиток комунальної власності як самостійної форми власності в Україні (1997 р. – по теперішній час).

Констатовано, що на сьогоднішній день формування комунальної власності в Україні ще не завершено, і об'єкти комунальної та державної форм власності остаточно не розмежовані. Формування вітчизняного інституту комунальної власності має свої особливості, які проявляються у тому, що на відміну від практики більшості зарубіжних розвинутих країн, в Україні публічно-правовий спосіб зберігає свою домінуючу роль, переважаючи на приватноправовими способами.

Визначено, що системне управління комунальною власністю забезпечується за допомогою чотирьох основних методів: 1) організаційно-правового; 2) організаційно-економічного; 3) фінансового та 4) обліково-аналітичного методу. При цьому повноваження у сфері управління комунальною власністю деконцентровані – вони здійснюються як первинним суб'єктом, так і на засадах їх розмежування між органами і посадовими особами місцевого самоврядування.

6. «Державний контроль за відповідністю рішень органів місцевого самоврядування Конституції та законам України: перспективи конституційного регулювання» (виконавець – Каліновський А. К.).

Наукова новизна дослідження відображена в наступних тезах:

Нагальним питанням конституційної реформи стало формування контрольного механізму у сфері місцевого самоврядування відповідно до міжнародно-правових стандартів. Пропоновані законопроект «Про внесення змін до Конституції України» (щодо децентралізації влади) зміни повністю відповідають європейським та

міжнародним стандартам, враховують відповідні висновки і зауваження Венеціанської комісії та дають змогу забезпечити спроможність місцевого самоврядування і побудову ефективної системи державного контролю на місцевому рівні територіальної організації влади в Україні.

Досвід більшості європейських країн, в яких функціонує інститут префекта (урядовий комісар, представник держави, воєвода), свідчить, що він є представником уряду, призначається на посаду і звільняється з посади урядом і несе перед ним відповідальність. Однак, зважаючи на сучасні політико-правові реалії щодо збереження територіальної цілісності України, швидкоплинність зміни урядів на вітчизняних теренах та одночасне здійснення префектами функцій виконавчої влади задля забезпечення урядової політики й функцій нагляду і контролю задля додержання Конституції України, гарантом чого є Президент, запропонований порядок призначення префекта є цілком виправданим.

Обґрунтовано, що законопроектна модель державного контролю у сфері місцевого самоврядування, збалансовує інтереси органів місцевого самоврядування, яким надається автономія у прийнятті рішень, розширюються повноваження і можливості муніципального управління через власні виконавчі органи, і держави, яка у вигляді префектів, отримує дієвий механізм для збереження унітарності держави, забезпечення територіальної цілісності і незалежності України, її суверенітету, захисту прав і свобод громадян.

7. «Муніципальна власність: проблеми правового регулювання і управління» (виконавець – д.ю.н., проф. Любченко П. М.).

За результатами дослідження зроблено висновок, що управління комунальною власністю вимагає системного та професійного підходу. Представницький орган місцевого самоврядування повинен регулярно проводити комплексний аналіз комунальної власності територіальної громади, перевіряти, чи є поточне використання окремих об'єктів комунальної власності належним та раціональним з точки зору ефективності управління та оцінки вартості надання публічних послуг населенню, порівняння існуючих механізмів діяльності муніципальних служб, альтернативних шляхів організації надання відповідних послуг та їх фінансування. За ре-

зультатами цього аналізу місцева рада може прийняти рішення про продаж певних об'єктів комунальної власності (частини власного майна) для реінвестування доходів у нові проекти (водопостачання або утилізація відходів), які є більш необхідними для територіальної громади.

Подальші напрямки наукових досліджень повинні бути присвячені розробці критеріїв оцінки ефективності управління по відношенню до окремих видів власності, моніторингу та контролю територіальної громади у діяльності органів місцевого самоврядування та посадових осіб у сфері управління комунальною власністю.

Фактичні результати (відповідно до показників бюджетної програми):

Опубліковано 12 наукових статей.

Законопроект (1):

Проект Закону України «Про внесення змін до законодавчих актів України щодо управління майном, що є в комунальній власності в умовах функціонування військово-цивільної адміністрації».

II. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ ТА НЕДЕРЖАВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЗА ГОСПОДАРСЬКИМИ ДОГОВОРАМИ

Національна академія правових наук України значну увагу приділяє диверсифікації джерел фінансування, зокрема пошуку позабюджетних джерел, участі у конкурсах наукових проектів (грантах). Наукові установи академії шляхом укладення господарських договорів на здійснення науково-експертних досліджень, підготовку наукових кадрів тощо, надають послуги наукового й юридичного характеру зацікавленим державним і недержавним організаціям, установам та фізичним особам.

Так, у звітному періоді структурними підрозділами академії отримано коштів із позабюджетних джерел на загальну суму 5 млн. 762 тис. 900 грн., зокрема:

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності – на суму 1 млн. 644 тис. 200 грн.;

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса – на суму 1 млн. 207 тис. 800 грн.;

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака – на суму 1 млн. 379 тис. 500 грн.;

Науково-дослідний інститут інформатики і права – на суму 973 тис. 100 грн.;

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку – на суму 295 тис. 400 грн.;

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування – на суму 262 тис. 900 грн.;

Київський регіональний центр – на суму 1 млн. 52 тис. 400 грн.;

Президія НАПрН України – на суму 253 тис. 600 грн.

З вересня 2017 року президія Національної академії правових наук України за фінансової підтримки Словацької агенції розвитку міжнародного співробітництва брала участь у проекті «Права біженців і внутрішньо переміщених осіб: кращі європейські практи-

ки та шляхи їх імплементації». Проект тривав до вересня 2018 року та був реалізований у Харківській, Луганській та Донецькій областях. Результати дослідження та практичні рекомендації були презентовані службовцям державної влади, місцевого самоврядування, представникам громадських організацій у Донецькій, Луганській та Харківських областях. Загальний бюджет проекту 100 тис. євро, що складає більше 3 млн. грн.

Упродовж 2018 року Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака на замовлення Державного фонду фундаментальних досліджень провів наукове дослідження на тему: «Удосконалення правового регулювання ендавментів наукових установ та закладів освіти». Загальний обсяг фінансування інституту склав 183 тис. грн.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді НДІ інтелектуальної власності проведено 45 дослідження об'єктів інтелектуальної власності (надалі – ОІВ), зокрема:

1. Експертне дослідження щодо встановлення відповідності корисної моделі за патентом України № 115459 умовам патентоздатності (дог. № 20/01-2017, замовник – директор ТОВ «НВК «Біо-промінь» Стельмах О. Г. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

2. Експертне дослідження щодо схожості позначення, яке використовує ТОВ «Лакі Компані» на упаковці товару «Лакі Егг» із торговельними марками Ферреро С.п.А. за міжнародними реєстраціями № 462160, № 782756, № 857928, № 1064022, № 783984 та торговельними марками Соремартек С. А. за міжнародними реєстраціями № 728472, № 1288269 (дог. № 22/01-2017, замовник – представник ТОВ «Лакі Компані». Загальна вартість – 10 002,00 грн.).

3. Експертне дослідження щодо дослідження музичного твору під назвою «My heart will go on» та музичного твору «Garage Useberg» (дог. № 01/01-2018, замовник – ф.о. Бедненко Є. Е. Загальна вартість – 5 004,00 грн.).

4. Експертне дослідження щодо дослідження графічних творів на предмет схожості до ступеню змішування та дослідження оригінальності назви твору та можливого порушення АП (дог. № 18/01-2017, замовник – директор ТОВ «ЦВЕТТА». Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

5. Експертне дослідження щодо дослідження графічних творів на предмет схожості до ступеню змішування та дослідження оригінальності назви твору та можливого порушення АП (дог. № 19/01-2017, замовник – директор ТОВ «ЦВЕТТА». Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

6. Експертне дослідження щодо дослідження використання кожної ознаки незалежного пункту КМ за патентом № 39043 у виробі Анкер (дог. № 25/01-2017, замовник – директор ТОВ НВП «Корпорація КРТ». Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

7. Експертне дослідження щодо схожості позначення АВРО на зразках продукції та ТМ за свідоцтвом України № 24413 настільки, що їх можна сплутати (дог. № 26/01-2017, замовник – Генеральний директор ТОВ «Петерка та Партнери». Загальна вартість – 20 004,00 грн.).

8. Експертне дослідження щодо дослідження відповідності умовам патентоздатності корисної моделі за патентом Російської Федерації № 153745 (дог. № 17/01-2017, замовник – директор ООО «Научно-инженерный центр» управляющей компании «Рейл-трансхолдинг». Загальна вартість – 12 000,00 грн.).

9. Науково-правова експертиза щодо дослідження Ліцензійних договорів, об'єкту інтелектуальної власності КПМ148Н (дог. № 13/02-2017, замовник – директора ПрАТ «Вовчанський агрегатний завод». Загальна вартість – 20 001,00 грн.).

10. Науково-правова експертиза щодо дослідження Висновку № 20 щодо трансляції телеканалом NewsOne сюжету про розгляд комітетом із фінансових питань Конгресу США наявності корупції в НБУ (дог. № 01/02-2018, замовник – директор ТОВ «НОВИНИ 24 ГОДИНИ». Загальна вартість – 10 002,00 грн.).

11. Науково-правова експертиза щодо визначення, чи може принижувати честь і гідність учасників АТО, членів їх сімей, інших громадян України інформація, яка поширюватиметься при трансля-

ції Чемпіонату світу з футболу (дог. № 02/02-2018, замовник – операційного ТОВ »ТРК «Україна». Загальна вартість – 12 000,00 грн.).

12. Експертне дослідження щодо схожості ТМ «КУЧИКУ» за свідоцтвами №№ 228446, 227038 із ТМ «ХАЛИКУ» за м/н реєстраціями №№ 115605А, 1242593 (дог. № 03/01-2018, замовник – директор ТОВ «Дельта МЕДІКЕЛ» О. А. Гудим. Загальна вартість – 30 000,00 грн.).

13. Експертне дослідження щодо використання ТМ за свідоцтвом України № 61901 у доменному імені kolorit-décor.com.ua (дог. № 02/01-2018, замовник – Генеральний директор ТОВ «Фарби Колорит» Мауно Нурм. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

14. Експертне дослідження щодо притаманності інформаційному об'єкту комп'ютерна програма «Веб-доступ для одержання довідок мешканцями м. Харкова» ознак об'єкта авторського права (дог. № 04/01-2018, замовник – директор Комунального підприємства «Харківський дата Центр» О. А. Яковлев. Загальна вартість – 20 004,00 грн.).

15. Науково-правова експертиза з питання щодо прав на використання фільму «Попелюшка» (колоризована версія 2010) («Золушка») (договір № 04/02-2018 від 25.05.2018 р., замовник – ТОВ «Телерадіокомпанія «Україна». Загальна вартість – 7020,00 грн.).

16. Науково-правова експертиза з питання щодо прав на використання фільму «Небесний тихохід» (колоризована версія 2012) («Небесный тихоход») (договір № 05/02-2018 від 25.05.2018 р., замовник – ТОВ «Телерадіокомпанія «Україна». Загальна вартість – 7020,00 грн.).

17. Науково-правова експертиза з питання щодо творів архітектури та проектної документації по стадії ТЕО та стадії Проект (договір № 06/02-2018 від 01.06.2018 р., замовник – Державне підприємство «Державний проектно-вишукувальний та науково-дослідний інститут морського транспорту «Чорноморндріпроект». Загальна вартість – 3600,00 грн.).

18. Експертно-оціночна робота щодо оцінки ринкової вартості майнових прав на корисні моделі за патентами № 120522, № 114925, № 114266 станом на 01.03.2018 р. (договір № 01/03-2018 від

12.03.18 р., замовник – Черкаський Національний Університет імені Б. Хмельницького. Загальна вартість 2010,00 грн.).

19. Експертиза ОІВ щодо відповідності промислового зразка «Пляшка» за патентом України № 31941 умовам патентоспроможності, зокрема, критерію «новизна» (рах. № 51 від 26.06.18, замовник – адвокат ТОВ «Вільногірське скло» Романюк М. В. Загальна вартість – 20 004,00 грн.).

20. Експертиза ОІВ щодо того чи використано тексти та мелодії пісень, автором яких є Олег Вінник (Дог. № 09/01-2018 від 08.08.18, замовник – директор АДВОКАТСЬКОГО БЮРО «КАЧУРА ЛОЄРС» О. А. Качура. Загальна вартість – 20 004,00 грн.).

21. Експертиза ОІВ щодо дослідження позначення «Азмол Гарант М-4042ВТ», «Олива моторна Азмол Гарант М-4042ВТ» на документах підприємства ТОВ «Аріан» та ТМ «АЗМОЛ» за свідоцтвом № 14601 (дог. № 08/01-2018 від 05.07.18, замовник – адвокат ТОВ «Ультра Ойл» Левковець А. Ю. Загальна вартість – 20 004,00 грн.).

22. Експертиза ОІВ щодо схожості ТМ «Forse» за свідоцтвом України № 83683 із словесним позначенням «FORSE» (рах. № 48 від 25.05.18, замовник – адвокат ТОВ «Юридична фірма «Картушин Партнерз» Лучка І. Ю. Загальна вартість – 20 004,00 грн.).

23. Експертиза ОІВ щодо визнання недійсними свідоцтв України № 7323, № 30054, № 31171 на знаки для товарів і послуг (рах. № 54 від 23.07.18, замовник – представник ТОВ «ФАРМАТ ЛТД» Жухевич О. В. у г/с № 910/20564/16. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

24. Експертиза ОІВ щодо схожості настільки, що їх можна сплутати знаку для товарів і послуг за свідоцтвом України № 231776 зі знаком для товарів і послуг за свідоцтвом України № 120449 (рах. № 35 від 10.04.18, замовник – представник Інтерконтінентал Грейт Брендс ЛЛС Столяренко О. В. Загальна вартість – 20 004,00 грн.).

25. Експертиза ОІВ щодо дослідження позначення «АЗНАУРІ» для товарів 33 класу МКТП – «вина; вина ігристі; бренді; коньяки; спиртні напої» (рах. № 34 від 10.04.18, замовник – адвокат ТОВ «Картушин і Партнери» Лучка І. Ю. Загальна вартість – 20 004,00 грн.).

26. Експертиза ОІВ щодо визнання свідоцтв України №№ 206681, 206682 за знаки для товарів і послуг недійсними (рах. № 27 від 15.03.18, замовник – адвокат компанії Джонсон і Джонсон Сопільняк В. у г/с № 910/22524/17. Загальна вартість – 25 002,00 грн.).

27. Експертиза ОІВ щодо схожості ТМ «Jacob cohen» із ТМ за м/н реєстраціями № 844885А та № 951773 (дог. № 08/01-2018 від 24.05.18, замовник – Заступник директора ТОВ «Юридична фірма «Городисський та Партнери» Бочаров М. А. Загальна вартість – 25 002,00 грн.).

28. Експертиза ОІВ щодо відповідності КМ за патентом України № UA 115459 умовам патентоздатності (дог. № 05/01-2018 від 16.05.18, замовник – фізична особа Пулавський А. А. від імені та в інтересах якого діє адвокат Андрієнко П. В. Загальна вартість – 20 004,00 грн.).

29. Експертиза ОІВ щодо визнання патенту України № 60285 недійсним (дог. № 06/01-2018 від 15.05.18, замовник – Генеральний директор заводу Південкабель Золотарьов В. М. Загальна вартість – 25 002,00 грн.).

30. Експертиза ОІВ щодо відповідності КМ за патентом України № 11862 «Охоронна система «Аресконт», патентовласник Сазонов В. В., умовам патентоздатності (дог. № 10/01-2018 від 09.08.18, замовник – ФОП Низовий Р. О. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

31. Експертно-оціночна робота щодо оцінки вартості майнових прав на наукові твори у вигляді книжкових видань Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (договір № 03/03-2018 від 02.07.18 р., замовник – Таврійський Національний Університет імені В. І. Вернадського. Загальна вартість 6 000 грн.).

32. Експертиза ОІВ щодо того чи було позначення «ИНГА-ЛИПТ», зареєстроване за свідоцтвом України № 19850, загально-вживаним як позначення товарів певного виду на дату подання заявки (17.02.1998р.) відносно товарів 5 класу МКТП (дог. № 23/01-2018 від 06.11.18, замовник – ТОВ «КФК ГРІН ФАРМ КОСМЕТИК», в особі генерального директора Сафонова В. О. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

33. Експертиза ОІВ щодо схожості настільки, що їх можна

сплутати ТМ «ECLAIR» з фірмовим найменуванням «ÉCLAIR COSMETIC» (Дог. № 19/01-2018 від 12.10.18, замовник – Генеральний директор ТОВ «ЛО НЕТ» Гнатюка Н. В. в інтересах ТОВ «Торговий дім Екмі». Загальна вартість – 20 004,00 грн.).

34. Експертиза ОІВ щодо того чи відтворює зображення, зареєстроване за свідоцтвом на знак для товарів і послуг № 214226, зображення ПЗ № 30650 (дог. № 16/01-2018 від 27.09.18, за зверненням Райковича А. П. в особі представника Коваля М. П. у ц/с № 757/43369/17-ц. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

35. Експертиза ОІВ щодо того чи змінює в цілому відмітність знака за свідоцтвом України № 129475 та за м/н реєстрацією № 1070700 застосування його у формі позначення, яке наноситься на товари, які виробляються та пропонуються до продажу Відповідачем (дог. № 24/01-2018 від 15.11.18, замовник – СПД Коваль Максим Павлович у г/с № 910/15116/17. Загальна вартість – 3 192,00 грн.).

36. Експертиза ОІВ щодо схожості настільки, що їх можна сплутати ТМ за свідоцтвами України № 196608, № 196609 із ТМ за міжнародною реєстрацією № 207361 (дог. № 20/01-2018 від 29.10.18, замовник – адвокат Мамуня Олександр Сергійович в інтересах позивача Боска Кора С.п.А. Загальна вартість – 25 002,00 грн.).

37. Експертиза ОІВ щодо дослідження знаків для товарів і послуг за свідоцтвами України № 233422, № 233421 (дог. № 17/01-2018 від 01.10.18, замовник – директор АО «Юридична фірма «ІЛЛЯШЕВ ТА ПАРТНЕРИ» Майорова І. А.) Загальна вартість – 25 002,00 грн.).

38. Експертиза ОІВ щодо схожості позначень, які містяться на упаковці та етикетці з написом «PEPPERMINT», із зареєстрованим знаком для товарів і послуг «SPEARMINT» за свідоцтвом України № 3987 (дог. № 12/01-2018 від 12.09.18, замовник – юрист ТОВ «ПЕТОШЕВИЧ» Тетяна Панченко. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

39. Експертиза ОІВ щодо схожості позначень, які містяться на зображеннях коробки та обгортки із зареєстрованим знаком для товарів і послуг «SPEARMINT» за свідоцтвом України № 3987 (дог.

№ 13/01-2018 від 12.09.18, замовник – юрист ТОВ «ПЕТОШЕВИЧ» Тетяна Панченко. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

40. Експертиза ОІВ щодо схожості позначень, які містяться на зображеннях коробки та контейнеру із зареєстрованим знаком для товарів і послуг «DOUBLEMINT» за свідоцтвом України № 3982 (дог. № 14/01-2018 від 12.09.18, замовник – юрист ТОВ «ПЕТОШЕВИЧ» Тетяна Панченко. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

41. Експертиза ОІВ щодо дослідження знаків для товарів і послуг за свідоцтвами України № 129188, № 227836 (дог. № 17/01-2018 від 01.10.18, замовник – директор АО «Юридична фірма «ІЛЛЯШЕВ ТА ПАРТНЕРИ» Майорова І. А. Загальна вартість – 25 002,00 грн.).

42. Експертиза ОІВ щодо того чи є знак для товарів і послуг (свідоцтво України № 213480) схожим настільки, що його можна сплутати зі знаком для товарів і послуг PLATINUM (м/н реєстрація № 927117) щодо товарів 31 класу МКТП з урахуванням фактичного використання знаків (дог. № 21/01-2018 від 29.10.18, замовник – адвокат АО «АРЦІНГЕР» Максименко О. Р., що діє в інтересах Платіnum ГмБХ енд Ко. КГ. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

43. Експертиза ОІВ щодо того чи є знак для товарів і послуг (свідоцтво України № 213479) схожим настільки, що його можна сплутати зі знаком для товарів і послуг PLATINUM (м/н реєстрація № 927117) щодо товарів 31 класу МКТП, з урахуванням фактичного використання знаків (дог. № 22/01-2018 від 29.10.18, замовник – адвокат АО «АРЦІНГЕР» Максименко О. Р., що діє в інтересах Платіnum ГмБХ енд Ко. КГ. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

44. Експертиза ОІВ щодо того чи було позначення «ИНГАЛИПТ», зареєстроване за свідоцтвом України № 19850, загально-вживаним як позначення товарів певного виду на дату подання заявки (17.02.1998р.) відносно товарів 5 класу МКТП (дог. № 23/01-2018 від 06.11.18, замовник – ТОВ «КФК ГРІН ФАРМ КОСМЕТИК», в особі генерального директора Сафонова В. О. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

45. Науково-правова експертиза з питання здійснення ПАТ «Фармак» наукової діяльності (договір № 07/02-2018 від

04.09.2018 р., замовник – ПАТ «Фармак». Загальна вартість – 30 000,00 грн.).

**Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака**

За звітний період Інститутом підготовлено 38 науково-правових експертиз, зокрема:

1. Галянтич М. К., Луць В. В. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Віце-президента – керівника Київського регіонального центру Національної академії правових наук України Тихого В. П. щодо визначення чи підлягають скасуванню (відміні) операції списання, зарахування та переказу 16 березня 2017 року облигацій серії С, емітентом яких є ТОВ «ЕСУ» (далі – Облігації) та відновлення обліку Облігацій на рахунку в цінних паперах АТ «Ощадбанк» як власника цінних паперів (договір № 1 від 10.01.2018 р.). Ціна експертизи – 40.000 грн. Акт виконаних робіт від 10.01.2018 р.

2. Міловська Н. В., Пожоджук Р. В., Короленко В. М., Гетманцев М. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням фізичної особи-підприємця Тужика І. Ю. щодо визначення відповідності вимогам законодавства Припису Управління Держпраці у Чернігівській області №25-014 від 21.11.2016 р. (договір б/н від 26.12.2017 р.). Ціна експертизи – 25.000 грн. Акт виконаних робіт від 12.01.2018 р.

3. Штефан О. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «Трейд Сервіс» в особі директора Левандовського М. В. щодо відповідності дій ПрАТ «Якобз Дау Егбертс Україна» цивільному законодавству (договір б/н від 10.01.2018 р.). Ціна експертизи – 4.000 грн. Акт виконаних робіт від 16.01.2018 р.

4. Штефан О. О., Гетманцев М. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Мичко Н. П. щодо визначення чи є альтернативні варіанти щодо визначення необхідного пакету документів для зміни керівника юридичної особи, враховуючи наявність сполучників та/або в тексті ч. 1, 2 ст. 19 ЗУ «Про державну

ресстрацію юридичних та фізичних осіб-підприємців (у редакції, що діяла станом на листопад 2014 р.) (договір № 16/01 від 16.01.2018 р.). Ціна експертизи – 2.000 грн. Акт виконаних робіт від 26.01.2018 р.

5. Лапечук П. І., Попович Т. Г. Висновок науково-правової експертизи за зверненням комунального підприємства «Комплекс з вивозу побутових відходів» в особі директора Аббасова Ф. С. щодо дотримання норм законодавства України при прийнятті Наказу № 302/інф. від 28.09.2016 р. «Про нарахування вартості послуг з вивезення побутових відходів по особовим рахункам з відсутніми зареєстрованими особами в розмірі 23,08 грн» (договір № 1/01 від 12.01.2018 р.). Ціна експертизи – 30.000 грн. Акт виконаних робіт від 31.01.2018 р.

6. Штефан О. О., Гетманцев М. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Гавриленко Е. Г. щодо визначення чи відповідає чинному законодавству дозвільна документація по об'єкту за будівельною адресою м. Київ, Дніпровський район, вул. І. Миколайчука (колишня назва Серафимовича), 16 – Паспорт об'єкту та Повідомлення про початок будівельних робіт від 07 серпня 2017 року за номером КВ 061172191491 та виконання будівельних робіт на підставі вказаних документів (договір № 7/02 від 02.02.2018 р.). Ціна експертизи – 3.000 грн. Акт виконаних робіт від 06.02.2018 р.

7. Бобрик В. І., Короленко В. М., Гетманцев М. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Нотаріальної палати України в особі Голови відділення НПУ в м. Києві Сидоренка А. В. щодо доктринального тлумачення ч.ч. 3, 4 ст. 9 ЗУ «Про виконавче провадження» (договір № 12/02 від 12.02.2018р.). Ціна експертизи – 30.000 грн. Акт виконаних робіт від 21.02.2018 р.

8. Попович Т. Г., Гетманцев М. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням комунального підприємства «Комплекс з вивозу побутових відходів» в особі директора Аббасова Ф. С. щодо відповідності нормам законодавства України пропонованих змін до публічного договору про надання послуг з вивезення побутових відходів від 28.12.2011 р. та підготовки індивідуального договору з надання послуг з вивезення побутових відходів. (договір

№01/03 від 01.03.2018 р.). Ціна експертизи – 25.000 грн. Акт виконаних робіт від 15.06.2018 р.

9. Штефан О. О., Гетманцев М. О., Черненко О. А. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Оганесяна Арменака Гагиковича щодо застосування порядку використання знаку для товарів і послуг відповідно до законодавства України у разі визнання знаку добре відомим з урахуванням аналогії закону (договір №19/03 від 19.03.2018р.). Ціна експертизи – 6.000 грн. Акт виконаних робіт від 21.03.2018 р.

10. Короленко В. М., Гетманцев М. О., Міловська Н. В., Бернацький М. В. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Нотаріальної палати України в особі Президента Марченка В. М. щодо визначення виду відповідальності до якої відноситься така санкція, як тимчасове блокування доступу державного реєстратора, уповноваженої особи суб'єкта державної реєстрації прав до Державного реєстру прав. (договір №02/04 від 02.04.2018р.). Ціна експертизи – 30.000 грн. Акт виконаних робіт від 18.04.2018 р.

11. Гриняк А. Б., Пленюк М. Д., Гетманцев М. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвокатського об'єднання «Саєнко Харенко» в особі директора Голоти М. І. щодо особливостей реалізації окремих положень Закону України «Про будівельні норми» (договір №25/04 від 25.04.2018 р.). Ціна експертизи – 50,000 грн. Акт виконаних робіт від 27.04.2018 р.

12. Кочин В. В. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Президента Української асоціації деревообробного обладнання Мельника І. А. щодо відповідності Статуту Асоціації вимогам чинного законодавства та внесенням змін до нього (договір №03-01/2018 від 03.01.2018 р.). Ціна експертизи – 5.000 грн. Акт виконаних робіт від 15.01.2018 р.

13. Примак В. Д., Пожоджук Р. В. Висновок науково-правової експертизи за зверненням юридичної компанії «ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ ЛЕКС» в особі директора Рекуна А. І. щодо визначення порушення ПАТ «Банк «Фінанси та кредит» своїх зобов'язань безпосередньо за договором про надання стабілізаційного кредиту (договір №03/04 від 03.04.2018 р.). Ціна експертизи – 25.000 грн. Акт виконаних робіт від 12.07.2018 р.

14. Черненко О. А. Висновок науково-правової експертизи за зверненням спілки об'єднання громадян громадська спілка «Асоціація захисту банків» в особі виконавчого директора Чепіжко О. В. щодо внесення змін до Законів України з метою створення дієвого та ефективного способу захисту порушених прав споживачів фінансових послуг через можливість реального застосування Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних із банком осіб» від 02 березня 2015 року №218-VII (договір №23/04 від 23.04.2018 р.). Ціна експертизи – 6.000 грн. Акт виконаних робіт від 06.06.2018 р.

15. Король В. І. Висновок науково-правової експертизи за зверненням громадської спілки «Українська авіатранспортна Асоціація» в особі виконавчого директора Щербини М. щодо визначення достатнього законодавчого закріплення з питань функціонування Державіафонду виходячи з аналізу законопроектів №№ 7514, 7515 від 19.01.2018 р. (договір №14/05 від 14.05.2018 р.). Ціна експертизи – 9.600 грн. Акт виконаних робіт від 23.05.2018 р.

16. Штефан О. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Романюк М. В. щодо правомірності дій Укрпатенту при проведенні формальної експертизи за заявкою на корисну модель (договір №11/05 від 08.05.2018 р.). Ціна експертизи – 6,000 грн. Акт виконаних робіт від 19.06.2018 р.

17. Пленюк М. Д., Гриняк А. Б. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Василишина К. В. щодо визначення умови для визнання недійсним з підстави його фіктивності договору дарування нерухомого майна (договір №21/05 від 21.05.2018 р.). Ціна експертизи – 6.000 грн. Акт виконаних робіт від 21.05.2018 р.

18. Гриняк А. Б., Простибоженко О. С. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Гаро Г. О. щодо визначення чи підлягає застосуванню ч. 2 ст. 162 Сімейного кодексу України щодо стягнення моральної шкоди до окресленої ситуації визначеної у листі запиті (договір №13/06 від 13.06.2018 р.). Ціна експертизи – 9,500 грн. Акт виконаних робіт від 18.06.2018 р.

19. Галянтич М. К., Попович Т. Г., Гетманцев М. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Білана А. М.

щодо визначення втрати чинності, із врахуванням вимог ст. 376 Цивільного кодексу України та інших законних і підзаконних актів, декларації про початок виконання будівельних робіт за сукупності наступних обставин: спливу строку наказу на проведення реконструкції та вимог щодо архітектурно-планувальної частини проекту; реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації (скасованої в подальшому рішенні суду); встановлення рішенням суду факту самочинного будівництва цього ж об'єкту (договір № 11/06 від 11.06.2018 р.). Ціна експертизи – 18,000 грн. Акт виконаних робіт від 15.06.2018 р.

20. Васильєва В. А., Сіщук Л. В. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф.о. Книгницької О. М. щодо правової оцінки відповідності нормам чинного законодавства договору іпотеки нерухомого майна від 14 травня 2007 року укладеного між ВАТ «Державний ощадний банк України» і Книгницьким О. М. на 36/100 будівлі площею 116,1 м. кв. та договору іпотеки нерухомого майна від 11 липня 2008 року (договір № 31/05 від 31.05.2018р.). Ціна експертизи – 6,000 грн. Акт виконаних робіт від 20.06.2018 р.

21. Луць В. В., Яроцький В. Л., Галянтич М. К. Висновок науково-правової експертизи за зверненням директора ТОВ «Астерс Консалт» Дідковського О. В. щодо віднесення акції та/або частки учасників господарського товариства у статутному капіталі такого товариства до об'єктів цивільних прав, відомості про право власності та інші речові права, які підлягають внесенню до державного реєстру України (договір № 12/07 від 12.07.2018р.) Ціна експертизи – 25,000 грн. Акт виконаних робіт від 26.07.2018 р.

22. Кочин В. В. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Гордієнка В. І. щодо дослідження окремих зобов'язальних відносин (договір № 16/07 від 16.07.2018 р.). Ціна експертизи – 22,000 грн. Акт виконаних робіт від 19.07.2018 р.

23. Галянтич М. К., Попович Т. Г. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Бариби Є. О. щодо визначення правомірності рішення КМДА у 2002 році про надання земельних ділянок по вул. Отто Шмідта 26 б, в, г в м. Києві для будівництва і обслуговування житлових будинків, господарських будівель і споруд та можливість повернення зазначених ділянок місту (договір

№ 16/07 від 16.07.2018 р.). Ціна експертизи – 6,000 грн. Акт виконаних робіт від 01.08.2018 р.

24. Штефан О. О., Гетманцев М. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Дмитрієвої В. В. щодо відповідності чинному законодавству та правомірності дій експерта при складанні Висновку експерта № 131/18 лабораторії авторського права і суміжних прав Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України від 02.05.2018 року (договір № 22/08 від 22.08.2018 р.). Ціна експертизи – 6,000 грн. Акт виконаних робіт від 05.09.2018 р.

25. Кочин В. В., Бернацький М. В., Короленко В. М. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «АЛЬЯНС НОВОБУД» в особі директора Скачкова С. О. щодо виконання договірних зобов'язань за кредитним договором (договір № 03.09.2018 р.). Ціна експертизи – 15,000 грн. Акт виконаних робіт від 05.09.2018 р.

26. Галянтич М. К., Міловська Н. В., Гетманцев М. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «ТАТІСС Бізнес» в особі директора Калугіної Г. Л. щодо спливу строків позовної давності та визнання договорів купівлі-продажу нерухомого майна недійсними та віндикації такого майна (договір № 13/09 від 11.09.2018 р.). Ціна експертизи – 22.000 грн. Акт виконаних робіт від 18.09.2018 р.

27. Гриняк А. Б., Пленюк М. Д. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Заболотного Д. І. щодо тлумачення змісту умов п. 3.2 Договору в редакції від 16.05.2016 року положенням статті 844 ЦК України та іншим актам законодавства України (договір б/н від 3.09.2018 р.) Ціна експертизи – 10.000 грн. Акт виконаних робіт від 7.09.2018 р.

28. Гриняк А. Б., Галянтич М. К. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Мельника І. А. щодо наукового дослідження нормативно-правового регулювання відносин за договором споживчого кредитування (договір б/н від 12.09.2018 року). Ціна експертизи – 8.000 грн. Акт виконаних робіт від 20.09.2018 р.

29. Луць В. В., Махінчук В. М., Пленюк М. Д. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ телерадіокомпанія

«Золоті ворота» в особі Президента Лешка О. В. щодо тлумачення деяких норм Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (договір № 04/10 від 4 жовтня 2018 року). Ціна експертизи – 12.000 грн. Акт виконаних робіт від 10.10.2018 р.

30. Штефан О. О., Гетманцев М. О. Висновок науково-правової експертизи за зверненням центру юридичної допомоги «Дігест» в особі директора Косигіна М. І. щодо дотримання вимог законодавства збільшення заборгованості Приватного вищого навчального закладу «Інститут підприємництва та сучасних технологій» перед ПЮФ ЦЮД «Дігест» та відмови у вчиненні нотаріальної дії щодо посвідчення договору купівлі-продажу за яким ПЮФ ЦЮД «Дігест» продало предмет іпотеки третій особі (договір № 28/08 від 28.09.2018 року). Ціна експертизи -12.000 грн. Акт виконаних робіт від 22.10.2018 р.

31. Бобрик В. І., Гриняк А. Б. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «Мультиплексресурс» в особі директора Гричко М. В. щодо визначення чи є підставою для анулювання ліцензії на мовлення неподання або несвоєчасне подання ліцензіатом (приватною телерадіоорганізацією) до Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення заяви про переоформлення ліцензії на мовлення у зв'язку зі зміною відомостей про прямого власника (співвласників) та/або кінцевого бенефіціарного власника (контролера) ліцензіата (договір № 5/09 від 5.09.2018 року). Ціна експертизи – 6.000 грн. Акт виконаних робіт від 3.10.2018 р.

32. Луць В. В., Галянтич М. К., Кочин В. В., Короленко В. М. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Бужора О. Я. щодо можливості продовження дії річного контракту члена правління згідно законодавства (договір № 27/09/002 від 27.09.2018 року). Ціна експертизи – 8.000 грн. Акт виконаних робіт від 24.10.2018 р.

33. Луць В. В., Галянтич М. К., Кочин В. В., Короленко В. М. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Пашкевича Р. Я. щодо можливості продовження дії річного контракту члена правління згідно законодавства (договір № 27/09/003 від

27.09.2018 року). Ціна експертизи – 8.000 грн. Акт виконаних робіт від 24.10.2018 року (у оригін пом. Вказ. 30.10.2018 р.)

34. Луць В. В., Галянтич М. К., Кочин В. В., Короленко В. М. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Михальчука С. Д. щодо можливості продовження дії річного контракту члена правління згідно законодавства (договір № 27/09/001 від 27.09.2018 року). Ціна експертизи – 8.000 грн. Акт виконаних робіт від 24.10.2018 р.

35. Луць В. В., Галянтич М. К., Кочин В. В., Короленко В. М. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Марчека Ж. щодо можливості продовження дії річного контракту члена правління згідно законодавства (договір № 27/09/004 від 27.09.2018 року). Ціна експертизи – 8.000 грн. Акт виконаних робіт від 24.10.2018 р.

36. Луць В. В., Галянтич М. К., Кочин В. В., Короленко В. М. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Василевського І. С. щодо можливості продовження дії річного контракту члена правління згідно законодавства (договір № 27/09/006 від 27.09.2018 року). Ціна експертизи – 8.000 грн. Акт виконаних робіт від 24.10.2018 р.

37. Луць В. В., Галянтич М. К., Кочин В. В., Короленко В. М. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Залесного М. Р. щодо можливості продовження дії річного контракту члена правління згідно законодавства (договір № 27/09/005 від 27.09.2018 року). Ціна експертизи – 8.000 грн. Акт виконаних робіт від 24.10.2018 р.

38. Гриняк А. Б., Пленюк М. Д. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Савицької С. Л. щодо віднесення паперової копії електронного доказу без будь-яких посвідчувальних написів, таким, що відповідає законодавчому порядку посвідчення паперових копій електронних доказів, за наявності лише пояснення сторони з приводу джерела її отримання (договір № 02/10 від 02.10.2018 року). Ціна експертизи – 8.000 грн. Акт виконаних робіт від 16.11.2018 р.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

Наукові дослідження для державних і недержавних організацій

за госпрозрахунковими договорами у звітний період не проводились.

Однак, НДПП НАПрН України, надавалися послуги з питань використання та обслуговування ІПС «Законодавство», яке включає бази даних «Законодавство України», «Законопроект», «Крим», «Київ» – оформлено 63 договір.

Послуги з обслуговування ІПС «Законодавство» надавалися через веб-сервер НДПП НАПрН України, засобами E-mail.

Крім цього, працівниками НДПП НАПрН України було проведено 5 науково-правових експертиз та оцінок для державних і недержавних організацій, а саме:

1. Відповідно до звернення ТзОВ «Клуб професійного футболу «Карпати» (лист від 12.02.2018 р. № 37) співробітниками Інституту було проведено науково-правову експертизу та надано відповідний висновок (вих. лист від 12.03.2018р. № 29).

2. Відповідно до звернення ТОВ «Авіаремонтне підприємство «УРАРП» (лист від 12.11.2018 р. № 12/11/18/01) було проведено науково-правову експертизу та надано відповідний висновок (вих. лист від 06.12.2018р. № 106).

3. Відповідно до звернення Національного комітету Товариства Червоного Хреста України (лист від 07.11.2018 р. № 02/876) було проведено науково-правову експертизу та надано відповідний висновок (вих. лист від 06.12.2018р. № 107).

4. Відповідно до звернення адвоката Кешкентія Д. В. (лист від 15.11.2018 р. № 1115-01) проведено науково-правову експертизу та надано відповідний висновок (вих. лист від 26.12.2018 р. № 116).

5. Згідно з дорученням НАПрН України від 23.10.2018 р. № 799/1 проведено правову оцінку звернення Харківського територіального відділення Національного антикорупційного бюро України. Правову оцінку надіслано на адресу НАПрН України (вих. лист № 105 від 09.11.2018).

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

У звітному році науковцями Інституту за господарськими до-

говорами (науково-технічні послуги) здійснено 10 досліджень за замовленнями на загальну суму 242 600 грн., зокрема:

– договір № 1-2018 від 21 лютого 2018 р. щодо проведення судово-почеркознавчого дослідження у зв'язку із розслідуванням кримінального провадження, поуршеного за ч. 1 ст. 358 КК України;

– договір № 3-2018 від 14 березня 2018 р. щодо надання науково-правового висновку у зв'язку зі складенням протоколу відносно особи за порушення митних правил, передбачених ч. 1 ст. 483 Митного кодексу України;

– договір № 6-2018 від 02 квітня 2018 р. щодо надання науково-правового висновку з питань застосування кримінального законодавства на предмет наявності в діях особи складу кримінального правопорушення, передбаченого, ч. 1 ст. 115 КК України, а також кримінального процесуального законодавства;

– договір № 7-2018 від 02 квітня 2018 р. щодо надання науково-правового висновку з питань застосування кримінального законодавства на предмет наявності в діях особи складу кримінального правопорушення, передбаченого, ч. 2 ст. 189 КК України, а також кримінального процесуального законодавства;

– договір № 9-2018 від 20 червня 2018 р. щодо надання науково-правового висновку з питань застосування кримінального законодавства на предмет наявності в діях особи складу кримінального правопорушення, передбаченого, ч. 3 ст. 402 КК України;

– договір № 10/2-2018 від 10 липня 2018 р. щодо надання науково-правового висновку з питань застосування кримінального та кримінального процесуального законодавства на предмет обвинувачення особи у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених, ч. 1 ст. 2583 та ч. 2 ст. 2585 КК України;

– договір № 12/2-2018 від 10 липня 2018 р. щодо надання науково-правового висновку з питань застосування кримінального законодавства на предмет обґрунтованості кваліфікації дій особи за статтями 146 КК, ч. 2 ст. 115 КК, ст. 194 КК, ч. 1 ст. 255 КК, а також кримінального процесуального законодавства;

– договір № 24/2-2018 від 09 листопада 2018 р. щодо надання науково-правового висновку з питань застосування кримінального законодавства на предмет наявності в діях особи ознак складу зло-

чину, передбаченого ст. 3652 КК України, а також кримінального процесуального законодавства;

– договір № 29/2-2018 від 10 грудня 2018 р. щодо правової оцінки процесуальної ситуації, яка склалася в кримінальному провадженні у зв'язку із застосуванням ч. 5 ст. 72 КК України в редакції Закону України № 838-VII;

– договір № 30-2018 від 11 грудня 2018 р. щодо надання науково-правового висновку з питань застосування кримінального законодавства на предмет перебування потерпілих осіб в уразливому стані.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Протягом 2018 року Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України проводив дослідження за наступними господарськими договорами:

1. Згідно із договором № 17/04-18 від 18 квітня 2018 р., укладеним із Асоціацією органів місцевого самоврядування Харківської області, Інститут прийняв на себе зобов'язання підготувати експертно-аналітичні матеріали щодо правового забезпечення реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

2. Згідно із договором № 39-18 від 3 квітня 2018 р., укладеним з Харківською міською радою, Інститут взяв зобов'язання з надання консультативних послуг по забезпеченню прав та інтересів територіальної громади, органу місцевого самоврядування на державному рівні при підготовці, прийнятті та внесенні змін до нормативно-правових актів центральними органами виконавчої влади шляхом: моніторингу, аналізу проектів нормативно-правових актів та підготовки пропозицій до них; аналізу чинного законодавства та наслідків його впливу на інтереси територіальної громади, внесення відповідних пропозицій щодо його вдосконалення; науково-методичному забезпеченню діяльності Харківської міської ради.

3. Згідно із договором № 13/03-18 від 2 квітня 2018 р., укладеним із Асоціацією органів місцевого самоврядування Харківської об-

ласті, Інститут взяв на себе зобов'язання забезпечити проведення науковими співробітниками Інституту навчального семінару для депутатів, помічників депутатів та працівників виконавчого апарату Харківської обласної ради та підготувати експертно-аналітичні матеріали щодо змін у правовому регулюванні питань, пов'язаних з реалізацією повноважень органів місцевого самоврядування.

4. Згідно із договором № 60 від 27.02.2018 р., укладеним з Державним підприємством «Гутянське лісове господарство», Інститут прийняв зобов'язання надати науково-консультативні послуги щодо аналізу чинного законодавства України та наслідків його впливу на інтереси фізичних і юридичних осіб шляхом підготовки науково-правового висновку з питання створення громадських рад при обласних управліннях лісового та мисливського господарства системи Держлісагентства України.

5. Згідно із договором № 108 від 19.02.2018 р., укладеним з Державним підприємством «Зміївське лісове господарство», Інститут взяв на себе зобов'язання щодо роз'яснення норм чинного законодавства України з питання законності формування громадських рад при територіальних органах Держлісагентства України.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У звітному році науковцями Інституту за господарськими договорами (науково-технічні послуги) здійснено 5 (п'ять) досліджень за замовленнями на загальну суму 92 000 грн.

Зокрема, надано такі послуги:

1. Науково-правовий висновок за договором № 1 СФ від 06 квітня 2018 року за запитом ДП «Гутянське лісове господарство» щодо встановлення та відповідності змісту Наказу Державного комітету лісового господарства України від 19.02.2007 року № 42 діючому законодавству України.

2. Правовий висновок за договором № 9 СФ від 01 жовтня 2017 року за запитом Харківської обласної організації профспілки працівників освіти і науки України щодо визнання трудових пра-

вовідносин між Пелих М. О. та Роганською селищною радою Харківського району Харківської області та законності дій роботодавця – Роганської селищної ради Харківського району Харківської області.

3. Науково-правовий висновок за договором № 10 СФ від 12 жовтня 2018 року за запитом ДП «Скрипаївське навчально-дослідне лісове господарство Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва» щодо порядку реалізації своєї діяльності згідно Статуту на відповідних землях лісогосподарського призначення.

4. Науково-правовий висновок за договором № 11 СФ від 08 листопада 2018 року за запитом ДП «Скрипаївське навчально-дослідне лісове господарство Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва».

5. Науково-правовий висновок за договором № 11/1 СФ від 16 листопада 2018 року за запитом ТОВ «КЮЛОДЖІК».

III. НАУКОВІ ЕКСПЕРТНІ ВИСНОВКИ ДЛЯ ВИЩИХ ТА ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Одним із статутних завдань академії є виконання замовлення центральних органів державної влади стосовно розроблення засад наукової та правової політики, вивчення й узагальнення механізмів реалізації законодавчих актів, підготовка практичних рекомендацій щодо вдосконалення їх діяльності. Установи академії плідно співпрацюють з Адміністрацією Президента України, Верховною Радою України та її комітетами, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Кабінетом Міністрів України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством юстиції України, Міністерством внутрішніх справ України, Радою національної безпеки і оборони, Національним агентством з питань запобігання корупції, Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини, іншими міністерствами та центральними органами державної влади.

Структурні підрозділи академії значну увагу приділяли співпраці з вищими судовими органами – Конституційним Судом України, Верховним Судом а також із правоохоронними органами – Службою безпеки України, Генеральною прокуратурою України тощо.

Так, упродовж 2018 року науково-дослідними інститутами академії для центральних органів державної влади було підготовлено 108 наукових висновків, пропозицій, рекомендацій та експертиз до нормативно-правових актів.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Одним із важливих завдань діяльності Інституту є підготовка наукових експертних висновків для вищих та центральних органів державної влади, яке виявляється у розробці методичних рекомендацій, пропозицій та зауважень до законопроектів, проектів

інших актів на замовлення вищих та центральних органів державної влади, що є однією з форм впровадження основних результатів діяльності.

У звітному періоді підготовлено 16 документів з пропозиціями і зауваженнями до нормативно-правових актів на замовлення вищих та центральних органів державної влади, зокрема:

1. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав», реєстр. № 7539 від 01.02.2018 р., на запит Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

2. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» (№ 7466 від 28.12.2017 року), на запит Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

3. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо регулювання правовідносин, які виникають у випадку добросовісного набуття майна» (реєстр. № 7394 від 13.12.2017р.), поданий народним депутатом України Бубликом Ю. В. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

4. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності наукових парків», реєстр. № 8172 від 21.03.2018 р., на запит Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

5. Науково-експертний висновок до проекту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки обдарованої молоді (реєстр. № 8511 від 21.06.2018р.). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

6. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про забезпечення охорони та захисту прав інтелектуальної власності УЄФА під час проведення фіналу Ліги Чемпіонів УЄФА 2018 року та фіналу жіночої Ліги Чемпіонів УЄФА 2018 року в Україні», реєстр. № 8335 від 03.05.2018 р., на запит Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

7. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про приєднання України до Метричної конвенції», реєстр. №0181 від 27.03.2018 р., поданий на розгляд Верховної Ради України Президентом України, на запит Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

8. Пропозиції та зауваження до наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання державної атестації наукових установ» від 17.09.2018 р. № 1008 за запитом Міністерства освіти і науки України.

9. Науково-експертний висновок до проекту Закону «Про внесення змін до статті 397 Митного кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо здешевлення одягу», реєстр. №9018 від 10.08.2018 р., на запит Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

10. Науково-експертний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України стосовно вдосконалення правової охорони географічних зазначень», реєстраційний №6023 для розгляду цього законопроекту на пленарному засіданні, на запит Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

11. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня охорони і захисту прав інтелектуальної (промислової) власності та удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності», реєстр. №9088 від 17.09.2018 р., на запит Першого заступника Голови Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України Співаковського О. В.

12. Науково-експертний висновок до проекту Рішення Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти стосовно проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони винаходів і корисних моделей», реєстр. №7538 від 01.02.2018 р., поданий Кабінетом Міністрів України. Направлено Першому заступнику голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

За звітний період співробітниками Інституту підготовлено 25 наукових висновків, зокрема:

1. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності власників тварин», реєстр. № 7461 від 28.12.2017 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

2. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення боротьби з порушниками правил полювання, рибальства та лісокористування)», реєстр. № 7464 від 28.12.2017 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

3. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо недопущення відключення від теплопостачання об'єктів соціальної інфраструктури», реєстр. № 7408 від 18.12.2017 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

4. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України про природно-заповідний фонд та інших законодавчих актів України із питань охорони природно-заповідного фонду України», реєстр. № 7510 від 19.01.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

5. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (щодо інвестиційної привабливості будівництва об'єктів відновлювальної енергетики)», реєстр. № 8015 від 08.02.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

6. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Водного кодексу України щодо використання води для забезпечення режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду», реєстр. № 7498 від 18.01.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

7. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопору-

шення (щодо запровадження європейського досвіду про здійснення державного природоохоронного контролю)», реєстр. № 8026 від 09.02.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

8. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Земельного кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення гарантій реалізації учасниками бойових дій та осіб, прирівняних до них, в тому числі учасниками антитерористичної операції, Революції Гідності та їх сім'ями пільг на одержання земельних ділянок, а також припинення корупційних зловживань у сфері розпорядження землями державної та комунальної власності», реєстр. № 7511 від 19.01.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

9. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Земельного кодексу України (щодо створення додаткових можливостей безоплатної приватизації земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства)», реєстр. № 8039 від 14.02.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

10. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів щодо моніторингу земельних відносин», реєстр. № 7502 від 18.01.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

11. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих положень цих актів з огляду на внесені Законом № 2120-VIII зміни», реєстр. № 8166 від 19.03.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

12. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про державне регулювання у сфері мийних засобів», реєстр. № 8138 від 15.03.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

13. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Земельного кодексу України та деяких інших законодавчих актів щодо протидії рейдерству», реєстр. № 8121 від 14.03.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

14. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо сталого розвитку та створення нових робочих місць у гірських та високогірних населених пунктах», реєстр. №8154 від 19.03.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

15. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо особливостей розподілу екологічного податку Донецької та Луганської областей», реєстр. №8167 від 20.03.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

16. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення зміни до статті 284 Податкового кодексу України щодо недопущення зменшення надходжень до місцевих бюджетів від плати за землю на земельні ділянки, які надані для залізниць у межах смуг відведення, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин», реєстр. №8169 від 20.03.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

17. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо передачі права власності фермерським господарствам на земельні ділянки, надані засновникам таких господарств у постійне користування, довічне успадковане володіння для створення та/або ведення фермерського господарства (селянського (фермерського) господарства)», реєстр. №8236 від 05.04.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

18. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективного ведення лісового господарства та посилення охорони лісів», реєстр. №8241 від 05.04.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

19. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до пункту 256.3 статті 256 Податкового кодексу України (щодо фінансового забезпечення лісової галузі)», реєстр. №8240 від 05.04.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

20. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Лісового кодексу України (щодо удосконалення механізму фінансового забезпечення лісової галузі)», реєстр. № 8238 від 05.04.2018 р., за запитом депутатів Верховної Ради України.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

Упродовж 2018 року працівниками Інституту було надано 6 експертних висновків для вищих та центральних органів влади, а саме:

Підготовлено і направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти та Апарату Верховної Ради України пропозиції щодо:

1. Проекту Закону України «Про створення та виробництво озброєння, військової і спеціальної техніки» (реєстр. № 7389).

2. Проекту Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» (реєстр. № 2268-VIII від 18.01.2018 р.).

3. Проекту Закону України «Про національну безпеку України» (реєстр. № 7389).

4. Проекту Закону України «Про національну безпеку України» (реєстр. № 8068) та змін до законів «Про Службу безпеки України», «Про оперативно-розшукову діяльність» та «Контррозвідувальну діяльність».

5. Проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо військових суддів» (реєстр. № 8392 від 22.05.2018 р.).

6. Проекту Закону України «Про основні засади діяльності органів державного фінансового контролю» (реєстр. № 9086 від 17.09.2018).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

За звітний період співробітниками Інституту підготовлено 25 наукових висновків, зокрема:

1. Науково-правовий висновок щодо проекту постанови Верховної Ради України «Про відзначення 30-ї річниці з дня проведення першої антикомуністичної екологічної демонстрації в Україні, організованої Українським культурологічним клубом проти приховування радянською владою наслідків Чорнобильської катастрофи», реєстр. № 8311 від 20.04.2018 р.

2. Науково-правовий висновок щодо проекту постанови Верховної Ради України «Про заходи із посилення соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», реєстр. № 8285 від 18.04.2018 р.

3. Науково-експертний висновок щодо проекту постанови Верховної Ради України «Про увічнення пам'яті Першого космонавта України, Героя України Леоніда Каденюка», реєстр. № 8310 від 20 квітня 2018 р.

4. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року», реєстр. № 9015 від 07.08.2018 р.

5. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про Стратегію впровадження моделі збалансованого розвитку України до 2030 року».

6. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» (щодо перейменування місцевих об'єктів топоніміки за рішенням органів місцевого самоврядування та надання права місцевим громадам визначатися відносно перейменування населених пунктів шляхом місцевого референдуму», реєстр. № 8516 від 21.06.2018 р.

7. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо врахування висновків Венеційської комісії стосовно положень Закону, що регулюють використання державної мови та мови національних меншин в освіті», реєстр. № 7402 від 14.12.2017 р.

8. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо по-

силення державних гарантій для гірських та високогірних населених пунктів», реєстр. № 6439-д від 14.12.2017 р.

9. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики», реєстр. № 7446 від 26.12.2017 р.

10. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про публічні консультації», реєстр. № 7453 від 27.12.2017 р.

11. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про засади адміністративно-територіального устрою України», реєстр. № 8051 від 22.02.2018 р.

12. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», реєстр. № 8369 від 17.05.2018 р.

13. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сталого розвитку та створення нових робочих місць у гірських та високогірних населених пунктах», реєстр. № 8154 від 19.03.2018 р.

14. Науково-консультативний висновок за зверненням керівника Апарату Адміністрації Президента України щодо окремих питань застосування статті 50 Закону України «Про запобігання корупції».

15. Науково-консультативний висновок щодо проблемних питань, пов'язаних із розстроченням та відстроченням виконання судових рішень відповідно до статті 378 Кодексу адміністративного судочинства України (статті 263 в редакції, що діяла до 15 грудня 2017 року) у справах про стягнення податкового боргу з платників податку.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

За звітний період для вищих та центральних органів державної влади підготовлено 20 науково-правових висновків, пропозицій та зауважень, зокрема:

1. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вдоско-

налення механізму запобігання корупції», на запит Голови Комітету Верховної Ради України з питань запобігання та протидії корупції І. В. Попова.

2. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Національне бюро фінансової безпеки України», на запит Першого заступника Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності М. П. Паламарчука.

3. Науково-правовий висновок на проекти законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» (реєстр. № 8270, 8270-1, 8270-2, 8270-3) (кримінально-правові питання).

4. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення гармонізації кримінального законодавства з положеннями міжнародного права», на запит Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності А. А. Кожем'якіна.

5. Науково-правовий висновок щодо проектів Законів України «Про Державне бюро військової юстиції», внесеним народними депутатами України Кожем'якіним А. А., Матіосом А. А., Лапіним І. О. (реєстр. № 8387 від 21.05.2018 р.) та «Про Державне бюро військової юстиції», внесеним народним депутатом України Купрієм В. М. (реєстр. № 8387-1 від 25.05.2018 р.).

6. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та інших альтернативних до нього законопроектів».

7. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення виборчого законодавства» (реєстр. №№ 8270, 8270-1, 8270-2, 8270-3) (кримінально-правові питання).

8. Науково-правовий висновок щодо окремих питань застосування ч. 5 ст. 52, статей 389, 390 Кримінального кодексу України, на запит Голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду С. І. Кравченка.

9. Науково-правовий висновок щодо окремих питань застосування ч. 2 ст. 240 Кримінального кодексу України на запит Голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду С. І. Кравченка.

10. Науково-правовий висновок щодо окремих питань застосування ч. 4 ст. 70 Кримінального кодексу України на запит Голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду С. І. Кравченка.

11. Науково-правовий висновок щодо тлумачення ч. 3 ст. 185 Кримінального кодексу України у частині терміна «сховище» на запит судді Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду М. В. Мазура (із супровідним листом за підписом Вченого секретаря Науково-консультативної ради при Верховному Суді України).

12. Науково-правовий висновок щодо застосування ст. 259 Кримінального кодексу України, на запит судді Касаційного кримінального Суду Могильного О. П. було підготовлено:

13. Науково-правовий висновок щодо тлумачення змін, внесених до ст. 176 Кримінального кодексу України Законом України «Про державну підтримку кінематографії в Україні» від 23 березня 2017 р. № 1977-VIII, на запит судді Касаційного кримінального суду А. П. Буценка (із супровідним листом за підписом Вченого секретаря Науково-консультативної ради при Верховному Суді).

14. Науково-правовий висновок щодо тлумачення ч. 2 ст. 365 Кримінального кодексу України на звернення судді Великої палати Верховного Суду Лобойка Л. М.

15. Науково-правовий висновок щодо окремих питань застосування ст. 46 Кримінального кодексу України на запит судді Великої палати Верховного суду Н. О. Антонюк (із супровідним листом за підписом Вченого секретаря Науково-консультативної ради при Верховному Суді).

16. Науково-правовий висновок щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абз. 4 ч. 1 ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України, на запит Конституційного Суду України

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

За звітний період для вищих та центральних органів державної влади підготовлено 16 документів (1 науково-правовий, 5 експертних та 10 наукових висновків), зокрема:

1. Експертний висновок щодо доцільності та обґрунтованості прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державного регулювання інноваційної діяльності» (реєстр. № 8563 від 05.07.2018 р.). Направлено Першому заступнику Голови Комітету Верховної ради України з питань науки та освіти О. В. Співаковському.

2. Експертний висновок до проекту Закону України «Про основні засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку» (реєстр. № 9162 від 04.10.2018 р.). Направлено Першому заступнику Голови Комітету Верховної ради України з питань науки та освіти О. В. Співаковському.

3. Науковий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо перерахунку пенсій науковим працівникам, журналістам, працівникам органів місцевого самоврядування та іншим)» (реєстр. № 7406 від 15.12.2017 р.). Направлено Першому заступнику Голови Комітету Верховної ради України з питань науки та освіти О. В. Співаковському.

4. Науковий висновок до проекту Закону України «Про фахову передвищу освіту» (реєстр. № 8321 від 24.04.2018 р.). Направлено Першому заступнику Голови Комітету Верховної ради України з питань науки та освіти О. В. Співаковському.

5. Експертний висновок до проекту Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» (реєстр. № 9015 від 07.08.2018 р.), за зверненням народних депутатів України О. А. Невади, А. В. Бабак, О. В. Співаковського, О. В. Кірша.

6. Експертний висновок до альтернативного проекту Закону України «Про Стратегію впровадження моделі збалансованого розвитку України до 2030 року» (реєстр. № 9015-1 від 20.08.2018), за зверненням народного депутата України С. О. Тарути.

7. Експертний висновок до проекту Закону про внесення змін до статті 2 Закону України «Про публічні закупівлі», за зверненням народного депутата України І. О. Лапіна.

8. Науковий висновок на запит в.о. Голови КАС у складі Верховного Суду М. М. Гімона щодо забезпечення правильного застосування норм Закону України від 20.12.1991 р. № 2011-ХІІ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

9. Науковий висновок на звернення Голови КАС у складі Верховного Суду М. І. Смоковича стосовно положення статті 184 КЗпП України щодо заборони звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей, на осіб, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною на підставі частини сьомої статті 179 КЗпП України.

10. Науковий висновок на звернення Голови КАС у складі Верховного Суду Смоковича М. І. щодо питання: чи поширюється термін «відповідна особа» на юридичних осіб – суб'єктів владних повноважень у розумінні ч.ч. 1, 2 ст. 149 КАС України.

11. Науковий висновок щодо вироблення єдиного підходу до тлумачення та практичного застосування норм щодо належності до викладацької діяльності осіб, які не є викладачами, у роботі державних екзаменаційних комісій у вищих навчальних закладах, на звернення Національного агентства з питань запобігання корупції.

IV. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ЗАМОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ

Академія тісно співпрацює не лише з центральними органами державної влади, а й місцевими органами державної влади та органами місцевого самоврядування. З метою підвищення ролі правової науки в розробці та реалізації ефективної регіональної політики та координації наукових досліджень у галузі держави та права всіх установ академією було створено регіональні наукові центри: у червні 1994 р. – Київський регіональний центр, у червні 2009 р. – Донецький та Західний регіональні центри, у березні 2011 р. – Південний регіональний центр.

Основними завданнями регіональних наукових центрів є сприяння місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування у здійсненні ефективної правової політики у відповідних регіонах України; планування та координація науково-дослідної діяльності в галузі держави та права дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів академії, а також усіх структурних підрозділів академії (лабораторій, відділів, секторів тощо), що знаходяться у відповідних регіонах; координація діяльності по формуванню та реалізації науково-технічних програм у галузі держави і права з МОН України, НАН України та галузевими академіями у регіонах України; проведення на замовлення місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних та судових органів, громадських організацій, інших юридичних чи фізичних осіб наукових досліджень, підготовка експертних висновків, юридичних довідок тощо; проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень; організацію та проведення наукових конференцій, круглих столів, семінарів та інших наукових заходів; здійснення просвітницької діяльності, сприяння підвищенню інтелектуального потенціалу у відповідних регіонах України; інтеграцію юридичної науки та освіти тощо.

Так, Київським регіональним центром у 2018 р. підготовлено 32 науково-правових висновки на запити державних органів та 24 науково-правових висновків на запити суб'єктів господарювання та фізичних осіб.

Донецьким регіональним науковим центром у 2018 р. надано 19 науково-правових висновків на запити Верховного Суду, 7 – для Конституційного Суду України, 1 – для Генеральної прокуратури України. Донецький регіональний центр виступив організатором та співорганізатором 6-х наукових заходів.

У зв'язку з проведенням антитерористичної операції у Донецькій області, регіональний центр був переведений у м. Дніпро (постанова президії НАПрН України від 7 листопада 2014 р., №89/14).

Західним регіональним науковим центром у 2018 р. надано 8 науково-правових висновків для Верховного Суду, 2 – для Конституційного Суду України, 3 – для Генеральної прокуратури України та 2 – для Вищої ради правосуддя.

Південний регіональний науковий центр у 2018 р. надав 12 науково-правових висновків на проекти нормативно-правових актів, 21 науковий висновок щодо правозастосовної діяльності для центральних, місцевих, судових і правоохоронних органів. Члени Південного регіонального наукового центру за власною ініціативою взяли участь у розробці та доопрацюванні 5 проектів нормативно-правових актів. Південний регіональний центр виступив організатором та співорганізатором 12 наукових заходів.

У звітному періоді установами академії підготовлено науково-правові висновки для Харківської обласної державної адміністрації, Харківської обласної ради, Харківської міської ради, а також для обласних, міських та районних правоохоронних і судових органів Київської, Вінницької, Дніпропетровської, Одеської, Запорізької, Сумської, Черкаської, Львівської, Закарпатської та інших областей.

Так, для органів державного управління на місцях, органів місцевого самоврядування, правоохоронних і судових органів, державних підприємств, установ та організацій, навчальних закладів здійснено: розробку проектів нормативно-правових актів, їх наукову експертизу, аналіз чинного законодавства з окремих питань; надано пропозиції щодо його вдосконалення; проведено відповідні консультації тощо.

У цілому науково-дослідними інститутами академії за звітний період на замовлення регіонів було підготовлено 23 науково-право-

вих висновків, пропозицій та зауважень до відповідних нормативно-правових актів. Зокрема, Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності провів 17 наукових досліджень об'єктів інтелектуальної власності, Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування надав 5 науково-консультативних висновків, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємства імені академіка Ф. Г. Бурчака – 1.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді Інститутом на замовлення регіональних суб'єктів було виконано 17 наукових досліджень об'єктів інтелектуальної власності (надалі – ОІВ), а саме:

За ухвалами:

1. Орджонікідзевського районного суду міста Запоріжжя від 11.07.16 у ц/с № 335/3644/16-ц щодо того чи використано ТОВ «Квас Бевериджиз» при виробництві концентрату квасного суслу для виготовлення квасу ТМ «Ярило» кожному ознаку винаходу, що включені до незалежного пункту формули за патентом № 92466 та встановлення розміру збитків. Підготовлено висновок судової експертизи ОІВ № 1115.

2. Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 03.07.15 у кр/с № 308/16501/13-к щодо визначення розміру збитків завданих ПрАТ «А/Т Тютюнова компанія «В. А. Т. – Прилуки». Підготовлено Висновок судової експертизи ОІВ № 1193.

3. Господарського суду Одеської області від 29.11.17 у г/с № 916/1506/17 щодо порушення прав на ТМ за м/н реєстрацією № 730835 (паралельні смуги Адідас), ТМ за м/н реєстрацією № 699437 (три смуги – трикутник Адідас), позначень «daroga», «climacool», «altru sboot», «tagra». Підготовлено Висновок судової експертизи ОІВ № 1171.

4. Господарського суду Харківської області від 01.08.17 у г/с № 922/2451/16 щодо дослідження результатів робіт за договором на створення та поставку науково-технічної продукції. Підготовлено висновок судової експертизи ОІВ № 1160.

За постановами:

5. Слідчого СВ Шосткинського ВП ГУНП в Сумській області від 28.11.17 у кримінальному провадженні № 12014200110002360 щодо визначення суми матеріальної шкоди в результаті незаконного використання знаку для товарів і послуг за свідоцтвом України № 184873. Підготовлено висновок судової експертизи ОІВ № 1169.

6. Старшого слідчого з ОВС СУ ФР ГУ ДФС у Вінницькій області від 13.12.17 у кримінальному провадженні № 32016020000000113 щодо визначення схожості позначення «GREY GOOSE» та ТМ «GREY GOOSE» за м/н реєстрацією № 899772 та визначення розміру матеріальної шкоди. Підготовлено висновок судової експертизи ОІВ № 1172.

7. Старшого слідчого з ОВС СУ ФР ГУ ДФС у Вінницькій області від 13.12.17 у кримінальному провадженні № 32017020000000114 щодо визначення схожості позначення «JACK DANIELS» та ТМ «JACK DANIELS» за свідоцтвом України № 140587 та визначення розміру матеріальної шкоди. Підготовлено висновок судової експертизи ОІВ № 1173.

8. Старшого слідчого з ОВС СУ ФР ГУ ДФС у Вінницькій області від 13.12.17 у кримінальному провадженні № 32017020000000115 щодо визначення схожості позначення «Finlandia» та ТМ «Finlandia» за м/н реєстрацією № 64820 та визначення розміру матеріальної шкоди. Підготовлено висновок судової експертизи ОІВ № 1174.

9. Старшого слідчого з ОВС СУ ФР ГУ ДФС у Вінницькій області від 13.12.17 у кримінальному провадженні № 32017020000000116 щодо визначення схожості позначення «METAХА» та ТМ «METAХА» за м/н реєстрацією № 466654 та визначення розміру матеріальної шкоди. Підготовлено висновок судової експертизи ОІВ № 1175.

10. Старшого слідчого з ОВС СУ ФР ГУ ДФС у Вінницькій області від 13.12.17 у кр/провадж № 32017020000000117 щодо визначення схожості позначення «ST-Remy AUTHENTIC» та ТМ «ST-Remy AUTHENTIC» за м/н реєстрацією № 933051 та визначення розміру матеріальної шкоди. Підготовлено висновок судової експертизи ОІВ № 1176.

За зверненням:

11. Директора ПрАТ «Вовчанський агрегатний завод» щодо дослідження Ліцензійних договорів, об'єкту інтелектуальної власності КППМ148Н. Підготовлено Висновок науково-правової експертизи ОІВ № 13/02-2017.

12. Проректора з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності Черкаського Національного Університету імені Б. Хмельницького С. В. Корновенка щодо оцінки ринкової вартості майнових прав на корисні моделі за патентами № 120522, № 114925, № 114266 станом на 01.03.2018 р. Підготовлено Звіт з експертно-оціночної роботи № 01/03-2018.

13. Державного підприємства «Державний проектно-вишуквальний та науково-дослідний інститут морського транспорту «Чорномордіпроект» з питання щодо творів архітектури та проектної документації по стадії ТЕО та стадії Проект. Підготовлено висновок науково-правової експертизи.

14. Директора Комунального підприємства «Харківський дата Центр» О. А. Яковлева з питань щодо притаманності інформаційному об'єкту комп'ютерна програма «Веб-доступ для одержання довідок мешканцями м. Харкова» ознак об'єкта авторського права. Підготовлено висновок експертного дослідження ОІВ № 570.

15. Фізичної особи Пулавського А. А. від імені та в інтересах якого діє адвокат Андрієнко П. В. від 18.05.18р. з питань щодо відповідності КМ за патентом України № UA 115459 умовам патентоздатності. Підготовлено висновок експерта за результатами проведення експертизи ОІВ № 1216.

16. Генерального директора заводу Південкабель Золотарьова В. М. від 14.05.18р. у г/с № 910/20063/17 з питань щодо визнання патенту України № 60285 недійсним. Підготовлено Висновок експертів за результатами проведення експертизи ОІВ № 1210.

17. Фізичної особи-підприємця Низовий Р. О. від 09.08.2018 р. З питань щодо відповідності КМ за патентом України № 11862 «Охоронна система «Аресконт», патентовласник Сазонов В. В., умовам патентоздатності. Підготовлено Висновок експертів за результатами проведення експертизи ОІВ № 1223.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

У звітному періоді Інститутом на замовлення регіональних суб'єктів було підготовлено 5 науково-консультативних висновків, а саме:

1. За зверненнями секретаря Харківської міської ради надані науково-методичні роз'яснення окремих положень антикорупційного законодавства України та актуальних антикорупційних питань діючого законодавства України.

2. За запитом Головного управління Служби безпеки України в Донецькій та Луганській областях підготовлено науково-консультативний висновок щодо окремих правових питань діяльності Щастинської міської ради.

3. Для Представництва Президента України в АРК підготовлено Висновок щодо проекту «Плану невідкладних заходів з протидії російській агресії з тимчасово окупованої території України в Криму, захисту інтересів держави, громадян України та українських юридичних осіб в Криму на 2018-2019 роки».

4. За зверненням Івано-Шийчинського сільського голови щодо окремих питань підготовки і проведення позачергової сесії сільської ради надано науково-консультативний висновок.

5. За зверненням ініціативної групи Івано-Шийчинської територіальної громади щодо чинності та юридичних наслідків окремих рішень Івано-Шийчинської сільської ради надано науково-консультативний висновок.

Науково-дослідний інститут приватного права та підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

За звітний період підготовлено 1 наукове дослідження на замовлення регіонів.

1. Науково-правовий висновок прокурору Світловодського відділу Знам'янської місцевої прокуратури, прокурору у кримінальному провадженні, щодо недопущення проведення експертизи для

з'ясування питань права, у відповідності із ч. 1 ст. 242 КПК України, зокрема щодо надання роз'яснення щодо нормативного визначення окремого поняття, встановлення правового змісту окремих документів та відповідність їх змісту законодавству.

V. УЧАСТЬ АКАДЕМІЇ У ЗАКОНОПРОЕКТНІЙ РОБОТІ

Важливим напрямком науково-дослідницької діяльності інститутів академії є розробка і правова експертиза законопроектів та інших нормативно-правових актів, внесення відповідних змін, розробка рекомендацій та пропозицій, що є однією з форм упровадження результатів наукової діяльності. Так, на виконання бюджетної програми 6581040 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури» науково-дослідні інститути академії взяли участь у розробці 40 проектів законів та інших нормативно-правових актів.

На виконання бюджетної програми 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України» було підготовлено 21 проект законів та інших нормативно-правових актів.

Академіки та члени-кореспонденти Національної академії правових наук України взяли участь у розробці близько 230 проектів законів та інших нормативно-правових актів, серед яких: Проект кодексу «Про адміністративні проступки», проекти Законів України «Про національну безпеку України», «Про створення та виробництво озброєння, військової і спеціальної техніки», «Про фахову передвищу освіту», «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про дипломатичну службу», «Про адміністративну процедуру», «Про недоторканість народних депутатів» (нова редакція), «Про приватизацію державного і комунального майна», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про судову експертизу та самоврядування судових експертів» та багато інших.

Провідні фахівці установ академії на постійній основі беруть участь у діяльності близько 40 робочих груп із розроблення законів та інших нормативно-правових актів, серед яких слід виділити: Конституційну Комісію, утворену Указом Президента України від

3 березня 2015 р. (членами Комісії є: Буроменський М. В., Головатий С. П., Заєць А. П., Козюбра М. І., Колісник В. П., Копиленко О. Л., Кубко Є. Б., Кузнєцова Н. С., Подцерковний О. П., Серьогіна С. Г., Тимченко І. А., Шемшученко Ю. С.). Комісія створена з метою напрацювання узгоджених пропозицій щодо змін до Конституції України із залученням до цієї роботи представників різних політичних сил, громадськості, вітчизняного та міжнародного експертного середовища, сприяння досягненню громадського та політичного консенсусу щодо вдосконалення конституційного регулювання суспільних відносин в Україні.

Провідні фахівці академії входять до складу Ради з питань судової реформи, утвореної Указом Президента України від 27 жовтня 2014 р. (членами Ради є Баулін Ю. В., Козюбра М. І., Кузнєцова Н. С.). Основним завданням Ради є підготовка й подання Президентові України пропозицій стосовно стратегії реформування судоустрою та судочинства, інших суміжних правових інститутів, розроблення планів дій щодо впровадження цієї стратегії тощо.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

I. Розробка законопроектів по досліджуваним темам – 8 од., зокрема:

1. За темою «Гармонізація прав людини і прав інтелектуальної власності в сфері медицини і фармації» розроблено проект нормативно-правового акту «Про внесення змін і доповнень до Порядку розгляду заявок на винаходи (корисні моделі) в частині набуття правової охорони лікарських засобів», (0,2 д.а.). Направлено до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (лист від 10.12.2018р. №266).

2. За темою «Юрисдикційна форма захисту авторського права і суміжних прав» розроблено проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Цивільного процесуального кодексу України щодо показань свідків», (0,3 д.а.). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (лист від 04.12.2018р. №263).

3. За темою «Правова охорона нетипових (некласичних) об'єктів авторського права» розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права та суміжних прав», (0,3 д.а.). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (лист від 20.08.2018 р. № 190/1).

4. За темою «Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: шляхи удосконалення законодавства та правозастосування» розроблено проект Закону України «Про судову експертизу та самоврядування судових експертів», поданий за ініціативою депутата Лапіна І. О. (реєстр. № 8223 від 03.04.2018 року), (1,6 д.а.). Законопроект направлено на електронну адресу 01.04.2018р. народному депутату Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя Лапіну І. О.

5. За темою «Стан та напрями розвитку державної політики у сфері боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності» розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення прав на об'єкти права інтелектуальної власності», (1,0 д.а.) Направлено до Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (лист від 12.12.2018р. № 271).

6. За темою «Дослідження економіко-правових проблем інтенсифікації сфери інтелектуальної власності України під впливом нових викликів розвитку неоекономіки» розроблено проект Закону України «Про внесення змін до законів України щодо стимулювання розвитку інноваційної діяльності, пов'язаної з комерціалізацією об'єктів права інтелектуальної власності», (0,8 д.а.). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (лист від 12.12.2018р. № 275/1), Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (лист від 12.12.2018р. № 275/2), Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (лист від 1.21.22018р. № 275/3), Національної академії правових наук України (лист від 12.12.2018р. № 275).

7. За темою «Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки» розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо

набуття та здійснення прав інтелектуальної власності в сфері державного оборонного замовлення», (2,3 д.а.). Направлено Першому заступнику голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Співаковському О. В. (лист від 16.10.2018р. №229).

8. За темою «Правова охорона інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів» розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо охорони прав на комп'ютерні програми». Автор – Зеров К. О. (0,2 д.а.). Направлено до Комітету ВРУ з питань правової політики та правосуддя (лист від 20.08.2018р. №190).

ІІ. Розробка законопроектів за власною ініціативою:

1. Підготовлено та направлено до Національної академії правових наук України пропозиції щодо проекту Рекомендацій парламентських слухань «Національна інноваційні система: стан та законодавче забезпечення розвитку» за результатами участі у слуханнях та з врахуванням потреб сфери інтелектуальної власності (зокрема, виходячи з підписаної Програми співробітництва на 2018–2019 рр. між МЕРТ України та ВОІВ) (лист від 28.03.2018 р.).

2. За результатами опрацювання у Комітеті Верховної Ради України з питань науки і освіти доопрацьовано Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони інтелектуальної (промислової) власності (реєстр. №5699 від 23.01.2017), що був розроблений фахівцями НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, поданий до МЕРТ та внесений КМУ до Верховної Ради України у 2017 році. Направлено до Комітетів Верховної Ради України з питань євроінтеграції та з питань науки і освіти електронною поштою (лист від 20.02.2018 р).

3. За результатами опрацювання у Комітеті Верховної Ради України з питань науки і освіти доопрацьовано Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони винаходів та корисних моделей (реєстр. №7538 від 01.02.2018), що був розроблений фахівцями НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, поданий до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, та внесений Кабінетом міністрів України до Верховної Ради України у 2017 році. Направлено до Національної академії правових наук України та Комітету

з питань науки і освіти Верховної Ради України висновок та порівняльну таблицю до законопроекту електронною поштою (листи № 99 та № 100 від 06.04.2018р.).

4. Підготовлено проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня охорони і захисту прав інтелектуальної (промислової) власності та удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності (реєстр № 9088 від 17.09.2018р.), в основу якого було покладено розроблені Інститутом проекти законів № 5699, 7538. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, а також до народних депутатів – авторів проекту Закону № 9088 (листи № 220, № 220/1-220/7 від 25.09.2018р.).

5. Опрацьовано положення проекту Закону «Про Національну систему правової охорони інтелектуальної власності в Україні», розробленого та доопрацьованого в Інституті у 2017 р., в частині визначення правового статусу Національного органу інтелектуальної власності, які були враховані у положеннях проекту Закону № 9088 від 17.09.2018 р., який винесено на розгляд Комітету з питань науки і освіти на 21.11.2018 р. (положення враховано у висновках до проекту закону, наданого разом із листом № 220 від 25.09.2018р.).

6. Підготовлено проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» щодо імплементації гнучких механізмів Угоди ТРІПС та Дохійської декларації Про Угоду ТРІПС і громадське здоров'я та Закону України «Про прийняття протоколу про внесення змін до Угоди ТРІПС»» (не враховано у звіті за 2017 рік). Направлено заступнику міністра Міністерства економічного розвитку і торгівлі України Тітарчуку М. І. (лист від 24.10.2017р. № 300).

III. Участь науковців Інституту у робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів:

1. Робоча група Міністерства охорони здоров'я України та Національної академії правових наук України з питань інтелектуальної власності та економічної доступності лікарських засобів (30.01.2018р.)

2. Робоча група з доопрацювання проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав (реєстр. № 7539 від 01.02.2018р.), поданого Кабінетом Міністрів до повторного першого читання.

3. Робоча група по доопрацюванню проекту Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» (реєстр. № 7466 від 28.12.2017 р.).

4) Робоча група Міністерства освіти і науки України щодо розробки Методики оцінювання ефективності наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності наукової установи, що розроблена відповідно до пункту 5 Порядку проведення державної атестації наукових установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від (19 липня 2017 р. № 540).

IV. Правова експертиза законопроектів:

1. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав» реєстр. № 7539 від 01.02.2018 р., на запит Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (лист від 06.03.2018р. № 04-23/3-229). Направлено Першому заступнику Голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти О. В. Співаковському (лист від 12.03.2018 № 73).

2. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» (№ 7466 від 28.12.2017 року), на запит Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (лист від 09.01.2018 р. № 04-23/3-25) та Національної академії правових наук України (лист від 15.01.2018 р. № 37). Автор – Троцька В. М. . Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (лист від 19.01.2018 р. № 20); до Національної академії правових наук України (лист від 19.01.2018 р. № 20/1).

3. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо регулю-

вання правовідносин, які виникають у випадку добросовісного набуття майна» (реєстр. № 7394 від 13.12.2017р.), поданий народним депутатом України Бубликом Ю. В. Автори – Дідук А. Г., Тверезенко О. О. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (лист від 07.03.2018 р. № 70).

4. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності наукових парків» (реєстр. № 8172 від 21.03.2018), поданий на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Котвіцьким І. О. та Кремінь Т. Г. Автор – Тверезенко О. О. Направлено до Національної академії правових наук України. (лист від 31.05.2018 р. № 142/1), Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти (лист від 31.05.2018 № 142/2).

5. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про забезпечення охорони та захисту прав інтелектуальної власності УЄФА під час проведення фіналу Ліги Чемпіонів УЄФА 2018 року та фіналу жіночої Ліги Чемпіонів УЄФА 2018 року в Україні» (реєстр. № 8335 від 03.05.2018), поданий народними депутатами України В. Денисенком, А. Павелком. Автор – Тверезенко О. О. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (лист від 16.05.2018 р. № 131).

6. Пропозиції та зауваження до наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання державної атестації наукових установ» від 17.09.2018 р. № 1008 за запитом Національної академії правових наук України (електр. лист від 09.10.2018р.) та Міністерства освіти і науки України (лист від 09.10.2018 р. № 1/11-10723). Направлено до Національної академії правових наук України (лист від 10.10.2018р. № 226).

7. Науково-експертний висновок до проекту Закону про внесення змін до статті 397 Митного кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо здешевлення одягу (реєстр. № 9018 від 10.08.2018р.). Автор – Тверезенко О. О. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (лист від 21.09.2018р. № 218).

8. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо

підвищення рівня охорони і захисту прав інтелектуальної (промислової) власності та удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності» (реєстр. №9088 від 17.09.2018), поданий народними депутатами України Співаковським О. В., Опанасенком О. В., Княжицьким М. Л., Гопко Г. М. Направлено Першому заступнику Голови Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України Співаковському О. В. (лист від 19.11.2018 №258).

V. Участь у розробці проектів інших правових актів:

1. Науково-експертного висновку до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення порядку здійснення розрахунків в іноземній валюті з метою збільшення вітчизняного експорту» (реєстр. №7155 від 03.10.2017 р.), поданого народними депутатами України Ляшком О. В. та іншими. Автор – Тверезенко О. О. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (лист від 07.03.2018 р. №70).

2. Науково-експертного висновку до проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки обдарованої молоді» (реєстр. №8511 від 21.06.2018р.). Автор – Тверезенко О. О. Направлено до Національної академії правових наук України (лист від 08.08.2018р. №186).

3. Науково-експертного висновку до проекту Закону України «Про приєднання України до Метричної конвенції» (реєстр. №0181 від 27.03.2018 р.)», поданий на розгляд Верховної Ради України Президентом України. Направлено до Національної академії правових наук України (лист від 31.05.2018р. №142/3); Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (лист від 31.05.2018р. №142/4).

4. Інформації щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України стосовно вдосконалення правової охорони географічних зазначень» (реєстраційний №6023) для розгляду цього законопроекту на пленарному засіданні. Автор – Тверезенко О. О. Надіслано електронною поштою 07.11.2018р. до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

5. Пропозицій до Порівняльної таблиці до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони прав на компоновання напів-

провідникових виробів» (реєстр. № 5694). Надіслано електронною поштою до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти України 12.07.2018р. та 07.11.2018р.

6. Науково-експертного висновку до проекту Рішення Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти стосовно проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони винаходів і корисних моделей», реєстр. № 7538 від 01.02.2018 р., поданий Кабінетом Міністрів України. Направлено Першому заступнику голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Співаковському О. В. (лист від 06.04.2018р. № 100).

7. Науково-експертного висновку до проекту Закону про Стратегію сталого розвитку України до 2030 (реєстр. № 9015 від 07.08.2018р.), поданого народними депутатами України Невадою О. А., Бабак А. В., Співаковським О. В., Кіршем О. В., підготовлений на запит Національної академії правових наук України від 16.10.2018р. № 771. Направлено до Національної академії правових наук України (лист від 19.10.2018р. № 233).

8. Науково-експертного висновку до проекту Закону про Стратегію впровадження моделі збалансованого розвитку України до 2030 року (реєстр. № 9015-1 від 20.08.2018р.), поданого народним депутатом України Таратую С. О., підготовлений на запит Національної академії правових наук України від 16.10.2018р. № 771. Направлено до Національної академії правових наук України (лист від 19.10.2018р. № 233).

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

I. Розробка законопроектів по досліджуваним темам – 8 од., зокрема:

1. За темою «Договірне регулювання приватноправових відносин у цивільному праві України» розроблено проект Закону України (Гриняк А. Б., Пленюк М. Д.) «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (нова

редакція) та інших пов'язаних законодавчих актів України» (Вихідний лист №01-9/1-30 від 06.02.2018 р.).

2. За темою «Цивільно-правовий механізм регулювання майнових та особистих немайнових відносин» розроблено проект Закону України (Пленюк М. Д., Простибоженко О. С.) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження інституту спільної батьківської відповідальності». (Вихідний лист №01-9/1-201 від 19.11.2018 р.).

3. За темою «Адаптація корпоративного законодавства України до права Європейського Союзу» розроблено проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю».

4. За темою «Приватноправові проблеми реалізації євроінтеграційної стратегії України» розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про господарські товариства» (щодо адаптації права компаній ЄС)» (вих. №01-9/1-219 від 26.12.2018).

5. За темою «Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства» розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення технічного регулювання у сфері господарювання» (вих. №01-9/1-197 від 15.11.2018).

6. За темою «Правове забезпечення електронного бізнесу як складової інформаційного суспільства» розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Господарського кодексу України з питань обігу віртуальних активів» (вих. №01-9/1-197 від 15.11.2018 р.).

7. За темою Тема: Наукові підходи до удосконалення цивільного та господарського судочинства в світлі судової реформи розроблено проект Закону України (Штефан О. О.) «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України (щодо розширення прав учасників справи)». (Лист від 21.11.2018, вих. №01-9/1-202).

9. За темою «Інституційно-правове забезпечення майнових інтересів держави та суб'єктів приватного права в умовах регіональної нестабільності» розроблено проект Закону України «Про зону

надзвичайної екологічної ситуації» (щодо забезпечення прав та інтересів осіб в умовах збройної агресії). Автор – Попович Т. Г. Проект направлено у Верховну Раду України (лист №01-09/1-188 від 30.10.2018).

II. Розробка законопроектів за власною ініціативою:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку виїзду дитини за межі України» (безпосередньо розробив частину щодо виїзду дитини за межі України на підставі судового наказу).

2. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання»: подані пропозиції щодо змін до СК України, ЦПК України та Закону «Про судовий збір» (включені до тексту законопроекту); надані зауваження на законопроект після його прийняття у першому читанні.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (щодо права на безоплатне тимчасове проживання)».

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо регулювання правовідносин, які виникають у випадку добросовісного набуття майна».

III. Участь науковців Інституту у робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів:

1. Робоча група щодо законопроекту №6647 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку виїзду дитини за межі України».

IV. Правова експертиза законопроектів:

1. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності власників тварин», реєстраційний № 7461 від 28.12.2017 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист №01-09/1-6 від 15.01.2018.

2. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення боротьби з порушниками правил полювання, рибальства

та лісокористування)», реєстраційний № 7464 від 28.12.2017 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-7 від 15.01.2018.

3. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо недопущення відключення від теплопостачання об'єктів соціальної інфраструктури», реєстраційний № 7408 від 18.12.2017 року. Направлено НАПрН України. Лист № 01-09/1-21 від 24.01.2018 у відповідь на лист № 88 від 19.01.2018.

4. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України про природно-заповідний фонд та інших законодавчих актів України із питань охорони природно-заповідного фонду України», реєстраційний № 7510 від 19.01.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-39 від 20.02.2018.

5. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (щодо інвестиційної привабливості будівництва об'єктів відновлювальної енергетики)», реєстраційний № 8015 від 08.02.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-38 від 20.02.2018.

6. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Водного кодексу України щодо використання води для забезпечення режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду», реєстраційний № 7498 від 18.01.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-37 від 20.02.2018.

7. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо запровадження європейського досвіду про здійснення державного природоохоронного контролю)», реєстраційний № 8026 від 09.02.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-43 від 23.02.2018.

8. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Земельного кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення гарантій реалізації учасниками бойових дій та осіб, прирівняних до них, в тому числі учасниками антитерористичної операції, Революції Гідності та їх сім'ями пільг на одержання земельних ділянок, а також припинен-

ня корупційних зловживань у сфері розпорядження землями державної та комунальної власності», реєстраційний № 7511 від 19.01.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-40 від 21.02.2018

9. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Земельного кодексу України (щодо створення додаткових можливостей безоплатної приватизації земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства)», реєстраційний № 8039 від 14.02.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-41 від 21.02.2018.

10. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів щодо моніторингу земельних відносин», реєстраційний № 7502 від 18.01.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-42 від 23.02.2018.

11. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих положень цих актів з огляду на внесені Законом № 2120-VIII зміни», реєстраційний № 8166 від 19.03.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-65 від 22.03.2018.

12. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про державне регулювання у сфері мийних засобів», реєстраційний № 8138 від 15.03.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-66 від 22.03.2018.

13. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Земельного кодексу України та деяких інших законодавчих актів щодо протидії рейдерству», реєстраційний № 8121 від 14.03.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-68 від 23.03.2018.

14. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо сталого розвитку та створення нових робочих місць у гірських та високогірних населених пунктах», реєстраційний № 8154 від 19.03.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-69 від 23.03.2018.

15. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо особли-

востей розподілу екологічного податку Донецької та Луганської областей», реєстраційний № 8167 від 20.03.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-72 від 05.04.2018.

16. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення зміни до статті 284 Податкового кодексу України щодо недопущення зменшення надходжень до місцевих бюджетів від плати за землю на земельні ділянки, які надані для залізниць у межах смуг відведення, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин», реєстраційний № 8169 від 20.03.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-71 від 05.04.2018.

17. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення зміни до Розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України щодо недопущення передачі земельних ділянок за межами населених пунктів та сільськогосподарського призначення державної власності у власність або у користування», реєстраційний № 6132 від 24.02.2017 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-75 від 17.04.2018.

18. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до пункту 16-1.6 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України», реєстраційний № 6567 від 08.06.2017 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-76 від 17.04.2018.

19. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо переоформлення деяких прав на землю, набутих до набрання чинності Земельним кодексом України», реєстраційний № 6148 від 28.02.2017 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-77 від 17.04.2018.

20. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств», реєстраційний № 6490 від 24.05.2017 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-78 від 17.04.2018.

21. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо

передачі права власності фермерським господарствам на земельні ділянки, надані засновникам таких господарств у постійне користування, довічне успадковане володіння для створення та/або ведення фермерського господарства (селянського (фермерського) господарства)», реєстраційний № 8236 від 05.04.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-79 від 17.04.2018.

22. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективного ведення лісового господарства та посилення охорони лісів», реєстраційний № 8241 від 05.04.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-80 від 17.04.2018.

23. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до пункту 256.3 статті 256 Податкового кодексу України (щодо фінансового забезпечення лісової галузі)», реєстраційний № 8240 від 05.04.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-81 від 17.04.2018.

24. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо удосконалення механізму фінансового забезпечення лісової галузі)», реєстраційний № 8239 від 05.04.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-82 від 17.04.2018.

25. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Лісового кодексу України (щодо удосконалення механізму фінансового забезпечення лісової галузі)», реєстраційний № 8238 від 05.04.2018 року. Направлено у Комітет ВРУ. Лист № 01-09/1-83 від 17.04.2018.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

I. Розробка законопроектів, проектів інших актів на замовлення органів державної влади, у тому числі на виконання бюджетної програми 6581040.

1. Розглянуто проект Закону України «Про створення та виробництво озброєння, військової і спеціальної техніки» (реєстр. № 7389). Зауваження та пропозиції направлені на адресу Апарату Верховної Ради України (вих. лист № 10 від 31.01.2018).

2. Розглянуто підготовлені в Комітеті Верховної Ради України з питань науки та освіти пропозиції щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про науково-технічну діяльність» щодо окладу молодшого наукового співробітника. Зміни та пропозиції до законопроекту направлені на адресу Комітету (вих. лист № 12 від 19.02.2018).

3. Розглянуто проект Закону України «Про національну безпеку України» (реєстр. № 7389). Зауваження та пропозиції направлені на адресу Апарату Верховної Ради України (вих. лист № 21 від 13.03.2018).

4. Розглянуто проект Закону України «Про національну безпеку України» (реєстр. № 8068) та змін до законів «Про Службу безпеки України», «Про оперативно-розшукову діяльність» та «Контррозвідувальну діяльність» (вих. лист № 43 від 25.04.2018 р.).

5. Розглянуто проект Рекомендацій парламентських слухань «Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку». Запропоновано внести зміни та доповнення до преамбули Рекомендацій, включити до рекомендацій нові розділи «НАН України і національним галузевим академіям наук України», «Фонду Державного майна України» з відповідним наповненням, а також додатково включити до розділу «Кабінету Міністрів України» положення щодо розробки і подачі проекту Закону України «Про національну систему охорони інтелектуальної власності», Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності України та сприяння створенню національної системи Центрів з підтримки технологій та інновацій та ін. (вих. лист № 34 від 04 квітня 2018 р.).

6. Розглянуто пропозиції до Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» (№ 2268-VIII від 18.01.2018 р.) (вих. № 160 від 21.12.2017 р.).

II. Розробка законопроектів за власною ініціативою:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо військових суддів (реєстр. № 8392 від 22.05.2018р.). Пропозиції до вказаного законо-

проекту направлено на адресу Апарату Верховної Ради України (вих. лист № 50 від 8.06.2018р.).

2. Проект Закону України «Про основні засади діяльності органів державного фінансового контролю» (№ 9086 від 17.09.2018) Пропозиції до законопроекту направлені на адресу Головного юридичного управління Апарату ВР України (вих. лист № 110 від 12.12.2018).

III. Участь науковців Інституту у робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів:

1. Робоча група щодо розробки проектів законів України «Про електронні комунікації», «Про радіочастотний ресурс України».

2. Робоча група щодо підготовки пропозицій до проекту Закону України «Про правоохоронні органи та правоохоронну діяльність».

3. Робоча група щодо внесення змін до Кримінального кодексу України (шахрайства, вчинені з використанням загального доступу до мережі Інтернет).

4. Робоча група щодо опрацювання законопроектів щодо реформування правоохоронних органів

5. Робоча група щодо підготовки змін до Закону України «Про Службу безпеки України».

6. Робоча група щодо підготовки комітетських слухань на тему «Щодо організації підготовки здобувачів вищої освіти на навчально-науковому і науковому рівнях та розвитку наукової і науково-технічної діяльності».

7. Робоча група щодо внесення змін до Закону України «Про Службу безпеки України».

IV. Правова експертиза законопроектів:

1. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про створення та виробництво озброєння, військової і спеціальної техніки» (реєстр. № 7389), (вих. лист № 10 від 31.01.2018).

2. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» (№ 2268-VIII від 18.01.2018 р.) (вих. № 160 від 21.12.2017 р.).

3. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (вих. лист № 12 від 19.02.2018).

4. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про національну безпеку України» (реєстр. № 7389), (вих. лист № 21 від 13.03.2018).

5. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про національну безпеку України» (реєстр. № 8068) та змін до законів «Про Службу безпеки України», «Про оперативно-розшукову діяльність» та «Контррозвідувальну діяльність» (вих. лист № 43 від 25.04.2018р.).

6. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо військових суддів (реєстр. № 8392 від 22.05.2018р.), (вих. лист № 50 від 8.06.2018р.).

7. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про основні засади діяльності органів державного фінансового контролю» (№ 9086 від 17.09.2018) (вих. лист № 110 від 12.12.2018).

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

У 2018 р. фахівці Інституту брали активну участь у реалізації законопроектної та нормотворчої роботи, у тому числі й у здійсненні завдань, що пов'язані з нею. Це відбилося у наданні пропозицій та зауважень до законопроектів, а також у роботі з доопрацювання надісланих проектів інших нормативно-правових документів.

Основні види цієї участі зводяться до такого:

I. Розробка законопроектів по досліджуваним темам – 2 од., зокрема:

1. Проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вдосконалення механізму запобігання корупції», підготовлені на виконання листа Голови Комітету Верховної Ради України з питань запобігання та протидії корупції А. А. Кожем'якіна (вих. лист від 30.05.2018 р. № 4/7).

2. Проекту Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» (реєст. №9015 від 07.08.2018 р.) та альтернативний проект Закону України «Про Про стратегію впровадження моделі збалансованого розвитку України до 2030 року», підготовлені за дорученням Президії Національної академії правових наук України (реєст. №9015-1 від 20.08.2018 р.) (вх. лист №20 (ел. пошта) від 16.10.2018 р.).

II. Розробка законопроектів за власною ініціативою:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо удосконалення структури установ виконання покарань», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього (вих. лист №250-01-23 від 07.05.2018 р.).

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо удосконалення процесу здобуття засудженими до позбавлення волі освіти», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього (вих. лист №260-01-23 від 18.05.2018 р.).

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо отримання грошової винагороди засудженими під час здобуття ними освіти», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього (вих. лист №349-01-23 від 02.07.2018 р.).

III. Участь науковців Інституту у робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів:

1. Робоча група щодо розробки змін до Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» у частині віднесення веб-сайтів до засобів масової інформації, їх державну реєстрацію та відображення на веб-сайтах їх представницької сторінки.

2. Робоча група щодо розробки проектів законів України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій України», «Про внесення змін до Закону України «Про статус суддів», «Про внесення змін до Закону України «Про Вищу раду юстиції», проекту Кодексу кримінальних проступків, проекту Закону України «Про проведення кримінологічної експертизи проектів нормативно-пра-

вових актів», проекту положення про Національний антикорупційний комітет.

3. Робоча група у складі Конституційної Асамблеї як спеціального допоміжного органу при Президентові України, утвореного з метою напрацювання пропозицій щодо змін Конституції України, зокрема, з питань правоохоронної діяльності.

4. Робоча група щодо доопрацювання проекту Концепції внесення змін до Конституції України.

5. Робоча група щодо питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності щодо напрацювання системних змін до Кримінального процесуального кодексу України за результатами аналізу його правозастосування протягом п'яти років від дня набуття чинності нової редакції, а також входить до авторського колективу робочої групи із підготовки проекту закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків».

6. Робоча група щодо реформуванню судових та правоохоронних органів.

7. Робоча група щодо розробки двох законопроектів, що регулюють судово-експертну діяльність в Україні (проект Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» № 6232 та проект Закону України «Про судово-експертну діяльність в Україні») № 6264.

8. Робоча група щодо реформування пенітенціарної системи України при Комітеті Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності та членом громадської ради при Північно-Східному міжрегіональному управлінні Міністерства юстиції з питань виконання покарань і пробації; заступником голови спостережної комісії при Харківській обласній державній адміністрації;

9. Робоча група щодо питань законодавчого забезпечення сфери боротьби з незаконним обігом наркотичних речовин та прекурсорів.

IV. Правова експертиза законопроектів:

1. Науково-правовий висновок щодо доцільності проекту Закону України «Національне бюро фінансової безпеки України», підготовлений на виконання доручення Першого заступника Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності М. П. Паламарчука (реєстр. № 8157 від 19.03.2018 р.) (вх. лист № 04-18/3-515 від 20.03.2018 р.).

2. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення гармонізації кримінального законодавства з положеннями міжнародного права», підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності А. А. Кожем'якіна (вх. лист № 04-18/3-678 від 12.04.2018 р.).

3. Науково-правовий висновок щодо проектів Законів України «Про Державне бюро військової юстиції», внесеним народними депутатами України Кожем'якіним А. А., Матіосом А. А., Лапіним І. О. (реєстр. № 8387 від 21.05.2018 р.) та «Про Державне бюро військової юстиції», внесеним народним депутатом України Купрієм В. М. (реєстр. № 8387-1 від 25.05.2018 р.), підготовлені на виконання листа Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності А. А. Кожем'якіна (вх. лист № 108-01-53 від 02.07.2018 р.).

4. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та інших альтернативних до нього законопроектів», підготовлений на виконання листа Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності А. А. Кожем'якіна (вх. лист № 04-18/3-114-1 від 25.09.2018 р.).

5. Науково-правовий висновок щодо окремих питань застосування ч. 5 ст. 52, статей 389, 390 КК України, підготовлений на звернення голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду С. І. Кравченка (вх. лист № 18/0/27-18 від 24.05.2018 р.).

6. Науково-правовий висновок щодо тлумачення ч. 3 ст. 185 КК у частині терміна «сховище», підготовлений на виконання доручення на запит судді Касаційного кримінального суду в складі

Верховного Суду М. В. Мазура (із супровідним листом за підписом Вченого секретаря Науково-консультативної ради при Верховному Суді України Л. М. Лобойка) (вх. лист №93/1/27-18 від 15.11.2018 р.).

7. Науково-правовий висновок щодо застосування ст. 259 КК, підготовлений на звернення судді Касаційного кримінального Суду Могильного О. П. (вх. лист №369/0/26-18 від 04 грудня 2018 р.).

8. Науково-правовий висновок щодо окремих питань застосування ст. 46 КК України, підготовлений на виконання доручення на запит судді Великої палати Верховного суду Н. О. Антонюк (із супровідним листом за підписом Вченого секретаря Науково-консультативної ради при Верховному Суді Л. М. Лобойка (вх. лист 100/0/27-18 від 29.11.2018)).

9. Науково-правовий висновок щодо тлумачення норм кримінального процесуального законодавства в частині підготовки до судової доповіді, підготовлений на виконання листа в. о. директора Державної установи «Центр пробації» Міністерства юстиції України О. Б. Янчука (вх. лист №147/4/8н-18 від 27.04.2018 р.).

10. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення виборчого законодавства», підготовлений на виконання доручення на запит Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Кожем'якіна А. А. (реєстр. №8270, 8270-1, 8270-2, 8270-3) (кримінально-правові питання) (вх. лист №04-18/3-924 від 17.05.2018 р.).

11. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення гармонізації кримінального законодавства з положеннями міжнародного права», підготовлений на виконання доручення на запит Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Кожем'якіна А. А. (вх. лист №04-18/3-678 від 12 квітня 2018 р.), (вих. 24.04.2018 р. №238-01-23).

12. Науково-правовий висновок до тлумачення частини 5 статті 72 КК України, підготовлений на доручення на запит голови Касаційного кримінального суду С. І. Кравченка (із супровідним

листом за підписом Вченого секретаря Науково-консультативної ради при Верховному Суді України Л. М. Лобойка (вх. лист №3/0/26-18 від 18.04.2018).

13. Науково-правовий висновок щодо окремих питань застосування ч. 2 ст. 240 КК України, підготовлений на звернення голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду С. І. Кравченка (вх. лист №64-01-35 від 11 травня 2018 р.) (вих. лист №233-01-35 від 24.04.2018).

14. Науково-правовий висновок щодо окремих питань застосування ч. 4 ст. 70 КК України, підготовлений на запит голови Касаційного кримінального суду С. І. Кравченка (вх. №13/0/27-18 від 17 травня 2018 р.).

15. Науково-правовий висновок щодо тлумачення ч. 2 ст. 365 КК, підготовлений на запит судді Великої палати Верховного Суду Лобойка Л. М. (вих №606-02-35 від 21.11.2018 р.).

16. Науково-правовий висновок щодо тлумачення змін, внесених до ст. 176 КК України Законом України «Про державну підтримку кінематографії в Україні» від 23.03.2017 р. №1977-VIII, підготовлений відповідно до ст. 46 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» на доручення судді Касаційного кримінального суду А. П. Буценка (вх. лист за підписом Вченого секретаря науково-консультативної ради при Верховному Суді Лобойка Л. М.) (вих. лист №48/0/27–18 від 27.08.2018 р.).

17. Науково-правовий висновок щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абз. 4 ч. 1 ст. 208 КПК України, підготовлений на виконання доручення судді Конституційного Суду України (вх. лист №351-16/2311 від 13.07.2018 р.).

V. Участь у розробці проектів інших правових актів:

1. Пропозиції та зауваження щодо Плану невідкладних заходів з протидії російської агресії з тимчасово окупованої території України в Криму, захисту інтересів держави, громадян України та українських юридичних осіб в Криму на 2018-2019 роки, підготовлені за дорученням начальника управління планування та координації правових досліджень НАПрН України Д. В. Лук'янова (вх. лист №10-а від 23.03.2018 р.).

2. Інформація щодо узагальнених напрацювань за напрямом наукових розробок, присвячених питанням поширення організова-

ної злочинності у державі, підготовлена за дорученням Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України (вх. лист № 8-а (ел. пошта) від 19.02.2018 р.).

3. Інформація про структуру, форми діяльності організованої злочинності в Україні, а також її чинників та негативних тенденцій, підготовлена за дорученням Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України (вх. лист № 215-01-55 від 18.10.2018 р.).

4. Пропозиції щодо плану роботи Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України на 2019 рік, підготовлені за дорученням Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України (вх. лист № 132-01-55 від 26.07.2018 р.).

5. Пропозиції та зауваження на проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Тимчасового Порядку присудження науково-освітнього ступеня доктора філософії», підготовлені за дорученням начальника управління планування та координації правових досліджень НАПрН України Д. В. Лук'янова (вих. б/н).

6. Інформація про науково-дослідні роботи із вивчення проблем у сфері протидії жорстокому поводженню з тваринами, а також про попередній позитивний та світовий досвід у цій сфері, підготовлена на запит Департаменту організаційно-апаратної роботи Міністерства внутрішніх справ України (вх. лист № 127-01-29 від 20.07.2018 р.).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

I. Розробка законопроектів по досліджуваним темам – 5 од., зокрема:

1. Концепція та проект Закону України «Про Адміністрацію Президента України, консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби Президента України» (в рамках теми «Правові

проблеми розвитку державотворчих процесів у контексті конституційної реформи в Україні», 2018 – 2022 р., РК УкрІНТЕІ № 0118U001380, кер. – Яковюк І. В.); направлені до Адміністрації Президента України (вих. № 101 від 06.06.2018р.).

2. Закон України Про внесення змін до другого розділу Конституції України «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» в рамках теми «Ефективізація юридичних гарантій прав людини в Україні (загальнотеоретичні аспекти)», 2017 – 2019 р. РК УкрІНТЕІ №0117U002506 кер. – Рабінович П. М.

3. Закон України Про внесення змін до Конституції України (щодо Автономної Республіки Крим) в рамках теми «Реформа децентралізації публічної влади та удосконалення місцевого самоврядування в аспекті європейської інтеграції України», 2018 – 2022 р. РК УкрІНТЕІ № 0118U001381 кер – Лялюк О. Ю.

4. Законопроект «Про електронні петиції» в рамках теми «Правове забезпечення публічного адміністрування в Україні (теоретико-правові аспекти)», 2018 – 2021 р. РК УкрІНТЕІ № 0118U001379 кер. – Гарашук В. М.

5. Законопроект «Про внесення змін до законодавчих актів України щодо управління майном, що є в комунальній власності в умовах функціонування військово-цивільної адміністрації» в рамках теми «Комунальна власність: проблеми правового регулювання та управління (теоретичні та прикладні аспекти)», 2018 – 2022 р. РК УкрІНТЕІ № 0118U001382 кер. – Любченко П. М.

II. Участь науковців Інституту у робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів:

1. Робоча група щодо розробки законопроекту «Про внесення змін до Конституції України щодо Автономної Республіки Крим».

2. Робоча група щодо розробки законопроектів та проектів інших законодавчих актів з питань децентралізації та реформування територіальної організації влади.

3. Робоча група щодо розробки питань Реалізації стратегії розвитку Харківської області на період до 2020 року брала участь у плануванні заходів правового, організаційного та іншого характеру з питань регіонального розвитку.

4. Робоча група щодо розробки питань організаційного забезпечення роз'яснення реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні надавала доктринальне тлумачення концептуальних засад та законодавчих положень з реалізації правової політики у сфері місцевого самоврядування.

5. Робоча група щодо розробки питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування з підготовки пропозицій щодо законодавчого врегулювання окремих питань діяльності та припинення повноважень органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у Донецькій та Луганській областях за умови створення військово-цивільних адміністрацій.

6. Робоча група щодо розробки питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування здійснював доопрацювання проекту Закону України «Про тимчасово окуповану територію України».

7. Робоча група щодо розробки питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування працював над підготовкою проекту Закону України «Про місцевий референдум».

8. Робоча група щодо розробки децентралізації владних повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів Міністерства екології та природних ресурсів приймав участь в підготовці та опрацюванні проектів відомчих актів з питань децентралізації влади;

9. Робоча група щодо розробки Стратегії позиціонування місцевого самоврядування Харківського регіону.

10. Робоча група Верховної Ради України з питань перспективного планування законопроектної роботи

11. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування з питань розробки законопроектів щодо партисипативної демократії.

12. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого само-

врядування приймали участь у доопрацюванні проекту Закону України «Про публічні консультації» (реєстр. № 7453 від 27.12.2017 р.).

13. Робоча група Міністерства освіти і науки України з підготовки проекту нової редакції «Положення про державну атестацію науково-дослідних (науково-технічних) установ».

14. Робоча група щодо розробки проектів нормативно-правових актів вели активну роботу й інші співробітники Інституту.

III. Правова експертиза законопроектів:

1. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо врахування висновків Венеційської комісії стосовно положень Закону, що регулюють використання державної мови та мови національних меншин в освіті» (реєстр. № 7402 від 14.12.2017 р.).

2. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення державних гарантій для гірських та високогірних населених пунктів (реєстр. № 6439-д від 14.12.2017 р.).

3. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про публічні консультації» (реєстр. № 7453 від 27.12.2017 р.).

4. Науково-консультативний висновок щодо окремих правових питань застосування норм Законів України «Про військово-цивільні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад» в діяльності Щастинської міської ради. Підготовлений за запитом Головного управління Служби безпеки України в Донецькій та Луганській областях (вих. № 78/165 від 05.03.2018 р.).

5. Науково-консультативний висновок щодо проекту «Плану невідкладних заходів з протидії російській агресії з тимчасово окупованої території України в Криму, захисту інтересів держави, громадян України та українських юридичних осіб в Криму на 2018–2019 роки».

6. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики» (реєстр. № 7446 від 26.12.2017 р.).

7. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сталого розвитку та створення нових робочих місць у гірських та високогірних населених пунктах» (реєстр. № 8154 від 19.03.2018 р.).

8. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про засади адміністративно-територіального устрою України» (реєстр. № 8051 від 22.02.2018 р.).

9. Науково-консультативний висновок щодо окремих положень антикорупційного законодавства України. Підготовлений за зверненням секретаря Харківської міської ради (вих. № 08-21/1202/2-18 від 04.05.2018р.).

10. Науково-консультативний висновок на проект постанови Верховної Ради України «Про увічнення пам'яті Першого космонавта України, Героя України Леоніда Каденюка» (реєстраційний № 8310 від 20 квітня 2018 р.).

11. Науково-консультативний висновок на проект постанови Верховної Ради України «Про заходи із посилення соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (реєстраційний № 8285 від 18 квітня 2018 р.). Підготовлений за дорученням президента НАПрН України (вих. № 340 від 07.05.2018р.).

12. Науково-консультативний висновок на проект постанови Верховної Ради України «Про відзначення 30-ї річниці з дня проведення першої антикомуністичної екологічної демонстрації в Україні, організованої Українським культурологічним клубом проти приховування радянською владою наслідків Чорнобильської катастрофи» (реєстраційний № 8311 від 20 квітня 2018 р.). Підготовлений за дорученням президента НАПрН України (вих. № 340 від 07.05.2018р.).

13. Науково-консультативний висновок з актуальних антикорупційних питань діючого законодавства України. Наданий за зверненням секретаря Харківської міської ради (вих. № 08-21/1464/2-18 від 29.05.2018р.).

14. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (реєстр. №8369 від 17.05.2018 р.).

15. Науково-консультативний висновок щодо відповідності Конституції України ст. 368-2 Кримінального Кодексу України. Наданий за зверненням судді Конституційного Суду України Колісника В. П. (вих. №354-16/2013 від 20.06.2018р.).

16. Науково-консультативний висновок щодо відповідності Конституції України Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» від 09.04.2015 р. №317-VIII (зі змінами). Наданий за зверненням судді Конституційного Суду України Колісника В. П. (вих. №354-16/2014 від 20.06.2018р.).

17. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» (щодо перейменування місцевих об'єктів топоніміки за рішенням органів місцевого самоврядування та надання права місцевим громадам визначатися відносно перейменування населених пунктів шляхом місцевого референдуму» (реєстр. №8516 від 21.06.2018 р.).

18. Науково-консультативний висновок щодо окремих питань застосування статті 50 Закону України «Про запобігання корупції». Підготовлений за зверненням керівника Апарату Адміністрації Президента України (вих. №03-01/1293 від 11.09.2018р.) та дорученням президента НАПрН України (вих. №645 від 17.09.2018р.).

19. Науково-консультативний висновок щодо статусу Національної академії правових наук України. Наданий за зверненням президента НАПрН України (вих. №674 від 20.09.2018р.).

20. Науково-консультативний висновок щодо проблемних питань, пов'язаних із розстроченням та відстроченням виконання судових рішень відповідно до статті 378 Кодексу адміністративного судочинства України (статті 263 в редакції, що діяла до 15 грудня 2017 року) у справах про стягнення податкового боргу

з платників податку. Підготовлений за зверненням судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Пасічник С. С. і за дорученням президента НАПрН України (вих. № 655 від 19.09.2018р.).

21. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» (реєстр. № 9015 від 07.08.2018 р.). Підготовлений за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та за дорученням президента НАПрН України (вих. № 769 від 16.10.2018р.).

22. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про Стратегію впровадження моделі збалансованого розвитку України до 2030 року» (реєстр. № 9015-1 від 20.08.2018 р.). Підготовлений за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та за дорученням президента НАПрН України (вих. № 769 від 16.10.2018р.).

23. Науковий висновок щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноцінного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) вимогам статей 157 і 158 Конституції України. Наданий за зверненням судді Конституційного Суду України Первомайського О. О. (вих. № 361-16/3243 від 02.10.2018р.).

24. Науково-консультативний висновок щодо порядку обчислення строку звернення до адміністративного суду у разі оскарження рішення місцевої ради про встановлення місцевого податку. Наданий за зверненням Голови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду України (вих. № 85/0/27-18 від 29.10.2018р.) і за дорученням президента НАПрН України (вих. № 849 від 07.11.2018р.).

25. Науково-консультативний висновок щодо реалізації норм Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» в частині підготовки і проведення позачергової сесії сільської ради. Підготовлений за зверненням Івано-Шийчинського сільського голови (вих. № 88 від 14.12.2018р.).

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

I. Розробка законопроектів по досліджуваним темам – 3 од., зокрема:

1. За темою «Нормативно-інституційне забезпечення сприяння господарській діяльності в інноваційному суспільстві» підготовлено проект законів України: «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України» (щодо стимулювання інноваційної діяльності) та «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» щодо ліцензування, лібералізації туристичної діяльності та надання туристичних послуг».

2. За темою «Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України» підготовлено проект Закону України «Про хмарні обчислення».

3. За темою «Правове забезпечення функціонування Національної інноваційної системи в сучасних умовах» підготовлено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення, діяльності та управління науковими парками».

II. Розробка законопроектів за власною ініціативою:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо галузевої підтримки інфраструктури (вих. № 176 від 26.12.2018 р.).

III. Участь науковців Інституту у робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів:

1. Робоча група щодо розробки розроблення Стратегії інноваційного розвитку України.

2. Робоча група щодо розробки підготовки аналізу правового регулювання діяльності інноваційних структур, підтримки малого та середнього підприємництва в Україні для Харківської міської ради.

3. Робоча група щодо розробки проекту Закону України «Про розвиток інновацій».

4. Робоча група щодо розробки зауважень і пропозицій до Стратегії інноваційного розвитку України 2030.

5. Робоча група щодо розробки аналізу правового регулювання діяльності інноваційних структур, підтримки малого та середнього підприємництва в Україні для Харківської міської ради.

6. Робоча група щодо розробки пропозицій та змін до рекомендацій щодо внесення змін та доповнення до проекту Рекомендацій парламентських слухань на тему: «Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку».

7. Робоча група щодо розробки проекту висновку «Про приватизацію державного і комунального майна».

8. Робоча група щодо розробки пропозицій і зауважень до Проекту Типового положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад в наукових установах Національної академії правових наук України.

IV. Участь у розробці проектів інших правових актів:

1. Науковий висновок щодо можливості перерахунку раніше призначених пенсій прокурорсько-слідчим працівникам на підставі положення ч. 13 ст. 50¹ Закону України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 р., підготовлений на звернення заступника Голови Союзу юристів України В. П. Гузири (вих. лист № 13 від 16.02.2018).

2. Пропозиції та зауваження щодо парламентських слухань на тему: «Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку», а саме пропозиції стосовно розвитку інноваційної інфраструктури на регіональному рівні (реєстр. № 15 від 26.02.2018 р.).

3. Пропозиції та зауваження щодо проекту Плану дій Представництва Президента України в АР Крим (реєстр. № 39 від 29.03.2018 р.).

4. Пропозиції та зауваження щодо внесення змін до Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» (реєстр. № 60 від 11.05.2018 р.).

5. Пропозиції та зауваження щодо внесення змін та доповнень до Рекомендацій парламентських слухань на тему: «Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку» (реєстр. № 63 від 21.05.2018 р.).

6. Пропозиції та зауваження щодо проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо приведення їх у від-

повідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (реєстр. № 80 від 16.07.2018 р.).

7. Пропозиції та зауваження щодо проекту Закону України про ринки капіталу та організовані товарні ринки (реєстр. № 80 від 16.07.2018 р.).

8. Пропозиції та зауваження щодо проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про електронні довірчі послуги» (реєстр. № 80 від 16.07.2018 р.).

9. Пропозиції та зауваження щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Господарського кодексу України щодо стимулювання розвитку інноваційних технологій в промисловості» (реєстр. № 81 від 18.07.2018 р.).

10. проекту постанови Верховної Ради України «Про звернення Верховної ради України до Кабінету Міністрів України щодо створення Міністерства промисловості та інновацій України – центрального органу виконавчої влади для забезпечення формування та реалізації державної промислової та інноваційної політики» (реєстр. № 87 від 08.08.2018 р.).

11. Пропозиції та зауваження щодо запиту Міністерства освіти і науки України щодо змін до Закону України «Про державне регулювання у сфері трансферу технологій» (реєстр. № 118 від 22.10.2018 р.).

12. Пропозиції та зауваження щодо проекту Стратегії інноваційного розвитку України (реєстр. № 86/1 від 08.08.2018 р.).

13. Пропозиції та зауваження щодо наказу Міністерства освіти і науки України від 17.09.2018 року № 1008 «Деякі питання державної атестації наукових установ» (реєстр. № 110 від 10.10.2018 р.).

14. Пропозиції та зауваження щодо проекту Стратегії інноваційного розвитку України (Стрісі М. В.) (реєстр. № 140 від 08.11.2018 р.).

15. Пропозиції та зауваження щодо законодавчого забезпечення інноваційної діяльності Національною академією правових наук України, НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України, які в інноваційній сфері базуються на Плані пріоритетних дій уряду на 2018 рік та Плані заходів з реалізації Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року (реєстр. № 147 від 20.11.2018 р.).

16. Пропозиції та зауваження щодо можливості вступу до магістратури на основі здобутого раніше ступеня магістра з аіншою спеціальністю шляхом поновлення на 2-й курс, як це передбачено для навчання на бакалавріаті (вих. 60/1 від 11.05.2018 р.).

VI. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

На сьогоднішній день основні цілі та напрямки державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності визначає **Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»** в редакції від 16 січня 2016 р.

3 березня 2016 р. на загальних зборах академії затверджено Стратегію розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, складовою частиною якої є Пріоритетні напрями розвитку правової науки на 2016–2020 роки, що мають стати орієнтиром для наукових установ у визначенні тематики наукових досліджень.

Відповідно до вимог Міністерства економічного розвитку і торгівлі України Національна академія правових наук України здійснює планування власної наукової діяльності в середньостроковій перспективі на три найближчих роки. Тому кожен Інститут постійно розробляє перспективні плани наукових досліджень на кожні наступні 3 роки.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Перспективні напрямки наукових досліджень Інституту визначені у Стратегії розвитку НДІ інтелектуальної власності НАПрН України на період 2018–2022 роки, відповідно до Стратегії «Україна – 2020» та векторів національного розвитку, та засновані на Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 р.р., затверджених Національною академією правових наук України (постанова №4-16 від 3 березня 2016 р.).

1. Юрисдикційна форма захисту авторського права і суміжних прав:

– дослідження положень матеріального законодавства, що врегульовує позовну форму захисту авторського права та суміжних прав;

- вивчення положень господарського процесуального законодавства та судової практики у справах, що виникають з авторських і суміжних правовідносин;

- аналіз порядку судового розгляду справ про захист авторського права і суміжних прав;

- дослідження процесуальних особливостей доказування у справах про захист авторського права і суміжних прав.

2. Правова охорона нетипових (некласичних) об'єктів авторського права:

- встановлення особливостей змісту суб'єктивного авторського права на нетипові об'єкти авторського права;

- реалізація суб'єктивних авторських прав на нетипові об'єкти авторського права;

- дослідження особливостей використання нетипових об'єктів авторського права;

- встановлення умов правової охорони нетипових об'єктів авторського права.

3. Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності : шляхи удосконалення законодавства та правозастосування:

- дослідження ролі та значення судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності як засобу доказування в цивільному процесі;

- аналіз методичного забезпечення судово-експертних досліджень промислових зразків у контексті Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом;

- дослідження ролі та значення судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності як засобу доказування в господарському процесі;

- удосконалення методичного та методологічного забезпечення судової експертизи знаків для товарів і послуг;

- дослідження питання методичного та методологічного забезпечення судово-експертних досліджень окремих об'єктів авторського права.

4. Стан та напрями розвитку державної політики в сфері боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності:

- дослідження теоретичних засад формування державної економіко-правової політики боротьби з порушеннями прав на об'єкти інтелектуальної власності;

- вивчення діалектичного взаємозв'язку державної політики та змісту правового регулювання охорони та захисту права інтелектуальної власності;

- аналіз закордонного досвіду щодо формування економіко-правової державної політики у сфері боротьби з порушенням інтелектуальної власності та законодавчого її закріплення;

- виявлення відповідності способів захисту порушених прав інтелектуальної власності характеру та наслідкам вчинених порушень.

5. Дослідження економіко-правових проблем інтенсифікації сфери інтелектуальної власності України під впливом нових викликів розвитку неоекономіки:

- дослідження темпів розвитку інтелектуальної інноваційної інфраструктури як середовища активації об'єктів права інтелектуальної власності;

- формування Структура цільових завдань неоекономіки у вирішенні проблеми ідентифікації, систематизації, діагностики та пошуку учасних прикладних інструментів управління активами суб'єктів господарювання з урахуванням;

- вивчення модельного та методичних підходів до оцінювання закономірностей та прийняття управлінських рішень щодо трансформації економічних інтелектуальних ресурсів в активи підприємств;

- дослідження активного використання викликів неоекономіки з позиції інноваційних процесів.

6. Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки:

- розробка основних напрямків нейтралізації внутрішніх джерел загроз і захисту від зовнішніх загроз національної безпеки;

- дослідження енергетичної безпеки з позиції інтелектуальної власності;

- визначення ролі інтелектуальної власності у забезпеченні безпеки людини і громадянина;

– дослідження екологічної безпеки з позиції інтелектуальної власності.

7. Правова охорона інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів:

– дослідження балансу прав людини та прав інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів в Україні;

– визначення основних рис та напрямків формування державної системи правової охорони винаходів, корисних моделей, промислових зразків з позицій євроінтеграційних процесів та сучасної доктрини права інтелектуальної власності;

– дослідження досвіду ЄС у сфері правового регулювання патентного права;

– аналіз правового режиму охорони корисних моделей в Україні та ЄС.

8. Інтелектуальна власність в цифровій економіці:

– дослідження цифрової інфраструктури розвинених країн та України;

– вивчити економіко-правові аспекти стану та тенденцій розвитку технологій Індустрії 4.0;

– дослідження напрямів та інструментів формування інформаційної економіки в Україні;

– дослідження та узагальнення тенденції розвитку Blockchain технологій.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

У 2019 р. у структурних підрозділах Інституту планується продовжити роботу над новими темами фундаментальних досліджень із метою реалізації завдань, визначених у Стратегії розвитку наукової діяльності Національної академії правових наук України на 2016-2020 роки, Стратегії розвитку Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, затверджених Національною академією правових наук України.

Зокрема, у 2019 році планується проводити дослідження відповідно до наступних напрямів тем фундаментальних досліджень:

1. Договірне регулювання приватноправових відносин у цивільному праві України:

– удосконалення окремих договірних зобов'язань та механізму їх правового регулювання;

– право на судовий захист: особливості реалізації в цивільному та господарському процесах.

– проблеми поєднання законності та справедливості.

2. Цивільно-правовий механізм регулювання майнових та особистих немайнових відносин:

– дослідження норм цивільного законодавства та інших соціальних регуляторів у структурі механізму регулювання цивільних відносин;

– доступність правосуддя у цивільних і господарських справах.

3. Адаптація корпоративного законодавства України до права Європейського Союзу:

– удосконалення окремих питань правового регулювання корпоративних відносин в Україні;

– проблеми корпоративних правочинів та корпоративних договорів;

– окремі аспекти застосування доктрини «зняття корпоративної вуалі».

4. Приватноправові проблеми реалізації євроінтеграційної стратегії України:

– висвітлення основних тенденцій формування європейського приватного права й визначення напрямів його впливу на перспективи вдосконалення правового регулювання приватних відносин в Україні;

– теоретичні засади модернізації приватного права України в умовах асоціації з ЄС;

– проблеми функціонування столиці України як сучасного європейського мегаполісу.

5. Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства:

– місце та роль саморегулювання в контексті забезпечення соціальної спрямованості економіки та розвитку громадянського суспільства;

– реалізація принципів справедливості та верховенства права у процесі здійснення правосуддя (у господарських справах);

– співвідношення верховенства права і законності (а також законність і практика Європейського Суду з прав людини – ЄСПЛ), судовий нормоконтроль;

6. Правове забезпечення електронного бізнесу як складової інформаційного суспільства:

– правове становище суб'єктів, що діють у сфері електронного бізнесу:

– співвідношення принципу законності із необхідністю застосувати рішення КСУ та ЄСПЛ як джерело права.

7. Наукові підходи до удосконалення цивільного та господарського судочинства в світлі судової реформи:

– визначення напрямків оптимізації судових процедур і проваджень в межах цивільного та господарського процесу.

– проблеми забезпечення єдності судової практики господарських судів;

– охорона прав та законних інтересів суб'єктів господарювання в умовах сучасної економічної реформи.

8. Інституційно-правове забезпечення майнових інтересів держави та суб'єктів приватного права в умовах регіональної нестабільності:

– процесуальні форми захисту приватних прав та інтересів в Україні та ЄС;

– систематизація внутрішніх і зовнішніх інституційних та правових бар'єрів, які а) ускладнюють підвищення і реалізацію експортного потенціалу вітчизняних суб'єктів господарювання щодо доступу конкурентоздатних українських товарів, послуг, технологій на перспективні зовнішні ринки; б) створюють несприятливий правовий режим для залучення іноземних інвестицій у пріоритетні сфери економіки України; в) не дозволяють забезпечити належний розвиток МСП.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

Перспективні напрямки наукових досліджень Інституту визначені у Стратегії розвитку НДІП НАПрН України на період 2018–2025 роки, відповідно до Стратегії «Україна – 2020» та векторів національного розвитку, та засновані на Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 р.р., затверджених Національною академією правових наук України.

1. Теоретичні та організаційно-правові основи забезпечення кібербезпеки в Україні:

– проблеми правової основи національної системи кібербезпеки;

– опрацювання проблем правового регулювання суспільних відносин у сфері кіберзахисту;

– проблеми безпеки інформаційних ресурсів у контексті розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій;

– забезпечення концепту кібербезпеки у вітчизняній та закордонній науковій думці.

2. Теоретико-методологічні засади правового регулювання в умовах використання технологій інтернет речей:

– розвиток національного законодавства у сфері правового регулювання електронних комунікацій та користування радіочастотним ресурсом;

– розвиток національного законодавства у сфері правового регулювання визначення роботів з штучним інтелектом в якості суб'єкта правовідносин;

– розвиток національного законодавства у сфері правового регулювання застосування технологій блокчейну.

3. Теоретичні та інформаційно-правові засади забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції України:

– розвиток законодавства у сфері національної безпеки та оборони за останній рік, зокрема імплементації положень Закону України «Про національну безпеку України»;

– аналіз трансформацій законодавства у сфері національної безпеки і оборони в умовах інформаційного суспільства;

- проблеми організаційної побудови державних органів-суб'єктів сектору безпеки і оборони, обсягу їх повноважень;
- аналіз діяльності органів військової юстиції та військового судочинства в Україні після здобуття незалежності.

4. Теоретико-правові основи захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері:

- аналіз впливу стрімкого становлення і розвитку складових інформаційного суспільства і формуванням принципово нових суспільних відносин у різних сферах життєдіяльності людини, суспільства і держави;

- проблема забезпечення прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері, які потребують належного теоретичного опрацювання і правового забезпечення;

- регулювання суспільних відносин щодо захисту прав, свобод і безпеки людини з урахуванням сучасних викликів і загроз в інформаційній сфері;

- розробка системних інформаційних, психологічних та правових проблем захисту інформаційної безпеки дитини;

- проблеми захисту інформаційної безпеки людини в медіа-просторі в умовах інформаційної агресії та гібридної війни проти України;

- проблеми правового регулювання суспільних відносин щодо захисту прав, свобод і безпеки людини.

5. Науково-методичне, правове та інформаційне забезпечення формування національної інтегрованої системи нормативно-правових актів в умовах децентралізації в Україні

- проблема функціонування суспільних відносин пов'язаних з перерозподілом повноважень, функцій та фінансів у процесі децентралізації;

- аналіз стану впровадження в органах державної виконавчої влади та органах місцевого самоврядування електронної системи доступу до публічної інформації;

- моніторинг прийняття та реалізації нормативно-правових актів центрального і регіональних рівнів;

- напрацювання пропозицій щодо удосконалення понятійного апарату системи інформаційних відносин у відповідності до вимог європейських стандартів;

- аналіз стану діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування щодо інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади;
- вивчення стану законодавчого регулювання питання змісту відкритих даних, що підлягають оприлюдненню на веб-порталах органів;
- аналіз та визначення оптимальності інформаційного наповнення веб-порталів органів місцевого самоврядування;
- напрацювання пропозицій, направлених на створення оптимального, інформаційного наповненого та технічного забезпеченого регіонального веб-порталу.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

У 2019 р. у структурних підрозділах Інституту планується продовжити роботу над новими темами фундаментальних досліджень із метою реалізації завдань, визначених у Стратегії розвитку наукової діяльності Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, Стратегії розвитку Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, затвердженої постановою вченої ради Інституту № 5 від 25 травня 2016 р., Законі України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015.

1. Кримінально-правових проблем боротьби зі злочинністю:
 - проблеми формування сучасної доктрини кримінального права України;
 - аналіз методологічних засад формування національної кримінально-правової доктрини;
 - формування поняття доктрини кримінального права України;
 - дослідження доктринальних проблем кримінально-правової охорони прав і свобод громадян, основ національної безпеки України;

– розробка поняття та видів заходів кримінально-правового характеру.

2. Проблеми злочинності та її причини:

– кримінологічні проблеми корупції у приватній сфері;
– проведення першого етапу інтернет-опитування суб'єктів господарської діяльності стосовно корупції в приватній сфері;

– узагальнення отриманих результатів інтернет-опитування суб'єктів господарської діяльності стосовно корупції в приватній сфері;

– аналіз статистичної інформації Генеральної прокуратури України, а також Державної судової адміністрації щодо корупції у приватній сфері;

– дослідження міжнародних стандартів розробки антикорупційних комплаєнс-програм;

– встановлення чинників, що спричинюють та обумовлюють існування корупції у приватній сфері;

– розробка поняття та надання визначення корупції у приватному секторі;

– дослідження поняття корупції у приватній сфері на міжнародному рівні та вивчення досвіду зарубіжних країн;

– надання пропозицій щодо поліпшення якості антикорупційного законодавства;

– розробка методики встановлення реальних обсягів корупції у приватній сфері;

– аналіз методики встановлення реальних обсягів корупції в Україні та зарубіжних країнах;

– аналіз статистичної інформації Генеральної прокуратури України, а також Державної судової адміністрації щодо корупції у приватній сфері;

– дослідження проблеми запобігання та протидії корупції в приватному секторі на міжнародному рівні;

– проведення другого етапу інтернет-опитування суб'єктів господарської діяльності стосовно корупції в приватній сфері;

– узагальнення отриманих результатів інтернет-опитування суб'єктів господарської діяльності стосовно корупції в приватній сфері.

3. Проблеми запобігання злочинності:

- концептуальні підходи до формування стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів;
- дослідження практичних напрямів реалізації стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів у діяльності органів державної влади та громадськості;
- дослідження ситуаційного підходу стратегії зменшення можливостей учинення злочинів у теорії та практиці зарубіжних країн;
- дослідження профілактичних можливостей стратегії зменшення практичних можливостей вчинення різних за характером і спрямованістю кримінальних правопорушень;
- вивчення профілактики злочинності за допомогою засобів архітектурного планування у зарубіжних країнах;
- аналіз криміногенної ситуації в Україні;
- опитування співробітників правоохоронних органів та науковців щодо можливих напрямів розширення застосування стратегії зменшення практичних можливостей учинення різних злочинів в Україні;
- оцінка стану й основних форм запобігання злочинності у межах теорії «розбитих вікон» у СІЛА й країнах-членах ЄС;
- визначення місця програм сусідської варти у системі профілактики злочинності за кордоном і в Україні.

4. Проблем кримінально-виконавчого законодавства:

- теоретичні питання удосконалення кримінально-виконавчого законодавства;
- дослідження колізій між нормативно-правовими актами, що регулюють виконання покарання не пов'язаних з позбавленням волі;
- дослідження ефективності законотворчого процесу у сфері регулювання виконання позбавлення волі та впливу на це процес Міністерства юстиції України;
- аналіз зарубіжної наукової літератури з питань удосконалення кримінально-виконавчого законодавства;
- дослідження ефективності законотворчого процесу у сфері регулювання виконання позбавлення волі та впливу на цей процес Міністерства юстиції України;

– планування реформування кримінально-виконавчої системи та стану її впровадження;

– проведення експертного опитування співробітників органів та установ виконання покарань.

5. Проблем судової, слідчої та прокурорської діяльності:

– Теоретичні основи якості кримінального процесуального законодавства України;

– дослідження відповідності положень кримінального процесуального законодавства Конституції України та Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;

– встановлення статей Кримінального процесуального кодексу України, які через низьку якість не реалізуються взагалі або реалізуються неоднаково;

– розробка пропозицій щодо шляхів посилення ефективності діяльності органів кримінального переслідування та суду;

– підготовка науково-обґрунтованих пропозицій щодо підвищення якості кримінального процесуального законодавства України та практики його застосування.

6. Використання досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю

– науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу;

– узагальнення матеріалів анкетування слідчих і адвокатів щодо тематики дослідження;

– розроблення електронної навчальної системи з криміналістики для потреб слідчих і адвокатів;

– розроблення структури автоматизованих інформаційних та інформаційно-пошукових систем для слідчих і адвокатів;

– формування структури електронної бази знань;

– робота з формування структури електронної бази знань.

**Науково-дослідний інститут
державного будівництва та місцевого самоврядування**

Відповідно до Стратегії розвитку Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН

Україні на 2018–2022 роки, затвердженій рішенням вченої ради Інституту 17.05.2018р. (протокол № 5) та схваленої постановою президії НАПрН України № 106/6 від 15.06.2018р., Стратегії розвитку наукових досліджень НАПрН України на 2016 – 2020 роки та програмних нормативно-правових актів, зокрема Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України 12 січня 2015 р. № 5/2015; Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженій Указом Президента України 25 серпня 2015 р. № 501/2015; Стратегії національної безпеки України, затвердженій Указом Президента України 26 травня 2015 р. № 287/2015; Плану законодавчого забезпечення реформ в Україні, схваленого постановою Верховної Ради України від 4 червня 2015 р. № 509-VIII.

1. Правові проблеми розвитку державотворчих процесів у контексті конституційної реформи в Україні:

- модернізація публічно-владного управління на місцевому та регіональному рівнях;
- аналіз конституційно-правового регулювання місцевого самоврядування в Україні;
- правове забезпечення політичної та адміністративної реформ в умовах становлення та розвитку сучасного українського конституціоналізму;
- удосконалення організаційно-правового механізму державного контролю та нагляду за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

2. Правове забезпечення публічного адміністрування в Україні (теоретико-правові аспекти):

- забезпечення та реалізація правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні;
- правове регулювання адміністративно-територіального устрою України;
- дослідження правового регулювання та забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування;
- модернізація публічно-владного управління на місцевому та регіональному рівнях.

3. Реформа децентралізації публічної влади та удосконалення місцевого самоврядування в аспекті європейської інтеграції України:

- конституційно-правове регулювання механізму реалізації публічної влади в Україні;
- удосконалення правового регулювання статусу суб'єктів місцевого самоврядування та форм локальної демократії.
- розвиток правової системи України в умовах становлення європейського правового простору;
- дослідження децентралізації влади в умовах сучасного українського унітаризму.

4. Комунальна власність: проблеми правового регулювання та управління (теоретичні та прикладні аспекти):

- системно-структурна організація місцевого самоврядування: інституціональний та функціональний аспекти;
- аналіз функціональних та інституційних аспектів організації та здійснення державної влади;
- визначення організаційно-правових основ нормотворчості суб'єктів місцевого самоврядування в Україні;
- аналіз проблем функціонування органів виконавчої влади та розвитку адміністративно-правових відносин на сучасному етапі.

5. Ефективізація юридичних гарантій прав людини в Україні (загальнотеоретичні аспекти):

- дослідження міжнародних стандартів та державно-юридичних засобів забезпечення й гарантування прав людини в Україні;
- дослідження методологічних проблем стану правової системи України;
- формування національної правової системи України;
- визначення правових проблем організації та функціонування публічної служби України.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

З метою виконання статутних цілей та завдань, виходячи із Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки та відповідно до затверджених тематик наукових досліджень Інститут забезпечує виконан-

ня наукових розробок, спрямованих на дослідження та розв'язання проблем за такими напрямками:

1. Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України:

– формування правових засад єдиного інноваційного та дослідницького (наукового) простору (ЕКА), участі української науки в Європейській хмарній ініціативі;

– забезпечення розвитку інформаційно-телекомунікаційної, цифрової інфраструктури;

– забезпечення державної політики у сфері захисту інформації;

– регулювання впровадження системи Інтернету речей та вирішення проблем приватності;

– розроблення переліку цифрових прав громадян з урахуванням європейських вимог та рекомендацій ООН.

2. Правове забезпечення функціонування Національної інноваційної системи в сучасних умовах:

– проблеми структурної модернізації економіки, покращенню умов для ведення бізнесу;

– дослідження основоположних принципів реалізації ефективного

механізму функціонування національної інноваційної системи;

– удосконалення чинного законодавства України у сфері правового регулювання елементів структури національної інноваційної системи;

– покращення правового регулювання статусу суб'єктів інноваційної діяльності та інноваційної інфраструктури;

– виявлення та аналіз основних чинників, що впливають на розвиток національної інноваційної системи;

– дослідження правових кваліфікацій змісту та підсистем національної інноваційної системи;

– аналіз та наукове прогнозування основних напрямів розвитку національної інноваційної системи.

3. Нормативно інституційне забезпечення сприяння господарської діяльності в інноваційному суспільстві:

– дослідження основних напрямків правової політики держави, що забезпечують розвиток економіки України;

- сприяння господарській діяльності в інноваційному суспільстві;
- забезпечення інституційного розвитку підтримки підприємництва у сфері відновлюваної енергетики;
- забезпечення інституційного розвитку сфери підприємництва та спрощення доступу до фінансування;
- проблеми інноваційного розвитку сільського господарства;
- спеціальні правові режими інноваційної діяльності;
- інноваційна політика у сфері використання та охорони природно-ресурсного потенціалу України.

VII. УЧАСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ НАУКОВИХ ЗАХОДІВ: КОНФЕРЕНЦІЙ, СЕМІНАРІВ, «КРУГЛИХ СТОЛІВ» ТОЩО

З метою обговорення актуальних питань правознавства, що розробляються в рамках тем наукового дослідження за участю як співробітників інститутів, так і науковців провідних наукових, науково-дослідницьких та освітніх центрів України, правознавців, регулярно проводилися наукові конференції, семінари, «круглі столи» тощо.

Загалом у 2018 р. науково-дослідні інститути виступили організаторами та співорганізаторами 22 наукових заходів – конференцій, семінарів, «круглих столів», читань. Загалом члени Національної академії правових наук України та науковці її структурних підрозділів у 2018 р. взяли участь у понад 350 наукових заходах.

Важливою подією у науковому житті академії стало проведення 25-28 вересня 2018 р. II Харківського міжнародного юридичного форуму «Розвиток права в умовах цифрової економіки». Співорганізаторами виступили Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Національна академія правових наук України, Харківська обласна державна адміністрація за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Фонду Конрада Аденауера, Міжнародного Вишеградського фонду та Уряду Нідерландів, а також українських і міжнародних громадських організацій – Харківської обласної фундації «Громадська альтернатива», Харківського юридичного товариства, ГО «Сфера», словацької неурядової організації SME SPOLU, Глобальної асоціації дослідників бізнесу і прав людини, а також професійної правничої спільноти – Національної асоціації адвокатів України.

У межах форуму було проведено 25 наукових заходів (семінари, конференції, симпозиуми, тренінги тощо). У роботі Форуму взяли участь голова Верховного Суду Валентина Данішевська, голова Конституційного суду України Станіслав Шевчук, Міністр освіти

і науки України Лілія Гриневич, голова Харківської обласної державної адміністрації Юлія Світлична.

8 червня 2018 року у Київському регіональному центрі Національної академії правових наук України відбувся Круглий стіл на тему «Незаконне збагачення: питання правової кваліфікації». Науковий захід був організований та проведений Центром спільно з Комітетом з питань запобігання і протидії корупції Верховної Ради України. В роботі круглого столу прийняли участь провідні науковці Національної академії правових наук України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національної академії внутрішніх справ України, Національної академії прокуратури України, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, народні депутати України, представники Генеральної прокуратури України, адвокати, а також практикуючі юристи.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

За звітний період НДІ інтелектуальної власності всього було спільно організовано і проведено 26 наукових заходів, зокрема:

1) VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Об'єкти цивільних прав. Актуальні дослідження». Організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (18 квітня 2018 року, м. Київ).

2) I Всеукраїнська науково-практична конференція «Всеукраїнський семінар з проблем економіки інтелектуальної власності». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, Міністерство економічного розвитку та торгівлі. (18 травня 2018 року, м. Київ).

3) Науково-практична конференція «Запобігання зловживання правами інтелектуальної власності в контексті патентної реформи». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, ПАТ «ФАРМАК» (10 липня 2018 року, м. Київ).

4) II Конференція «Захист прав та судова експертиза у сфері інтелектуальної власності». Організатори – НДІ інтелектуальної

власності НАПрН України, Комітет з інтелектуальної власності Асоціації правників України (01 листопада 2018 року, м. Київ).

5) Засідання робочої групи з питань інтелектуальної власності та економічної доступності лікарських засобів. Організатори – Міністерство охорони здоров'я України, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (30 січня 2018 року, м. Київ).

6) «UBA Students' League Moot Competition on Intellectual Property 2 в Україні з права інтелектуальної власності!». Організатори – UBA Students' League та Патентно-юридична компанія IPStyle спільно з КНУ імені Тараса Шевченка та НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (22-24 березня 2018 року, м. Київ).

7) Тренінг «Сучасні тенденції права інтелектуальної власності. Частина 1». Організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (17 квітня 2018 року, м. Київ).

8) Круглий стіл «Обговорення нормотворчих ініціатив щодо регулювання прав інтелектуальної власності та досвіду патентних опозицій». Організатори – Всеукраїнська Мережа ЛЖВ, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (18 квітня 2018 року, м. Київ).

9) Політичний діалог щодо патентної реформи і доступу до лікарських засобів. Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України та Всеукраїнська мережа ЛЖВ (25 квітня 2018 року, м. Київ).

10) Тренінг «Сучасні тенденції права інтелектуальної власності. Частина 2». Організатор – Відділ промислової власності та Центр гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (15 травня 2018 року, м. Київ).

11) Конференція «Запобігання порушенню прав інтелектуальної власності і прав людини в науковій та практичній діяльності в сфері психології». Організатори – Відділ промислової власності та Центр психології творчості та інтелектуальної власності НДІ інтелектуальної власності НАПрН України та Інститут психології ім. С. Г. Костюка НАПН України (17 травня 2018 року, м. Київ).

12) Он-лайн конференція «Плагіат у наукових публікаціях». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України,

Буковинський державний медичний університет, ГО «Клуб інтелектуальної власності» (22 травня 2018 року, м. Київ, м. Чернівці).

13) Круглий стіл «Актуальні проблеми реформування національної системи правової охорони інтелектуальної власності в контексті європейської інтеграції України». Організатори – КНУ імені Тараса Шевченка, Науково-освітній центр інтелектуальної власності юридичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (25 травня 2018 року, м. Київ).

14) Тренінг «Брендингові тренди». Організатор – Відділ промислової власності та Лабораторія національного брендингу НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (30 травня 2018 року, м. Київ).

15) Дискусія на тему «Еквівалентність ознак винаходів та корисних моделей: практика застосування. Організатори – ГО «Клуб інтелектуальної власності», НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (1 червня 2018 року, м. Київ).

16) Літня школа «WIPO-Ukraine Summer School on Intellectual Property». Організатори – Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ), Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (МЕРТ) спільно з Державною інноваційною фінансово-кредитною установою (ДФКУ), Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (16-27 липня 2018 року, м. Київ).

17) Нарада Групи експертів з питань реалізації Національного проекту з розробки політики з інтелектуальної власності для університетів та науково-дослідних установ, що здійснюється за підтримки Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Організатор – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України спільно з НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (03 серпня 2018 року, м. Київ).

18) VI Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності «Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри». Організатори – Київський національний університет імені Тараса

Шевченка, Науково – освітній центр з інтелектуальної власності, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, за підтримки Міністерства освіти і науки України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (27 вересня 2018 року, м. Київ).

19) Науково-практичний семінар «Інтелектуальна власність та інноваційна діяльність» в рамках Міжнародного форуму «Innovation Market». Організатори – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство освіти і науки України, ДО «Національний офіс інтелектуальної власності», НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, Міжнародний виставковий центр (21-22 листопада 2018 року, м. Київ).

20) Конференція «Інтелектуальна власність: Quo Vadis» в рамках Міжнародного форуму «Innovation Market». Організатори – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство освіти і науки України, ДО «Національний офіс інтелектуальної власності», НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, Міжнародний виставковий центр (23 листопада 2018 року, м. Київ).

21) Конкурс «Марафон з інтелектуальної власності – IP MARATHON 2018» в рамках Міжнародного форуму «Innovation Market». Організатори – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство освіти і науки України, ДО «Національний офіс інтелектуальної власності», НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, Міжнародний виставковий центр (21-23 листопада 2018 року, м. Київ).

22) I Всеукраїнська науково-практична конференція «Селекційні досягнення в Україні: проблеми правової охорони та перспективи вдосконалення захисту». Організатори – Міністерство освіти і науки України, Міністерство аграрної політики та продовольства України, Національна академія аграрних наук України, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, Полтавська державна аграрна академія (22-23 листопада 2018 року, м. Полтава);

23) Круглий стіл «Авторське право і суміжні права в умовах євроінтеграційних процесів». Організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (м. Київ) (06 грудня 2018 року, м. Київ).

24) Круглий стіл «Політика у сфері інтелектуальної власності в університетах та наукових установах», присвячений Всеукраїн-

ському тижню права. Організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (12 грудня 2018 року, м. Київ).

25) Майстер-клас для магістрів з інтелектуальної власності КНУ імені Тараса Шевченка на тему «Захист прав інтелектуальної власності», присвячений Всеукраїнському тижню права. Організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (13 грудня 2018 року, м. Київ);

26) Семінар для працівників закладів вищої освіти на наукових установах з питань реалізації і захисту прав інтелектуальної власності, присвячений Всеукраїнському тижню права. Організатори – Міністерство освіти і науки України, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (14 грудня 2018 року, м. Київ).

Загалом у звітному періоді науковці Інституту прийняли участь у 123 наукових заходах та зроблено 135 наукових доповідей.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємства імені академіка Ф. Г. Бурчака

За звітний період було проведено 10 наукових заходів за безпосередньої участі та організаційної підтримки Інститут, зокрема:

1. XVI Міжнародна науково-практична конференція «Корпоративне право України та країн Європейського Союзу: новели законодавства», організована і проведена Лабораторією проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємства імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України спільно з навчально-науковим юридичним інститутом ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (5–6 жовтня 2018 р., м. Івано-Франківськ).

2. «Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України» (м. Київ, НДІ приватного права і підприємства імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 16 травня 2018 р.).

3. Круглий стіл «Корпоративне право: доктрина та практика застосування», організований і проведений Лабораторією проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного

права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України спільно з відділенням Асоціації правників України в Івано-Франківській області, Радою адвокатів Івано-Франківської області і навчально-науковим юридичним інститутом Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника (16 січня 2018 р., м. Івано-Франківськ).

4. Науковий семінар «Екологія. Право. Суспільство». Цьогорічний напрям: «Безпека людини та довкілля – фундаментальна основа українського права» (м. Київ, 12 грудня 2018 р.) у межах Всеукраїнського тижня права.

5. «Застосування нового процесуального законодавства: проблеми та шляхи їх вирішення» (м. Київ, НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 14 грудня 2018 р.).

6. Круглий стіл «Приватноправові проблеми адаптації законодавства України до *acquis* ЄС» 10.12.2018.

7. Науковий семінар: «Ендавмент наукових установ та закладів вищої освіти: становлення та розвиток в Україні» 27.12.2018.

8. Відкрита лекція к.ю.н., доцента В. І. Нагнибіди «Сучасні тенденції розвитку арбітражного законодавства в Україні та світі» (м. Хмельницький, 17 травня 2018 р.) у межах XII Всеукраїнського фестивалю науки 16–18 травня 2018 р.

9. Відкрита лекція к.ю.н. Сіщук Л. В. на тему: «Актуальні проблеми корпоративного права: аналіз сфер впливу чинного та перспективного акціонерного законодавства на корпоративне управління акціонерних товариств» (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2018 р.) у межах XII Всеукраїнського фестивалю науки 16–18 травня 2018 р.

10. Майстер-клас, к.ю.н. Кочина В. В. на тему: «Методика проведення наукових досліджень в ФРН» (м. Київ, 17 травня 2018 р.) у межах XII Всеукраїнського фестивалю науки 16–18 травня 2018 р.

Крім того, науковці Інституту прийняли участь у понад 40 наукових заходах, зокрема у міжнародних та всеукраїнських конференціях, круглих столах та семінарах, шляхом подання тез наукових повідомлень та виступів:

Науково-дослідний інститут інформатики і права

У 2018р. НДПП НАПрН України було організовано і проведено 2 міжнародні науково-практичні конференції, 4 науково-практичні конференції, 2 круглі столи, 5 науково-методичних семінари, всього 13 заходів, зокрема:

1. IX науково-практична конференція «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави» 30 березня 2018 року відбулася IX Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави».

2. Науково-практична конференція на тему: «Права, свободи і безпека людини в інформаційній сфері» 10 травня 2018 року Науково-дослідним інститутом інформатики і права НАПрН України спільно з Факультетом соціології і права НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського» і Навчально-науковим центром інформаційного права та правових питань інформаційних технологій було проведено науково-практичну конференцію на тему: «Права, свободи і безпека людини в інформаційній сфері».

3. Круглий стіл на тему: «Інформаційно-правове та організаційно-управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону» 24 травня 2018 року на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського проведено круглий стіл на тему: «Інформаційно-правове та організаційно-управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону».

4. Міжнародна наукова конференція: «Тринадцяті юридичні читання. Українська державність: крізь призму часу (до 100-річчя Української національно-демократичної революції 1917–1921 рр.)» 24 травня 2018 року на базі Факультету політології та права Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова проведено Міжнародну наукову конференцію «Тринадцяті юридичні читання. Українська державність: крізь призму часу (до 100-річчя Української національно-демократичної революції 1917–1921 рр.)».

5. II міжнародна науково-практична конференція «Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку»

8 червня 2018 року у м. Острог на базі Національного університету «Острозька академія» проведено II міжнародну науково-практичну конференцію «Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку», яку було організовано Національною академією Служби безпеки України,

6. Перша науково-практична конференція «Інформаційне право: сучасні виклики і напрями розвитку» 18 жовтня 2018 р. Науково-дослідним інститутом інформатики і права Національної академії правових наук України спільно з Навчально-науковим центром інформаційного права та правових питань інформаційних технологій Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» проведено Першу науково-практичну конференцію «Інформаційне право: сучасні виклики і напрями розвитку».

7. Круглий стіл «Забезпечення Службою безпеки України інформаційної та кібернетичної безпеки в контексті імплементації Закону «Про національну безпеку України» 23 листопада 2018р. – в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського відбулося засідання за круглим столом на тему «Забезпечення Службою безпеки України інформаційної та кібернетичної безпеки в контексті імплементації Закону України «Про національну безпеку України». Організатори заходу Служба безпеки України, Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України та Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

8. Друга науково-практична конференція «Інтернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження» 29 листопада 2018 року проведено II науково-практичну конференцію «Інтернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження», співорганізатори якої були Комітет Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку, Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

За підсумками 2018 року співробітники НДІП НАПрН України взяли участь у 62 конференціях, семінарах, «круглих столах» та

інших наукових заходах, у рамках яких було підготовлено 91 тез доповідей, з них 41 тез доповідей було зроблено у ході 26 міжнародних наукових заходах.

**Науково-дослідний інститут
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса**

У звітному періоді Інститут виступив організатором та співорганізатором 8 наукових заходів, зокрема:

1. Круглий стіл на тему «Сучасні інструменти виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», 3 квітня 2018 р., Харків

2. Круглий стіл, «Засідання ради молодих учених у рамках проведення Дванадцятого всеукраїнського тижня права», 16 травня 2018 р., м. Харків

3. Науково-практична конференція на тему «Політика боротьби зі злочинністю» (за напрямом «Становлення і перспективи розвитку державної системи захисту критичної інфраструктури в Україні. Кримінологічна оцінка ризиків і загроз»), 26-28 квітня 2018 р., м. Яремче

4. Міжнародний «круглий стіл» на тему «Актуальні проблеми кримінально-правової охорони громадської безпеки», 18 травня 2018 р., м. Харків

5. Науково-теоретичний семінар по обговоренню дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеню доктора юридичних наук за спеціальностями 12.00.08 та 12.00.09 М. В. Шепітька «Теоретико-методологічні засади формування системи протидії злочинам у сфері правосуддя», 25 травня 2018 р., м. Харків

6. Міжнародна науково-практична конференція на тему «Кримінально-правове регулювання та забезпечення його ефективності», 18–19 жовтня 2018 р., м. Харків

7. Круглий стіл на тему «Дотримання прав особи під час досудового провадження», 10 грудня 2018 р., м. Харків

8. Круглий стіл Ради молодих учених у рамках проведення Тижня права, 14 грудня 2018 р., м. Харків

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

У 2018 році Інститут виступив організатором та співорганізатором наступних наукових заходів:

1. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми запобігання корупції в органах публічної влади в Україні в умовах євроінтеграції: пошук ефективної правової моделі», м. Запоріжжя, 12 квітня 2018 року;

2. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Правові засади організації та здійснення публічної влади», м. Хмельницький, 23-30 квітня 2018 року;

3. Науково-практична конференція «Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку», м. Харків, 24 квітня 2018 року;

4. Наукова конференція «Права людини і демократія», м. Харків, 15 травня 2018 року;

5. Круглий стіл на тему «Проблеми захисту прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: вітчизняний та зарубіжний досвід», м. Дніпро, 18 травня 2018 року;

6. Науково-практичний семінар для молодих учених та аспірантів «Реформа децентралізації влади: проблеми правового забезпечення та реалізації», м. Харків, 19 травня 2018 року;

7. Науково-практична конференція «Правовий розвиток державотворчих процесів в Україні: здобутки та виклики сьогодення», м. Харків, 26 червня 2018 року;

8. Другий Круглий стіл на тему «Права людини: філософський, теоретико-юридичний та політологічний виміри», м. Львів, 28–29 жовтня 2018 року;

9. Харківські міжнародно-правові читання «Сучасні глобалізації ні виклики і міжнародне право», м. Харків, 15 листопада 2018 року;

10. Науково-практична конференція «Актуальні проблеми розвитку міжнародного приватного права», м. Харків, 22 листопада 2018 року;

11. X Науково-практична конференція «Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних країнах», м. Харків, 7 грудня 2018 року;

12. Виставка книжкових видань Інституту та його співробітників про права людини та іншої літератури правового змісту в рамках Всеукраїнського тижня права, м. Харків, 10–14 грудня 2018 року.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У 2018 році колективом Інституту були організовані та проведені такі наукові заходи:

1. Круглий стіл «Економіко-правові проблеми розвитку та сприяння господарській діяльності в сучасних умовах» (25 травня 2018 р., м. Харків, кількість учасників – 34, результати – збірник матеріалів круглого столу);

2. Круглий стіл «Правова наука та інноваційна діяльність в умовах євроінтеграційних процесів» (08 червня 2018 р., м. Харків, кількість учасників – 36, результати – збірник матеріалів круглого столу);

3. Спільно з Луганською обласною державною адміністрацією, Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля Міжнародну науково-практичну конференцію «Конституційно-правові засади адміністративної реформи в Україні» (25–26 жовтня 2018 р., м. Северодонецьк, кількість учасників – 84, результати – збірник матеріалів конференції);

4. Разом із Балтійською Міжнародною Академією, Національною академією правових наук України, Харківським національним університетом імені Семена Кузнеця, Юридичною фірмою «Семенова і Партнери» Міжнародну міжгалузеву конференцію «Підтримка підприємництва та інноваційної економіки в праві ЄС, Латвії та України» (07 грудня 2018 р., м. Рига (Латвія), кількість учасників – 24, результати – збірник матеріалів Міжнародної міжгалузевої конференції);

5. Круглий стіл «Розвиток підприємництва в Україні: безпека здійснення господарської діяльності» (14 грудня 2018 р., м. Харків, кількість учасників – 60, результати – збірник матеріалів круглого столу);

VIII. ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Національна академія правових наук України у 2018 р. повністю виконала план результативних показників з випуску друкованої продукції за двома бюджетними програмами: 6581020 – наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України, 6581040 – фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері удосконалення законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури.

Зокрема, за бюджетною програмою 6581020 було видано 7 збірників наукових праць, підготовлено 27 публікацій у наукових виданнях; за бюджетною програмою 6581040 – 30 монографій, підручників, науково-практичних посібників, 34 збірника коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез, а також опубліковано 384 наукових статей.

У багатогранній видавничій діяльності провідне місце посідає видавництво «Право», яке входить до складу НАПрН України.

У 2018 році видавництво «Право» видало 272 видання, загальною кількістю 59210 примірників, серед них: 57 збірників законодавства, 43 монографії, 53 навчальних посібника, 18 періодичних видань, 16 підручників, 10 довідкових та 71 наукових видань.

Видавництво забезпечило підготовку та видання «Великої української юридичної енциклопедії». Так, упродовж 2018 року вийшли друком три томи енциклопедії – «Трудове право» (загальний обсяг 776 сторінок), «Екологічне право» (загальний обсяг 776 сторінок), «Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія» (загальний обсяг 952 сторінки).

Починаючи з 2009 року Національною академією правових наук України видається Щорічник українського права (Yearbook of Ukrainian law), в якому публікуються найкращі статті членів академії та науковців її установ. З 2014 року Щорічник українського права друкується англійською мовою. Кожен випуск англійської

версії надсилається більше ніж у 70 юридичних бібліотек світу, зокрема США, Канади, Австралії, Великої Британії, Німеччини, Португалії, Швейцарії, Норвегії, Данії, Латвії, Литви. У Щорічнику за 2018 рік опубліковано 37 наукових статей з актуальних питань розвитку держави і права.

У 2018 році у Лондонському видавництві Wildy, Simmonds & Hill Publishing вийшли друком 2 частини п'ятого тому п'ятитомної монографії «Правова доктрина України». Переклад на англійську мову та його наукову редакцію було здійснено іноземним членом НАПрН України В. Е. Батлером.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

За звітний період у 2018 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 5 монографій, 5 збірників, 51 наукових статей і тез, зокрема:

I. Монографії – у кількості 5 од., зокрема:

1. Пономарьова О. О. Особливості реалізації майнових прав інтелектуальної власності в сфері медицини : монографія / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс. 2018. 170 с. (7,0 д.а.) (рукопис монографії рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 30.10.2018р. (Протокол №8) та передано до редакції).

2. Штефан А. С. Вчення про механізм доказування у цивільному судочинстві : монографія. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2018. 392 с. (18,1 д.а.).

3. Троцька В. М. Вільне використання творів у мережі Інтернет : монографія. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2018. 160 с. (6,7д.а.) (рукопис монографії рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 27.11.2018р. (Протокол №9) та передано до редакції).

4. Порушення прав промислової власності в Україні: монографія / колектив авторів; за наук. ред. Н. М. Мироненко; Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2018. 150 с. (6,25 д.а.) (рукопис монографії рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 12.12.2018р. (Протокол №10) та передано до редакції).

5. Авторське право і суміжні права в умовах євроінтеграційних процесів : монографія / В. С. Дроб'язко, А. В. Шабалін, А. С. Штефан та ін.; за наук. ред. Н. М. Мироненко. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ. 2018. (7,9 д.а.) (рукопис монографії рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 30.11.2018р. (Протокол №8) та передано до редакції).

II. Підготовлено до друку 5 збірників:

1. Запобігання зловживання правами інтелектуальної власності в контексті патентної реформи : збірник наукових праць науково-практичної конференції (10.07.2018р., м. Київ) / К.: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2018. 60 с. (2,5 д.а.) (рукопис збірника рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 27.11.2018р. (Протокол №9) та передано до редакції).

2. Об'єкти цивільних прав. Актуальні дослідження : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (18.04.2018р., м. Київ) / за ред. А. С. Штефан; Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2018. 50с. (2,3 д.а.).

3. Всеукраїнський семінар з проблем економіки інтелектуальної власності : збірник наукових праць I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 18 травня 2018 р.). НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ: ФОП Кравченко Я. О., 2018. 176 с. (11,0 д.а.).

4. Питання інтелектуальної власності : збірник наукових праць. Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки / за ред. О. Б. Бутнік-Сіверського; Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2018. Випуск 16. 178с. (7,4 д.а.) (рукопис збірника рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 27.11.2018р. (Протокол №9) та передано до редакції).

5. Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: теорія і практика : науково-практичний збірник / за матеріалами II конференції «Захист прав та судова експертиза у сфері інтелектуальної власності» (01.11.2018р., м. Київ) / Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2018. Випуск 5. 120 с. (5,0 д.а.) (рукопис збірника рекомендовано до друку Вченою радою Інституту 27.11.2018р. (Протокол №9) та передано до редакції).

**Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака**

За звітний період у 2018 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 6 монографій, 3 збірники наукових праць 2 коментарі законодавства, 77 наукових статей і тез, зокрема:

I. Монографії – у кількості 6 од., зокрема:

1. Hryniak A., Pleniuk M., Kot O. Contractual regulation of the relations related to work performance. Monograph. Lambert Academic Publishing, 2018. 130 p. (5,5 д.а.).

2. Пленюк М. Д., Коструба А. В. Юридичні факти в доктрині приватного права України: монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2018. 281 с.

3. Вінник О. М. Правове забезпечення цифрової економіки та електронного бізнесу: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака. 2018. 224 с.

4. Бобрик В. І. Диференціація цивільного судочинства (проблеми теорії та практики): монографія. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2018. 516 с.

5. Попович Т. Г. Стандартизація як засіб регулювання господарської діяльності: монографія. Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України. Київ, 2018. 224 с.

6. Кочин В. В. Теоретико-методологічні основи адаптації законодавства України, що регулює відносини у невідприємницьких товариствах та установах, до *acquis* ЄС. Монографія. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. К., 2018. 128 с.

II. Підготовлено до друку 5 збірників:

1. Корпоративне право України та країн Європейського Союзу: новели законодавства: Збірник наукових праць за матеріалами XVI Міжнародної науково-практичної конференції (5–6 жовтня 2018 р.,

м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2018. 199 с.

2. Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства. Збірник наукових праць. Випуск 1 / Беяневич О. А., Безух О. В., Бакалінська О. О. та ін., за ред. О. А. Беяневич. К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2018. 210 с.

3. Міжнародно-правові та законодавчі засади реалізації й захисту прав та інтересів учасників приватних відносин в умовах збройних конфліктів: збірник наукових праць / За заг. ред. док. юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. Д. Крупчана. Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України. Київ, 2018. 224 с.

4. Безух О. В. «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». Науково-практичний коментар. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2018. 106 с.

5. Гетманцев М. О. Науково-практичний коментар Цивільного-процесуального кодексу України Глави 5 Розділу I «Докази та доказування», частини 1. Основні положення про докази. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2018. 78 с.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

За звітний період у 2018 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 5 монографій, 4 наукових журнали, 7 збірників наукових праць, 52 наукових статей, 11 інформаційно-аналітичних дайджестів, зокрема:

I. Монографії і підручників – у кількості 5 од., зокрема:

1. Золотар О. О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика : монографія /О. О. Золотар. – К.: ТОВ «Видавничий дім “АрТек”», 2018. – 446 с. (ум. др. арк. 25,92).

2. Ткачук Т. Ю. Забезпечення інформаційної безпеки України в умовах євроінтеграції: правовий вимір: Монографія / Т. Ю. Тка-

чук. – К. : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк»», 2018. – 422 с. (ум. др. арк. 24,53).

3. Дорогих С. О. Відкритість та прозорість в інформаційній діяльності Верховної Ради України: організаційно-правові аспекти : монографія. – К.: Видавничий дім «АртЕк», 2018. – 162 с. (передано до друку) (ум. др. арк. 7,04).

4. Баранов О. А. Інтернет речей: теоретико-методологічні основи правового регулювання. Т. 2: Електронні комунікації, блокчейн, роботи та штучний інтелект. монографія / О. А. Баранов; НДІП НАПрН України – К.: Видавничий дім «АртЕк», 2018. – 250 с. (ум. др. арк. 14,96) (підготовлено до друку).

5. Становлення і розвиток системи стратегічних комунікацій сектору безпеки і оборони України : монографія / В. Г. Пилипчук, Л. Ф. Компанцева, С. С. Кудінов, О. В. Акульшин, І. М. Доронін, О. П. Дзьобань, О. Г. Заруба; за заг. ред. Пилипчака В. Г. – К., 2018. – 282 с. (передано до друку) (ум. др. арк. 12,26).

II. Наукові журнали – у кількості 4 од., зокрема:

1. Інформація і право. – №1(24)/2018; обсяг – 18 статей, 180 стор. (ум. др. арк. 15.8); протокол №3 від 27.03.18 р.

2. Інформація і право. – №2(25)/2018; обсяг – 16 статей, 167 стор. (ум. др. арк. 10.6); протокол №6 від 26.06.18 р.

3. Інформація і право. – №3(26)/2018; обсяг – 13 статей, 139 стор. (ум. др. арк. 9.5); протокол №8 від 26.09.18 р.

4. Інформація і право. – №4(27)/2018; обсяг – 15 статей, 167 стор. (ум. др. арк. 13.8); протокол №10 від 26.12.18 р.

III. Збірників наукових праць – у кількості 7 од., зокрема:

1. Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави : зб. тез наук. доп. наук.-практ. конф. (Київ, 30 березня 2018 р.) [Електронне видання]. – Київ: Нац. акад. СБУ, 2018. – 408 с. (ум. др. арк. 18,54 д.а.).

2. Права, свободи і безпека людини в інформаційній сфері: матеріали наук.-практ. конф. / Упоряд. : В. М. Фурашев, С. Ю. Петряєв // Нац. техн. ун-т України «КПІ ім. Ігоря Сікорського». – 10 трав. 2018 р. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2018. – 174 с. (ум. др. арк. 7,98 д.а.).

3. Інформаційне право: сучасні виклики і напрями розвитку: Матеріали першої науково-практичної конференції. 18 жовтня

2018 р., м. Київ. / Упоряд. : В. М. Фурашев, С. Ю. Петряєв. – Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Вид-во «Політехніка». 2018. – 196 с. (ум. др. арк. 8,52 д.а.).

4. Інтернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження: Матеріали другої науково-практичної конференції. 29 листопада 2018 р., м. Київ. / Упоряд. : В. М. Фурашев, С. О. Дорогих. – Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Вид-во «Політехніка». 2018. – 173 с. – готується до випуску (ум. др. арк. 10,64 д.а.).

5. Тринадцять юридичні читання. Українська державність: кризь призму часу (до 100 річчя Української національно-демократичної революції 1917–1921 рр.) : матеріали міжнародної наукової конференції, 24–25 травня 2018 року / ред. кол. : В. П. Андрущенко, Ю. С. Шемшученко та ін. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 336 с. (ум. др. арк. 14,61).

6. «Інформаційно-правове та організаційно-управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону»: Матеріали круглого столу / 24 травня 2018 р., м. Вінниця / Упорядники: Довгань О. Д., Беланюк М. В., Лапшин С. А., Лебединська О. В., Яременко О. І. – ВДПУ, НДПП НАПрН України, К., Видавничий дім «АртЕк» – 2018. – 368 с. (ум. др. арк. 16,0).

7. Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку: збірник наукових праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (8 червня 2018 р., м. Острог) / [за заг. ред. д.ю.н. Романова М. С.]. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018.– 326 с. (ум. др. арк. 18,95).

**Науково-дослідний інститут
вивчення проблем злочинності імені академіка
В. В. Сташиса**

За звітний період у 2018 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 6 монографій, 3 збірників наукових праць, 70 наукових статей і тез, зокрема:

I. Монографії – у кількості 6 од., зокрема:

1. Колодяжний М. Г. Стратегія зменшення можливостей учинення злочинів: зарубіжні реалії, перспективи запровадження в Україні: монографія. Харків: Право, 2018. 215 с. (9,7 д.а.).

2. Калініченко Ю. В. Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину: монографія. Харків: Право, 2018. 256 с. (11 д.а.).

3. Пащенко О. О. Соціальна обумовленість закону про кримінальну відповідальність. Харків: Юрайт, 2018. 446 с. (20,5 д.а.).

4. Новіков О. В. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у сфері інтелектуальної власності: монографія. Харків: Право, 2018. 182 с. (14 д.а.).

5. Правові основи запобігання та боротьби із корупцією: навч. посіб. для підготовки до атестації здобувачів вищої освіти / Б. М. Головкін, К. А. Автухов, М. В. Валуйська, С. Ю. Лукашевич та ін.; за ред. Б. М. Головкіна і С. Ю. Лукашевича. Харків: Право. 2018. 288 с. (13,5 д.а.).

6. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник. Вид. 3-тє, доп і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 394 с. (18 д.а.).

II. Збірників наукових праць – у кількості 3 од., зокрема:

1. Кримінально-правове регулювання та забезпечення його ефективності: міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 18–19 жовт. 2018 р.) / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Харків: Право, 2018. 552 с. (23,5 д.а.).

2. Вісник Асоціації кримінального права України. Вип. 1(10) /2018. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/?page_id=4475. 318 с. (14 д.а.).

3. Актуальні проблеми кримінально-правової охорони громадської безпеки (м. Харків, 18 трав. 2018 р.) / укладачі: Л. М. Демидова, Н. В. Невідома. Харків: Юрайт, 2018. 226 с. (9,5 д.а.).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

За звітний період у 2018 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 4 монографій

і підручників, 5 збірника коментарів законодавства, нормативних актів, 74 наукових статей і тез та наукових статей, зокрема:

I. Монографії і підручників – у кількості 4 од., зокрема:

1. Світовий маніфест праволюдного гуманізму (до 70-річчя проголошення Загальної декларації прав людини / Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України / Редкол: П. М. Рабінович (гол.ред.) та ін. – Серія 1. Дослідження та реферати. – Вип. 33, 2018. – 140 с. (5,7 друк арк).

2. Бруслик О. Ю., Євсєєв О. П., Мукомела І. В., Хмелько І. С. Сучасний парламентаризм: український та світовий виміри. – Харків, Право, 2018. – 205 с.

3. Основи публічного адміністрування / Ю. П. Битяк та ін. – Харків, Право, 2018. – 172 с. (розділи).

4. Любченко Я. П. Альтернативні способи вирішення правових спорів: монографія / Я. П. Любченко. – Харків, Право, 2018.

II. Підготовлено до друку 5 збірників:

1. Права людини і демократія: зб. наук. статей за матеріалами наук. конф., м. Харків, 15 травн. 2018 р. / редкол.: І. В. Яковюк та ін. – Харків, ПромАрт 2018. – 190 с.

2. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку: зб. наук. статей за матеріалами І-ї наук. практ. конф. з європ. права, м. Харків, 24 квітн. 2018 р. / редкол.: І. В. Яковюк та ін. – Харків, ПромАрт 2018. – 450 с.

3. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 35. – 314 с.

4. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 36.

5. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних країнах: тези доповідей та наукових повідомлень наук.-практ. конф., м. Харків, 7 грудня 2018 р. / за заг. ред. С. Г. Серьогіної. – Харків, 2018. – 498с.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

За звітний період у 2018 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 3 монографій і підручників, 2 збірника коментарів законодавства, нормативних актів, 38 наукових статей і тез та наукових статей, зокрема:

I. Монографії і підручників – у кількості 3 од., зокрема:

1. Правові основи здійснення господарської діяльності в інноваційному суспільстві: монографія / за ред. Г. В. Анісімової, А. П. Гетьмана, О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2018. 350 с. (14,5 др.арк.).

2. Учасники Національної інноваційної системи: інституційно-функціональний аналіз в праві: колект. монографія / за заг. ред. С. В. Глібка, Ю. В. Георгієвського. Харків: Право, 2018. 270 с. (11,25 др.арк.).

3. Tomasz Bekrycht, Sergiy Glibko, Bartosz Wojciechowski Mind the Gaps Economical Aspects in the Legal Thinking: Lodz University Press, 2018. 243 p. (10, 1 др.арк.).

II. Підготовлено до друку 2 збірників:

1. Економіко-правові проблеми розвитку та сприяння господарській діяльності в сучасних умовах : збірник матеріалів круглого столу (м. Харків, 25 травня 2018 р.) / редкол.: М. П. Кучерявенко, О. О. Дмитрик, С. В. Глібка. Харків : Право, 2018. 280 с. (11,7 др.арк.).

2. Support for entrepreneurship and innovation economy in the EU, Latvia and Ukraine law. The collection contains 24 reports and reports of scientists and teachers of scientific and educational institutions, as well as practical staff who participated in the work of the I International Intersectoral Internet Conference held by the Baltic International Academy, Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development National Academy of Law Sciences of Ukraine, National Academy of Law Sciences of Ukraine, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics and Law firm «Semenova & Partners». Riga: Baltic International Academy. 2018. 120pages (5 др.арк.).

ІХ. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Академія активно співпрацює з міжнародною науковою спільнотою шляхом проведення спільних наукових досліджень, запрошення для участі у наукових заходах іноземних учених, взяття участі вітчизняними науковцями у закордонних наукових конференціях, тощо, співпраці та обміну інформацією з міжнародними й іноземними структурами.

Зокрема, академія та її науково-дослідні інститути підтримують творчі зв'язки з Юридичним факультетом Мінського державного університету (Беларусь), Вільнюським державним університетом, Університетом Миколаса Ромеріса (Литва), Балтійською Міжнародною Академією (Литва), Люблінським католицьким університетом імені Іоанна Павла II, Ягеллонським університетом у м. Кракові, Люблінським університетом імені Марії Кюрі-Склядовської, Університетом Варшави, Центром європейської співпраці (Польща), Університет ім. Яна Кохановського (Польща), Айхонський університет (КНР), Коледж Сенека (Канада), Ліверпульська школа права (Велика Британія), Університет Казимира Семеновича (Литва), Університет імені Георга Августа (Німеччина), Інститутом інтелектуальної власності, конкуренції та податкового права Товариства Макса Планка (Німеччина), Академією Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) (Швейцарія), Юридичним факультетом Трнавського Університету (Словаччина), Юридичним факультетом Університету Західної Богемії (Чехія), Факультетом права та адміністрації Сілезького університету (Польща), Науково-дослідним центром (Міжвузівської кафедри права і генома людини, Університету Країни Басків Університету Деусто) (Іспанія), Regent University (США).

У 2018 році була підписана трьохстороння угода про співпрацю між Національною академією правових наук України, Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого та Інститутом права Дікінсона державного університету штату Пенсильванія (США).

Постійним партнером Національної академії правових наук України в проведенні багатьох наукових проектів виступає Координатор проектів ОБСЄ в Україні. За його допомоги було організовано низку різноманітних наукових заходів, конференцій, літніх шкіл тощо.

Х. КООРДИНАЦІЙНА ТА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АКАДЕМІЇ, МІЖГАЛУЗЕВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Важливим напрямом співпраці Національної академії правових наук України є співробітництво з Національною академією наук України. Так, починаючи з 2006 р. при НАН України функціонує Експертна рада, головним завданням якої є оцінка всіх тем досліджень, запланованих до фінансування із Державного бюджету України незалежно від відомчого підпорядкування. НАПрН України у 2018 р. отримала від Експертної ради висновки щодо доцільності дослідження всіх запланованих фундаментальних тем.

Окремі члени Національної академії правових наук України є також членами Національної академії наук України та працюють у її відділеннях, у рамках яких забезпечують взаємодію НАПрН України та НАН України. Так, дійсні члени (академіки) НАПрН України В. Я. Тацій, В. М. Литвин, Ю. С. Шемшученко, О. Л. Копиленко є дійсними членами (академіками) НАН України, а дійсний член (академік) НАПрН України В. Ф. Сіренко та члени-кореспонденти НАПрН України В. М. Шаповал і В. А. Устименко є членами-кореспондентами НАН України.

Почесний президент НАПрН України, дійсний член (академік) НАН та НАПрН України Тацій В. Я є членом Колегії Міністерства освіти і науки України, до складу Національної ради України з питань розвитку науки і технологій входить президент НАПрН України Петришин О. В., до Ради прокурорів України – дійсний член (академік) Битяк Ю. П., до Науково-методичної ради при Генеральній прокуратурі України – дійсний член (академік) Тихий В. П.

До складу Науково-консультативної ради при Верховному Суді входять дійсні члени (академіки) НАПрН України Бобкова А. Г., Борисов В. І., Гетьман А. П., Комаров В. В., Кузнецова Н. С., Кучерявенко М. П., Майданик Р. А., Оніщенко Н. М., Орлюк О. П., Петришин О. В., Прилипко С. М., Святоцький О. Д., Селіванов А. О., Скрипнюк О. В., Тацій В. Я., Шакур В. І., Щербина В. С.; члени-кореспонденти НАПрН України Боднар Т. В., Галянтич М. К.,

Дзера О. В., Довгерт А. С., Капліна О. В., Козюбра М. І., Кохановська О. В., Кулинич П. Ф., Навроцький В. О., Настюк В. Я., Носік В. В., Подцерковний О. П., Спасибо-Фатєєва І. В., Стефанчук Р. О., Устименко В. А., Харитонов С. О., Харитонова О. І., Чанишева Г. І., Шило О. Г., Шульга М. В., Яроцький В. Л.

Члени Академії також входять до інших науково-консультативних рад та робочих груп з реформування законодавства, які діють при Президентові України, Комітетах Верховної Ради України, Кабінетові Міністрів України, вищих судових та правоохоронних інстанціях.

Національній академії правових наук України здійснюється значна робота з питань координації наукових досліджень у галузі держави і права. Одним із таких напрямів є координація дисертаційних досліджень, теми яких затверджені вченими радами закладів вищої освіти, юридичних факультетів університетів, науково-дослідних установ юридичного профілю. Результати цієї роботи знаходять своє відбиття у виданні «Переліку тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права», який виходить друком з 1995 року. Цим виданням академія ставить за мету поширення інформації серед наукової громадськості стосовно основних напрямів дисертаційних досліджень, які виконуються в Україні, що дає змогу вченим радам закладів вищої освіти, юридичних факультетів та науково-дослідницьких установ юридичного профілю, науковим керівникам (консультантам), здобувачам (аспірантам, ад'юнктам та докторантам) здійснювати планування науково-дослідної роботи, провадити дисертаційні дослідження з найбільш актуальних проблем держави і права, уникати повторення та дублювання тематики, забезпечуючи ефективність наукових досліджень.

До переліку за 2018 рік увійшли 1040 тем дисертаційних досліджень, опрацьованих членами координаційних бюро відділень Національної академії правових наук України, до окремих з яких надані зауваження.

Науковцями інституту інформатики і права НАПрН України під керівництвом В. Г. Пилипчука в продовження цієї діяльності розроблено Інтернет-ресурс «Правова наука», який містить не тільки базу даних затверджених тем кандидатських і докторських дисертацій, а й уже захищених робіт.

ХІ. ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ

У 2018 році в науково-дослідних інститутах Національної академії правових наук України за кошти державного бюджету України фактично навчалося 3 аспіранти (2 в Інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса; 1 в Інституті державного будівництва та місцевого самоврядування) та один докторант (в Інституті вивчення проблем злочинності імені акад. В. В. Сташиса).

Аспірантка Інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Мороз Н. О. відрاهована за власним бажанням з 15 вересня 2018 р. Обсяг фактично виконаної роботи з написання дисертації складає 5%. Опубліковано одні тези наукової доповіді за темою дисертації. Аспірантка цього ж Інституту Панова С. В. перебуває у відпустці по догляду за дитиною, яка потребує домашнього догляду, з 01.03.2018 р. (постанова Вченої ради НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса №6/1 від 19.09.2018 р.). Обсяг фактично виконаної роботи з написання дисертації складає 30%. Опубліковано одну наукову статтю та троє тез наукових доповідей за темою дисертації.

На підставі висновків атестаційної комісії та рішення Вченої ради Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування (протокол №9/1 від 27 вересня 2018 року) у зв'язку із завершенням терміну навчання 03 жовтня 2018 р. аспірантка з відривом від виробництва Стешенко Л. С. відрاهована з числа аспірантів Інституту (наказ про відрухування №66 від 28 вересня 2018 р.). По закінченню навчання Стешенко Л. С. з 08.10.2018 р. прийнята на посаду молодшого наукового співробітника сектору порівняльного конституційного та муніципального права Інституту.

Станом на грудень 2018 року в аспірантурі Інституту перебуває аспірантка 3-го року навчання Шпак (Луніна) Ю. О., яка була зарахована за рахунок держбюджету. Згідно з Постановою Вченої ради Інституту від 19.05.2015 р. та наказом директора Інституту №44-а від 04.06.2015 р. зараз вона перебуває у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного року по 31.03.2020 р. (наказ №67 від 07.06.2017 р.).

У 2018 р. успішно закінчив навчання у докторантурі Інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса (за бюджетною формою навчання) та захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук Шепітько М. В. Тема дисертації: «Теоретико-методологічні засади формування системи протидії злочинам у сфері правосуддя». Дисертацію захищено 17 жовтня 2018 р. у спеціалізованій вченій раді Д. 64.086.01 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого.

XII. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Відповідно до Указу Президента України від 19 червня 2013 року № 337/2013 загальна чисельність членів академії становить – 146 чоловік, з яких 53 дійсних членів (академіків) і 93 членів-кореспондентів. Фактично станом на 1 січня 2019 року до складу Національної академії правових наук України входять 126 членів академії та 4 іноземних члена, з них: 50 дійсних членів (академіків), 76 членів-кореспондентів.

Науково-організаційний апарат президії академії складає 50 осіб (м. Харків – 34, м. Київ – 16), серед яких: 12 докторів юридичних наук, 7 кандидатів юридичних наук.

В науково-дослідних інститутах академії працюють 318 наукових працівників, з них науковців, які мають науковий ступінь доктора наук – 92 особи, та які мають науковий ступінь кандидата наук – 134, зокрема:

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 55; середній вік – 43 роки. Докторів наук – 17; кандидатів наук – 24; мають почесні звання – 6.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 42; середній вік – 44 роки. Докторів наук – 15; кандидатів наук – 21; мають почесні звання – 4.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 49; середній вік – 41 років. Докторів наук – 14; кандидатів наук – 26; мають почесні звання – 3.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 70; середній вік – 45 років. Докторів наук – 12; кандидатів наук – 19; мають почесні звання – 1.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 53; середній вік – 48 років. Докторів наук – 15; кандидатів наук – 21; мають почесні звання – 8.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 49; середній вік – 45 років. Докторів наук – 19; кандидатів наук – 23; мають почесні звання – 5.

За значний особистий внесок у реалізацію державної правової політики, реформування правової системи та законодавства України, підготовку висококваліфікованих фахівців, розвиток вітчизняної науки, формуванні правової культури населення, підвищення правосвідомості науковці Національної академії правових наук України були нагороджені такими державними та урядовими нагородами:

Орденем князя Ярослава Мудрого I ступеня був нагороджений дійсний член (академік) Тацій В. Я.

Орденем князя Ярослава Мудрого V ступеня був нагороджений дійсний член (академік) Битяк Ю. П.

Орденем «За заслуги» I ступеня був нагороджений дійсний член (академік) Костицький М. В.

Орденем «За заслуги» III ступеня були нагороджені дійсні члени (академіки) Гончаренко В. Д., Журавель В. А.

Орденем княгині Ольги III ступеня були нагороджені дійсний член (академік) Орлюк О. П. та член-кореспондент Серьогіна С. Г.

Звання заслужений діяч науки і техніки України присвоєно членам-кореспондентам Капліній О. В., Кохановській О. В., Музиці А. А.

Звання заслужений юрист України присвоєно дійсному члену (академіку) Бобковій А. Г.

Почесною грамотою Верховної Ради України були нагороджені дійсні члени (академіки) Борисов В. І., Рабінович П. М. та член-кореспондент Пилипчук В. Г.

Грамотою Верховної Ради України були нагороджені дійсний член (академік) Іншин М. І. та член-кореспондент Заєць А. П.

Почесною грамотою Кабінету Міністрів України були нагороджені дійсний член (академік) Луць В. В. та член-кореспондент Довгерт А. С.

Подякою Прем'єр-міністра України були нагороджені дійсні члени (академіки) Скрипнюк О. В., Нор В. Т.

Лауреатом стипендії імені В. П. Маслова стала член-кореспондент Серьогіна С. Г.

Лауреатами премії імені Ярослава Мудрого стали члени-кореспонденти Шевчук С. В., Коломоєць Т. О.

Почесною грамотою президії Національної академії наук України нагороджені члени-кореспонденти Андрійко О. Ф., Нагребельний В. П.

Грамотою Національної академії наук України нагороджена член-кореспондент Кресіна І. О.

Пам'ятною відзнакою на честь 100-річчя Національної академії наук України нагороджені дійсні члени (академіки) Петришин О. В., Кузнецова Н. С., Журавель В. А.

З метою подальшого зміцнення наукового потенціалу у підвідомчих інститутах провадилась цілеспрямована робота. Сталися певні зміни у структурі кадрового складу. Слід відзначити, що внаслідок недостатнього фінансування науково-дослідні інститути були вимушені скоротити чисельність наукових працівників. Через брак фінансування стало практично неможливим створення привабливих умов праці та закріплення на місцях здібної наукової молоді.

Молоді вчені досягли вагомих результатів у наукових дослідженнях, 3 науковцям академії здійснювалися виплати стипендії Кабінету Міністрів України, а саме: Гетьману Є. А., Улітій О. В., Петришину О. О.

За підсумками діяльності академії звітного періоду належна увага приділялась питанням кадрового забезпечення. Якісний склад працюючих наукових працівників негативно зменшився. Спостерігається тенденція зменшення кількості наукових співпрацівників, працюючих за основним місцем роботи.

№ п/п	Назва структурної одиниці	Кількість працюючих академіків	Кількість працюючих членів-кореспондентів	Кількість наукових співробітників (чол.)								
				Доктори наук		Кандидати наук		Всього наукових співробітників				
				Осн.	Сум.	Осн.	Сум.	Осн.	Сум.	Осн.	Сум.	Разом
1	президія м. Харків	5	1	3	5	3	2	8	7	15		
2	КРЦ	3	-	2	2	2	-	4	2	6		
3	НДВПЗ	3	2	6	9	12	9	24	18	42		
4	НДІ ПП і П	3	2	13	6	13	10	32	17	49		
5	НДІ ІВ	1	1	3	9	12	7	48	22	70		
6	НДІ П	-	2	7	8	8	13	30	23	53		
7	НДІ ДБ і МС	5	5	1	16	12	12	24	31	55		
8	НДІ ПЗІР	2	2	2	12	14	12	23	26	49		

ХІІІ. ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Національна академія правових наук України згідно з чинним законодавством є вищою державною науковою організацією України, що організовує і здійснює фундаментальні дослідження в галузі держави і права. Відповідно до ст. 22 Бюджетного кодексу України академію визначено головним розпорядником бюджетних коштів.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» затверджені видатки для НАПрН України загальним обсягом 38209,8 тис. грн.

За підсумками 2018 року академія профінансована з Державного бюджету в обсязі 38209,8 тис. грн., що складає 100% від планових річних показників.

Крім того наукові установи академії самостійно отримали у 2018 році по спеціальному фонду бюджету 5763,0 тис. грн., що склало 15,1% від загального обсягу надходжень.

Середньорічна чисельність працюючих у бюджетних установах НАПрН України у звітному році становила 369 осіб.

Кошти, що були визначені Державним бюджетом України у 2018 році за загальним та спеціальним фондом, спрямовувалися на виконання 2-х бюджетних програм.

Державним бюджетом України на 2018 рік видатки на виконання програми КПКВ 6581040 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури» були затверджені у сумі 32175,6 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 26100,2 тис. грн., спеціального фонду – 6075,4 тис. грн.

Касові видатки за КПКВ 6581040 у 2018 році склали 31007,7 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 26048,9 тис. грн., спеціального фонду – 4958,8 тис. грн.

Державним бюджетом України на 2018 рік видатки на виконання програми КПКВ 6581020 «Наукова і організаційна діяльність

президії Академії правових наук України» були затверджені у сумі 13942,9 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 12109,6 тис. грн., спеціального фонду – 1833,3 тис. грн.

Касові видатки за КПКВК 6581020 у 2018 році склали 13385,9 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 12087,7 тис. грн., спеціального фонду – 1298,2 тис. грн.

В цілому видатки по Академії за 2018 рік склали 44393,6 тис. грн., у тому числі із загального фонду бюджету – 38136,6 тис. грн. і спеціального фонду 6257,0 тис. грн.

Кошти було витрачено на:

– виплату заробітної плати з нарахуваннями – 33991,2 тис. грн., або 76,5% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 31279,8 тис. грн. і по спеціальному фонду – 2711,4 тис. грн.;

– придбання предметів постачання і матеріалів, оплату послуг – 3286,4 тис. грн. або 7,4% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 967,1 тис. грн і по спеціальному фонду – 2319,3 тис. грн.;

– відрядження – 128,2 тис. грн або 0,3% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 50,0 тис. грн і по спеціальному фонду – 78,2 тис. грн ;

– оплату комунальних послуг – 1277,8 тис. грн. або 2,9% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 530,0 тис. грн. і по спеціальному фонду – 747,8 тис. грн.;

– виплату стипендії та довічної плати дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам – 5365,2 тис. грн. або 12,1% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 5309,5 тис. грн. і по спеціальному фонду – 55,7 тис. грн.;

– сплата податків до бюджету – 128,8 тис. грн. або 0,3% по спеціальному фонду;

– придбання обладнання – 216,0 тис. грн. або 0,5% по спеціальному фонду.

**Звіт про витрачання коштів Державного бюджету України
Національною академією правових наук України за 2018 рік**

Таблиця № 1
(тис. грн.)

Код економічної класифікації видатків	Національна академія правових наук України					
	Показники	Загальний фонд		Спеціальний фонд		
		Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	
6580000						
	Видатки – всього	38209,8	38136,6	7908,7	6257,0	
	В тому числі:					
2000	Поточні видатки	38209,8	38136,6	7329,2	6041,0	
2110, 2120	Оплата праці працівників з нарахуваннями на оплату праці	31291,9	31279,8	2925,6	2711,4	
2210, 2240	Використання товарів і послуг	967,1	967,1	2711,3	2319,3	
2250	Видатки на відрядження	50,0	50,0	92,6	78,2	
2270	Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	546,4	530,0	1173,0	747,8	
2800	Інші поточні видатки	1,0	0,2	371,0	128,6	
2700	Соціальне забезпечення	5353,4	5309,5	55,7	55,7	
3000	Капітальні видатки	–	–	579,5	216,0	

Таблиця № 2
(тис. грн.)

Код економічної класифікації видатків	Найменування бюджетної програми	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
		Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки
6581020	Наукова і організаційна діяльність Президії Національної академії правових наук України	12109,6	12087,7	1833,3	1298,2
6581040	Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури	26100,2	26048,9	6075,4	4958,8
ВСЬОГО		38209,8	38136,6	7908,7	6257,0

Наукове видання

ЗВІТ
про наукову діяльність
Національної академії
правових наук України
у 2018 році

Упорядники:

*В. А. Журавель, О. С. Гиляка, В. С. Політанський,
Є. А. Гетьман, Л. І. Летнянчин, Л. В. Бєлєвцева*